T.C.

MARMARA ÜNİVERİSTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF SOYSEVEN

İstanbul, 2016

T.C.

MARMARA ÜNİVERİSTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF SOYSEVEN

Danışman: DOÇ. DR. MEHMET ÖZÇAĞLAYAN

İstanbul, 2016

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

GAZETECİLİK Anabilim Dalı GENEL GAZETECİLİK Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi ELİF SOYSEVEN'nın GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 15.10.2015 tarih ve 2015-38/41 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 26/02/2016

Öğretim Üyesi Adı Soyadı **İmzası**

1.	Tez Danışmanı	Doç. Dr. MEHMET ÖZÇAĞLAYAN	
2.	Jüri Üyesi	Doç. Dr. NECMİ EMEL DİLMEN	
3.	Jüri Üyesi	Yrd. Doç. Dr. GÖKSEL AYMAZ	

GENEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Elif Soyseven

Anabilim Dalı: Gazetecilik

Programı: Genel Gazetecilik

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Özçağlayan

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Şubat 2016

ÖZET

GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

Teknolojik gelişmelerin her alanda olduğu gibi medya alanındaki etkileri de çok hızlı ve yaygın bir şekilde görülmektedir. Bu çalışmada, sosyal medya ve günümüz toplumsal olaylarına etkisi incelenmiştir. Çalışmanın ana konusu Arap Baharı ve Occupy Wall Street'de olduğu gibi, sosyal medya etkisi ve etkileşiminin yoğun olarak görüldüğü Gezi Parkı protestolarıdır. Gezi Parkı protestolarının oluşumu ve beraberindeki gelişmeler, protestonun taraflarıyla yapılan derinlemesine mülakatların da sunulduğu ek bölümle birlikte incelenmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Gezi Parkı, Occupy Gezi İşgal Et Hareketi, Occupy Wall Street

GENERAL KNOWEDGE

Name Surname: Elif Soyseven

Field: Journalism

Programme: General Journalism

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Özçağlayan

Degree Awarded and Date: Master – Şubat 2016

Keywords: Social media, Gezi park, Occupy Gezi, Occupy Movement,Occupy Wall Street

ABSTRACT

SOCIAL MEDIA IMPACT ON GEZI PARK PROTESTS

The influence of technological developments can also be seen on Media as it is in every aspects of life. In this study, social media and their influence on today's social events is examined. Istanbul Gezi Park protests where social media impact and interactivity could have seen, as it was in Arab Spring and Occupy Wall Street, is the main focus of the study. The emergence of Gezi Park protests and the developments brought with it are widely examined and discussed in the study, along with an appendix presenting in-depth interviews which were had with the parties of the protests.

Keywords: Social media, Gezi park, Occupy Gezi, Occupy Movement,Occupy Wall Street

ÖNSÖZ

Sosyal medya 21. yüzyılda toplumu şekillendiren, toplumsal olayları doğrudan etkileyen en başat mecralardan biri haline gelmiştir. Geleneksel medyanın yetersiz ve hantal kaldığı noktalarda, büyük toplumsal hareketlerde ve doğal afetlerde artık ilk başvurulan kaynak olan sosyal ağlar günümüz toplumlarını ağ toplumuna dönüştürmektedir. Bu çalışmada Gezi Parkı Protestoları çağdaşları Arap Baharı, Occupy Wall Street, Öfkeliler Hareketi gibi sosyal medya üzerinden etkinleşen toplumsal olaylardan yola çıkılarak incelenmiştir. Çalışmada ana değerlendirme Gezi Parkı Protestolarına katılan taraflar, olayların yakın tanığı olan gazeteciler ve söz konusu protestolarla ilgili bilimsel araştırmalar yapan akademisyenlerle yapılan derinlemesine görüşmelerden oluşmaktadır. Bu çalışmanın hazırlanmasında bilgisini, deneyimini, emeğini, sabrını ve güvenini hiçbir zaman eksik etmeyen değerli Prof.Dr. Yasemin İnceoğlu'na, Prof.Dr.Aslı Tunç'a, Yrd.Doç.Dr. Erkan Saka'ya, Ertuğrul Özkök'e, Can Dündar'a, Kadri Gürsel'e, Tuluhan Tekelioğlu'na, Neyyire Özkan'a, Mustafa Çetin'e, Mücella Yapıcı'ya, Tayfun Kahraman'a, Süleyman Solmaz'a, Cem Tüzün'e, Cem Aydoğdu'ya, Mehmet Tarhan'a, Cem Yakışkan'a, İhsan Eliaçık'a, Ali Ergin Demirhan'a, tezimin oluşması sürecinde yol gösterici ışığında ilerlediğim,sonsuz sevgisi, sabrı ve akademik desteği için danışman hocam Doç.Dr.Mehmet Özçağlayan'a, tüm eğitim hayatım boyunca, yanımda olan, en zor anlarımda desteği, sevgisi ve ilgisiyle bana cesaret veren aileme teşekkür ve saygıyı bir borç bilirim.

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

İKİNCİ BÖLÜM

DİJİTAL AKTİVİZM VE ETKİLERİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEZİ PARKI PROTESTOLARININ KRONOLJİSİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

KISALTMALAR

AB, Avrupa Birliği

CPJ, Committee to Protect Journalists

Google+, Google Plus

LGBT, Lezbiyen, gay, biseksüel, transgender

No, Numarası

OWS, Occupy Wall Street

TMMOB, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu

s. Sayfa

Vb, Ve benzeri

GİRİŞ

21. yüzyılda teknolojik yeniliklerin hızla ilerlemesi, internetin zaman ve mekân tanımayan erişim kolaylığı her alanda olduğu gibi medya ve kitle iletişiminde de büyük değişikliklere neden olmuştur.

Özellikle İnternetin hızla yaygın hale gelmesi ve her alana nüfuz etmesi hem kitle iletişiminin dönüşmesine, hem de teknolojinin getirdiği olanaklarla birlikte yeni iletişim araç ve ortamlarının hayatın her alanındaki etkileri daha derin bir şekilde hissedilmeye ve yaşanmaya başlanmıştır.

2006 yılından beri yaklaşık son on yıllık süreçte, önceleri insanların sosyalleşmesi temelinde kurulan ve geliştirilen sosyal ağların, özellikle son 7-8 yıldır yaşanan gelişmelerin ışığında içinde artık haber ve bilginin de aktif olarak paylaşıldığı etkileşimli bir ortama dönüşmesiyle birlikte sosyal medya olarak adlandırılması söz konusu olmuştur. Sosyal ağlardan sosyal medyaya evirilerek yeni iletişim ortamları içinde gelişmeye başlayan bu mecralarının medya dünyasına yeni alanlar açmasıyla geleneksel medyanın tek yönlü ve zaman-mekân sınırlılıkları yaşayan iletişim sürecinden, çok yönlü ve etkileşimli bir iletişim sürecine geçiş yaşanmakta, bütün bu gelişmeler geleneksel medyayı dönüştürürken, sosyal medya daha önceden öngörülemeyen etkileriyle birlikte zaman ve mekan sınırlılıklarını da aşarak 7 gün, 24 saat kesintisiz bir haber ve bilgi paylaşımı ortamına doğru gelişimini sürdürmektedir.

Küresel ölçekte sosyal ağların kullanıcı sayısının 2016 yılı başı itibariyle 2 milyarı geçmesi ve bu sürece her gün yeni aktif kullanıcıların katılmaya devam etmesi, sosyal medyayı ve etkilerini daha yakından takip etmeyi ve bütün bu gelişmeleri anlamayı ve değerlendirmeyi de zorunlu kılmaktadır.

Özellikle mobil ağlar üzerinden, akıllı cihazların daha yaygın kullanımıyla gelişen, kullanıcı dostu araç ve yazılımların da katılımıyla içerik üretme ve dağıtmayı kolaylaştıran ve bu anlamda sıradan bireylere içerik üretme ve dağıtma gibi daha aktif bir işlev kazandıran bu yeni iletişim ortamları, sıradan insanların haberi ve enformasyonu yapılan bilgiyi pasif bir şekilde tüketen boyuttan, içerik sağlayan ve dağıtan aktif bir kullanıcıya dönüştürmektedir.

Tüm dünyayı kapsayan küresel iletişim altyapısı sayesinde artık zaman ve mekân tanımayan haberleşme süreçleri, başka bir açıdan da geleneksel medyanın haberi tek yönlü ve yavaş işleyen yapısını sarsmaya başlamıştır. Geleneksel medya, günümüz bireyinin daha kapsamlı haber, daha hızlı ve sürekli güncellenen haber beklentisini, örgüt yapısı ve dağıtım kanallarının işleyiş biçimi yüzünden karşılamaktan uzak kaldığı için, İnternet'i ve onun getirdiği mecraları. Örneğin sosyal

medyayı da içine alan yeni örgüt modelleri ve dağıtım kanallarıyla, kendini günümüz izler kitlesinin beklentilerini karşılayan yeni bir boyuta taşıma gayreti içindedir; ama yaşanan gelişmelerin gösterdiği gibi geleneksel medya bu anlamda yine de yetersiz kalmaktadır. Bugün Arap Baharı, Öfkeliler, Occupy Wall Street, Gezi Parkı Protestoları gibi birçok toplumsal hareket, geleneksel medyanın bütün bu gelişmeleri insanlara taşımakta yetersiz kaldığını, ama bunun yanında sosyal medyanın haberleşme süreçlerindeki etkisini artırdığını da göstermiştir.

Yukarıda özetlenen gelişmelerin ışığında, bu çalışmada sosyal medyanın toplumsal olaylardaki etkisi İstanbul Gezi Parkı protestoları süreci özelinde araştırılmaya, anlaşılmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Konuyla ilgili çalışmanın ilk bölümünde medyanın günümüze kadar olan değişim yer alırken İkinci bölümde dijital aktivizm kavramları ele alınmış. Üçüncü bölümde Gezi Parkı Protestoları'nın kronolojisine yer verilirken olayların nasıl ilerlediği açıklanmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise Gezi Parkı Protestoları'nın hareket noktası olan Taksim Dayanışması ve bileşenleri, söz konusu dönemde işlerinden atılan veya ayrılan gazetecilerle yapılan görüşmelere ve bunların değerlendirilmesine yer verilmiştir.

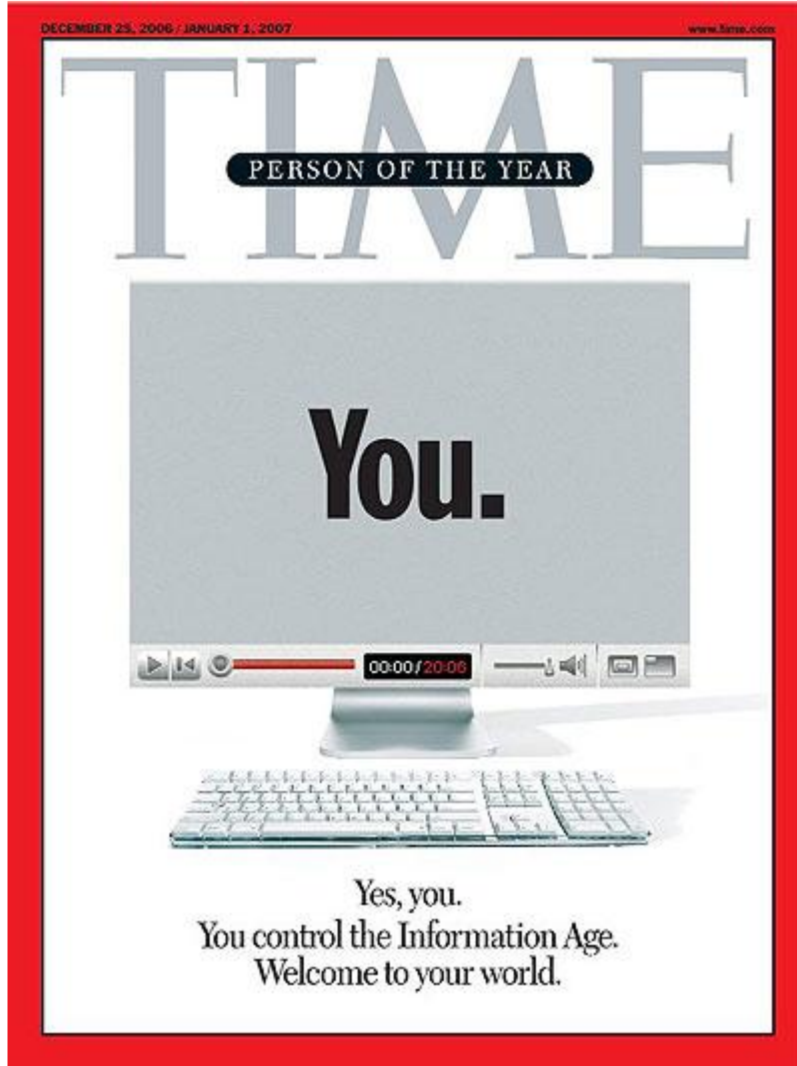
Çalışmayı zenginleştirecek ayrı bir bölüm olarak, Gezi Parkı Protestolarına katılan taraflarla yapılan birebir görüşmelerin dökümleri, konuyla ilgili dava dilekçeleri ve basın duyurularına da Ekler bölümünde yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmanın genel çerçevesini tamamlayacak şekilde, Gezi Parkı Protestoları'nın ana bileşenlerinden Taksim Dayanışması üyelerinden Mücella Yapıcı, Tayfun Kahraman, Süleyman Solmaz, Cem Tüzün, LGBT, Çarşı Grubu, Antikapitalist Müslümanlar ve 140 Journos, Çapul TV ile bu sürece ilişkin bilimsel araştırmalarda bulunan akademisyenlerden Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu, Prof. Dr. Aslı Tunç, Yrd. Doç. Dr. Erkan Saka ve o dönem yaptıkları haberler nedeniyle işlerinden atılan veya ayrılan gazetecilerden Can Dündar, Ertuğrul Özkök, Kadri Gürsel, Tuluhan Tekelioğlu, Neyyire Özkan ve Mustafa Çetin ile yapılan derinlemesine görüşmelere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

1.1 MATBAA'DAN WEB 3.0'A GİDEN YOL

Verba volant, scripa manent/Söz uçar, yazı kalır!

"Time Dergisi geleneksel olarak her senenin sonunda yılın insanını seçer ve onun dev resmini kapağına taşır. 2006 yılı kapağında ise kocaman bir bilgisayar ekranının üzerinde ayna görenler çok şaşırdılar. Bakanların kendilerini görmelerini sağlayan bu yaratıcı kapak aslında son derece anlamlıydı. Yılın insanı " sizsiniz" diyordu dergi, yani Wikipedia, Youtube, Myspace, Flickr, Second Life ya da Linux işletim sistemleri

kullanan isimsiz internet katılımcıları. Onlar haberi, bilgiyi, eğlenceyi ve görüntüyü yeniden tanımlayan bir kitlenin gölgede kalmış bireyleriydi."[1]

21.yüzyılın şüphesiz en başat konularından bir tanesi olan sosyal medya, gün geçtikçe siyasal ve sosyal hayatın en belirgin öğelerinden bir haline geliyor. Özellikle son yıllarda sosyal medya mecraları aracılığıyla harekete geçen toplumsal olaylar bu mecraların kitleleri mobilize etmedeki etkinliğini gözler önüne serdi. İnsanlık tarihinin matbaanın bulunuşuyla evrildiği yolda kitle iletişim araçlarının bulunuşu ve günümüzde yeni medyaya açılan yolda yeni teknolojik araçların sosyal katmanlardaki etkisi çok önemlidir. Matbaa'dan Web 3.0'a giden yolda kitle iletişim araçları bireylerin ve toplumların iletişimde nasıl farklılaştığını gösterir.

İletişim sözcüğü, Latince kökenli "communication" sözcüğünün karşılığıdır. Birbirlerine ortamlarındaki nesneler, olaylar, olgularla ilgili değişmeleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran, aynı olgular, nesneler sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirişimlerine iletişim diyoruz.[2]

İletişim, insanın varlık sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan insana özgü bir olgudur.[3] Prof.Dr. Ünsal Oskay'ın böyle tanımladığı iletişim kavramında "değişim" tüm iletişim tarihinin lokomotifidir. İletişim tüm toplumları değiştiren sosyolojik bir olgudur. Yazının icadından, bugün kullandığımız yüksek teknolojili kitle iletişim araçlarına kadar uzanan medeniyet yolunda toplumların bu kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle sosyolojik katmanlarda uğradığı değişimleri açıkça görmekteyiz. Matbaanın icadı nasıl toplumlar üzerinde sosyolojik etkiler yarattıysa günümüzde internet kullanımı ve sosyal medya araçları benzer bir etki yaratmaktadır. Öyle ki bugün alışverişten, haberleşmeye, toplumsal olaylardan, siyasi protestolara, meydanlara kadar giden yolda artık internet başkahramandır.

M.Ö 3000'li yıllarda yazının bulunuşuyla insanoğlunun hayatında yeni bir dönem aralanmış oldu. Yazı, mağara resimlerinden, kil tabletlere, papirüslere, parşömene ve nihayetinde Çin'de üretilen kâğıt ile tüm dünyada bir değişime neden olurken, Johannes Gutenberg'in 1450 yılında

[1] Zeynep Atikkan, Aslı Tunç, Blogdan Al Haberi,1.Basım, İstanbul, YKY, Şubat 2011,s.17.
[2] Özçağlayan, Mehmet. Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim, Alfa Yayınları, İstanbul, 1998. s.32.

[3] Ünsal Oskay, İletişimin A B C'si, Beşinci Basım, İstanbul Der Yayınları,2007,s.1.

Almanya'nın Mainz şehrinde baskı tekniği geliştirerek matbaayı icat etmesi insanoğlunun hayatında yeni bir çığır açmıştır.

Gutenberg'in gerçekleştirdiği baskı makinesi, belirli bir zaman süresinde Avrupa'da yaygınlık kazanmıştır. Yazı insanoğlunun yaşamında nasıl önemli bir kültürel olguysa, siyasal iletişim açısından basım insanoğlu için o denli önemlidir. Basım teknikleri, insanın düşüncelerinin, fikirlerinin çoğaltılarak kalıcı hale gelmesine, saklanabilmesine yeni bir boyut eklemiştir. Yazı insanın örgütlenmesi ve toplumsal düzenleme yönünden temel değişiklikleri beraberinde getirmiş, toplumda işbölümünün hızlanmasına neden olmuştur.[4]

Baskı makinesi, bu önemine atfen Marshall McLuhan tarafından "*The Gutenberg Galaxy:The Making of Typographic Man*" (Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu, 1962) adlı kitabında kitlesel üretimin ilk örneği olarak gösterilmiştir. Yerinden çıkartılabilen, dolayısıyla da yeniden kullanılabilen, değiştirilebilir harflerle ve harf kasalarıyla donatılmış basımevlerinde, el yazması eserlere oranla oldukça ucuza üretilen çok sayıdaki basılı malzeme, basımcılık-yayıncılık alanında büyük bir dönüşüm sürecini de böylece başlatmıştır.[5]

McLuhan'a göre Gutenberg buluşuyla toplumu basılı çağa taşımış ve böylece görsel bağımlılık daha yaygınlaşmıştır. O dönemde düşüncelerin basılabilmesiyle dünya çapındaki bütün görüş ve fikirlere şekil vermiştir.[6]

Matbaa makinesi, buhar makinesinin gücüyle birleştiğinde, hikâye anlatımının endüstrileşme olgusu hızlandı. Hızlı basım ve büyük çaplı taşımacılık, yeni bilinç formu yarattı: modern kitle![7] Gerbner'e göre basım kaynaklı bir kültür, halen eğitim, din ve hükümetle ilgili pek çok varsayımın temelidir. Fakat bir şey, bu kültürü çok ciddi şekilde istila etmiş ve dönüşüme uğratmıştır. Elektronik Devrim.[8]

Baskı tekniğinin gelişmesi, kitapların basılmaya başlaması Avrupa'da Rönesans ve Reform hareketlerine giden yolu açmış, bu da toplumun top yekûn değişimine neden olarak, imparatorlukların, krallıkların, kilisenin gücünün azalmasına Amerikan ve Fransız Devrimleri'ne neden oldu.

---

[4] Oya Tokgöz, Siyasal İletişimi Anlamak,1.Baskı, İmge Kitapevi, Ankara, Ocak 2008.s.36.

[5] Nurcan Törenli, Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı, 1. basım, Bilim ve Sanat, Ankara, 2005,s.50.
[6] Rigel N, Batuş G, Yücedoğan G, Çoban B, Kadife Karanlık, 2.Baskı, Su Yayınevi, İstanbul, 2005.s.20.
[7] Batuş G, Alver F, Arık B, Çoban B, Çığ Ü, Kadife Karanlık 2, Su Yayınevi, İstanbul, 2006,s.26.
[8] Batuş-Alver-Arık-Çoban-Çığ, s.28.

Dünya tarihini bu denli değiştiren matbaa Osmanlı topraklarına ise ancak 200 yıl sonra gelebildi. Osmanlı'da ilk matbaayı kuran İbrahim Müteferrika basım makinesinin gerekliliğini sadrazama bir rapor hazırlayarak bildirdi.

Vesilet-ül Tıbaa adını taşıyan bu rapor sadrazama, şeyhülislama ve ulemaya sunuldu. İbrahim burada, basma sanatının İslam ülkesinde uygulanmamış olmasının zararlarını, ileride sağlayacağı yararları, Müslümanların Avrupalılara kıyasla geri kalmalarının nedenlerinden birinin basma sanatının yokluğu yüzünden cahilleşme olduğunu açık ve güçlü bir dille anlatır.[9]

XVII. yüzyılda önemli bilimsel keşiflerle başlayan ve XX. yüzyılın ortalarına kadar giderek artan bir hızla ivme kazanan kapitalizm, temelde sanayi devrimiyle ve bu devrimi olanaklı kılan buhar gücünün üretim teknolojileri alanına verdiği destekle zirveye ulaşmıştır.[10]

XIX. yüzyılın başından itibaren İngiltere'de endüstri devrimi yanında ulaşım, iletişim, gazetecilik yönünden devrimler, XVII. Yüzyıldan beri seçkinci bir anlayışla yayınlanan gazeteler bakımından önemli değişikliklerin gerçekleşmesine ön ayak olmuştur. Gazeteler endüstri devrimiyle birlikte 1830'lardan itibaren her türlü katmana dönük haber verme/yapma anlayışını benimsemişlerdir. Halka dönük gazetecilik anlayışı devreye girerken gazeteler kitle gazetesine dönüşmüşlerdir.[11]

XIX. yüzyılın son çeyreğinden, yaklaşık olarak 1970'lerden itibaren, gerçekleşen teknolojik gelişmeler yeni medyanın ortaya çıkmasını mümkün kılmıştır. Bu dönemde, elektronik iletişim teknolojileri ile bilgisayarın iletişim alanında yaygın olarak kullanılmasıyla birbirinden çok kesin çizgiler ile ayrılan iletişim sistemleri arasındaki sınırlar geçerliliğini yitirmeye başlamıştır. Bir zamanlar birbirinden farklı olarak nitelendirilen ve ayrı olan kitle iletişim araçları, telekomünikasyon ve bilgisayar sistemleri (veri iletişimi) iç içe geçerek yöneşme içerisine girmiştir.[12]

XX. yüzyılın daha ilk on yılı tamamlanmadan birçok ülkede çok sayıda gazetenin tirajlarının milyon düzeyini aştığı görülür. 1920'li yıllarla birlikte radyo ile çok uzak mesafelere aynı anda seslenme olanağına ulaşılmıştır. 1940'lı yıllarla birlikte sese artık görüntülerde eşlik etmektedir. Bundan

[9] Niyazi Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, İstanbul, Doğu-Batı Yayınları, İstanbul, s.58.
[10] Törenli. .s.67.
[11] Tokgöz.s.40.
[12] Aydın Uğur, Kültür Kıtası Atlası, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, s.95.Aktaran: Gülbuğ Erol, Medya Üzerine Çalışmalar,1.basım, beta Yayınları, İstanbul,s107

böyle dünyada olup bitenler olay yerine çok uzaklarda olanlar tarafından da aynı anda izlenebilmektedir. Bu yeni tür kitle iletişim biçiminde okuryazar olmaya bile gerek kalmamıştır.[13]

XIX. yüzyılda iletişim araçlarının çeşitlenmesi, telefon, telgraf, fotoğraf, telsizin hayata katılması ve bunların yaygınlaşması görülmüştür.

1835'de Samuel Morse ilk elektromıknatıslı telgrafı denemiş ve 1866 yılında Atlantik Okyanusu denizaltı kablosu çekilerek edilerek ilk kıtalararası telgraf haberleşmesi gerçekleştirilmiştir. İtalyan kâşif Guglielmo Marconi radyonun babası olarak kabul edilir. İngiliz bilimadamı James Maxwell 1865 yılında elektronik olarak üretilen radyo dalgalarının yayılma teorisini kurmuş ve Alman fizikçisi Heinrich Hertz, 1888 yılında Maxwell'in teorisini pratik olarak gerçekleştirerek bu konuda öncülük etmişlerdir. Marconi ile birlikte 1898 yılında ilk radyo resmen doğmuş oldu. İlk kullanımı gemiden sahile haberleşme içindi. 1923 yılında yüksek frekans radyo dalgalarının iyonosfer'e çarparak dünyaya döndüğü ispatlanınca radyo, deniz aşırı haberleşme de dahil olmak üzere hızla yaygınlaştı. [14]Guglielmo Marconi böylece radyo dalgalarının bütün dünyada kullanılacağı büyük bir gelişimin temellerini atmış oldu.

McLuhan'a göre telgrafın icat edilmesiyle insanlar büyük bir değişim geçirerek "elektronik çağa" geçmişlerdir. [15]

1930'lu yıllara gelindiğinde ise radyo, askerî ve ticari amaçlı kullanımlarının dışında, yerini daha sonra televizyona bırakacak şekilde büyük ve heybetli görüntüleriyle akşam evde ailelerin toplu hâlde dinlediği yeni bir kullanım alışkanlığı yaratır.[16] 1936 yılına gelindiğinde İngiliz BBC kanalı tarafından ilk düzenli televizyon yayınları gerçekleştirilmiştir.

Gerbner'e göre yeni kilise artık televizyondur. O'na göre televizyon, daha mnceleri din tarafından doyurulan ortak bir ritüele katılma ve hayatın anlamına ilişkin ortak inançları ve doğru davranış biçimlerini paylaşma ihtiyaçlarını tatmin eder.

Pierre Bourdieu'nün "Televiyon Üzerine" adlı eserinde Artık ekran, "buyur edilmiş fikirler"in "öteki" görüşleri dışladığı bir mekanizmanın işgali altında. Bu yüzden, ekran vasıtasıyla tüm düşüncelere eşit biçimde temsiliyet hakkı tanındığı tezi tam anlamıyla aldatıcıdır. Çünkü iktidara

---

[13] A.Raşit Kaya, İktidar Yumağı,1.Baskı. İmge Kitabevi, Ankara2009.s.44.

[14] http://ari.cankaya.edu.tr/~figen/radyo.htm. (erişim: 8.Nisan 2014)

[15] Rigel N, Batuş G, Yücedoğan G, Çoban B, Kadife Karanlık, 2.Baskı, Su Yayınevi, İstanbul, 2005 s.20.

[16] http://blog.radikal.com.tr/medya-televizyon/radyonun-bulunusu-ve-gelisimi-radyo-televizyon-ve-sinemada-temel-kavramlar-79009 (erişim:20 Şubat 2015)

entegre olan medyatik söylem, toplumsal çerçevede realiteyi bütüncül bir tarzda dışavuracak düşünceler mozaiğinin oluşumunu sağlayacak, bir anlamda buna geçit verecek esneklikten uzaktır. "Çoğulcu seslerin bir semiyotik demokrasisi"nden bahsetmek neredeyse imkansızdır. [17]

XX. yüzyılda basın özgürlüğü gazete, kitap, dergi yanında radyo, televizyon, sinema gibi kitle iletişim araçları toplum yaşamına girmiştir. 1970'li yıllardan itibaren bilgisayar, faks ve videonun ortaya çıkması iletişim özgürlüğünü genişletmiştir. İnternetin 1990'lı yılların ortalarından itibaren kullanıma girmesi ise, iletişim özgürlüğü üzerindeki tartışmalara yeni bir boyut kazandırmıştır.[18]

1600'lü yıllardan başlayarak dalga dalga yayılan ve tüm dünyayı etkisi altına alan küreselleşmenin bu noktada etkilerini dikkat çekmekte fayda var. Küreselleşme süreci birinci küreselleşme dalgası, ikinci küreselleşme dalgası ve üçüncü küreselleşme dalgası şeklinde üç döneme ayrılarak incelenebilir.

> Birinci küreselleşme dalgası, feodalizmden ticari kapitalizme geçiş dönemine işaret etmektedir. Bu dönem, aynı zamanda siyasal açıdan feodal beyliklerin yerini ulus-devlete bıraktığı yıllardır. Ulus-devletin temeli, 1648 yılında imzalanan Westphalia Antlaşması'na dayanır. Bu antlaşmayla birlikte devletlerin karşılıklı olarak birbirlerinin iç işlerine karışmamaları garanti altına alınmış ve devletlerarası hukuk kuralları da oluşturularak dışsal otoritenin sınırları çizilmiştir. Ayrıca bu dönem, sömürgecilik ve Merkantilizm dönemi olarak da bilinmektedir.
>
> İkinci küreselleşme dalgası, 19. yüzyılın ortalarından Birinci Dünya Savaşı yıllarına kadar sürmüştür. Söz konusu dönemde ticari kapitalizmin yerini sınai kapitalizmi almıştır. Bu dönemin dikkat çekici gelişmeleri arasında teknik buluşlar, tarımın ticarileşmesi ve piyasaların genişlemesi yer almaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak ekonomik ilişkilerde yoğunlaşma, ticarette küreselleşme ve uluslararası rekabette artış ortaya çıkmıştır. Böylece ikinci küreselleşme dalgasının iktisadi doktrini olarak liberalizm ön plana çıkmıştır.
>
> Üçüncü küreselleşme dalgası, 1970'li yıllarda başlayıp günümüze kadar süren dönemi kapsamaktadır. Söz konusu dönem, sosyo-politik açıdan sivil toplum kuruluşları (STK), artan bölgesel bütünleşmeler ve ulus-devletin zayıflatılması temalarıyla açıklanabilen bir döneme işaret etmektedir. Bu dönem bilişim teknolojilerinin ekonomi alanında kullanılması, finansal yenilikler ve ulus-ötesi şirketler ile karakterize edilmektedir. Bu döneme damgasını vuran en önemli gelişme, deregülasyon (kuralsızlaştırma) politikalarının etkisiyle finansal küreselleşmenin hız kazanmasıdır. [19]

---

[17] Mehmet Meder- Güney Çeğin, http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1357340110_10-SEMBOL%C4%B0K%20%C5%9E%C4%B0DDET%20ARENASI.pdf
[18] Tokgöz, s.77-78.
[19] http://www.mevzuatdergisi.com/2011/08a/01.htm (erişim Aralık 2015)

Küreselleşme tüm dünyaya nüfuz ederken iletişim küreselleşmesi de bu noktada görülmektedir. İletişimin küreselleşmesinin başlangıcını, on dokuzuncu yüzyılın sonları ve yirminci yüzyılın başlarındaki üç kilit gelişmeye bakarak görebiliriz.

1.Avrupa'nın sömürgeci güçleri tarafından su altı kablo sistemlerinin geliştirilmesi,

2.Uluslararası haber ajanslarının ortaya çıkışı ve dünyayı kendilerine mahsus çalışma alanlarına bölmeleri,

3. Elektromanyetik tayfların tahsisiyle ilgilenen uluslar arası kuruluşların oluşturulması. [20]

Telefon, bilgisayar ve uydu teknolojisinin hızla gelişimi habercilik alanındaki engelleri bir bir kaldırmıştır. Portatif bilgisayarlarla birlikte muhabirlerin yine de güvenilir telefon hatlarına ihtiyaçları bulunmaktadır. Tüm dünyadaki telefon hizmeti ağı bir felaket anında ortadan ortadan kalkabilmekteydi. Ancak uydu telefonları sayesinde artık böyle bir tehlike bulunmamaktadır. Telefon ağlarında bir doğal felaketle birlikte meydana gelecek kesintiyi, uydu telefon bağlantısı ortadan kaldırmıştır. Bu tür, deprem, sel, hortum, gibi doğal felaket haberlerinin tanıdık cümlesi "haber alınamıyor" artık tarihe karışmıştır.[21] Artık habere de bilgiye de erişim daha kolay ve daha fazla kaynaktan sağlanmaya başladı.

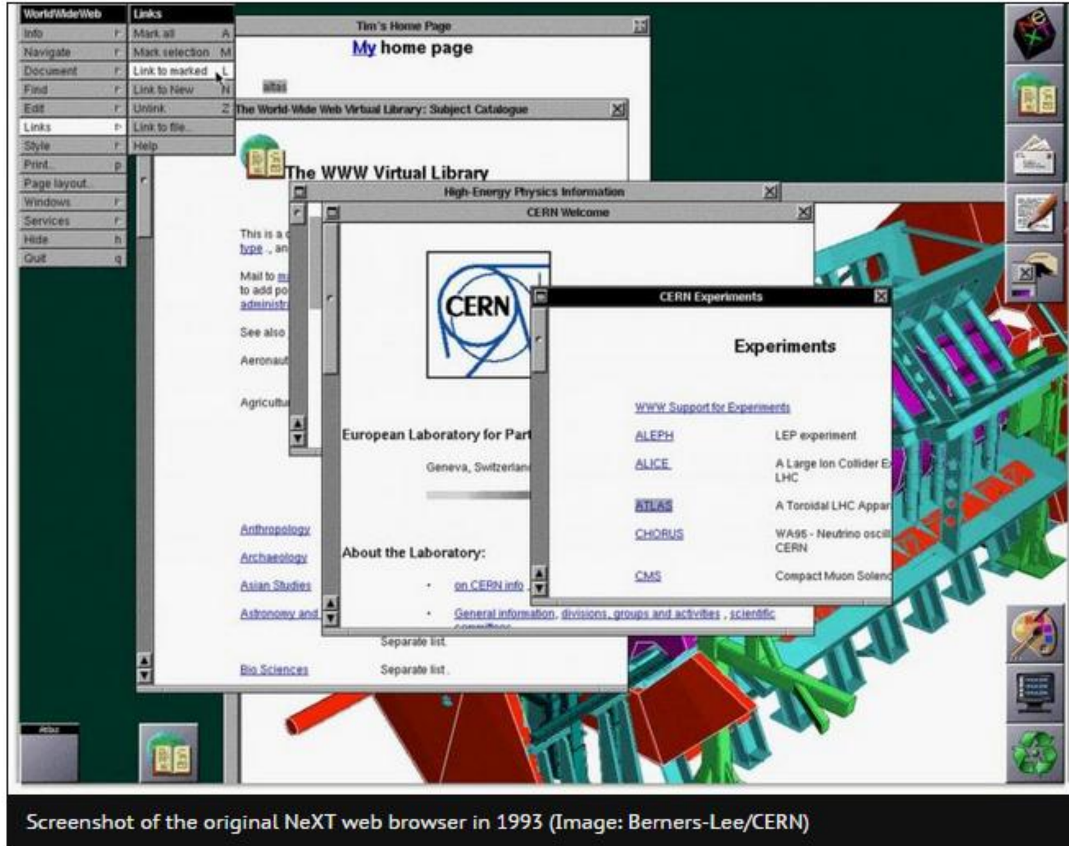
Dumanla iletişimden günümüz teknolojik iletişim araçlarına ulaşıncaya kadar kitle iletişim araçları çeşitli aşamalardan geçmiş ve her dönemin yeni kitle iletişim aracı o dönem içerisinde büyük toplumsal değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Mektup, kitap, gazete, telefon, radyo ve nihayet internet, kitle iletişiminde hem daha büyük bir çoğunluğa ulaşmak hem de bilgi akışını, bilgilendirmeyi (enformasyon) hızlandırmak için atılmış dev adımlardır. [22]

İnternetin bilgisayar ağlarının ağı olup ortaya çıkışı, Amerikan Federal Hükümeti Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme kolu olan "Savunma İleri Düzey araştırma Projeleri Kurumu'na (DARPA-Defence Advanced Research Project Agency) dayanır. 1969'da çeşitli bilgisayar birimlerini ve askeri araştırma projelerini desteklemek için, Savunma Bakanlığı ARPANET adındaki paket anahtarlamalı ağı oluşturmaya başladı. Bu ağ ABD'deki üniversite ve araştırma kuruluşlarının değişik tipteki bilgisayarlarını da içererek büyüdü.[23] İnternetin hızla yayılmasında belki de en önemli unsur internet teknolojisinin sınır tanımazlığıdır. Marshall

[20] David Held- Anthony McGrew, Küresel Dönüşümler, Phoneix yayınları, Ankara,2008, s.296.
[21] Nurdoğan Rigel, İleti Tasarımında Haber, Der Yayınları,2000.s.112.

[22] Dr. Mesut Bulut, Kitle İletişim Aracı Olarak Gazete ve İnternet, Tek Ağaç Eylül Yayınları, Şubat 2006,s.9
[23] Mehmet Özçağlayan, Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim, !Basım Alfa Yayıncılık,2000,s.134.

McLuhan’ın ortaya attığı “global köy “ tanımı tam da bu noktaya işaret etmektedir. Küreselleşme hareketinin yayılış hızıyla iletişim teknolojilerinin ilerleyişi paralellik gösterir. 1989 yılında Tim Berners-Lee CERN laboratuarlarında WWW bilgi paylaşım sistemini kurdu. Başlangıçta tasarlanan bu sistem dünyadaki üniversiteler ve enstitülerdeki fizikçiler arasında bilgi paylaşımı için geliştirilmişti. 30 Nisan 1993 yılında CERN kamuya açık World Wide Web yazılımını uygulamaya koydu.[24]

Screenshot of the original NeXT web browser in 1993 (Image: Berners-Lee/CERN)

Daha sonraki yıllarda Tim Berners-Lee’nin bulduğu bu sistem teknik olarak Web1.0 olarak adlandırıldı. Web 1.0 olarak nitelendirilen Web sitelerindeki temel amaç, sadece, kullanıcıya bilgiyi sunmaktır. Başka bir deyişle, web tasarımcısı siteyi hazırlar ve yayımlar; kullanıcılar ise bu siteye erişip, bilgiyi sadece okuyabilirler.[25] Ağ teknolojisinin ilk zamanlarını niteleyen bu terim teknolojik ilerlemelerle Web 2.0, Web 3.0 isimlerini aldı. Tim O' Reilly'e göre Web 2.0’ın kısmen tanımı şöyledir: “Web 2.0, yeni nesil internetin temelini toplu olarak şekillendiren, daha olgun, kullanıcı

[24] http://home.web.cern.ch/topics/birth-web (erişim 2Şubat 2015)
[25] http://seset.ceit.metu.edu.tr/2012/01/web-1-0-2-0-3-0-4-0/ (Erişim:10 Şubat 2015)

katılımı, açıklık ve ağ etkileri temeline dayanan, bir grup ekonomik, sosyal ve teknolojik trenddir”.[26] Web 2.0 sitelerinde kullanıcıların rolü Web 1.0 sitelerinde olduğu gibi sadece okuyabilen pasif bir tüketici değil tam tersine, içerik üzerinde söz hakkı bulunan, içeriğe katkıda bulunan, geliştiren ve paylaşan aktif bir üreticidir.[27] Kullanıcı artık aktif olarak içeriğe müdahale eder pasif durumdan aktif duruma geçmiştir. Artık yapay zeka, big data, kişiselleştirilmiş tercihler ön plana çıkarak Web 3.0 oluşturdu. Web 3.0, kullanıcı tarafından sağlanan içeriğin arama motorları tarafından anlamlandırılması, kullanıcının istediği bilgiye ve sağladığı ipuçlarına göre bilginin yorumlanıp kullanıcının özel ihtiyaçlarına uygun bir şekilde sunulması anlamına gelmektedir. Bu nedenle Web 3.0 Anlamsal Ağ (Semantic Web) olarak da adlandırılmaktadır.[28]

Tablo 1: Web 1.0 ve Web 2.0'ın Özellikleri

Web 1.0 Özellikleri	Web 2.0 Özellikleri
Programcı tarafından yapılmış Web sayfası	Kullanıcı tarafından yapılmış internet sayfası
Uzmanların içerik oluşturması	Herkesin içerik oluşturması
Kişiler internet sitesini ziyaret eder ve okur	İnsanlar paylaşılan bilgiyi birlikte oluşturur
Sıkı kontrol edilen siteler	Daha seyrek kontrol edilen siteler
Tek yönlü (Tekten çoğa)	Çift yönlü (Çoktan çoğa)
Britannica Online Ansiklopedi	Wikipedia
Yayınlama	Katılım
Hiyerarşik	Dinamik ve Serbest
Statik, durağan içerik, çok az değişim	Sürekli güncellenen içerik

Kaynak: Jane Bozarth,Social Media For Trainers.2010 San Francisco: Pfeiffer Publish.

Bu yeni iletişim teknolojilerindeki yenilikler toplumda birçok alanda yeni açılımlar sağladı. Doç.Dr. Mehmet Özçağlayan bu değişimleri şöyle tespit etmektedir:

1.Eğitim ve kendini değiştirme

2.Psikolojik danışmanlık ve destek

3.Eğlence, boş zamanları değerlendirme ve kendini ifade edebilme

4.Sosyal etkileşim

5.Ekonomik katılım

[26] Melike Yılmazel, Türkiye’de Faaliyet Gösteren Vakıfların Sosyal Medya Kullanımına Göre İçerik Analizi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yüksek Lisans tezi,2011
[27] http://seset.ceit.metu.edu.tr/2012/01/web-1-0-2-0-3-0-4-0/ (erişim:10 Şubat 2015)
[28] http://seset.ceit.metu.edu.tr/2012/01/web-1-0-2-0-3-0-4-0/ (erişim 10 Şubat 2015)

6.Günlük rutin işlerin kolaylaşması

7.Teknolojiye dayalı eğitimi kontrol ve idare

8.Bilgiye erişimin demokratikleşmesi ve kişiselleşmesi

9.İdari sistemlerin etkinliğinin ve verimliliğinin artması

10.İvedilik kültürü ve istihdam etkisi

11. Fiziksel hareketliliğin önündeki engelleri ortadan kaldırma potansiyeli

İnternetin her şeyi yeni yollardan birbirine karıştırdığından şüphe yoktur. Her şeyi: Bütün ulusları, kültürleri, dilleri, lehçeleri, ağızları; bütün siyasi görüşleri, ekonomik kuramları ve bilimsel okulları; bütün dinleri, manevi inançları ve ritüelleri, bütün zevkleri, estetikleri ve duyarlılıkları, bütün etikleri, ahlaki kuralları ve yasaları.[29]

Artık hayatımızda geleneksel medya yanında yeni medya vardır. Yeni medyanın muhtemelen en önemli özelliği sesin, verinin, metnin ve görüntünün tek bir alt yapı üzerinden aktarılabilmesine, saklanabilmesine, toplanabilmesine imkan tanıyan sayısallaşma gerçeğidir.[30] "Yeni medya" artık herkesin dilinde ve bilgi teknolojileri, iletişim ağları ile medya sektörlerinin birbirlerine yakınlaşarak iç içe geçmeye başlaması sonucu ortaya çıkan (internet, mobil, vb. ağlar üzerinde oluşturulan web sitesi, haber sitesi, arama motoru, blog, wiki, sosyal medya gibi) ve hızla değişen platformları anlatıyor. [31] Dr.Celalettin Aktaş bu yeni medyanın temel özelliklerini şöyle açıklıyor:

1.Sayısallaşma

2.Farklı medyaların yöneşmesi

3.Etkileşim

4.İnternetin kitle iletişiminden ayrılması

5.Kullanıcının içeriği etkilemedeki rolü

6.Toplumsal kontrolün azalması

[29] Marshall T.Poe, İletişim Tarihi,1.basım, İstanbul, Islık Yayınları,2014,s.383.
[30] Denis Mcquail, Mcquail's Mass Communication Theory, London, 5.Basım,2005,Sage Publication,s.137
[31] http://www.khas.edu.tr/300/bolum-hakkinda. (erişim 1 Haziran 2015)

7.Asenkron iletişim.

Tüm bunları “parmaklarımızın ucundaki bilgi” diye adlandırdığımızda da iletişimle ilgili geçmişten bugüne tüm kuramları ve kavramları gözden geçirmek zorunlu olmaktadır. Çünkü artık neyin kişisel iletişim, neyin kitle iletişimi, neyin yüz yüze, neyin dolaylı iletişim olduğu konusu berraklığını yitirmektedir. Yeni teknolojiler, bir taraftan kitle iletişimi için üretilenlere bireysel olarak ulaşmayı mümkün kılarken, diğer taraftan da, kişisel iletişimin, kitle iletişimine dönüşmesine yol açmaktadır.[32]

We Are Social tarafından hazırlanan 2014 yılı Global Digital Statistic verilerine göre dünya genelinde internet ve sosyal medya kullanıcı sayıları:

- Dünya üzerinde 2.5 milyar insan internet kullanıyor. Bu kullanıcıların 1.8 milyarının sosyal medya ağlarında hesabı var.
- Kıtalar arası bazda internet kullanımında Kuzey Amerika % 81’lik bir oranla başı çekiyor. İnternet kullanımının en az yaygın olduğu bölge ise Güney Asya (% 12).
- Yalnızca 2013’te, 135 milyon insan daha sosyal ağlarda hesap oluşturdu.
- Sosyal medya aktif kullanıcı sayıları her geçen yıl artıyor. Facebook, 1,184 milyarlık güncel aktif kullanıcı sayısı ile sosyal ağlar arasındaki liderliğini koruyor.
- Aktif kullanıcı istatistiklerine göre en popüler ilk 10 sosyal medya platformları ise şöyle:

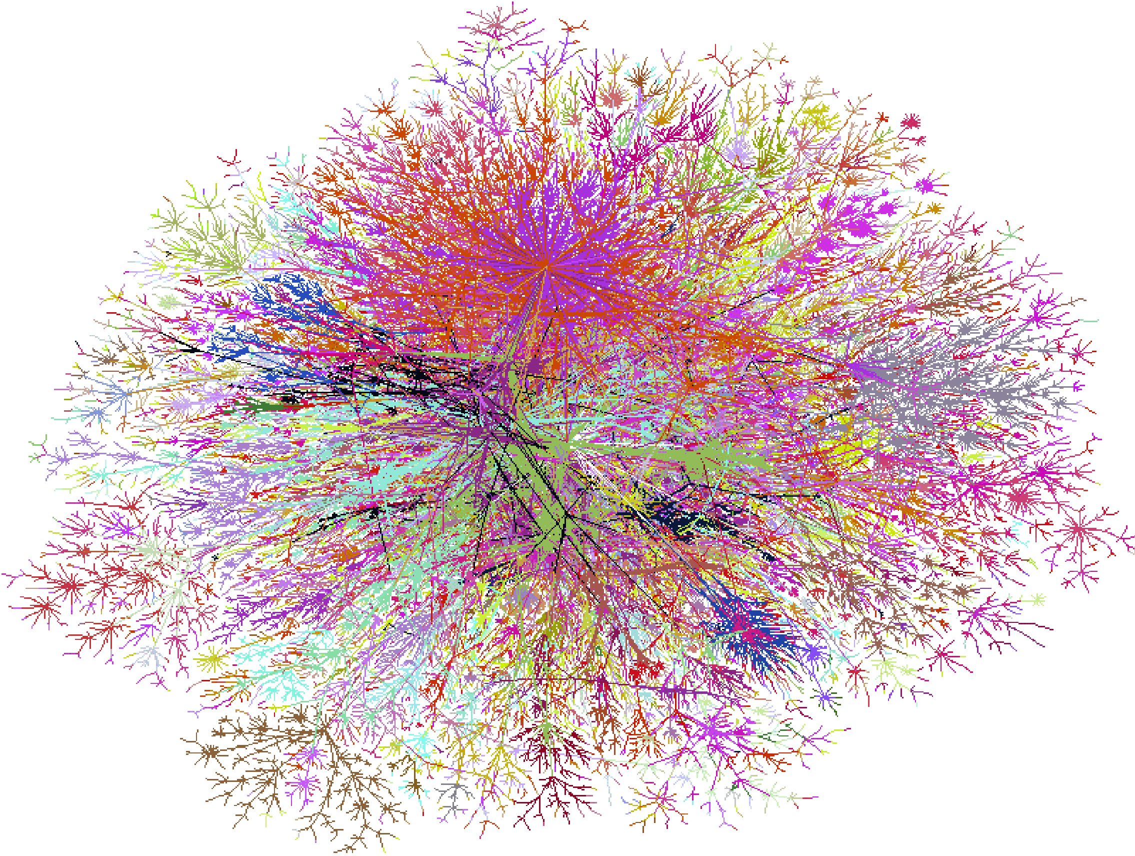
1. Facebook (1,184 milyar)
2. QQ (Tencent) (816 milyon)
3. Qzone (632 milyon)
4. Whatsapp (400 milyon)
5. Google+ (300 milyon)
6. Wechat (272 milyon)
7. LinkedIn (259 milyon)

[32] Özçağlayan,s.196.

8. Twitter (232 milyon)

9. Tumblr (230 milyon)

10. Tencent Weibo (220 milyon)[33]

İnsanoğlunun yazının icadından el yazması kitaba geçmesi 4.300 yıl alırken, el yazması kitaptan matbaaya geçişi 1.150 yıl, matbaadan internete geçişi ise 540 yıl almıştır. Geniş bant internete geçiş

[33] http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014/ (erişim 1 Mayıs 2015)

süresi ise sadece 10 yıldır. Yeni bir icadın 50 milyon kullanıcıya ulaşma süresi, telefonda 75 yıl, radyoda 38 yıl, televizyonda 13 yıl olurken, bu süre internette 4 yıl, iPhone'da ise sadece 3 yıldır. 2001 yılında tek bir kablodan aktarılabilen veri seviyesi 1997 yılında tüm internet ağından gönderilen veriden daha fazladır.[34]

İnsanlar Web 1.0'la bilgisayarda bilgilerini paylaşmaya başladı. Bu tek taraflu ve statik bir paylaşımdı. İnternet tarihi açısından bakıldığında, televizyonların siyah-beyaz yayın yaptığı döneme benzetebileceğimiz bu dönemin ardından Web 2.0'la karşılıklı bir bilgi paylaşımı ve etkileşim ortaya çıkarken, bilginin üretimine de katkı sağlanıyordu. Bu dönemin ardından ise sanal zekanın günlük hayatımıza müdahale edebileceği bir zamana doğru ilerliyoruz: Web 3.0. [35]

Günümüzde, internet sayesinde çizili sınırları olmayan, içinde bilgisayar olan her ortama girebilen ve yerkürenin her bölümünden katılımla oluşan yeni bir sanal toplum ortaya çıkmıştır. Dijital küreselleşmenin en önemli aktörlerinden olan internet ve bilgisayarla iletişim şebekeleri, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde şiddetle devam eden çıkar ve ideolojik mücadele alanlarından biri haline gelmiştir. Diğer bir deyimle, bilgisayar şebekeleri sadece kapitalistler arasında ekonomik çıkar arttırma girişimlerinin yoğun olduğu bir yer değil, aynı zamanda, geniş ölçüde, ideolojik mücadelenin verildiği güçlü ve özel bir alan haline gelmiştir. [36]

We the Media kitabının yazarı Dan Gillmor'a göre , "*ortalama İnternet kullanıcısının günümüzde kendi çalışmalarını (işitsel ve görsel dâhil, birçok formatta) çevrimiçi yayınlayabilmesine olanak tanıyan pek çok farklı yöntemin kaynağı olarak da düşünülmelidir. Bu medyanın hem üretim hem de dağıtım aşamasında demokratikleşmesinin bir parçasıdır. Dijital içerik yaratmak için kullandığımız araçların gücü her geçen gün artarken, maliyeti her geçen gün azalıyor. Artık çalışmalarımızı dünya çapında potansiyel bir kitleye sunabiliyoruz. İnsanlık tarihinde böyle bir gelişmenin bir benzeri daha yok.*"[37]

[34] http://www.iletisimvediplomasi.com/deniz-ergurel-teknoloji-ve-internetle-yeniden-sekillenen-medya/ (erişim mart 2015)
[35] Özutku Fatih, Sosyal Medya'nın ABC'si, İstanbul Alfa Yayınları, 2014,s.45.
[36] http://www.sosyalkene.com/internet-kuresellesme-demokrasi-ve-toplumsal-hareketler/ (erişim:eylül 2015)
[37] http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/ejs/0306ej.pdf (erişim: Nisan 2015)

1956 yılında IBM firmasının ürettiği 5MB (megabyte) büyüklüğündeki hard diskin nakliyesi sırasında çekilen bu fotoğraf, günümüzdeki teknolojik gelişmelerin hızını da açıklar gibi.

Bu tarihte MB başına 9200 Amerikan Doları (USD) harcanıyordu. Yani şu gördüğünüz bellek, zamanın parasıyla 46.000 dolara mal oluyordu! Günümüz parasıyla bu, 79.000 dolar civarına denk geliyor! Günümüzde... 21 Temmuz 2015 itibariyle Amazon üzerinden IBM'in 3 TB (terabayt) hafızalı belleğini 150 dolara alabiliyorsunuz. Yani 600.000 kat fazla belleği, 526 kat ucuza alabiliyorsunuz. [38]

[38] http://www.evrimagaci.org/fotograf/40/7643 (erişim temmuz 2015)

XXI. Yüzyılda artık internetsiz bir hayatın düşünülebilmesi imkânsız bir hal aldı. Bill Cheswick'in internet haritası internet ağlarının birbiriyle bağlantılarının renkli bir çıktısını gösteriyor. [39] Artık bu ağ sistemlerinin olmadığı bir dünya tanımı yok. İnternetin kendisi küresel bir sokak[40], kullanıcıda bu sürecin baş aktörüdür.

1.2 SOSYAL AĞLAR

Küreselleşen dünyada hızla yaygınlaşan internet, kullanıcılarına çeşitli mecralar sunmaya başladı. Doğal kaynakların giderek azaldığı ve nüfusun hızla arttığı dünyamızda, ülkelerin geleceklerini kurtarmak ve ayakta kalabilmek için güçlü ekonomilere sahip olma yolunda büyük çaba harcamaları ve bunun sonucunda ortaya çıkan küreselleşme, dünyamızda yeni bir toplum oluşmasına yol açmıştır. Castells, bu yeni toplum kavramını "Ağ Toplumu (NetworkSociety)" olarak adlandırmaktadır. [41]

1999 yılında Jan Van Dijk in kaleminden yayınlanan "Ağ Toplumu (The Network Society)" kitabında J.V.Dijk yeni bir toplum modelinin ortaya çıkacağını ve bu toplum modelinde ilişkilerin yüz yüze iletişim yerine sosyal ağlar üzerinden gerçekleşeceğini ve buna hazır olunması gerektiğini belirtmiştir. Yani modern toplum, sosyal ağlar aracılığı ile yeniden bir organizasyonel ve yapısal değişime uğrayacaktır.[42]

Tarihsel bir eğilim olarak Enformasyon Çağında baskın olan işlevler, süreçler giderek ağlar etrafında örgütlenmektedir. Ağlar toplumlarımızın yeni sosyal morfolojisini oluşturur; ağlar oluşturma mantığının yayılması da, üretim, deneyim, iktidar ve kültür süreçlerinde işleyişi, sonuçları ciddi biçimde değiştirir. Toplumsal örgütlenmenin ağ biçiminde olması, başka zamanlarda, başka uzamlarda gerçekleşmiş olsa da, yeni teknolojik paradigma, toplumsal yapının tamamına yayılması için gerekli maddi zemini de sağlar…Akışların iktidarı, iktidarın akışlarının önüne geçer. Ağda yer almak ya da almamak, her ağın diğerleri karşısındaki dinamikleri, toplumumuzda baskın olmanın ve değişimin başlıca kaynaklarıdır. Bu sebeplerden dolayı, bu topluma ağ toplumu dememiz yerinde olacaktır. [43]

---

[39] http://cheswick.com/ches/map/gallery/index.html (erişim: 3 Nisan 2015)
[40] http://m.friendfeed-media.com/ad667e6199a702c89386a3ed88ce4801d1edc3f8 (erişim 10 Nisan 2015)
[41] http://www.academia.edu/3752791/Avrupa_Birli%C4%9Fi_S%C3%BCrecinde_Y%C3%BCkselen_A%C4%9F_Toplumu_ve_E%C4%9Fitim_Y%C3%B6neticileri (erişim Aralık 2015)
[42] Akbıyık N. ve Musa Öztürk (2012) "Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde "Arap Baharı" ve "Wall Strett'i İşgal Et" Eylemleri",Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi II,s.1003-1027
[43] Castells Manuel, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Ağ Toplumunun Yükselişi (Cilt 1), İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.2005,s.621.

Sosyal paylaşım ağları üzerinde yapılan literatür çalışmalarından birkaç tanım vermemiz gerekirse, İnternet sosyolojisi konusunda ayrıntılı çalışmalar yapan Wellman ve çalışma arkadaşları sosyal ağları "bireyin gayri resmi ilişkilerinden, kişiler arası bağlarından oluşan, beş altı yakınından yüzlerce daha zayıf bağlantıya uzanan geniş bir yelpaze" olarak tanımlamaktadırlar.[44]

Castells'e göre:

Ağ, birbirleriyle bağlantılı düğümler dizisidir. Düğüm bir büklümün kendi kendini kestiği noktadır. Düğümün ne olduğu, hangi somut ağlardan bahsedildiğine bağlıdır. Küresel finansalakışlar ağında menkul kıymetler piyasalarıdır. Avrupa Birliği'ni yöneten siyasi ağda, ülkelerin bakanlar konseyleri ve Avrupa Komisyonu üyeleridir. Enformasyon Çağı'nda kültürel ifadenin, kamuoyunun kökenlerinde yer alan yeni medyanın küresel ağında ise bu düğümler, televizyon sistemleri, eğlence stüdyoları, bilgisayar grafiği ortamları, haber ekipleri, sinyaller üreten, gönderen, alan seyyar aygıtlardır. [45]

Jan van Dijk, Castells'in toplumsal mücadeleyi imkânsız kılan ve toplumu tekil bir güç olan enformasyona tabii bırakan bu anlayışını eleştirirken Castells'in ağ toplumu kavramını tek boyutlu bir toplumsal tahayyül olarak nitelendirmektedir. [46]

Sosyal ağlar kişileri birbirine bağlayan web sayfalarıdır. Bireyler, bu web sayfalarında kendilerine ait profilleri genellikle herhangi bir bedel ödemeden oluşturabilmektedir" [47]

Kullanıcılarının kendileriyle ilgili kişisel haberler verebileceği, arkadaş edilebileceği veya arkadaşları ile etkileşimli bir şekilde iletişim kurabileceği, resimlerini, videolarını paylaşabilecekleri, çeşitli etkinlikler düzenleyebilecekleri web sitelerine genel olarak "sosyal ağ" ya da "sosyal paylaşım sitesi" adı verilmektedir.[48] 1997 yılında kurulan Six Degrees ilk sosyal ağlardan biridir. Six Degrees'in flört sitesinde ki özelliklerini genişleterek anlık mesajlaşabilme yetisini

---

[44] Durmuş B. Yurtkoru E. S, Ulus Y, Kılıç& B Facebook'tayız Sosyal paylaşım ağlarının bireylere ve işletmelere yönelik incelenmesi: Facebook üzerine bir araştırma.İstanbul: Beta Basım, 2010,

[45] Castells, 2005,s.622.

[46] Dijk Jan A.G.M. Van, "**The One-Dimensional Network Society of Manuel Castells**", Manuel Castells, der. Frank Webster ve Basil Dimitriou, London, Sage Publications.2004.s.148.

[47] Gönenli, G. ve Hürmeriç, P. Sosyal medya: Bir alan çalışması olarak Facebook kullanımı. Sosyal medya akademi. (Ed: T. Kara ve E. Özgen). İstanbul: Beta Yayınları,2012, s. 216.

[48] Aydoğan Filiz &Ayşen Akyüz (Editör), İkinci Medya Çağında İnternet. İstanbul: Alfa Yayınları, 2010,s.18.

devreye sokmasıyla ve arkadaşlık listesi oluşturmayı birleştirmesiyle sosyal medyaya ilk adım atılmış oldu. 2002 yılında kurulan Friendster, sosyal ağların daha da yaygınlaşmasını sağladı.2004 yılında sadece Harvard öğrencileri için kurulan Facebook'un, 2006 yılında 80 milyon üzerinde kullanıcıya erişmesiyle sosyal medya akımı daha da canlandı. Youtube ve Flickr gibi sosyal paylaşım sitelerinin aşırı ilgi görmesiyle şirketlerin reklam harcamalarının hemen hemen yarısından fazlasının sosyal medyaya kayması sağlandı.[49] 2010 yılından başlayarak internetin Twitter, Facebook, Foursquare ve İnstagram olarak algılandığı günümüze kadar geçen son 4 yıllık sürede, kişilerin sanal bir hayat oluşturmalarına çanak tutan bir sistem oluştu.[50]

Cep telefonlarının internete bağlanabilme özellikleri ve artık akıllı cep telefonlarından Facebook, Twitter gibi sosyal paylaşım ağlarına ulaşımı kolaylaştıracak ortamların eklenmesi, sosyal paylaşım ağlarından iletişimin hızlı ve ücretsiz bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. [51]

Dünyada en çok kullanılan sosyal ağlar sıralaması:

-Facebook (1,184 milyar)

-QQ (Tencent) (816 milyon)

-Qzone (632 milyon)

-Whatsapp (400 milyon)

-Google+ (300 milyon)

- Wechat (272 milyon)

-LinkedIn (259 milyon)

-Twitter (232 milyon)

-Tumblr (230 milyon)

-Tencent Weibo (220 milyon) [52]

---

[49] http://www.sosyamobilite.com/2011/10/11/sosyal-medya-nedir/ (erişim Aralık 2015)

[50] http://blog.turkcell.com.tr/sosyal-hayal-dunyamiz (erişim Aralık 2015)

[51] Büyükarslan Ali, Ali Murat Kınık, Sosyal Medya Araştırmaları 2, Çizgi Kitabevi ,İstanbul, 2016.s.188.

[52] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ertan-acar/turkiye-sosyal-medyada-dunya-lideri-1354432/ (erişim: Mayıs 2015)

We are Social'ın 2015 verilerine göre; ülke olarak günde ortalama 4 saat 37 dakikayı internette, bunun 2 saat 56 dakikasını da sosyal medyada geçiriyoruz. En çok kullandığımız sosyal ağlara bakıldığında ilk üç sırayı Facebook, Twitter ve Google plus alıyor. Bu üçlüyü Instagram, Linkedin ve Pinterest takip ediyor. [53]

1.2.1 FACEBOOK

Facebook, 4 Şubat 2004 tarihinde Harvard Üniversitesi'nde bir öğrenci olan Mark Zuckerberg tarafından kuruldu. Sitenin amacı bugünkünden çok farklı olmasa da kapsamı oldukça dardı. Zuckerberg, sitesini sadece Harvard öğrencileri için kurulmuştu. Yani Facebook'a (O zamanki adı The Facebook idi) sadece Harvard öğrencileri kayıt olabiliyorlardı.[54] Başlangıçta basit bir üniversite yıllığı projesi olarak başlayan Facebook, yıllar içinde başlangıç noktasından farklı bir ivme kazanarak dünyanın en etkili sosyal ağlarından biri oldu. Facebook'taki kırılma ise 11 Eylül 2006 tarihinde yaşandı. Bu gün itibarıyla Facebook tüm e-posta adreslerine açıldı. Facebook'a katılan kullanıcılar diledikleri ağlara tıpkı bugün olduğu gibi liseleri, çalışma yerleri ya da yaşadığı yerler itibarıyla katılım gösterebilmeye başladı. Geldiğimiz noktada Facebook, dünyanın en fazla ziyaret edilen sitelerinden biridir. Sosyal medya siteleri arasındaki öncü görevini sürdüren sosyal ağ, bu mecralar arasında "Amiral Gemisi" olarak kabul edilmektedir.[55]

Zaman içerisinde ortak ilgi alanlarına göre sosyal ağlarını genişletmelerine olanak tanınan Facebook kullanıcıları, belki hayatlarında hiç ilgilenmedikleri konuları da sosyal profillerindeki ilgi alanlarına eklemeye ve sosyal ağlarını bu yolla genişletmeye başladılar. Facebook'un hayal, karakterler ve kurumsal kimlikler ile profil açılmasına izin vermesiyle de süreç ana hatları ile tamamlanmış oldu.[56] Facebook doğası gereği iletişime taraflıdır, o kadar ki birisinin kendi profilindeki bazı kişisel etkinlikler bile otomatik olarak iletişime dönüşür. Facebook'un en popüler uygulamalarından biri olan ve kullanıcıların albüm ve fotoğraf yükleyebildiği fotoğraf fotoğraf uygulamasındaki fotoğraf tag/etiketleme durumu bunun örneğidir. Eğer yüklenen bir fotoğraf kullanıcının bir arkadaşını içeriyorsa, o fotoğrafta etiketlenebilir. Bu etiketlenen arkadaşa, fotoğrafının bağlantısının olduğu bir otomatik bildirim yollar. Böylece bir fotoğraf eklemek bir iletişim olayı haline gelebilir.[57]

---

[53] http://www.teleperformance.com.tr/2015-guncel-sosyal-medya-istatistikleri-Blog-72 (erişim Kasım 2015)

[54] http://www.medyaakademi.org/2014/11/08/facebookun-kurulusu-ve-tarihi/ (erişim Aralık 2015)

[55] http://www.medyaakademi.org/2014/11/08/facebookun-kurulusu-ve-tarihi/ (erişim Aralık 2015)

[56] http://blog.turkcell.com.tr/sosyal-hayal-dunyamiz (erişim Aralık 2015)

[57] Fisher Eran, Medya, Meta ve Sermaye Birikimi Marx geri döndü, der. Vincent Mosco-Chirstian Fush, Ankara, Notabene Yayınları, 2014 s.129.

Facebook içerdiği uygulamalarla zamanla başka sosyal ağların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır. Facebook'un en çok kullanılan her bir uygulaması başka sosyal ağlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Facebook2ta yer alan yer bildiriminin Foursquare, fotoğrafların daha yaygın bir şekilde paylaşılabilmesi için Instagram, durum güncellemelerinin yaygınlaşması için Twitter, Facebook'ta en çok kullanıma sahip uygulamalar için ayrı ayrı ortaya çıkmış sosyal ağlardır.[58] Türkiye'de internet kullanıcılarının yüzde 88'inden fazlasının Facebook'ta olduğunu söyleyebiliriz. Facebook'un verilerine göre Türkiye'deki kullanıcılarının yüzde 65'i Facebook'a her gün düzenli olarak geri geliyor. Bu aynı zamanda dünya geneli ortalamasıyla aynı. Dev sosyal ağın Türkiye'deki günlük aktif kullanıcı sayısı ise 26 milyon. 2015 Haziran ayı itibariyle Facebook'un dünya genelinde günlük aktif kullanıcı sayısı 968 milyon.[59]

Dünyanın en büyük sosyal paylaşım sitesi Facebook, Mark Zuckerberg'e göre 2030 yılında kullanıcı sayısını 5 milyara yükseltmeyi hedefliyor. Şu an dünya nüfusu yaklaşık olarak 7.3 milyar. Facebook'un aktif kullanıcı sayısı ise 1.6 milyar**.** Birlemiş Milletler verilerine göre dünya nüfusu 2030 yılında 8.5 milyara ulaşacak. Zuckerberg'in hedefine göre ise 2030 yılında dünya nüfusunun yaklaşık %60'ı Facebook kullanıcı olacak. Şubat 2016 yılı itibariyle Facebook 12. yaşını kutluyor.[60]

1.2.2 TWİTTER

Twitter ve diğer sosyal paylaşım ağlarnın hepsi birer yeni medya ürünü olarak kabul edilirler. Gündelik yaşamın her alanında kullanım pratiklerini köklü bir şekilde dönüştüren bilgisayarlar, İnternet ortamı, cep telefonları, oyun konsolları, İpodlar, interaktif televizyon uygulamaları hepsi birer yeni medya ürünü olarak adlandırılır. [61] Yeni medya bu anlamda geleneksel medyanın kullanıcılara, tüketicilere yönelik, zaman ve mekân sınırlılıklarının ötesinde bir konuma sahiptir [62]

2006 yılında Amerikalı yazılım mimarı Jack Dorsey tarafından kurulan, 140 karakterden oluşan tweet adı verilen internet kısa iletilerin gönderilidiği ve başkalarının iletilerinin okunabildiği bir micro-blog servisidir. Bu ortam sayesinde kullanıcı gündemi takip edebilir, gündeme katkıda bulunabilir, bir ürün ya da marka yönetebilir kısacası sanal ortamın nimetlerinden sınırsızca faydalanabilir.[63]İlk kurulduğu yıllarda mesaj kutusunda "what are you doing?" sorusuyla kullanıcıyı

---

[58] Büyükaslan-Kınık,s.171
[59] http://webrazzi.com/2015/09/03/facebook-turkiye-aylik-kullanici-sayisi/ (erişim Aralık 2015)

[60] http://www.gazetevatan.com/2030-yilinda-facebook-kullanici-sayisi-5-milyara-ulasacak-912093-teknoloji/ (erişim: Şubat 2016)
[61] Binark Mutlu. (der). (2007) Yeni Medya Çalışmaları, Ankara, Dipnot Yayınları, s.21.

[62] Törenli Nurcan, Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamları, Ankara Bilim ve Sanat Yayınları,,s. 155.
[63] Büyükarlan- Kırık,s.104.

karşılayan Twitter, 2009 yılının Kasım ayından itibaren kullanıcılarına "what's happening? sorusunu sorarak bireysel kullanımdan kurumsal kullanıma alan genişletmesi yapmıştır.

140 karakterlik kısıtlama, yalın, kısa ve öz içeriğin daha hızlı ve daha yaygın bir şekilde iletilmesine yol açmaktadır. Twitter'ın bu özelliği onu bir bakıma interaktif sosyal bir günlüğe ve bir mikroblog haline dönüştürmektedir.[64]

Facebook'tan sonra ortaya çıkmasına rağmen sosyal medyadaki popülerliği her geçen gün daha da artan Twitter'a her gün yaklaşık 600.000 yeni kullanıcı eklenmektedir. 2009 yılı başında günde 2 milyon tweet güncellemesi yapılırken, 2010 yılında bu rakam 65 milyona yükselmiştir. Twitter'ın CEO'su Dick Costolo 28.09.2011 tarihinde katıldığı basın toplantısında Twitter'da 400 milyon aylık ziyaretçi bulunduğunu ve bunların 100 milyonunun aktif kullanıcı olduğunu belirtmiştir. [65]2015 yılında Aylık aktif kullanıcı sayısını geçtiğimiz yılın ikinci çeyreğine nazaran yüzde 15 artıran şirket, bir önceki çeyrekte 308 milyon olan aylık aktif kullanıcı sayısını 316 milyona çıkarmayı başardı. [66]21. yüzyılın toplumsal hareketlerinden Arap Baharı, Occupy Wall Street olaylarında da Facebook , Twitter gibi sosyal mecraların etkinliği gözle görülür datalar oluşturuyor.

Arap Baharı'nda örneğin, Hüsnü Mübarek'in istifasının gerçekleştiği hafta boyunca Mısır ve dünyadan çekilen toplam tweet oranı bir günde 2300'den 230,000'lere kadar yükselmiştir. Protestolar ve politik tartışmaların bulunduğu videolar çok hızlı bir şekilde viralleşmiş ve en çok izlenen ilk 23 video toplamda 5,5 milyon kez görüntülenmiştir. Siyasi içerikli, demokrasi ve özgürlük ağırlıklı her türlü dijital mesaj sürekli bir şekilde birbirini tetikleyerek insanların bu isyanlardan olan beklentisini daha çok artırmıştır.[67]

Mısır devrimi de diğer halk hareketlerinde görüldüğü gibi etiketler üzerinden yürümüş durumda. #egypt, #cario, #jan25, #mubarek en çok kullanılan etiketler olarak ön plana çıkıyor. #egypt etiketi 1.4 milyon mesaj toplarken, #jan25 etiketi 1.2 milyon etiket topladı. Occupy Wall Street sürecinde de "haberleşme" büyük oranda "twitter" üzerinden devam etti. Twitter'ın bünyesinde oluşturduğu "etiket" sayesinde konu ile ilgili tweetler tek başlık altında toplanabildi. Süreç boyunca en fazla

---

[64] http://www.sosyalmedyahaber.com/2011/10/akademik-calisma-twitter-gundelik-yasamin-yeni-rutini-pit-pit-net/ (erişim: Aralık 2015)

[65] Aytekin Çiğdem, Yeni Medyada Sosyal Ağ Uygulaması Olarak Twitter ve Fikir Madenciliği, Deniz Yengin (Editör). *Yeni Medya Ve…*2012, İstanbul: Anahtar Kitaplar, s.110.

[66] http://webrazzi.com/2015/07/29/twitterin-aylik-aktif-kullanici-sayisi-316-milyon/ (erişim: Kasım 2015)

[67] http://www.e-siber.com/sosyal-medya/sosyal-medyanin-arap-baharindaki-rolu-bilimsel-olarak-kanitlandi (erişim:Aralık 2015)

kullanılan etiketler sırası ile şöyleydi: #OWS, #OccupyWallStreet, #OccupyWallSt, #OccupyWallStNYC ve #NYPD. Gezi Parkı Protestoları'nda da ön plana çıkan Twitter, #occupygezi, #direngeziparkı ,#direnankara, #direngaziparki, #direngezi,#duranadam, #sesvertürkiyebuülkesahipsizdeğil bir milyon barajını aşan etiketler olarak ön plana çıkıyor. Kullanım açısından #direngeziparki, #direnankara, #occupygezi 13.9 milyon ile etiketlerin %57.96'sını oluşturuyor. Twitter istatistiklerine baktığımızda Gezi Parkı Protestoları, ilk on günde 143 milyonu geçkin tweet ve 5 katına çıkan aktif kullanıcı sayısı ile dünyada sosyal medyanın etkisini açık şekilde gösterdiği Occupy Wall Street, Arap Baharı, 2011 İran Protestoları gibi önemli protestolar arasında yerini aldı.[68]

Sosyal Medya kavramını incelerken, bu mecranın bir başka ayağı olan alternatif medyadan da bahsetmek gerekir:

Kavram olarak ele alındığında, alternatif medya küçük azınlıkların görüşlerini yayan medya olarak ya da yaygın olarak bilinen ve tüketilen medyanın karşısında olan, ona alternatif üretim yapan medya olarak tanımlanabilir.[69]

Günümüzde herhangi bir alternatif medya girişiminin özlenen demokratik ve adaletli bir toplumsal düzeni işaret eden kurucu bir eylem biçimi olarak okuma olasılığı, ağlaşan toplumsal hareketlerdir.[70]

Alternatif medya yalnızca alternatif çözümler üreten ve yaygınlaştıran bir mecra değil, aynı zamanda örgütlenmesi de alternatif ve kurumsallıktan uzak olan oluşumlardır.[71]

Mevcut medya düzenine alternatif bir platform ve bakış açısı oluşturan alternatif medya, mikrodan makroya, birçok yaşam alanına ses veren yatay bir yapılanma oluşturmaktadır.

İlk kez Clemencia Rodriguez tarafından öne sürülen yurttaş gazeteciliği kavramını tanımlayan Rodriguez'e göre yurttaş medyasının ürünleri hem alternatif hem de aktivisttir. [72]

---

[68] http://www.insanhaber.com/sites/default/files/dosya/gezi_direnisinde_sosyal_devrim.pdf (erişim:Kasım 2015)

[69] http://www.academia.edu/5270831/Alternatif_Medya_Olarak_Yeni_Medya (erişim tarihi: Şubat 2016)

[70] Barış Çoban- Bora Ataman, Direniş Çağında Türkiye'de Alternatif Medya, Kafka Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2015,s.12)

[71] Chris Atton, Alteratif Meydaya Bakış: Kuram ve Metodoloji, Kalkedon Yayınları İstanbul,2014,s. 21)

[72] Mitzi Waltz, Alternative and Activist Media. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2005, s.3.

Gerek ana akım, gerekse de eleştirel iletişim çalışmaları, -medyanın demokratik işlevleri, alternatif kamusallıklar ve tartışma alanları yaratması bakımından- olumlama ya da eleştiriye dayanan tartışmalarını genellikle geleneksel/yaygın medya ekseninde ve meşru tartışma alanının dâhilinde tutmuş, toplumun ana akımının dışındaki insanların, fikirlerin ve hatta medyanın bulunduğu alan sıklıkla ihmal edilmiştir. Bu bakımdan ana akım medya kurumlarından bağışık olarak üretilen medya çıktılarını içeren alternatif medya, uzunca bir süre iletişim çalışmaları tarafından görmezden gelinmiştir. Geleneksel olarak süregelen eril, cinsiyetçi, ırkçı, militarist ve ayrımcı bir medya ve habercilik dilinin hâkimiyetini kırmak, medyadaki etik, kültürel ve ekonomi politik değerlerin yeniden tanımlanmasını gerektirmektedir.[73]

Alternatif medyadan bahsederken, temelde "ana akım kamusal alanın dışında tutulan veya farklı kamusal iletişim alanları arasında iletişime imkan tanıyan ve bizlere demokratik-siyasal bir iletişim biçimi tasarlamak için yeni yollar sunan medyadan" bahsediyoruz. Ana akım medyanın aksine, alternatif medya katılımcı ve yatay yapısı, kolektif örgütlenmesi ve çoğu kez ticari olmayan finansman kaynakları ile kendini göstermektedir.[74]

Rodriguez'e göre alternatif medya üzerine yapılan çalışmalar 2 grupta toplanır. Birinci grup alternatif medyanın oluşum süreci, finansman kaynakları, program türleri gibi yapısal özeliklerini detaylı olarak inceleyen çalışmalardır. İkinci grup ise alternatif medyanın özüne inerek iletişim süreçlerini ve demokrasi üzerine teorik analizler geliştiren çalışmalardır. [75]

Alternatif medyaya yönelik kuramsal yaklaşımlar ise

1)Topluluklara (Communities) Hizmet Etmesi:

Topluluğun önemini ve gücünü teslim eder, izleyicisine bir topluluğun üyesi olarak davranır, topluluğun üyesi olarak katılımını sağlar,toplulukla ilgili konuların üyeler tarafından tartışılmasını kolaylaştırır, bastırılmış ya da yanlı sunulan toplumsal gruplar için iletişim olanağı sağlar.

2)Ana Akım Medyaya Alternatif Olması:

Medya örgütleri için her zaman bir kaçış yolu olduğunu gösterir, örgütlenmenin alternatif yollarını gösterir, karşı hegemonik sunumlar, ana akım medyadan farklılaşan söylemler barındırır, toplumsal seslerin duyulmasına izin verir, çoğulculuğu teşvik eder, bireylerin ve grupların kendini dışa vurmalarına olanak sağlar, format ve türlerin çeşitliliği vardır.

---

[73] Ahmet Taylan, Alternatif Medya ve Bianet Örneği, Ankara Üniversitesi Doktora Tezi, 2012. S.11-12.
[74] Çoban-Ataman, s. 57.
[75] Çoban-Ataman,s.144-145.

3)Alternatif Medyayı Sivil Topluma Bağlaması:

Demokrasi için sivil toplumun önemini ortaya koyar, sivil toplumun parçası olarak, mikro ve makro katılımla birlikte medyanın demokratikleştirilmesini sağlar, kamusal tartışmalara geniş katılım ve kamusal alanda kendini temsil etme fırsatları yaratır.

4)Rizom Olarak Alternatif Medya:

Alternatif medya, değişik düşüncelerden insanların karşılaştığı bir kavşaktır. Demokratik mücadeleleri bir araya getirmesi nedeniyle, demokrasiyi güçlendirir, medya örgütlerinin akışkanlığının altını çizer, kamusal ve ticari medya örgütlerinin kesinliklerini sorgular. Ayrıca, alternatif medyanın ele geçirilemezlik özelliği vardır. Bu özellik, alternatif medyanın denetlenmesini güçleştirir, aynı zamanda özgürlüğünü garanti eder.

Alternatif medya çalışmaları, demokratik ve adil bir toplumsal dünya hedefi uğruna mücadele eden radikal hareketlerle ilişkisi itibariyle sadece medya alanıyla sınırlı tutulamayacak kadar geniş bir perspektife sahiptir. [76]

Alternatif medya küçük ölçekli, hegemonik politikalara, önceliklere ve perspektiflere alternatif bir bakış açısı sunar. [77]

Alternatif medyanın ilk örnekleri, 1960'ların hippi kültürünün karşı kültür gazeteleridir. Günümüzde bunlara, sendika gazeteleri, düşük bütçeli edebiyat dergileri, marjinal müzik biçimlerini yayınlayan dijital radyo istasyonları ya da radikal politik partiler tarafından, dağıtılan gazeteler, çevre aktivistlerinin web sitesi, bir topluluğa ait feminist radyo showları gibi örnekler verilebilir. Bu alternatif medya örneklerinin hepsi ana akım gazetelerde, dergilerde ya da yayın medyasında göremeyeceğimiz konuları ele alır.[78]

Ana akım medyanın sansürü, eşik bekçilerinin editöryel süzgeci Arap Baharı, Öfkeliler, Occupy Wall Street ve Gezi Parkı Protestolar gibi sosyal medya birlikte anılan 21. Yüzyılın toplumsal hareketlerinde alternatif medyanın da aktif rol oynamasına neden olmuştur. Manuel Castells İsyan

[76] Çoban-Ataman, s.12.
[77] Bailey Olga G, Cammaert, Bart Carpentier Nico, Understanding Alternative Media. McGraw Hill, Open University, 2008, s.15.
[78] http://www.academia.edu/5270831/Alternatif_Medya_Olarak_Yeni_Medya. (erişim tarihi: Şubat 2016)

ve Umut Ağları adlı kitabında İspanya'da sosyal medya ağlarından yayılan İndignados (Öfkeliler) hareketini "Rizomatik bir devrim" olarak tanımlamaktadır.[79]

Gezi parkı protestolarında yayın hayatına başlayan Çapul TV, bu dönemin en önemli alternatif medya örneğidir. Ayrıca Ulusal TV, Halk TV, Hayat TV, İMC TV, sendika,org, Yeşil Öfke, Nabermedya, Ötekilerin Postası, Vagus TV, 140 Journos, Parklar Bizim, Yaratıcı Direniş, Gezi Parkı Protestoları sırasında etkinliği görülen alternatif medya araçları olmuşlarıdır.

Yasemin İnceoğlu'na göre alternatif medya;

Alternatif medya şu anda tek kurtarıcıdır. Ancak 75 milyon nüfusun kaç kişisi alternatif medyaya erişim sağlayabiliyor, onu kaç kişi kullanabiliyor bu her şeyden daha önemli. Alternatif medya iki açıdan çok önemli, alternatif medya, toplumda sesini ana akım medyada duyuramayanların sesi oluyor, yaygın medyanın görmek istemeyen güç odaklarının sesi oluyor, geleneksel medyanın yapamadığı kamu sorumluğunu alternatif medya yapıyor. Bu aşamada alternatif medya hem katılımcı hem dahil olma işlevini yerine getiriyor. Bir diğer önemi, güç odaklarının üstünü örtmek istediği, görmek istemediği, duyulmasını istemediği araştırmacı gazeteciliğin kökeninde yatan mecraya bir dinamizm getiriyor. Bugün başka bir iletişimin umudu alternatif medyadır. (Prof.Dr. Yasemin İnceoğlu, kişisel görüşme)

Küresel medya içinde tanımlanan ana akım medyanın tekelleşmiş, merkezi enformasyon içeren dünyasının karşısında alternatif medya, alternatif toplum katmanlarından içeriklere sahip yepyeni bir mecra açmaktadır.

1.2.3 GOOGLE PLUS

Google arama motorunun bir hizmeti olarak hayata geçen Google+, bir sosyal ağ ve kimlik doğrulama hizmetidir. 28 Haziran 2011 tarihinde duyurulan servis ilk dönemde davetiye sistemi ile üye kabul etmiştir. [80]20 Eylül 2011 gününden itibaren ise siteye üyelikler gerçek adını kullanmak şartıyla 18 yaş üzeri herkes için açılmıştır. Google+, Google Profiller üzerine inşa edilmiştir.

Google Buzz gibi diğer Google projeleriyle de entegre çalışan servis Çevreler, Konular ve Video Sohbet Odaları gibi sosyal ağ dünyasında yeni olan özellikler içermektedir.[81]

[79] Castells,2013,s.130.
[80] http://www.npr.org/2011/06/29/137507567/facebooks-newest-challenger-google-plus (erişim. Kasım 2015)

[81] https://plus.google.com/collections/featured (erişim: Kasım 2015)

Google+, Google'ın sunduğu tüm hizmetlerin birleşimiyle oluşan bir sosyal ağ. Yani e-postalarınıza bakıp, Hangout'tan konuşup bir de üstüne Google Maps sayesinde bulunduğunuz konumu insanlara sunabiliyorsunuz.[82] Google+, Google Profiller üzerine inşa edilmiştir. Diğer Google projeleriyle de entegre çalışan servis Çevreler, Konular ve Video Sohbet Odaları gibi sosyal ağ dünyasında yeni olan özellikler içermektedir. 2014 yılı verilerine göre Google+ kullanıcı sayısı 540 milyona ulaşmıştır.

1.3. DİJİTAL AKTİVİZM

İnternet doğası gereği, gayri merkezi, dağıtık, sınır aşan, gerçek zamanlı, kesintisiz, küresel, etkileşimli bir yapıda, çoktan çoka bir iletişim ortamı olduğu, herhangi bir devletin yönetimine tabi olmadığı için, örgütlenme bakımından geçmişteki baskın iletişim biçimlerine kıyasla çok daha fazla imkan sunuyor. [83]

Habermas'ın, yeni çatışmaların bölüşüm sorunlarından değil, yaşam biçimlerinin grameri sorunlarından doğduğunu ifade etmesi, yeni toplumsal hareketlerin ilgi alanları ile örtüşmektedir. Yenilenen toplumsal hareketler 'iktisadi ve sosyal, iç işlere ve askeri güvenlik' sorunlarından farklı olarak, 'yaşam kalitesi, eşit haklar, bireysel kendini gerçekleştirme, katılım ve insan hakları' konularına odaklanmaktadırlar.[84]

Özgür Uçkan'a göre dijital aktivizm;

"farklı aktivizm türlerinin internet kullanımına verilen genel bir isim. Terimin "internet aktivizmi", "e-aktivizm", "siber aktivizm" gibi farklı kullanımları da var, ama dijital aktivizm yerleşmiş görünüyor. İnternetin aktivist kullanımı ise, belli bir amacın savunusu, bu amaç etrafında veya belirli bir eylemi gerçekleştirmek için örgütlenme, amaca yönelik mesajları bir iletişim kampanyası

---

[82] http://shiftdelete.net/google-plus-nedir-nasil-kullanilir-30866 (erişim: Aralık 2015)
[83] http://www.ozguruckan.com/kategori/makaleler/31721/dijital-aktivizm-hacktivizm-kripto-anarsizm-ve-siber-savas-2 (erişim Mayıs 2015)
[84] HABERMAS, J. , İletişimsel Eylem Kuramı, 1. Basım. 2001, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.s.849

çerçevesinde kitlelere iletme, amaç doğrultusunda lobi faaliyetleri gerçekleştirme, internet üzerinde eylem gerçekleştirme (boykot, site karartma vb.), amaca yönelik kaynak toplama / fon oluşturma, hükümetler veya şirketlerin faaliyetlerini izleyerek düzenli olarak raporlama (watchdog) gibi temel aktivist faaliyetlerin, başta sosyal medya olmak üzere geniş kitlelere gerçek zamanlı bilgi akışı ile ulaşmaya imkan tanıyan alanlarda veya blog, vlog, podcast, video, fotoğraf paylaşım siteleri gibi alanlarda gerçekleştirilmesi anlamına geliyor."[85]

Aktivizm kelimesi son yıllarda gündeme sıklıkla gelen bir kelime olarak protesto etmek veya muahlif olmak ile eş anlamlı olarak kullanılsa da aslında aktivizm kavramı sayısız politik yönlendirmede kendine yer bulabilmektedir. Bir yurttaşın bir basın kuruluşuna ya da mahalli bir politikacıya fikirlerini içeren bir e-posta göndermesinden, bir mahallenin sakinlerinin çevresel koruma üzerine kampanya yürütmesinden, tercih edilen şirketleri desteklemek veya boykot etmek gibi görebileceğimiz yöresel ekonomik aktivizme, grevlere, toplantılara, blog yazmaya ve hatta sokak yürüyüşlerinden, silahlı eylem dahi içerebilen gerilla taktiklerine kadar pek çok şey aktivizm çatısı altında görülebilmektedir.[86]

Dijital aktivizm zaman zaman Stanford Üniversitesi öğretim üyesi Evgeny Morozov ve New York üniversitesi profesörü Clay Shirky'nin iki farklı görüşü üzerinden tartışılıyor. Morozov; dijital dünya üzerinden yapılan hareketlerin diktatör rejimleri daha da güçlendirdiğini savunuyor.

Shirky ise konuya daha ılımlı bakıyor ve Twitter ve Facebook gibi kenetlenen bloglar aleminin demokrasileri kurmayacağını ancak dönüştüreceğini söylüyor.[87]

İnternet, daha çok insanı bir araya getirmeyi, kitleleri harekete geçirip aktivizmin içine çekmeyi ve kampanyaları arttırmayı sağlar. Ama hiçbir zaman tek başına hükümeti indirmek için yeterli değil. Bu yüzden sadece ne sokak ne de internet aktivistleri tek başına etkili olamaz. Siber aktivistler sokakla birleştiğinde etki gösterir.[88]

Dijital aktivizm, daha internet ortada yokken, ilk ağ deneyimlerine kadar izi sürülebilecek bir oluşum. ARPANET zamanlarında, yani Pentagon ve belli üniversiteler arasında kurulan ilk ağ döneminde, 1960'ların sonunda, bu ağın geliştirilmesine katılan bilim adamları ve öğrenciler sosyal medyanın ataları diyebileceğimiz e-posta grupları kurmuşlar, buralarda bilim-kurgu vb. yanı sıra

[85] https://spotdergi.wordpress.com/2012/05/30/dijital-aktivizm-mi-aktivizm-mi/ (erişim Nisan 2015)
[86] İnceoğlu-Çoban, s.94.
[87] Tunç-Atikkan, s.102.
[88] http://www.zaman.com.tr/pazar_dijital-aktivist-olmanin-yollari_2103324.html (erişim mayıs 2015)

politika da tartışıyorlar, örgütleniyorlar, yani “dijital aktivizm” yapıyorlardı. [89]O yıllardan günümüze kitle iletişim araçlarından yeni medyaya gelen yolda artık dijital dünya ve internetin aktivist hareketler alanı olması yadsınamaz.

Dijital aktivizmin neredeyse gündelik hayatımızın bir parçası haline gelmesi, özellikle WikiLeaks’in 2010 sonunda, ABD Dışişleri Bakanlığı ile konsoloslukları arasındaki özel yazışmaları içeren “Cablegate” sızıntılarını yayınlamaya başlamasına rastlar. O andan sonra her şey kızıştı. “Hemen ardından da Arap Baharı patladı, sosyal medyanın muhaliflerin örgütlenme, iletişim ve kamuoyu oluşturma çabalarında ne kadar etkili olduğu görüldü. Sonra Yunanistan, İspanya, “Öfkeliler Hareketi” (Los Indignados), İsrail, Londra yağmaları derken “Wall Street’i İşgal Et!” (OWS) eylemleri giderek yerküreye yayılan işgal hareketlerine dönüştü. Bu eylemlerin her birinde internetin, sosyal medyanın ciddi bir mevcudiyeti var.[90]

Günümüzde dijital tepkiler de sokak eylemleri kadar ses getirebiliyor. Çünkü gazeteciler, artık gündem toplantıları öncesinde Twitter’da nelerin konuşulduğuna göz atıyor. Yani sosyal medyada tartışılan mevzular, gazetelerin ve haber bültenlerinin de gündemine giriyor. Hatta ABD’deki Siyaset, Demokrasi ve İnternet Enstitüsü’ne göre, daha fazla kişiye ulaşabildikleri için, internet aktivistleri karar verici mekanizmalar üzerinde sokaktaki aktivistlerden yedi kat daha fazla etki gücüne sahip.[91]

Bu bağlamda sosyal medya özgür bir ortam gibi görünmesine karşın denetimsiz bir alan olması ve egemen olan ideolojinin bu alanda da belirleyen olması dolayısıyla sanılanın aksine genelde geleneksel medyadan farklı bir amaçla kullanılmamaktadır.[92]

Öyleki artık sosyal medya devletlerin de yakın takibi altında, ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton’un yeniliklerle ilgili başdanışmanı Ben Scott, “21. yüzyılın Che Guevara’sı network’tür !”[93] açıklamasında bulunurken sosyal medya mecralarının önemine dikkat çekti.

1.3.1.SLAKTİVİZM

İlk kez 1995 yılında Dwight Ozard ve Fred Clark tarafından Cornerstone Festival’inde kullanılan terim, ‘durduğu yerden dijital eylem destekleme’ anlamına gelmektedir.[94] Slaktivizm ile ilgili bir

---

[89] https://spotdergi.wordpress.com/2012/05/30/dijital-aktivizm-mi-aktivizm-mi/ (erişim nisan 2015)
[90] https://spotdergi.wordpress.com/2012/05/30/dijital-aktivizm-mi-aktivizm-mi/ (erişim Nisan 2015)
[91] http://www.sabah.com.tr/pazar/2013/01/06/klavye-delikanliligi-mi-devrimin-anahtari-mi (erişim Temmuz 2015)
[92] Yasemin İnceoğlu- Barış Çoban, **İnternet Ve Sokak**, 1.Basım, İstanbul: 2015, s. 38.
[93] http://www.nato.int/docu/review/2011/social_medias/21st-century-statecraft/TR/index.htm (erişim Temmuz 2015)
[94] Tarhan Ufuk http://www.martidergisi.com/slactivism-slaktivizm-clicktivism-kliktivizm/ (erişim Aralık 2015)

diğer tanım ise, fiziksel bir eylemde bulunmaksızın online iletişim ortamlarında savunulan dava hakkında sosyal medyada yapılan faaliyetler (profil fotoğrafı değiştirmek, gönderiyi beğenmek, video yazı ya da fotoğraf paylaşmak, başkasının yayınladığı gönderiyi tekrar yayınlamak, vb.) dışında gerçek hayatta hiçbir şey yapmama durumudur.[95]

Slaktivistlerin amacının hiçbir politik ya da sosyal etkisi olmayan internet aktiviteleri ile kendini iyi hissetme, bir işe yaradığını düşünme olduğu ileri sürülmektedir. Sadece protesto amaçlı Facebook grubu kurmakla sınırlı kana bir hareket slaktivist olarak tanımlanabilir. [96]

Slaktivistler genel olarak bir takım imza kampanyalarına, gruplara, cemaatlere katılır ve klavye, ekran başında yandaşlarının savundukları şeyler doğrultusunda iletişim kurar, fikirleri yaymaya çalışır, destekler, paylaşırlar. Olaylara ilişkin haberleri, yazıları, duyumları, fotoğrafları, videoları kopyalar, yapıştırır, sosyal medyada yayarlar. İnandıkları, katıldıkları fikre, davaya dijital kanallardan katılırlar.[97]

Facebook ve Twitter'da yer alan bazı slaktivist gruplar belirli konular, etkinlikler ve eylemler konusunda kullanıcılara çeşitli paylaşımlar sunarak, bağışçı ya da katılımcı olunması konusunda soru sorup destek istemekte, bireyleri oturdukları yerden bir etkinlik ya da eyleme destek vermeye online şekilde davet etmektedir. Facebook ve Twitter'da yapılan bu slaktivizm Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi 92 aktiviteleri sosyal medya aktivizmi ile birlikte sosyal medya devrimlerini de beraberinde getirmektedir. [98]

Slaktivizm bugün önemli bir dijital pratik olsa da, birçok eleştiriye maruz kalarak aslında işleyişini sorgulanmasına sebep olmaktadır. Örneğin Morozov'a göre, slaktivistler bir konuya ilişkin verilen desteğin yalnızca görüntüsünü temsil ederler ve gerçek anlamda destek istenen bir konuya ilişkin anlamlı katkılarının olması çok da muhtemel değildir. [99]

Dijital aktivizmi; kliktivizm ve slaktivizm kavramı üzerinden eleştiren başka bir bakış açısı da 'dijital fanus etkisi' görüşüdür. Bu anlayışa göre dijital aktivizm; eylemi etkisizleştiren bir tür olarak

[95] http://editor.gq.com.tr/1681/sosyal-medya-dunyayi-kurtarir-mi (erişim Aralık 2015)
[96] İnceoğlu-Çoban,s.52-53.
[97] http://www.ufuktarhan.com/makale/slactivism-slaktivizm-clicktivism-kliktivizm-nedir (erişim Ocak 2016)
[98] Butler, M. (2011). Clicktivism, Slactivism or 'Real' Activism Cultural Codes of American Activism In The Internet Era, Master Thesis, University of Colorado
[99] http://www.jstor.org/stable/10.1086/674137 (erişim Aralık 2015)

görülmektedir. Kişilerin yalnızca başkalarının yazdıklarını paylaşarak, bir şeylere tıklayarak günlük aktivizm kotasını doldurup huzura erme pratiği olarak yorumlanmaktadır. [100]

1.3.2.KLİKTİVİZM

Yeni medya günümüzde sosyal hareketlerin sokağa çıkmasında önemli rol oynuyor. 90'ların sonunda internetin aktivistleri harekete geçirme gücü tartışılırken, internet üzerinden eylemcilik etkili görül-mezken ("slacktivizm", "clicktivism" vb. kavramlar geliştirildi) sosyal medyanın yaygınlaşması, Web 2.0 ile birlikte kullanıcıların etkileşiminin artması ve içeriği kendilerinin üretmesi gibi internette köklü değişimlerle birlikte, çevrimiçi ve çevrimdışı alanlar birbirinin içine geçiyorlar ve sosyal hareketler için yeni iletişim ve eylem imkanları yaratıyorlar. [101]

Kanadalı bir gazeteci olan Malcolm Gladwell, The New Yorker Dergisi'ndeki makalesinde kliktivism kavramına olumsuz anlam yükleyerek dijital aktivizmin aslında bir etkisinin olmadığını belirtmektedir. Gladwell aktivizmin ancak insanların sokağa inerek yapılması gerektiğini, insanların eğer bir şeyler değiştirmek istiyorsa sivil itaatsizlik ve fiziksel eylemde bulunmaları gerektiğini söylemektedir. [102]

Kimi görüşlere göre slaktivizm ve kliktivizm kullanıcıların vicdani rahatlamasına neden olan pasif bir eylemden öteye gitmez. Türkiye'de ise dijital aktivizme 'modern günah çıkarma ayini' tanımlaması yapılmış ve kliktivizm kavramına farklı bir bakış açısı kazandırılmıştır.[103]

1.3.3.HACKTİVİZM

Siber ağlar üzerinden belirli bir amaç doğrultusunda tepki göstermeyi hedefleyen hacktivizm en net tanımı ile politik bazı gerekçeler göstermek sureti ile hackleme faaliyetinde bulunmak demektir ve siber bir suç olarak da tanımlanabilmektedir. Çünkü bazı hacktivizm faaliyetleri sadece huzursuzluk

---

[100] Karagöz, K. (2013). Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm Hareketleri, İletişim ve Diplomasi Dergisi, Sayı 1.

[101] http://www.academia.edu/9876451/Sosyal_Medya_%C3%BCzerinden_haber_do%C4%9Frulama_%C3%BCzerine_ (erişim Ocak 2016)

[102] http://www.newyorker.com/magazine/2010/10/04/small-change-3 (Erişim Tarihi: Aralık 2015)

[103] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cuneyt_ozdemir/modern_bir_gunahlardan_arinma_ayini_kliktivizm -1090661 (Erişim Aralık 2015)

verecek nitelikte görece “naif” olsalar da (çok sayıda eposta gönderme vs.), bazıları siber suçlar kapsamında ele alınmaktadır. [104]

Alexandra Samuel’e göre hacktivizm; hack ve aktivizm kelimelerinin portmantosu ve yasal açıdan belirsiz araçların politik sonuçlar peşinden sessiz bir şekilde kullanılmasıdır. Prof. Dorothy Dunning’e göre ise hacktivizm; bilgisayar korsanlığının özel yazılımlar yardımı ile alışılmadık ve genelde yasa dışı yollarla, bilgisayardan faydalanılan operasyonlar olarak adlandırıldığı noktada, bilgisayar korsanlığı ve aktivizmin çakışmasıdır. [105] Ayrıca hacktivizmde küresel bilgi akışı ile bilgisayar teknolojisinin yaratıcı kullanımına yapılan büyük vurgu da hacktivizmin küresel direnişine de işaret etmektedir.[106] Hacktivizm çevrimiçi bir sivil müzakere vizyonu sunarak internetin siyaset üzerindeki etkisine dikkat çekerken, tepkisel olan eylem ve uygulamaları ile müzakereci demokrasiyi de çerçeveler aslında. [107] Büyük çoğunluğun hacktivizm hareketlerini Anonymous ile birlikte duymaya başladı.

2010 sonunda WikiLeaks’e yönelik ABD baskısına ve bu baskı sonucunda organizasyonun bağış kaynaklarına PayPal, VISA, Master Card gibi ödeme sistemlerinde el konulmasına karşı giriştikleri “intikam” eylemleriyle duyduk. O zamandan beri de, gerek Arap Baharı sırasında Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Yemen, Bahreyn gibi otokratik iktidarlara karşı giriştikleri eylemler, akabinde de Öfkeliler (Los Indignados) hareketi kapsamında Yunanistan, İspanya gibi ülke otoritelerine yönelik eylemleri, “Wall Street’i İşgal Et” (OWS) ile başlayıp küreye yayılan işgal eylemlerine verdikleri destekler, SOPA / PIPA ve ACTA gibi telif hakkı lobileri tarafından internete yönetilen tehditlere karşı başlattıkları “Kara Mart” (Black March) boykot girişimi, ABD seçimlerinde bu baskıcı düzenlemeleri destekleyen meclis üyelerinin teşhir edilmesi gibi kampanyalar ile adlarını duyurmaya devam ediyorlar.[108]

Türkiye’deki hacktivizm olaylarında öne çıkan isim RedHack’tir. RedHack toplumsal anlamda halkın iyiliğine olan eylemler gerçekleştirmiş ve halktan saklanan gerçekleri belgeleriyle birlikte ortaya koymuştur. Bu anlamıyla iktidarın halktan sakladıklarını, halka açıklamak için hack

[104] KELLY, B. Brian, “İnvesting in a centralized cybersecurity infrastructure,Boston University Law Review, Vol. 92: 1663, 2012, pg.1663-1711

[105] http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/hack-kulturu-ve-hacktivizm.pdf. Pınar Demirkan,s.28

[106] Gunke J. David, “Editorial: Introduction to Hacking and Hacktivism”, New Media & Society, Vol 7 (5), pg. 595–597, Sage Publications 2005,s.575.

[107] Samuel W. Alexandra, (2004), “Hacktivism and the Future of Political Participation”, http://alexandrasamuel.com/dissertation/pdfs/Samuel-Hacktivism-entire.pdf Massachusetts. 2004,s.200.

[108] http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/hack-kulturu-ve-hacktivizm.pdf (erişim Aralık 2015)

eylemleri gerçekleştiren devrimci bir hacker grubu olarak siyaset ve medya sahnesinde önemli bir oyuncu olarak yerini almıştır. Gezi direnişiyle beraber RedHack'in önemi de artmış ve toplumsal bir hareketin merkezinde internet üzerinden yer almıştır. [109]

Hacktivist eylemler genelde yapı itibarı ile yıkıcı veya yok edici özellik taşımaz; örneğin bir sistemi yok etmek yerine geçici süreliğine erişilemez hale getirir veya aksaklık çıkarır. İşte siber terörizmden ayrıldığı temel nokta budur. Siber terörizm eylemleri sisteme tamamiyle zarar verici, çökertici, yıkıcı ve yıpratıcı niteliktedir.[110]

Özgür Uçkan'a göre Hacktizm aktivasyonun yapan hackerların da bir etiği var. Uçkan'a göre bu etik;

1. Bilgisayarlara [bilgi sistemlerine] giriş hakkı herkese açık olmalıdır: Sınırsız ve bütünsel bir giriş hakkı.
2. Tüm bilgi özgür olmalıdır
3. Otoriteye asla güvenme. Gayrimerkezileşmenin yerleşmesi için çaba göster
4. Hackerlar, hackleriyle ölçülmelidir.
5. Bir hacker, bir bilgisayar üzerinde sanatın ve güzelliğin yaratılabileceğinin farkında olmalıdır.
6. Bilgisayarlar hayatı daha iyi de kılabilir, daha kötü de.

Uçkan, bu tespitlerinden bir adım daha ileri giderek, hackerların savundukların temel özgürlük kavramlarına dayandırıyor; "Tüm bilgi özgür olmalıdır çünkü kimseye ait değildir, kuşaklar boyu herkese aittir. Hacker etiğinin temeli budur. Bu temel, bugün dijital olsun olmasın hemen her türlü aktivizm, toplumsal inisiyatif, insan hakları savunucuları, hatta Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da paylaşılıyor."[111] diyor.

İnternetin giderek bir savaş alanına dönüşmesi de iletişim ve topluluk arasındaki bu asli bağ yüzünden. Topluluğu yönetmek için iletişimi yönetmek en eski iktidar tekniklerinden biridir. İletişimi yönetmeyi beceremediklerinde de kesmeye çalışırlar. İktidarlar ve halk arasında, iktidarların kendileri arasında, iktidarlar ve aktivistler arasında, toplumlar, iktidarlar ve

[109] İnceoğlu-Çoban, s.51-52.
[110] http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/hack-kulturu-ve-hacktivizm.pdf. (erişim Aralık 2015)
[111] https://yenimedya.wordpress.com/tag/dijital-aktivizm/ (erişim Aralık 2015)

teröristler arasında, kültürler arasında, yani normalde her nerede savaş ve çatışma yaşanıyorsa, internette de yaşanıyor. [112]

İKİNCİ BÖLÜM

DİJİTAL AKTİVİZM VE ETKİLERİ

2.1.ARAP BAHARI

İnternetteki gezintiniz dünyayı etkiliyor! Tim Berners-Lee

Günümüzde müşteri memnuniyetinden, reklam sektörüne, toplumsal olaylardan, siyasal, kitlesel gösterilere kadar birçok alanda sosyal medyanın gücü gözle görünür hale geldi. Ancak bir diğer taraftan bu görüşe karşı çıkanlarda var. Evgeny Morozov "The Net Deluison" adlı kitabında sosyal medyanın kitleler ve devrimler üzerindeki etkisinin abartıldığı görüşünü savunuyor. Morozov'un siber-ütopyacılık yani; internetin özgürleştiren bir doğası olduğuna dair naif inanç ve risklerini görmeye direnmek olarak adlandırdığı kavramla sosyal medyanın gücünün abartıldığını hatta diktatör rejimleri güçlendirdiğini iddia ediyor. Morozov bunu; "İnternet demokratik katılımı arttırır, can çekişen toplumlarda rönesansı tetikler, ortak hayat duygusunu güçlendirir" diyorlardı. Siber ütopyacılar Birleşmiş Milletler'in yeni ve geliştirilmiş bir versiyonunu yaratmayı hedeflediler ama ortaya dijital bir Cirque du Soleil çıktı."[113]diye açıklıyor. Morozov'a göre Rusya, İran gibi ülkelerde sosyal medya devletin açık kaynaklı istihbarat toplama araçlarından biridir.[114]

New York Üniversitesi'nden internet uzmanı Clay Shirky ise, tam zıt görüşü savunarak, internetin dünyanın siyasi dengelerini baştan aşağı değiştirdiğini söyleyenlerden. Shirky de, son derece ikna edici başka örnekler veriyor; hatta, İran'da devletin internete yönelik bu denli müdahaleci bir tavır

[112] http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/hack-kulturu-ve-hacktivizm.pdf (erişim Aralık 2015)
[113] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ezgi_basaran/ozgurlukler__twitle_gelmez-1041390 (erişim Nisan 2015)
[114]https://www.ted.com/talks/evgeny_morozov_is_the_internet_what_orwell_feared/transcript?language=tr (erişim Nisan 2015)

alıp, muhalefeti bastırmayı “siberâleme” kaydırmasının sebebini, internetin müthiş etkisi olarak gösteriyor.[115]

Şüphesiz iki görüşünde ikna edici noktaları var. 2010 yılında Ortadoğu ülkelerinde başlayarak birçok Arap ülkesinde etkisini gösteren çeşitli protestolar, ayaklanmalarla halkın demokrasi, insan hakları, özgürlük isteklerini dile getirdikleri ve ortaya çıktıkları ülkelerde yönetim ve rejim değişikliklerine neden olan Arap haklarının toplumsal kalkışması olan Arap Baharı sosyal medya kaynaklı toplumsal olayların başlıcalarındandır. Olayların ilk kıvılcımı 17 Aralık 2010 tarihinde Tunus’un Sidi Buzid kentinde oldu. Polisin, Tunuslu bir seyyar satıcı olan Muhammed Buazizi’nin mallarına el koymasına karşılık, Buazizi’nin belediye binası önünde kendini benzin dökerek yakması üzerine başlayan olaylar Yasemin Devrimine giden yolu tetikledi. Buazizi’ni ölmeden önce “yoksulluğa son, işsizliğe son “ diye haykırması tüm Tunus’ta yankı buldu ve ülkedeki 23 yıllık Zeynel Abidin Bin Ali rejiminin devrilmesine neden olan ayaklanmalara sebep oldu.

Tunus'taki ayaklanmalar, sadece Bin Ali rejiminin devrilmesine yol açmadı. Olaylar Mısır, Libya ve Yemen gibi diğer Arap ülkelerine de sıçradı. Suriye’de aylardır süren kanlı çatışmaları da ateşledi. Mısır’daki Tahrir Meydanı’nda aylarca süren gösteriler sonucu Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek görevi bırakmak zorunda kaldı. En kanlı sonu ise Libya lideri Muammer Kaddafi yaşadı. Koltuğu bırakmakta direnen Kaddafi, 20 Ekim'de doğum yeri Sirte'de muhaliflerce ele geçirilerek öldürüldü.[116]

Peki tüm Arap coğrafyasında dalga dalga yayılan bu ayaklanmaların itici gücü neydi? Arap Baharı’nın görüldüğü tüm ülkelerde sosyal medyanın etkisi ve halkı sokaklara taşımaktaki itici gücü -her ülkede aynı yoğunlukta olmamakla birlikte- göz önüne çıktı.

Sosyal medya ağları Facebook ve Twitter üzerinden etkinleşen Arap Baharı hareketleri, bu mecralarla milyonlarca kullanıcıya ulaşmış ve devrimin ana nüvesini oluşturmuştur. İnternetin olmadığı zamanlara kıyasla haberin bu mecralardan kısa sürede tüm Arap ülkelerine ve dünyaya yayılma hızının artışı net bir şekilde görülmüştür. Mevcut coğrafyadaki ülkelerin uzun yıllardır baskıcı yönetimler altında yaşamaları ve hatta Tunus gibi birçok ülkede internet yasaklarının olması bu otoriter rejimlerin değişmesine neden olmuştur.

[115] http://arsiv.taraf.com.tr/yazilar/sezin-oney/herkesin-devrimi-gercek-demokrasiye-hazir-miyiz-2/15062/ (erişim: mayıs 2015)
[116] http://www.dw.com/tr/arap-bahar%C4%B1n%C4%B1n-bir-y%C4%B1l%C4%B1/a-15609554 (erişim mayıs 2015)

Mısır'da 2000'lerin başında internet kullanıcılarının sayısı yarım milyonu bile bulmazken, bu rakam yüzde 3 bin 691'lik artışla 17 milyonu aştı. Tunus'un da 2000 yılında 100 bin olan internet nüfusu günümüzde 3,5 milyonu aştı. Tunus, internet kullanımı nüfus geneliyle kıyaslandığında yüzde 34'le Afrika kıtasında internetin en yaygın olduğu ülkelerin başında geliyor.[117]

Mısır'da sosyal medya, ayaklanmalar ve protestoların kitlesel niteliğe dönüşmesinde önemli rol oynamıştır. Milyonlarca kişi Twitter ve Facebook'ta örgütlenerek şiddete başvurmadan, meydanlara inip, yönetimleri protesto etmişlerdir. Sosyal Medya'nın devrim sürecinde en etkili olduğu ülkelerin başında Mısır gelmektedir. 83.688.164 kişilik nüfusunun %35.6'sı, yani 29.809.724'ü internet kullanıcısı olan Mısır'da bir "sosyal medya devrimi"nden söz edilebilir.[118]

Dr.Özgür Uçkan ise Arap Baharı'nı

"Bu oyunda artık sadece devletler ve çokuluslu şirketler oynamıyor. Yeni ve davetsiz oyuncular oyuna girdi. Wikileaks'in temsil ettiği, kurumsal ve endüstriyel medya düzenini bozarak bilginin dolaşımı önündeki engelleri yıkarak, onların yanından dolaşarak iktidar odaklarının kirli sırlarını ifşa eden yeni bilgi oyuncuları da var oyunda. Daha da önemlisi, halk, yeniden oyunda. Arap Baharı, çok uzun zamandır görülmemiş bir biçimde, halkların, tarih sahnesine artık beklenmedik ve özellikle de davet edilmemiş bir şekilde yeni bir oyuncu olarak çıktığı an olarak da anılacak. Bu yeni güçlerin, kuşkusuz, internet başta olmak üzere ağ teknolojileriyle doğrudan ilgisi var. İnsanlar artık yeni güçlerle sahip. Çok hızlı bir şekilde bir araya gelip dağılabilme; gayrimerkezi bir örgütlenmeyle öngörülemez davranışlarda bulunabilme; iç ve dış iletişimi önlenemez bir şekilde sürdürebilme; yerel eylemlerine küresel iletişim kanallarını kullanarak destek yaratabilme; küresel iletişim yetenekleriyle dünya kamuoyunu etkileyebilme ve iktidarlar üzerinde görülmemiş bir baskı yaratabilme; her şeyden önemlisi, baskının koşulu olan görünmezlik duvarlarını yıkarak ülkeleri dünyaya şeffaflaştırabilme"[119] şeklinde değerlendiriyor.

İstihbarat teşkilâtlarına, tankı, topu, tüfeğiyle her türlü silaha sahip olan onlarca yıllık iktidarlar, kitleler karşısında çaresiz kaldı. Aynı dili konuştuklarından sosyal medyada ortak platformlarda buluşan Arap kullanıcılar, isyanın saman alevi gibi hızla geniş bir coğrafyada yayılıp güçlenmesini sağladılar.[120] Ancak sosyal medyanın tüm Arap dünyasını etkisi altına alan bu siyasi devrimde başlı

---

[117] http://www.bianet.org/biamag/ifade-ozgurlugu/127684-arap-devriminde-sosyal-medya-nin-rolu (erişim tarihi: 2014 Aralık)
[118] http://politikakademi.org/2013/07/arap-bahari-ve-sosyal-medya/ (erişim tarihi: Şubat 2015)
[119] Özgür Uçkan-Cemil Ertem, **WikiLeaks, Yeni Dünya Düzenine Hoşgeldiniz**, 2011, İstanbul, Etkileşim Yayınları, s.18
[120] http://www.bianet.org/biamag/ifade-ozgurlugu/127684-arap-devriminde-sosyal-medya-nin-rolu (erişim tarihi: Aralık 2014)

başına bir rol oynadığını söylemek mümkün değildir. Sosyal medyanın bu devrime katkısı olduğu şüphesiz bir gerçektir. Sosyal medya tek başına yaşanan süreci açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Sosyal medya ancak yaşanan süreci hızlandırmış ve bölgedeki iktidarların direnişini kırmak noktasında yardımcı olmuştur.[121] Devrilen liderlerin yasaklama ile sosyal medya ile baş etmeye çalıştıkları, Arap Baharı esnasında sosyal medya araçlarının devrimleri kolaylaştıran, hareketlendiren ve organize eden faktörlerin başında yer aldığı sonucuna ulaşılmaktadır.[122]

Uzun yıllar boyunca otoriter rejimlerle yönetilen bu ülkelerde, halkın biriken öfkesine katalizör olan sosyal medya, bu devrimin taşınmasında, etkinleşmesinde ve büyümesinde etkili olmuştur. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan kendini ifade edemeyen toplumların kendini ifade edebilecekleri, erişimi kolay ve ucuz bir yöntem olarak sosyal medya bu toplumlara alan açmıştır. Arap Baharı'nı sosyal medya olmadan açıklamak mümkün değildir.

2.2. ÖFKELİLLER (İNDİGNADOS)

15 Mayıs 2011 İspanya tarihinin en önemli günlerinden biriydi. 22 Mayıs'ta düzenlenecek yerel ve bölgesel seçimlerden 1 hafta önce halk radikal taleplerle sokağa dökülmüştü. Halkı sömüren bankalara, katlanarak büyüyen ekonomik krize ve işsizlik oranlarına, iki parti sistemine, yolsuzluklara ve genel olarak kapitalizme öfkeliydiler. İsimleri de buradan geliyordu: Öfkeliler. Arap isyanları ve Yunanistan'da başlayan büyük protestolardan ilham aldılar, aynı yılın güzünde başlayan küresel Occupy hareketine ilham oldular. [123]

İspanya'yı kavuran işsizlik ve euro krizine eklenen sosyalist hükümetin bir grup kesintilere gitmesi üzerine bu duruma karşı çıkan bir grup kişinin "Yurttaş Yanlısı Seferberlik Gruplarını Koordinasyon Platformu " adı altında bir Facebook grubu kurmasıyla başlayan Öfkeliler hareketi grubun büyümesi ve sonrasında sokağa dökülmesiyle adını duyurdu. 15 Mayıs 2011 tarihinde Madrid'de 50.000, Barcelona'da 20.000, Valencia'da 10.000 ve İspanya'nın 50 farklı şehrinde on binlerce kişi sokağa döküldü.

Bu kararlı protestocular kimlerdi? Hareketin kökeninde (Arap Devrimlerinde olduğu gibi) 20-35 yaş grubundaki birçok üniversite öğrencisi ve işsiz üniversite mezunu yer alırken bu insanlara daha sonra her sosyal kesim ve yaştan insanlar katıldı, hayat koşullarının kötüleşmesi tehdidiyle doğrudan doğruya karşı karşıya kalmış yaşlılar da faal bir katılım gösterdi. Ayrıca hareket 2011 yılı boyunca

[121] http://politikakademi.org/2013/07/arap-bahari-ve-sosyal-medya/ (erişim tarihi: Şubat 2015)
[122] http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2964 (erişim tarihi: Şubat 2015)
[123] http://everywheretaksim.net/tr/birgun-ofkeliler-kendimizi-gezide-hissettik/ erişim tarihi: 23 Aralık 2015)

kamuoyunun ezici ağırlıkta desteğini kazandı, farklı kamuoyu yoklamalarına göre İspanya halkının en azından dörtte üçü hareketin eleştirilerine ve ifadelerine katıldıklarını beyan ediyordu. [124]

Sosyal medya ağlarından örgütlenerek sokağa dökülen bu toplumsal hareketinde diğer çağdaşları gibi bir programı, örgütü yoktu. Öfkeliler Hareketi 17 Ocak 2014 yılında Podemos Partisine dönüşerek ilk kez girdiği genel seçimlerde İspanya'nın iki partili sistemini yıktı ve halkın % 21 oyunu alarak 3. Parti oldu.

2.3. OCCUPY HAREKETİ

Sosyal Medya'nın gücünü ve etkisini artırmasıyla beraber yeni eylem şekilleri de ortaya çıkmıştır. Toplumsal hareketler, eylemlerini örgütlemek ve duyurmak için sosyal medyayı kullanmaktadır. Bu sayede de önceleri eylem paylaşım alanı olan sosyal medya, daha sonraları bir eylem alanına dönüşmüştür.[125]

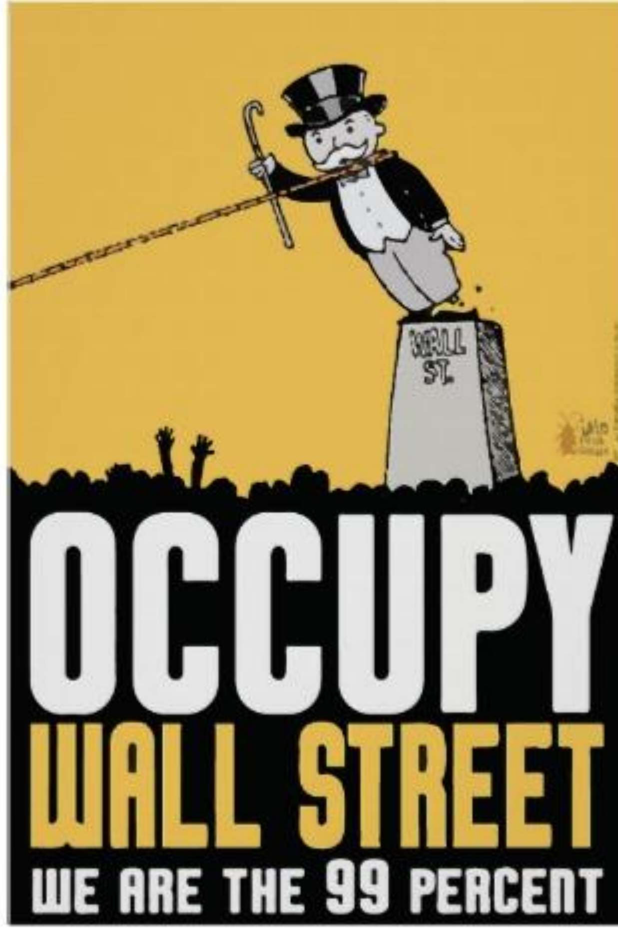
İletişim şeklimizi değiştirdiğimizde, toplumu değiştiririz.[126] İnternet ve medya bireylerin içerik üretmesini kolaylaştırdı. Dahası bu kolaylık yanından internete erişim ucuz ve kolaydı.

Yeni medya araçları, ana-akım medya tarafından gizlenen ya da üzerine düşünülmeyen olayların görünür kılınmasına ve kullanıcılar arasında etkileşim yaratmasına yardımcı olmaktadır. [127]

---

[124] Castells Manuel, İsyan ve Umut Ağları, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2013, s.109.
[125] İnceoğlu-Çoban, s.14.

[126] Clay Shirky, **Herkes Örgüt-İnternet Gruplarının Gücü**, İstanbul, Optimist Yayın, Ocak 2010,s,18
[127] İnceoğlu-Çoban, s.109.

Büyük bir coğrafyayı etkileyen Arap Baharı olaylarının ardından sosyal medya'nın etkin olduğu bir başka olay ise toplumsal olay ise "Wall Strret'i İşgal Et-Occupy Wall Street" hareketidir. Sosyal ağlar üzerinden örgütlenen insanların sokağa inmeleri ile internet sokağa çıktı. "Occupy" (işgal et) eylemleri ile başlayan bu birliktelik gittikçe yaygınlaştı ve Arap coğrafyasında yaşananlarla birlikte iktidar değişimlerinde rol aldığı iddiası ile en önemli gündem maddeleri arasında yerini aldı.[128]

Günümüz protesto eylemleri ve isyanlarının sürekliliğini sağlayan etken, birbiriyle örtüşen çeşitli taleplerin bir araya gelmesidir ve bu başkaldırıların kuvvetini de bununla açıklayabiliriz: İnsanlar, otoriter rejimlere karşı (normal, parlamenter) biçimlerden yana mücadele ediyorlar; özellikle de göçmenler ve mülteciler söz konusu olduğunda ırkçılığa karşı ve cinsiyet ayrımcılığına karşı

[128] İnceoğlu-Çoban, s.20.

mücadele veriyorlar; neo-liberalizme karşı refah devletini istiyorlar; çok partili ritüellerin ötesine geçen yeni demokrasi biçimlerini talep ediyorlar. İnsanlar ayrıca, genel olarak küresel kapitalist sistemi sorguluyor ve kapitalizmi aşan bir toplum fikrini canlı tutmaya uğraşıyorlar. [129]

17 Eylül 2011 tarihinde New York Zucotti Park'ta Kanadalı aktivist bir grup olan "Adbusters" tarafından organize edilerek harekete geçen ve odağında ABD'nin finans merkezi Wall Street olan Occupy Wall Street Hareketi, %99'u oluşturan biz, %1'in açgözlülüğüne artık tahammül edemiyoruz sloganıyla eylemlerine başladı.[130]

ABD'de 100 şehir olmak üzere küresel ölçekte 1500 şehirde destek bulan bu hareket, büyük bankaların ve çok uluslu şirketlerin demokrasi üzerindeki yıkıcı gücüne ve ekonomik çöküşü yaratan Wall Street'e karşı bir mücadele olarak ortaya çıkmıştır. Mısır ve Tunus'taki halk ayaklanmalarından ilham alan "Wall Street'i İşgal Et" hareketi, en zengin %1'in küresel ekonominin kurallarını nasıl yazdığını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. [131]

Wall Street'i İşgal Et protestoları %1'lik kesimin oldukça etkin gücü nedeniyle, Amerika medyasında fazla yer bulamasa da ve sesini sosyal medya üzerinden ciddi anlamda duyurdu ve eylemlere farklı ülkelerden destek geldi.[132]

Amerika'da baş gösteren mortgage krizinin bir uzantısı olarak meydana gelen olaylar sosyal medya üzerinden etkinleşti. Arap Baharı olaylarında olduğu gibi birbirini tanımayan ancak aynı düşüncelerle bir araya gelen binlerce kişi sosyal medya üzerinde sürece katkıda bulunarak sokağı etkinleştirdi.

Basında yeterince yer almadığı için sadece kapalı kapılar ardında tartışılan ya da hiç tartışılmayan halkın ekonomik sorunları önce sosyal medya üzerinde tartışılmaya ve hızla yayılarak taraftar toplamaya sonrasında ise sokaklara inen bir harekete dönüşmeye başladı.[133]

Arap coğrafyasında etkin bir şekilde kullanılan internetin Occupy Wall Street hareketinde ve protestoların küresel bir hale gelmesinde önemli bir rol oynadığı bir gerçektir.[134]

---

129 Zizek Slavoj, Dünyadaki İsyanların Anlamı, 1.Basım, İstanbul: Agora Kitaplığı, s.12-13.
130 http://occupywallst.org/ (erişim mayıs 2015)
131 http://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/makaleler/GMJ_4._sayi_Bahar_2012/pdf/Sen.pdf (erişim temmuz 2015)
132 http://www.geziparkikitabi.com/ (erişim tarihi:Nisan 2015)
133 http://www.geziparkikitabi.com/ (erişim tarihi:Nisan 2015)
134 http://www.turksam.org/tr/makale-detay/642-protestolarin-%EF%BF%BDbumerang-etkisi-tahrir-den-wall-street-e-halk-ayaklanmalari (erişim tarihi: Haziran 2015)

ABD’nin finans merkezi Wall Street’i işgal eden eylemcilerden esinlenen, sosyal paylaşım siteleri Facebook ve Twitter üzerinde örgütlenen göstericiler, 15 Ekim’i küresel protesto günü ilan edip sokaklara döküldü. Asya, Afrika, Avrupa, Kuzey Amerika, Latin Amerika’dan 82 ülkedeki 951 şehirde düzenlenen protesto gösterilerinde mesaj aynıydı: Ekonomik kriz, işsizlik ve sosyal eşitsizliği durdurun! [135]

Yeni gelişen medya türevleri bilginin yayılmasında, paylaşılmasında önemli bir yer sahibidir. Sosyal medya ismi verilen bu yeni alan, insanları bir araya getirdiği gibi, aynı amaç doğrultusunda örgütlenmiş toplulukları da bir araya getirdi. Sosyal hareketleri birbirine bağlayan ve eylemselliklerine hız kazandıran bir ortam oluşturuldu. Bu hareketlerin, kendi üretimlerini, eylemlerini ve haberlerini yayımlayacakları bir yayın mecrası oluşturuldu.[136]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEZİ PARKI PROTESTOLARI KRONOLOJİSİ

3.1.GEZİ PARKI PROTESTOLARI ÖNCESİ

28 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul’da “Taksim Yayalaştırma Projesi” kapsamında Gezi Parkı’ndaki ağaçların kesilerek yerine imar izni olmadan “Topçu Kışlası, rezidans ve avm yapmak istemesi üzerine bu inşaatın başlamasını engelleme eylemidir. Aslında bu süreç 2 Haziran 2011 tarihinde dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Gezi Parkı’na Topçu Kışlası yapılacağının duyurulmasıyla başladı. [137] 16 Eylül 2011 tarihinde bu proje İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kabul edildi. 4 Ocak 2012 tarihine proje anıtlar kurulu tarafından aynen onaylandı. [138] Proje, Anıtlar Kurulu tarafından onaylandı. Yeniden inşa edilecek Topçu Kışlası’nın üç katlı olacağı ve yaklaşık 28.900 metrekarelik bir inşaat alanına sahip olacağı açıklandı. [139] 6 Şubat 2012 tarihinde Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası Gezi Parkı’nın tescillenmesi için 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’na başvuruda bulundu.

[135] http://t24.com.tr/haber/wall-streeti-isgal-et-eylemi-82-ulkeye-yayildi,175230 (erişim tarihi: Mayıs 2015)
[136] Engin Barış, ‘Yeni Medya ve Sosyal Hareketler’, Cesur Yeni Medya, e-kitap, der. Mutlu Binark, Işık B. Fidaner, Ankara, Alternatif Bilişim Derneği Yayınları,s.37.
[137] http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/17932794.asp. (erişim tarihi: Mayıs 2015)
[138] http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25319319 (erişim tarihi: Mayıs 2015)

[139] http://www.direnisgunlugu.com/ (erişim tarihi: Mayıs 2015)

Taksim Meydanı’nın ve Gezi parkının tahrip edileceğini savunan ve bu projenin bilim ve hukuka aykırı bir proje olduğunu savunan bir grup sivil toplum örgütü, birçok meslek örgütü, sendikalar, siyasi partiler ve çeşitli dernekler 15 Şubat 2012 tarihinde bir araya gelerek ilk toplantısını yaptı. Toplantıda alınan kararla kurulan ve bir dayanışma platformu olan Taksim Dayanışması'nın sekretaryasını, bileşenlerin ortak kararıyla Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ve Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi yürütmeye başladı. Taksim Dayanışması bileşenleriyle bir araya geldiği günden bu yana çok sayıda basın açıklaması yaptı, gerçekleştirdiği basına açıklamaları ve etkinliklerle yayalaştırma projesi adı altında İstanbul'a dayatılan bu hukuksuz ve antidemokratik proje süreci hakkında kamuoyunda duyarlılık oluşturmaya çalıştı.[140] 80 bileşenden oluşan Taksim Dayanışması bu tarihten sonra hızla bu projenin iptali ve kamuoyunda duyarlılık yaratılması için çalışmalara başladı. Bu sebeple 12 Mart 2012’de İstanbul Büyükşehir Belediyesi önünde Taksim Dayanışması çağrısıyla yapılan basın açıklamasının ardından İBB’ye binlerce itiraz dilekçesi verildi.[141] Taksim Dayanışması 17 Mart 2012 günü Tünel’den Taksim Meydanı’na bir yürüyüş düzenleyerek, basın açıklaması yaptı. 29 Nisan 2012 tarihinde bir grup gönüllünün sosyal medya üzerinden topladıkları paralarla çektikleri bir belgesel olan Ekümenopolis-Ucu Olmayan Şehir’in galası Taksim Gezi Parkında yapıldı. Ekümenopolis, 1967 yılında yunanlı şehir plancısı Constantinos Doxiadis tarafından ortaya atılan, günümüzün kentleşme ve nüfus artışı hızları göz ününe alındığında, gelecekte dünyadaki bütün kentleşmiş alanların ve megapollerin kuşaklar halinde birbirleriyle birleşeceği ve tek bir şehir oluşturacağı fikrini temsil eden bir terimdir.[142] Belgesel,“kentsel dönüşüm” masalını, 3. Köprü’yü, küresel kent iddiasını, yaklaşan emlak krizini, TOKİ’nin icraatlarını, mahalleleri, AVMleri, ormanları, Marmaray projesini, gökdelenleri, kısacası bütün İstanbul’u mercek altına alıyor.[143] İstanbul’un kontrolsüz kentleşmesi tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriliyor.

Kuşkusuz belgeselin içeriğinin çarpıcılığından öte Türkiye’de ilk defa ‘kitlesel fonlama’ (crowd-funding) yöntemiyle vizyona bağımsız girebilmek için gereken 20 bin liranın internetten toplanması ve sadece gönüllülerin bir araya gelerek bu projeyi desteklemesi belgeselin bir başka önemli noktasını oluşturuyor.

---

[140] http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html (erişim: Mart 2015)
[141] http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=387&RecID=3240&1534-D83A_1933715A=1334806409b35a9f7172455a51a901658a54af3f (erişim: Mart 2015)
[142] http://www.ekumenopolis.net/#/tr_TR/synopsys (erişim: Mart 2015)
[143] http://t24.com.tr/haber/kentsel-donusumu-ve-3-kopru-projesini-desifre-eden-odullu-belgesel,218616 (erişim: Mart 2015)

11 Mayıs 2012 tarihinde, TMMOB Mimarlar Odası, İstanbul Büyükkent Şubesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi ve TMMOB Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Şubesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 14 Şubat 2012 tarihinde askıya çıkarılan "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi'ne ilişkin 17.01.2012 tasdik tarihli 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planı Tadilatı"nın yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açtı.[144]

29 Haziran 2012, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Taksim'i yayalaştırma projesiyle ilgili ön yeterlilik ihalesinin dün tamamlandığını açıkladı.[145] Bu haberin ardından Taksim dayanışması Taksim'de 24 saatlik bir eylem gerçekleştirdi. 4 Ağustos'ta, Mimarlar ve şehir plancılarının tepkiyle karşıladığı 'Taksim Meydanı Düzenlemesi'nin ilk etap ihalesine katılacak 11 firma belli oldu.[146] Taksim Dayanışması ihaleye davet edilen 11 firmaya, bu ihale sürecinden çekilmeleri için duyuruda bulundu. [147] "Taksim Meydanı Düzenleme İnşaatı" ihalesi sonuçlandı. İhaleyi 51 milyon 555 bin 370 lira teklif veren Kalyon İnşaat kazandı [148]

4 Ekim 2012'de parkın meydana ve Cumhuriyet Caddesi'ne bakan kısımlarında yer alan dükkân sahiplerine sözleşmelerinin yenilenmeyeceği tebliğ edildi. [149]

31 Ekim 2012 tarihinde, Taksim Yayalaştırma Projesi'ne ilk kazma vuruldu.[150] İnşaatın başlamasıyla birlikte Taksim Dayanışması harekete geçerek, Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nın yok edilmesine karşı çıkmak için "Taksim için Taksim'de Nöbet" sloganıyla saat 18.00-21.00 arasında parkta nöbet tutmaya başlayacaklarını açıkladı. Yapılan açıklamada "*Taksim Meydanı ve Gezi Parkı'nı, çevresi ile birlikte dönüştürmek için ısrarlı niyetleri ve çabaları olanlara tekrar duyuruyoruz; tüm bayramlarımızı, sevinçlerimizi, tepkilerimizi, hak taleplerimizi dillendirdiğimiz; Emek ve Demokrasi Meydanımızın ve Parkımızın yok edilmesine seyirci kalmayacağız!"* dendi.[151] Dayanışma, ayrıca bir imza kampanyası da başlattı. Gezi Parkı'nda başlayan bu nöbetlerin ve imza

---

[144] http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html (erişim: Mart 2015)
[145] http://www.radikal.com.tr/turkiye/taksim_icin_240_gunluk_geri_sayim-1092599. (erişim: Mart 2015)
[146] http://www.radikal.com.tr/turkiye/taksimin_can_damarina_11_firma_talip_oldu-1096193 (erişim Mart 2015)
[147] http://www.mimarist.org/odadan/2357-taksim-meydani-projesi-nin-ilk-etap-ihalesi-hakkinda-basin-duyurusu.html (erişim mart 2015)

[148] http://www.sabah.com.tr/yasam/2012/09/27/taksim-meydani-kalyona-emanet (erişim Mart 2015)
[149] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/26521568.asp (erişim Mart 2015)
[150] http://www.bugun.com.tr/son-dakika/yayalastirma-icin-taksime-ilk-kazma-vuruldu-haberi/407774. (erişim Mart 2015)
[151] http://www.mimarist.org/odadan/2615-taksim-icin-taksim-de-nobet-her-aksam-18-00-21-00-saatleri-arasinda.html 5 Kasım 2012

kampanyası sosyal medyada hızla yayıldı. Toplanan 20.000'i aşkın ıslak imzaya internet ortamında toplanan imzalar da eklenince sayı 50.000'e ulaştı. Toplanan imzalar 18 Aralık günü kurula teslim edildi. Kurula imzalar teslim edildikten sonra yaklaşık 7 ay boyunca her Cumartesi devam eden nöbetlerde 120.000 ıslak imzaya ulaşıldı.[152]

17 Ocak 2013 tarihinde, İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Gezi Parkı'nın yerine 1940 yılında yıkılan Topçu Kışlası'nın yeniden yapılmasıyla ilgili projeyi uygun bulmayarak oybirliğiyle reddetti. Kararda, Taksim Gezi Parkı'nın tarihe belgelik eden bir nitelik kazandığı vurgulandı.[153] İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun verdiği kararda şu ifadeler yer aldı: "*Söz konusu alanda yapılan incelemeler sonucunda ortaya konulan değerlendirmelerde, bu alanda günümüzde mevcut olmayan Topçu Kışlası'nın yapım yılı, mimarı, plan özellikleri, yapım detayları tam olarak bilinmeyen ve söz edilen alanın tarihsel olarak kullanımında kısmen mezarlık, daha sonra 1794 yılında yanan topçu kışlası, III. Selim döneminde 1803-1804 yıllarında yerine yapılan ikinci dönem topçu kışlası, 1860'larda Abdülaziz döneminde kapsamlı değişim ve dönüşüm sürecinde soğan kubbeleri ve süslü cepheleri ile Hint ve Rus mimarisini çağrıştıran özellikleri gösteren üçüncü dönem, daha sonra yapının ortasında ilk milli maçların oynandığı Taksim Stadı isimli futbol sahası olarak kullanılan ve 1939-40 yıllarında yıkılan yapının yerine, günümüzde 60-70 yıllık kullanım değeri ile tarihe belgelik eden bir nitelik kazanmış ve geçen sürede dönemin şehircilik anlayışına uygun bir kararla İstanbulluların kolektif belleğinde yer etmiş Taksim Gezi Parkı kullanımının sıralandığı görülmektedir*."

Bu karar üzerine Taksim Gezi Parkı'na dönemin Başbakan'ı Recep Tayyip Erdoğan yeniden inşası öngörülen ancak Yenileme Kurulu'ndan onay alamayan Topçu Kışlası ile ilgili, *"Topçu Kışlası'nı yapacağız. Üst kurul reddetmiş. Biz de reddi reddedeceğiz."*dedi.[154] Kurulun red kararının ardından 24 Ocak 2013 tarihinde dönemin Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay görevden alındı. 12 Şubat 2013'de, Taksim Gezi Parkı'nı Asker Ocağı Caddesi üzerinden karşıya bağlayan ve Prof. Henri Prost tarafından tasarlanan 70 yıllık yaya köprüsü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yıkıldı.[155]

27 Şubat 2013, Gezi Parkı'nın yerine 1940 yılında yıkılan Topçu Kışlası'nın yeniden yapılmasına ilişkin projeyi "Gezi Parkı'nın tarihe tanıklık ettiği" gerekçesiyle uygun bulmayarak oybirliğiyle

---

[152] http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html (erişim Şubat 2015)
[153] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/22384045.asp (erişim Şubat 2015)
[154] http://www.haberler.com/chp-lilerden-topcu-kislasi-eylemi-4312795-haberi/ (erişim:Şubat 2015)
[155] http://www.arkitera.com/haber/12117/taksim-gezi-parkinin-iki-yakasini-birbirine-baglayan-tarihi-yaya-koprusu-bir-gecede-yikildi (erişim: Şubat 2015)

reddeden İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun kararı, Koruma Yüksek Kurulu'ndan döndü. Koruma amaçlı imar planları ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip onaylama yetkisine sahip olan Yüksek Kurul'un kararı, aynı zamanda nihai karar sayılıyor.[156] Taksim Platformu bu karar üzerine yazılı bir açıklama yaptı:

"*Yine bir 28 Şubat, ne değişti? Sincan'da yürüyen tanklar yerine Taksim'de iş makinaları! Taksim'deki kışla projesi Başbakan'ın 28 Şubat takıntısıyla, başarısız bir şehircilik uygulaması olarak mı tarihe geçecek? Müzakere ve demokratik katılım talebimizde ısrarcıyız. Çünkü Taksim hepimizin! Koruma Yüksek Kurulu, Gezi Parkı yok edilerek yapılmak istenen kışla inşaatını onayladı deniyor. Taksim'de bir düzenleme gerekir ama yöntem bu olamaz diyerek bir yıldır müzakere talep eden tüm sivil toplum yapılanmaları, halktan gelen 70 binin üzerinde imza, aylarca çalışan 2 Numaralı Bölge Koruma Kurulu'nun kararları ve uzmanların önerileri yok sayılarak yalnızca bürokratlardan oluşan üst" kurulla çıkan bir karar*."[157]

3.2. GEZİ PARKI PROTESTOLARI

1 Mayıs 2013,Taksim Meydanı Tarlabaşı Bulvarı ve Cumhuriyet Caddesi'nde devam eden inşaat çalışmaları nedeniyle 1 Mayıs kutlamalarına kapatıldı.[158]

20 Mayıs 2013, Taksim Gezi Parkı Koruma ve Güzelleştirme Derneği, Taksim'in yayalaştırılmasının durdurulması ve Gezi Parkı'nın yerine Topçu Kışlası inşasından vazgeçilmesi için "Taksim Gezi Parkı için ayağa kalk" sloganıyla düzenlenen bir festival düzenlendi.[159]

27 Mayıs 2013, Taksim Yayalaştırma Projesi Kapsamında, yüklenici firmaya ait iş makineleri, Gezi Parkı'nın Asker Ocağı Caddesi'ne bakan tarafında yıkım çalışmalarına başladı. Yıkımı sosyal medyada yayan ilk tweet 23.47'de atıldı. Geceleyin toplanan 20 kişilik grup dozerleri durdurdu ve parkta nöbet tutma kararı aldı. [160]

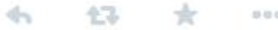
---

[156] http://www.mynet.com/haber/guncel/taksim-topcu-kislasi-icin-son-karar-verildi-680893-1 (erişim:Şubat 2015)
[157] Emre Kongar-Aykut Küçükkaya, Gezi Direnişi, 7.Baskı, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları, 2013, s.97
[158] http://www.gazetevatan.com/-dagilin-yoksa-dagitiriz---534541-gundem/ (erişim:1 Mayıs 2015)
[159] http://t24.com.tr/haber/istanbullulara-cagri-gezi-parkina-sahip-cik,227571 (erişim:Nisan 2015)
[160] #Yaşarken Yazılan Tarih Dergisi, "Zaman Çizelgeleri" Derleyen ve yazan, Berkan Özyer, Ekim 2013, S.24

Gözcüler ertesi gün, 28 Mayıs'ta parkta çadır kurup nöbet tutmaya başladı. Ancak hükümet her şeye rağmen AVM'yi inşa etmeye kararlıydı. Bu inat kendini 29 Mayıs'ta cop ve biber gazlarıyla gözcülere müdahale eden çevik kuvvet polisleriyle gösterdi. Çadırların yakılmasına kadar varan bu sert hamle BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in çabalarıyla bir kere daha engellendi. Hemen ardından olaylar sosyal medyaya yansıdı ve haber alan binlerce kişi ağaçları korumak için Gezi Parkı'na akın etmeye başladı. [161]

---

[161] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/m_serdar_kuzuloglu/gezi_parki_eylemlerinin_sosyal_medya_karnesi-1138146 (erişim mart 2015)

Destek çağrısı kısa sürede yangın gibi yayıldı. #DirenGezi, #Occupygezi başlıklarıyla sosyal medyada bir patlama yaşandı. Gezi Parkı'na koşanlar, ağaçların sökülmemesi için iş makinelerine karşı nöbet tutmaya başladı. [162]

Nöbete destek vermek için Gezi Parkı'na gelen BDP Milletvekili Sırrı Süreyya Önder, "*Birlikte burada bekleyeceğiz, Taksim Gezi Parkı'nı yıktırmayacağız"* dedi. Ardından ağaçları yıkmak üzere hareket eden iş makinesinin önüne geçen Önder, kazıyı durdurmak istedi. Önder'in polise 'yıkım için Koruma Kurulu'nun Raporu'nu sorması üzerine ruhsatı olmayan yıkım ekibi çalışmaya son verdi. Polislerin eylemcilere biber gazı sıkmasını eleştiren Önder, "Ağaçları kestirmeyeceğiz. Fakir fukaranın gölgesinin kesilmesine izin vermeyeceğiz" dedi. [163]

Sırrı Süreyya Önder ile birlikte CHP meclis üyesi Gülseren Onanç'ın yıkım kararını istemesi üzerine dozer ve polis çekildi. Ardından polisin biber gazlı müdahalesi başladı. Polisin bu orantısız müdahalesi sırasında Gezi Olaylarına "kırmızılı kadın olarak damgasını vuran fotoğraf aynı gün çekildi.

Gezi Parkı'nın bir bölümünün yıkılmaya başlamasının ardından, eylemciler yıkıma engel olmak için, parkta sabahladı. [164]

29 Mayıs 2013, Başbakan Erdoğan, Garipçe'de 3. Köprü'nün temel atma töreninde Gezi Parkı'nda ağaç kesilmesin diye eylem yapanlara seslendi ve "Ne yaparsanız yapın. Orası için karar verdik. Yapacağız" dedi. [165]

Aynı gün öğlen saatlerinde aralarında oyuncu Mustafa Alabora, Orhan Aydın, Dr. Hüseyin Demirdizen'in de bulunduğu bazı sivil toplum kuruluşları temsilcileri katıldı. "Taksim Dayanışması" adına bir basın açıklaması yapan mimar Mücella Yapıcı, "*Biz burada Koruma Kurulu başta olmak üzere, yetkilileri kamu yararı, bilim, teknik ve etik değerleri gözeterek göreve çağırıyoruz" dedi.* [166] Parka giden CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, parkta 24 saat boyunca bir milletvekilinin de nöbet tutacağını söyledi. [167]

30 Mayıs sabaha karşı 05.00 sularında çevik kuvvet ekipleri parka girdi, üç gecedir parkta nöbet tutanların üzerine gaz bombaları atarak müdahalede bulundu. Parkta nöbet tutanların çadırları ateşe

---

[162] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/26521568.asp(erişim: Mayıs 2015)
[163] http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25445552 (erişim: Mayıs 2015)
[164] http://www.sabah.com.tr/gundem/2013/05/29/eylemciler-gezi-parkinda-sabahladi (erişim: Mayıs 2015)
[165] http://www.radikal.com.tr/turkiye/gezi_parki_eylemcilerinden_erdogana_tesekkur-1135465 (erişim: Mayıs 2015)
[166] http://www.radikal.com.tr/turkiye/gezi_parki_eylemcilerinden_erdogana_tesekkur-1135465 (erişim: Mayıs 2015)
[167] #Yaşarken Yazılan Tarih Dergisi, "Zaman Çizelgeleri" Derleyen ve yazan, Berkan Özyer., İstanbul; Ekim 2013, S.26

verildi. Tüm bu olayları twitter, usteram gibi sosyal medya mecralarından saniye saniye izleyenler arasında bir infiale neden oldu. Akşam eyleme katılanların sayısı hızla artmaya başladı. Televizyon kanalları İstanbul'un göbeğinde yaşananlara duyarsız kalınca sosyal medyada bombardıman başladı. Bir günde 2 milyon #direngeziparki tweeti atıldı.[168] görüntüler direnişin daha da yayılmasına neden oldu. 1 Haziran'da polis ekipleri Taksim Meydanı'ndan çekilirken protestocular Gezi Parkı'nda kamp kurdu. Kampta gönüllülerin çalıştığı kütüphane, revir, mutfak gibi tesisler hizmet vermeye başladı.[169] Çok sayıda sanatçı, yazar ve gazeteci tweetleriyle gezi olaylarına dikkat çekmeye başladı.

Aynı gece Okan Bayülgen, parka gelen on binden fazla kişiye Goethe'nin Genç Werther'in acıları adlı kitabından bir bölüm okuyacağını duyurdu.

168 http://www.direnisgunlugu.com/
169 http://www.hurriyet.com.tr/gundem/26521568.asp 31 Mayıs 2014

İlk müdahaleden sonra polis şiddetine karşı tepkiye dönüşen hareket, artık Akp'nin son yıllardaki buyurgan, ceberut, herkesin hayat tarzına müdahale eden buyurgan totaliter tavrına karşı bir protesto kimliğine dönüşmüştü.[170]

31 Mayıs sabah ezanıyla birlikte polis eylemcilere biber gazı ve suyla müdahale etti. Çadırlar yakıldı. Parka giriş engellendi. Aynı gün İstanbul 6. İdare Mahkemesi, Topçu Kışlası Projesi hakkında yürütmeyi durdurma kararı verdi.[171] Müdahaleyi orantısız bulan binlerce kişi bir çok şehirde protesto başlattı.[172] Eylemler hızla diğer illere yayıldı. Ankara, İzmir, Mersin, İzmit, Konya, Manisa gibi pek çok kentte gösteriler yapıldı. Twitter'da #heryertaksim #direngeziparkı etiketli paylaşımlarla, Taksim'de buluşma saati 19.00 olarak belirlendi. Sabah saatlerinden beri süren çatışmalar, Harbiye, Gümüşsuyu ve Tarlabaşı'nda daha da ağırlaştı. Sokaklara çıkamayan protestocular, tencerelere vurarak eyleme destek verdi.[173]

1 Haziran sabaha karşı, Anadolu yakasında toplanarak, Boğaziçi Köprüsü'nü yürüyerek geçen binlerce kişiye polis Beşiktaş'ta biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Taksim'de çıkan olaylarda gözaltına alınan göstericilerin sayısı 81'e yükseldi. [174] CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu ve ekibi Kadıköy'deki mitingi iptal edip Taksim'e gitme kararı aldı. Bunun üzerinde saat 16.00'da Gezi Parkı açıldı.[175] Taksim civarında neredeyse 48 saat boyunca süren polis saldırıları İstanbul'un farklı bölgelerinde ve Türkiye genelinde devam etti. Bir kısmı ağır olmak üzere binlerce insan yaralandı, gazdan etkilendi. Ankara Güvenpark'ta bir çevik kuvvet polisi tarafından ateşlenen silahtan çıkan mermi başına isabet eden Ethem Sarısülük yoğun bakıma alındı.[176]

2 Haziran, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, yaptığı açıklamada. "Biz birkaç tane çapulcunun meydana gelip halkımızı tahrik etmesine seyirci kalmayız. AKM inşallah yıkılacak. Muhteşem bir opera olarak kültür merkezi olarak onu da yapacağız."dedi. Aynı gün Habertürk'te Fatih Altaylı'nın sorularını yanıtlayan Başbakan'ın, "İçki içen alkoliktir ve twitter toplumların baş belasıdır" sözleri büyük tepki topladı.[177]

---

[170] Kongar, Küçükkkaya s.20.
[171] http://www.direnisgunlugu.com/
[172] Tempo Dergisi, Gezi Özel Sayısı, Temmuz 2013,s.32.
[173] #Yaşarken Yazılan Tarih Dergisi, Ekim 2013, s. 28.
[174] http://www.milliyet.com.tr/gostericiler-bogaz-koprusu-nu/gundem/detay/1717111/default.htm (erişim:Haziran 2015)
[175] http://galeri.sozcu.com.tr/2014/foto/genel/gezi-parkinda-hangi-gun-ne-olmustu.html?pid=14
[176] http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html
[177] https://www.youtube.com/watch?v=aqOoO2zCXKQ (erişim ocak 2015)

Aynı gün İç İşleri Bakanı Muammer Güler, 28 Mayıs'tan bugüne kadar 67 ilde 235 eylem ve etkinliğin yapıldığını, bunlarla ilgili 1730 kişinin gözaltına alındığını belirtti.[178]

Akşam saatlerinde Ümraniye 1 Mayıs Mahallesi'nde Gezi Parkı'na destek eylemlerine katılan insanların üzerine sürülen arabanın çarpmasıyla 20 yaşındaki genç işçi Mehmet Ayvalıtaş hayatını kaybetti.[179]

Madonna, İnstagram hesabından "Türkiye'de Şiddeti Durdurun! Bir sevgi devrimi başlatın! Hoşgörü-İnsan Onuru ve Saygı!" notunu düştü.[180]

[178] http://www.yenisafak.com.tr/gundem/iste-gezi-parki-olaylarinin-bilancosu-528992 (erişim:Haziran 2015)
[179] http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html
[180] http://www.hurriyet.com.tr/planet/23418975.asp (erişim:Haziran 20135)

Slavoj Zizek de Gezi Parkı direnişçilerine destek mesajı yolladı.

” İstanbul’un göbeğindeki bir parkın ticari amaçlarla tahrip edilmesi gibi mütevazı bir yerel meseleden kaynaklanıyor gibi görünse de, Türkiye’de devam etmekte olan protestolar açıkça çok daha derin bir hastalığa işaret ediyor. Bu protestoların yaygın bir şekilde“ılımlı İslamcılık” modeli olarak algılanan, hızla gelişen bir ekonomiye sahip bir ülkede patlak vermesi, hastalığın nedenleri hakkında kilit bir gösterge oluşturuyor: Vahşi neoliberal ekonomi ile dini-milliyetçi otoriterliğin kaynaştırılması girişimi. Bu iki sürecin de kurbanları aynı: Bağımsız sivil toplumun dayanışma ruhu ve kültürel hoşgörüsü; bir ulusun ahlaki sağlığının belkemiğini oluşturan ruhun ta kendisi. Buradan da anlıyoruz ki bu protestolar, serbest piyasanın toplumsal özgürlük anlamına gelmediğinin, ancak otoriter politikalarla bal gibi de bir arada bulunabileceğinin canlı kanıtıdır.

Bu protestoların neden dünya çapında kurulu düzeni sarsan aynı küresel ajitasyonun bir parçası olduğunun da göstergesidir bu. Özgürlük ve kurtuluşa önem veren bütün insanlar, Türkiye halkına “Hoşgeldiniz!” demelidir. Şimdi aynı küresel mücadelenin parçalarıyız. İspanya, İsveç, Yunanistan, Türkiye… Ancak yan yana savaşırsak bir şansımız olacak![181]

3 Haziran, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, AKM’nin yıkılarak yerine Barok Opera binası yapılacağını açıkladı.[182] Aynı gün İstanbul Borsa’sı son 10 yılın en düşük seviyesini gördü.[183]

3 Haziran 2013 Antakya'da Gezi Parkı eylemleri esnasında 22 yaşındaki Abdullah Cömert kimliği belirsiz kişilerce darp edildi ve başına aldığı darbeler nedeniyle hayatını kaybetti.

4 Haziran dünyaca ünlü Brezilya’lı yazar Paulo Coelho, Gezi olaylarında kullanılan ve dünyanın gündemine oturan biber gazı fişeklerinin kendi ülkesi Brezilya’da üretildiğini kast ederek, twitter sayfasından kendimizden utanalım twiti attı.

---

[181] http://www.haberbosnak.com/genel/02/06/2013/slavoj-zizekin-31-mayis-direnisi-mesaji/#.VUqSL_ntmko (erişim.Nisan 2015)

[182] http://www.gazetevatan.com/-akm-yerine--barok--bir-opera-binasi---544347-gundem/ (erişim: Mart 2015)

[183] http://web.archive.org/web/20130623033520/http://www.aksam.com.tr:80/ekonomi/borsada-son-10-yilin-en-buyuk-dususu/haber-212292 (erişim: Haziran 2015)

Paulo Coelho
@paulocoelho

Takip et

Shame on us: tear gas used in Turkey against demonstrators is Made in Brasil @iavelar

Çeviriyi görüntüle

Pink Floyd grubunun kurucusu Roger Waters, Facebook hesabından Türkiye'deki Gezi eylemcilerine destek veren bir mesaj yayınladı:

"Eğer ben interneti doğru okuyorsam, sizin durumunuzda otokratik, dindar yobazlara karşı savaşıyorsunuz.

Türkiye sizin ülkeniz ve biz sizi destekliyor ve özgürlüğünüzü arzuluyoruz ancak aynı zamanda siz ve mücadeleniz dünyanın geri kalanı için çok önemli.

Ne zaman bir erkek, bir kadın ya da çocuk sokaklara çıksa ve insan hakları için, kendi kaderini tayin etmek için, demokrasi için, Mistress Liberty (Bayan Özgürlük) için ayaklansa dünyanın geri kalanı onlara borçlanır.

Panzerden fışkıran suyun karşısında, göz yaşartıcı gaz bulutlarının içinde fiziksel olarak sizinle değiliz ama ruhen sizinleyiz.

Duruşunuzu alkışlıyoruz çünkü kolay olmadığını biliyoruz.

Büyük ülkeniz doğu ile batı arasındaki eşikte duruyor. İstanbul medeniyet *tarihinde bir efsane. Bugünkü direnişiniz hepimiz ile karanlık çağlara geri dönüş arasında bir dönüm noktası olabilir.*

BUGÜN YAPTIĞINIZ ŞEYDEN DAHA ÖNEMLİ HİÇBİR ŞEY YOK:

Sevgi, gözyaşları ve büyük saygıyla,

Roger Waters"[184]

5 Haziran, Taksim Dayanışması üyeleri, Başbakan vekili Bülent Arınç'la görüşerek taleplerini iletti. Yapılan açıklamada

"*Taksim Dayanışması olarak aşağıdaki taleplerin Hükümet tarafından bir an önce yerine getirilmesi için somut adımların atılmasını bekliyoruz.*

- Gezi Parkı, Park olarak kalmalıdır. Taksim Gezi Parkına Topçu Kışlası adı altında ya da başka herhangi bir yapılaşma olmayacağına, projenin iptal edildiğine dair resmi bir açıklamanın yapılmasını,

- Atatürk Kültür Merkezinin yıkılmasına ilişkin girişimlerin durdurulmasını,

- Taksim Gezi Parkı'ndaki yıkıma karşı direnişten başlayarak halkın en temel demokratik hak kullanımını engelleyen, şiddetle bastırma emrini veren, bu emri uygulatan ve uygulayan, binlerce, insanın yaralanmasına, Mehmet Ayvalıtaş ve Abdullah Cömert adlı iki yurttaşımızın hayatını kaybetmesine neden olan sorumlular, başta İstanbul, Ankara , *Hatay Valileri ve Emniyet Müdürleri olmak üzere tüm sorumluların görevden alınmasını,*

- Gaz bombası ve benzeri materyallerin kullanılmasının yasaklanmasını,

- Ülkenin dört bir yanında direnişe katıldığı için gözaltına alınan yurttaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını, haklarında hiçbir soruşturma açılmayacağına ilişkin açıklama yapılmasını,

- 1 Mayıs alanı olan Taksim ve Kızılay başta olmak üzere Türkiye'deki tüm meydanlarımızda, kamusal alanlarımızda toplantı, gösteri, eylem yasaklarına ve fiili engellemelere son verilmesini; ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılmasını talep ediyoruz." dendi.

Amerikalı siyasi düşünür ve dilbilimci Noam Chomsky, Türkiye'deki Gezi Parkı eylemlerine destek verdi. Videoda "I am also a çapulcu in solidarity RESISTANBUL" (Ben de dayanışma içinde bir

[184] http://www.hurriyet.com.tr/planet/23423705.asp (erişim: Mayıs 2015)

çapulcuyum DİRENİSTANBUL) yazılı bir afişle görünen Chomsky, Türkçe olarak “Her Yer Taksim, Her Yer Direniş” dedi. [185]

6 Haziran, Taksim Gezi Parkı direnişinin 9'uncu gününde alanda miraç kandili nedeniyle eylemciler sabah saatlerinden başlayarak meydanda toplanan kalabalığa kandil simidi ve börek dağıtmaya başladı. Taksim Gezi Parkı eylemlerine destek vermek için gelen “Anti Kapitalist Müslümanlar" üyesi bir grup parkta Miraç Kandili programı düzenledi.[186]

7 Haziran, 3 Haziran’da çıktığı kuzey Afrika gezisinden dönen Başbakan Recep Tayyip Erdoğan sabaha karşı 03.00’da havaalanında 10 binlerce kişi tarafından karşılandı. Havaalanında bir konuşma yapan Başbakan, gezi olaylarını kışkırtanların faiz lobisi olduğunu savundu.[187] Ertesi gün 7 gazete aynı manşetle yayına çıktı. Habertürk, Türkiye, Sabah, Zaman, Yeni Şafak, Bugün ve Star aynı manşeti attı: “Demokratik taleplere can feda”

[185] http://www.aksam.com.tr/dunya/chomskyden-capulcu-destegi/haber-212842 (erişim:Haziran 2015)

[186] http://www.radikal.com.tr/turkiye/gezi_parkinda_kandilli_eylem-1136463 (erişim: Haziran 2015)
[187] http://haber.star.com.tr/guncel/basbakan-erdogana-muhtesem-karsilama/haber-760465 (erişim: Haziran 2015)

Aynı gün Türkiye'deki Gezi Protestoları'na dikkat çekmek için, New York Times ve Washington Post gazetelerinde bir grup aktivistin hazırladığı "What's Happening in Turkey- Türkiye'de Neler oluyor? " başlıklı bir ilan çıktı. Türkiye halkı adına başlığıyla tam sayfa yayınlanan ilanda:

"TÜRKİYE'DE NELER OLUYOR?

"Milyonlarca Türk vatandaşı, İstanbul Gezi Parkı'nda barışçıl gösteriler düzenleyen eylemcilere aşırı şiddet uygulayan polisin tavırları karşısında çileden çıkmıştır.

Recep Tayyip Erdoğan 'ın 10 yıllık Başbakanlık süresi boyunca kişisel hak ve özgürlüklerimizin kısıtlandığına şahit olduk. Çok sayıda gazeteci, sanatçı ve seçilmiş vekiller, ifade özgürlüğü, kadın hakları ve hatta alkol satışlarında bile kısıntılara gidilmiştir. Başbakan vatandaşlarının endişelerini dikkate almamış ve alay etmiştir. Türk medyası da bu durum karşısında utanç verici bir şekilde sessiz kalmayı tercih etmiştir.

Tüm ülke çapında bu yaşananları cesurca protesto eden halk, Atatürk 'ün mirasını korumaktan gurur duymaktadır. Biz çapulcu ve marjinal gruplar değiliz. Bizler; öğrenci, öğretmen, işçi, anne ve babalarız. Biz, birçok farklı etnik kimlik, dini inanç ve ideolojiyi temsil ediyoruz. Türkiye'nin geleceği hakkında endişe ettiğimiz için de birlik içerisinde kalmayı istiyoruz."

Polis şiddetinin durdurulmasını talep ediyoruz!

Tarafsız ve özgür bir basın istiyoruz!

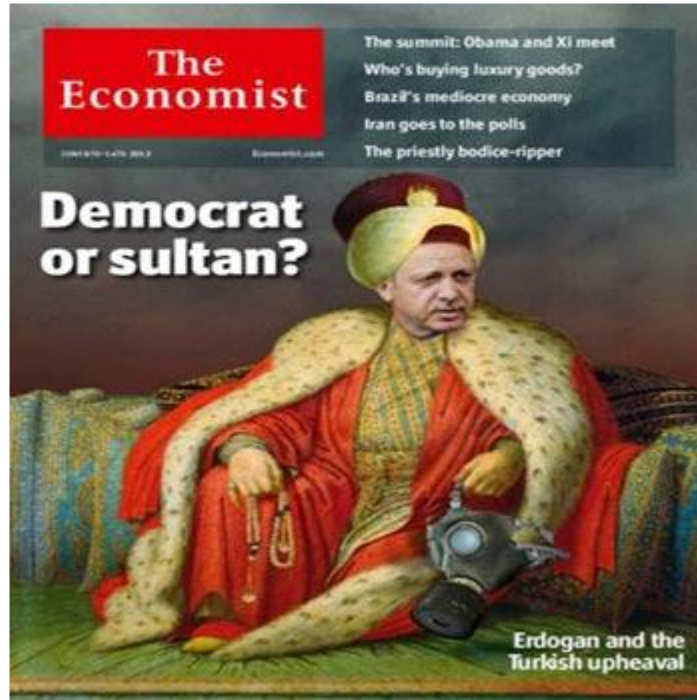
Dikte edilen otokratik bir rejim değil, diyaloga açık bir ortam talep ediyoruz.

Dileriz siz de bu dayanışmaya katılır destek verirsiniz."[188]

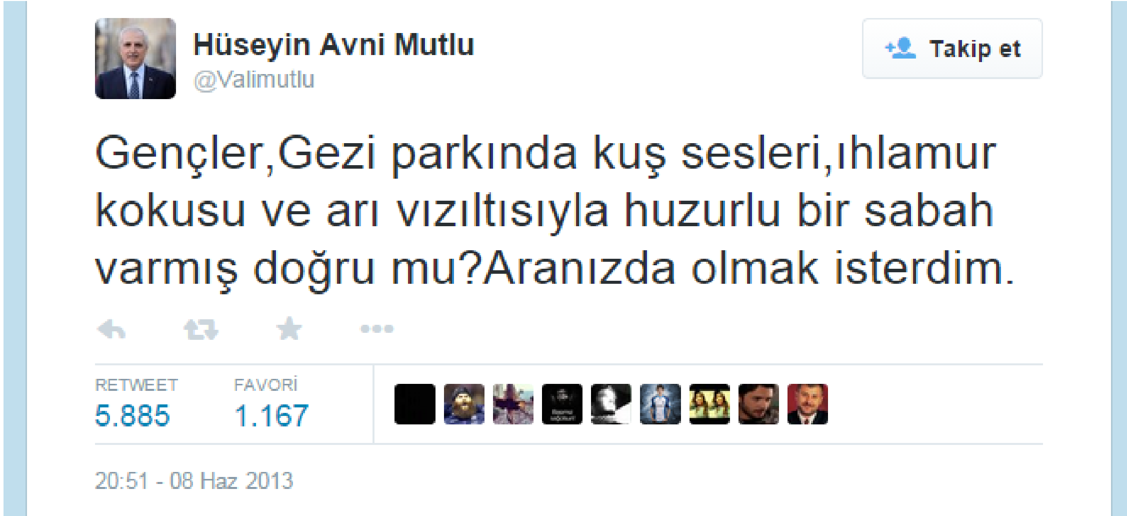
[188] http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25447207/ (erişim: Nisan 2015)

8 Haziran, İngiliz The Economist dergisi Türkiye'deki Gezi eylemlerine yer verdiği yeni sayısının kapağında Recep Tayyip Erdoğan için "democrat or sultan" başlığı kullandı.

İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, Gezi Parkı'ndaki protestoculara tweet attı.

9 Haziran, Taksim Gezi Parkı için yapılan en büyük mitinge on binlerce vatandaş katıldı. Her görüşten ve her yaş grubundan vatandaşı buluşturan meydan, renkli görüntülere sahne oldu. Mitingde 'Ortak direniş' mesajları verilirken, 'Talepler kabul edilene kadar Taksim'deyiz' denildi. Gezi Parkı protestolarının 13. gününde 7'den 70'e her yaştan insanın haykırdığı tek bir talep vardı: "Parkıma dokunma!" [189]

10 Haziran, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Gezi Parkı protestoları sırasında eylemcilerin sığındıkları camiye bira şişeleriyle girdiklerini söyledi.[190] Söz konusu Dolmabahçe Bezmialem Valide Sultan Camii imamı ise bu iddialara karşılık, "Polis gazından kaçanlar camiye sığındı. Caminin içindeki kameralar kırıldı. Grupla polis arasında arabuluculuk yaptım. Polisin çekilmesini sağlayıp grubun dışarı çıkmasına yardımcı oldum."dedi.[191]

11 Haziran, Polis, Taksim Meydanı'na girdi. AKM ve Cumhuriyet Anıtı üzerindeki siyasi bayraklar ve flamalar kaldırıldı.[192]

Çağlayan'daki İstanbul Adalet Sarayı içinde eylemlere destek açıklması yapan avukatlara müdahale edildi. 49 avukat gözaltına alındı. 6 saat tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakıldılar.

Birleşmiş Milletler, Türkiye'de yaşanan olaylar konusunda hükümeti farklılıklara diyalog yolunda yaklaşma, demokratik devletin temel ilkeleri olan gösteri ve ifade özgürlüğüne saygı göstermeye çağırdı.[193]

[189] http://www.milliyet.com.tr/gezi-icin-taksim-e-on-binler-akti/gundem/detay/1720737/default.htm (erişim: Haziran 2015)
[190] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23468860.asp (erişim: Haziran 2015)
[191] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23447204.asp (erişim: Mayıs 2015)
[192] Tempo Dergisi, Temmuz 2013,sayı.54,s.32.

Türkiye'de yaşanan olaylar konusunda bilgi vermek için CNN televizyon kanalına bağlanan İbrahim Kalın, hükümetin Gezi Parkı ve Taksim'de yaşanan olaylara ilişkin politikasını savundu.[194] CNN'in ünlü sunucusu Cristiane Amanpour ise Recep Tayyip Erdoğan'ın dışişleri danışmanı İbrahim Kalın'ın sözlerini "the show is over" (show bitti) diyerek canlı yayını kesti.

Tüm bu olaylar devam ederken, ana akım medya ve diğer kanallar Gezi Olayları'ndan bahsetmediler, olayları yayınlayan küçük bir grup niş kanal ise RTÜK tarafından cezalandırıldı. RTÜK Gezi Direnişi'ni ekranlara taşıyan Halk TV, Ulusal TV, Cem TV ve EM TV'ye para ve uyarı cezası verdi.[195] Gezi Direnişi başladığında suskun kalan NTV, CNN Türk, A Haber, Kanal 24, Skytürk 360 kanalları bir grubun polise molotoflarla saldırısını canlı verdi. [196] Tüm bu olaylar halkın tepkisini arttırırken, meydanların kalabalıklaşmasına neden oldu. Ana akım medyadan doğru haber akışı alamayan halk sosyal medya ağlarında bir patlamaya neden oldu.

12 Haziran, Gezi Parkı direnişinin ilk günlerinde direnişi sansürlediğin için protestolara maruz klan NTV, bu kez de Oğuz Haksever protestosuyla konuşuldu. [197] NTV binası önüne gelen bir grup Gezi olayları ile ilgili yaptığı yayınlar nedeniyle Oğuz Haksever'i protesto etti.

13 Haziran, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Gezi Parkı olaylarıyla ilgili oluşturulan 11 kişilik heyetle yaklaşık 5 saatlik görüşme yaptı.[198]

15 Haziran, BBC, Türkçe yayın ortaklığı yaptıkları NTV ile anlaşmasını Gezi Direnişi'nde yayıncılığa müdahale gerekçesiyle tek taraflı feshettiğini açıkladı. [199]

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Gezi Parkı olaylarından hareketle"milli irade'ye saygı" adı altında bir dizi miting yapmaya karar verdi. Bu mitinglerin ilki Sincan'da gerçekleştirildi. Bir sonraki durak İstanbul'du. Recep Tayyip Erdoğan, Kazlıçeşme'de toplanan yaklaşık 300.000 kişiye hitaben, Gezi Parkı direnişinin başladığı 20 günden bu yana en sert konuşmasını yaptı. " *Taksim Meydan, boşaldı boşaldı. Boşalmadığı takdirde, artık bu ülkenin güvenlik güçleri orayı boşaltmayı bilir. Bu devlet sizin oyuncağınız değil. O parkı boşaltmaları gerekiyor*."[200]dedi.

---

193 http://www.milliyet.com.tr/bm-den-gezi-parki-aciklamasi/dunya/detay/1721728/default.htm (Erişim:Şubat 2015)
194 http://www.radikal.com.tr/dunya/amonpourdan_ibrahim_kalina_bayim_gosteri_bitti-1137235 (erişim: mart 2015)
195 http://everywheretaksim.net/tr/bianet-gezi-direnisinin-kronolojisi/ (erişim: Ocak 2015)
196 http://candundar.com.tr/_v3/index.php#!#Did=24522 (erişim: Ocak 2015)
197 http://odatv.com/n.php?n=ntv-onunde-oguz-haksever-eylemi-1206131200 (erişim: Ocak 2015)
198 http://www.sabah.com.tr/gundem/2013/06/12/kritik-gezi-gorusmesi-basladi (erişim: Ocak 2015)
199 http://candundar.com.tr/_v3/index.php#!#Did=24522 (erişim: Ocak 2015)
200 http://zete.com/28-mayistan-15-hazirana-gezi-direnisi/ (erişim: nisan 2015)

…Başbakanın bu sözlerinden sadece yarım saat sonra Türkiye tarihine en karanlık sayfalardan biri olarak geçecek gelişmeler yaşandı. Cumartesi akşamı saat 20.00'de Taksim meydanında bulunan polis ekipleri, megafonla direnişçilere seslenerek alanın ve Gezi Parkı'nın boşaltılması çağrısı yaptı. anonsun ardından sadece 15 dakika bekleyen çevik kuvvet ekipleri, gaz sıkarak önce Taksim meydanını boşalttı ardından yine gaz kapsülleri atarak ve TOMA'ları sokarak Gezi Parkı'na müdahale etti. Direnişçileri darp eden, çadırların içine gaz sıkan polisler parka basın mensuplarının girmesine izin vermedi. Bu şiddet üzerine İstanbul'un çeşitli bölgelerinden binlerce kişi sokağa dökülüp Taksim'e gelmeye çalıştı. Polis bu grupları da sert müdahalelerle durdurdu. İstanbul baştan aşağı gaz bulutu içinde kaldı. Sokaklarda 12 Eylül günlerini anımsatan askeri TOMA'lar, cemseler boy gösterdi. Hastalara yardımcı olmaya çalışan bazı doktor ve sağlık görevlileri; dinerişte yaratıcı sloganları ile öne çıkan Beşiktaş taraftar grubu Çarşı'nın önde gelen isimleri kelepçelenerek gözaltına alındı.

Taksim Dayanışma bu gelişmeler üzerine 16 Haziran pazar günü herkesi saat 16.00'de Taksim'de buluşmaya davet etti.[201]

17 Haziran, TMMOB, TTB ve TDB bugün polis saldırılarına karşı iş bıraktı. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Türk Tabipleri Birliği (TTB) ve Türk Diş Hekimleri Birliği (TDB) bugün "Baskı ve şiddete karşı direnenlerle birlikte alanlardayız" diyerek iş bıraktı.[202]

18 Haziran, Polisin Gezi Parkı'na müdahalesini ardından pazar günü Taksim'e çıkışların engellenmesini protesto eden Erdem Gündüz isimli bir kişi, akşam saatlerinden itibaren Taksim Metro çıkışında hareket etmeden ve konuşmadan beklemeye başladı ve eylem bir anda yayıldı. [203] 8 saat boyunca hareket etmeden ve konuşmadan duran protestocuya polis müdahale etti. Türkiye genelinde, hatta ABD'de bile bu eyleme destek verenler fotoğraflarını paylaştı. Akşam saatlerinde de Gezi olaylarının başladığı Taksim Meydanı'nda onlarca kişi duran adam eylemi yaptı.[204]

Duran Adam eylemleri tüm dünyada yankı bulurken, sosyal medyada da adından sözettirdi. Duran adam hastag'i dünya sıralamasında bir numara oldu.

---

201 http://zete.com/28-mayistan-15-hazirana-gezi-direnisi/ (erişim: Nisan 2015)
202 http://arsiv.taraf.com.tr/haber-disk-ve-kesk-ten-genel-grev-karari-126486/ (erişim: Nisan 2015)
203 http://www.milliyet.com.tr/herkes-duran-adam-i-konusuyor-/gundem/detay/1724339/default.htm (erişim: Nisan 2015)
204 http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23530185.asp (erişim: Nisan 2015)

Onur Aydın
@onuraydin_

Takip et

#duranadam hashtagine 911Bin Tweet atıldı. Hashtag, 12 saattir Türkiye ve Dünya TT'sinde bir numara.

Türkiye Barolar Birliği (TBB) Başkanı Metin Feyzioğlu, Taksim'de başlayan tüm Türkiye'ye yayılan "Duran adam" eylemlerinin TCK'ya göre suç olmadığını söyledi. Feyzioğlu, ancak "duran adamı" alan polisin suç işlemiş olacağı uyarısında bulundu.[205]

19 Haziran, Gezi Parkı direnişi, forumlar aracılığıyla İstanbul'un diğer parklarına taşındı. Her akşam 21.00'da başlayan forumlardan karar da çıkmaya başladı. Beşiktaş Abbasağa Parkı ve Kadıköy Yoğurtçu Parkı'nda toplanan forum sonucu Facebook grubu kurulurken, Cihangir Parkı'nda konuşulanlar günlük bültene dönüştürüldü.[206]

21 Haziran, Türk Tabipler Birliği Gezi Parkı Bilançosunu açıkladı: 4 ölü, 60'ı ağır 7832 yaralı.[207]

23 Haziran, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek twitter'dan BBC muhabiri Selin Girit'in tweet'lerini "vatan hainliği" olarak nitelendirdi.[208] Gökçek "İngiltere Adına Ajanlık Yapma Selin Girit" hashtag'ini paylaştı.

---

205 http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23533503.asp (erişim: Aralık 2014)
206 http://www.bianet.org/bianet/toplum/147759-gezi-parki-forumlari-facebook-ta (erişim: Mart 2015)
207 http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23556653.asp (erişim: Mayıs 2015)

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
HADİ TÜRKİYE DEVAM... 3.SIRAYA ÇIKTIK... 1.SIRAYA ÇIKARMALIYIZ... #İNGİLTEREADINAAJANLIKYAPMASELİNGİRİT

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
HADİ TÜRKİYE DEVAM... 1.SIRAYA ÇIKARMALIYIZ... #İNGİLTEREADINAAJANLIKYAPMASELİNGİRİT

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
HADİ TÜRKİYE 8. SIRAYA ÇIKTIK... İNGİLİZLER TÜRKİYE 'DEN CEVABINI ALMALI... #İNGİLTEREADINAAJANLIKYAPMASELİNGİRİT

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
HADİ TÜRKİYE İLK 10'A GİRDİ... 1.SIRAYA ÇIKMALI... BBC DERSİNİ ALMALI... #İNGİLTEREADINAAJANLIKYAPMASELİNGİRİT

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
HADİ TÜRKİYE BU BBC'YE DERS OLACAK...HERKES BİRBİRİNİ UYARSIN... BU TT OLMALI... #İNGİLTEREADINAAJANLIKYAPMASELİNGİRİT

Selin Girit @selingirit
#Yoğurtçu forumundan bir öneri: Duran adam değil, durduran adam olalım. Ekonomiyi durduralım. Tüketmeyin. Altı ay tüketmeyin. Dinleyecekler.
İbrahim Melih Gökçek tarafından retweetlendi

İbrahim Melih Gökçek @06melihgokcek
SELİN GİRİT'İN TWİTİNİ AYNEN RT EDİYORUM...LÜTFEN BU HAİNLİĞİ RT EDİNİZ ÖE HERKESE ANLATINIZ...

1 Temmuz, Doğuş Yayın Grubu bünyesinde çıkarılan NTV Tarih dergisi, Gezi Parkı eylemlerini konu alan Temmuz sayısı nedeniyle çıkan krizin ardından yönetim tarafından kapatıldı. [209]

20 Temmuz, Nobel ödüllü Robert F. Curl, Paul Greengard, Roald Hoffman ve Richard R. Schrock ile aralarında Harvard ve Cornell gibi üniversitelerden öğretim görevlilerinin de bulunduğu 25 bilim insanı bir araya gelerek Gezi olayları ile ilgili kaleme aldığı bildiri, dünyanın en saygın bilim dergilerinden biri olan Science Dergisi'nde yayımlandı. [210]

22 Temmuz 2013, Taksim Gezi Parkı'na AVM yapılmasına ilişkin yürütmeyi durdurma kararı kaldırıldı. Böylece parkta inşaat faaliyetleri yapılmasının önündeki hukuki engel kalkmış oldu. [211]

Gezi olaylarından yaklaşık 2 yıl sonra 29 Nisan 2015 tarihinde,

---

[208] http://candundar.com.tr/_v3/index.php#!#Did=24522 (erişim: Ocak 2015)
[209] http://t24.com.tr/haber/ve-ntv-tarih-dergisi-gezi-parki-sayisi-nedeniyle-kapatildi,233187 (erişim: Mart 2015)
[210] http://vagus.tv/etiket/science-dergisi/ (erişim: Mart 2015)
[211] http://www.hurriyet.com.tr/gundem/24067224.asp (erişim: Temmuz 2015)

Taksim Gezi Parkı'nın İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu tarafından açılan 8 Temmuz 2013'te meydana gelen olaylarda gözaltına alınan Mimarlar Odası Çevre Etki Değerlendirme Kurulu 2. Başkanı Ayşe Mücella Yapıcı ve İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Çerkezoğlu'nun da aralarında bulunduğu 26 kişinin yargılandığı davada mahkeme beraat kararı verdi. [212]

Karar sonrasında Taksim Dayanışması adına Mücella Yapıcı bir açıklama yaparak "Taksim Meydanı başta olmak üzere, tüm meydanlar, sokaklar, kamusal alanlar hepimizin ortak değeri ve ortak yaşam alanıdır. Kültürümüz, tarihimiz, bir arada yaşayabilme umudumuzdur. Birkaç kişinin kafasındaki tertip ve düzene göre şekillendirilemez." [213]dedi.

İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu tarafından açılan 8 Temmuz 2013'te meydana gelen olaylarda gözaltına alınan Mimarlar Odası Çevre Etki Değerlendirme Kurulu 2. Başkanı Ayşe Mücella Yapıcı ve İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Çerkezoğlu'nun da aralarında bulunduğu 26 sanığın beraat ettiği dava ile ilgili, davayı gören 33. Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Onur Özsaraç,17 sayfalık gerekçeli kararı açıkladı, buna göre;

"*Sanıkların bir kısmının bir araya gelerek Taksim Dayanışması Platformu adı altında örgütlenmeleri AİHS, Anayasa ve yasalardan kaynaklanan bir haktır ve koruma altındadır. Bu şekilde yasal bir örgütlenmekten suç işlemek için bir araya geldikleri sonucu çıkarılamaz. Üstelik Taksim Dayanışması Platformu'nun suç örgütü olduğunu gösterir hiçbir kanıt yoktur. Barışçıl bir protesto yürüyüş ve eyleme çağrı yapılması siyasetçilerin, kamu kurumlarının bir takım eylem veya söylemlerinin sert bir şekilde eleştirilmesi yasal örgütlenmeyi suç örgütü haline getirmeyecektir.*

Hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir toplumda, kurulu düzene karşı çıkan ve gerçekleştirilmeleri barışçıl vasıtalarla savunulan siyasal fikirlere toplantı özgürlüğü ve diğer hukuki yollar aracılığıyla kendilerini ifade etme imkânı verilmelidir. Sanıklar da olay tarihinde özünü AİHS ve Anayasa'dan alan bu haklarını kullanmışlardır. Bu nedenle sanıkların üzerlerine yüklenen suçların unsurları itibariyle oluşmadığı, eylemlerinin bu haliyle kanunda suç olarak tanımlanmamış olması nedeniyle beraatlerine dair karar vermek gerekmiştir." [214]olarak açıklandı.

Gezi Parkı odaklı gelişmelerin devam ettiği 14 günlük süreçte 1,2 milyonu görüntülü ve fotoğraflı olmak üzere yaklaşık 13,5 milyon Twitter mesajı paylaşıldı.[215]

---

[212] http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/265261/Gezi_Parki_Davasi_nda_tum_saniklara_beraat.html. (erişim: Mayıs 2015)
[213] http://zete.com/gezi-davasinda-tum-saniklar-beraat-etti-1-mayista-taksim-cagrisi-yapti/ (erişim: Mayıs 2015)
[214] http://www.dha.com.tr/iste-taksim-dayanismasina-beraat-kararinin-gerekcesi_928482.html (erişim: Haziran 2015)
[215] http://beta.cnbcefinans.com/yasam-ve-teknoloji/sosyal-medya/gezi--icin-135-milyon-tweet (erişim: Haziran 2015)

Gezi Parkı Protestolarına 4,5 milyon kişi destek verdi. 77 ilde 603 eylem yapıldı. 120 bin polis görev aldı. 4500'ün üzerinde gözaltı yapıldı, en az 75 kişi tutuklandı, en az 1750 kişi yaralandı.[216] 8'i sivil 2 polis öldü.[217]

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GEZİ OLAYLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

4.1.GEZİ PARKI BİLEŞENLERİ

Araştırmanın amacı Gezi Protestoları'nda sosyal medya etkisini incelemek olduğu için tezin bu bölümü, Gezi Protestoları'na katılan taraflar, akademisyenler ve gazetecilerle yapılan derinlemesine röportajlardan oluşmaktadır. Gezi Protestoları'nda ön plana çıkan Twitter üzerinden sağlanan haberleşme dikkate alınarak olayların içinde olan taraflarla birebir görüşmeler yapılmıştır. Taksim Dayanışması[*] üyelerinden Mücella Yapıcı, Tayfun Kahraman, Süleyman Solmaz, Cem Tüzün, LGBT, Çarşı Grubu, Antikapitalist Müslümanlar, 140 Journos, Çapul TV, Prof.Dr. Yasemin İnceoğlu, Prof.Dr.Aslı Tunç, Yrd.Doç.Dr. Erkan Saka, gazeteciler Ertuğrul Özkök, Can Dündar, Kadri Gürsel, Tuluhan Tekelioğlu, Neyyire Özkan, Mustafa Çetin görüşmeyi kabul etmişlerdir.

Devrim televizyonlardan yayınlanmayacak!

Gil Scott Heron

---

[216] http://infografik.com.tr/yasam/gezi-parki-direnisinin-10-gunu/ (erişim 1 Temmuz 2015)
[217] http://www.bugun.com.tr/gundem/gezide-8-aci-haberi/1010977 (erişim 1 Temmuz 2015)

*****Taksim Dayanışması: 15 Şubat 2012 tarihinde Taksim bölgesinde yapılmak istenen imar planı değişiklikleri ve Taksim Yayalaştırma projesine durdurmak amacıyla mimarlar odası, şehir plancıları odası başta olmak üzere birçok meslek örgütü, semt derneği, sendika ve sivil toplum örgütünün oluşturduğu platform. 60 bileşenle kurulan Taksim Dayanışması'nın bugün 183 bileşeni vardır.

İki ağaç yeterince mühimdir. Beri yandan sadece iki ağaç da değil mesele. Taksim Gezi Parkı'ndaki inşaat projesine karşı çıkıp oranın park olarak kalması için harekete geçenler, sadece yeşili değil şehrin ortak alanlarını kurtarmayı istiyorlardı. [218]

27 Mayıs 2013 gecesi Taksim Gezi Parkı'na giren iş makineleriyle patlak veren Gezi Parkı Protestoları, aslında bu tarihten neredeyse 2 yıl önce başlayan bir süreçti.

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Genel Sekreteri ve Taksim Dayanışması Sekreteri mimar Mücella Yapıcı Taksim Dayanışması'nın oluşumunu anlatıyor:

"*Taksim Meydanı ve Beyoğlu bölgesi hem kentsel sit alanı ve Gezi Parkı'nın olduğu alan ise doğal ve tarihi sit alanıdır. 2086 sayılı koruma planlarının hükmünde özelliği olan bir alandır. Özel bir imar planına tabidir. Uzun yıllar buraya imar planı yapılamadı. 2011 yılında bir plan ortaya atıldı. Ancak bu uygulanamaz bir plandı. Taksim meydanı Gezi Parkı ile AKM ile bir bütündür. Biz Mimarlar Odası olarak kentin bütününe aykırı olarak yapılan tüm planlara itiraz etme ve onları yargıya götürme hakkımız var. Ancak Taksim toplumun bütün kesimini ilgilendiren, kültürel belleğimiz olan bir alan olduğu için, biz yargıya giderken topluma açık bir çağrı yapmak istedik. Bütün STK'lara, kurum ve kuruluşlara, sendikalara herkese çağrı yaptık. Çünkü Taksim herkesin meydanıdır. Biz birçok kurumla bir araya gelerek bir dayanışma oluşturduk. 1 hafta süren bir çalışmayla bir deklarasyon hazırladık. Bir sekreterya oluşturuldu, bu sekretaryada Mimarlar Odası adına ben, Şehir Plancıları Odası adına Akif Burak Atlar seçildi."*

Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odasının öncülüğünde kurulan Taksim Dayanışması ilk kurulduğu tarihte 81 bileşeni vardı. Bunlar:

İstanbul Dişhekimleri Odası, İstanbul Eczacı Odası, İstanbul Tabip Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, TMMOB Makina Mühendisleri Odası, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Bk. Şubesi, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi, Tiyatro Oyuncuları Meslek Birliği, DİSK, İstanbul Eğitim Sen 6 Nolu Üniversiteler Şubesi, KESK İstanbul Şubeler Platformu, Kültür Sanat Sendikası, Sendikal Güçbirliği Platformu, Beyoğlu Semt Dernekleri Platformu, Emekliler Yaşlılar Hareketi, İstanbul Halkevi, İstanbul Kültür Forumu, İstanbul SOS Girişimi, Kamusal Sanat Laboratuvarı, Karadeniz İsyandadır Platformu, Kent ve Çevre için Haydarpaşa Dayanışması, Lambda İstanbul, Mülkiyeliler Birliği İstanbul Şubesi, Nazım Hikmet Kültür Merkezi, Özerk Sanat

[218] Birikim Dergisi, Temmuz-Ağustos 2013, İstanbul, Birikim Yayınları, s.20.

Konseyi, Sanatçılar Girişimi, Sulukule Platformu, Taksim Platformu, Toplumcu Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Meclisi, Üçüncü Köprü Yerine Yaşam Platformu, Anadolu Kültür ve Araştırma Derneği, Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Asmalı Mescit Derneği, Ayaspaşa Derneği, Bedrettin Derneği, Beyoğlu Eğlence Yerleri Derneği, Cihangir Güzelleştirme Derneği, Çağdaş Hukukçular Derneği, Denge Ekolojik Yaşam Derneği, Galata Derneği, Gazhane Çevre Gönüllüleri, Gülsuyu Gülensu Yaşam ve Dayanışma Merkezi Derneği, İstanbul ODTÜ Mezunları Derneği, Karadeniz Çevre ve Kültür Derneği, Kızıldere Derneği, LGBTT Dayanışma Derneği, Sosyal Haklar Derneği, Tokatlılar Derneği, Tozkoparan Derneği, Tüketici Bilincini Geliştirme Derneği, Tüketiciyi Koruma Derneği Beşiktaş Şubesi, TÜKODER İstanbul Şubesi, Tüm Restoratörler ve Konservatörler Derneği, Tüm Öğretim Elemanları Derneği İstanbul Şubesi, Validebağ Gönüllüleri Derneği, Eşitlik ve Demokrasi Partisi, Barış ve Demokrasi Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Emek Partisi, Halkın Sesi Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Yeşiller Partisi ve İşçi Partisi.

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Süleyman Solmaz ise bu süreci şöyle anlattı;

"*2012'de Başbakan'ın Beyoğlu'nun yeniden düzenlenmesi için İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne 1/5000 ölçekli bir plan hazırlattı. Bu plana göre Taksim'de yeni bir imar planı uygulanmak istendi. İstanbul Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi ve Şehir plancıları İstanbul Şubesi'nde bu plana karşı bir dava açtı. Bizim ardımızdan Beyoğlu semt dernekleri de bir başka dava açtı. Bu dava sürecinde,2013 yılında biz toplantılar yapmaya başladık. Bu toplantılara, meslek odaları, Disk, Tesk, Beyoğlu semt dernekleri, İstanbul Tabip Odası gibi birçok örgüt katıldı. Bu planın büyük ölçekli olması bu çatı altında Taksim Dayanışması'nın kurulmasını gerektirdi."* (Süleyman Solmaz, kişisel görüşme, 8 Eylül 2015)

Kuruluşu Anayasa'nın 135. Maddesi ile belirlenmiş bir kamu kuruluşu olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin Taksim'de imar planlarına uygun olmayan nitelikte bir dizi düzenleme yapılmasına karşı başlattığı bu süreç 27 Mayıs 2013 gecesi iş makinelerinin Gezi Parkı'na girmesiyle toplumsal bir harekete dönüştü.

Belki tüm bu protesto olaylarının en farklı yanı da birçok farklı görüşe sahip toplulukları tek bir platformda barış içinde bir araya getirmesiydi.

Gezi protestoları sürecinde Taksim Dayanışması ile birlikte Taksim Meydanı'nda yer alan gruplardan Antikapitalist Müslümanlar olarak tanımlanan grubun sözcüsü yazar İhsan Eliaçık neden meydanda olduğunu şu sözlerle açıklıyor:

"*Biz Taksim Dayanışmasıyla etkileşim içindeydik. 1 Mayıs 2012'den sonra sol gruplar, alevi grupların etkinlerine davet edildik. Gezi Parkı'na yapılmak istenen Topçu Kışlası projesine çok karşı çıktım, halkın gittiği yerlere avmler yapılmasına, kapitalizme peşkeş çekilmesine karşı çıkmak için bizde Gezi protestolarına katıldık*." (İhsan Eliaçık, kişisel görüşme, 14 Ağustos 2015)

Çınar Oskay Gezi Protestolarını çeşitli röportajlarla anlattığı Haziran adlı kitabında tam da bu örneğe dem vuruyor. Yönetmen Zeki Demirkubuz ile yaptığı röportaj sırasında Çınar Oskay'ın Antikapitalist Müslümanlar grubunun lideri İhsan Eliaçık ile de görüşeceğini öğrenen Demirkubuz "lütfen kendisine onunla aynı ülkede yaşadığım için gurur duyduğumu söyleyin" diyor.[219] Gezi Protestoları ülkenin çeşitli katmanları arasında bir iletişim yarattı. Tüm bu olaylar ayrıca bağımsız sivil toplumun bir araya gelip dayanışması ve hoş görüyle yan yana durmasına neden oldu.

Antikapitalist Müslümanların lideri İhsan Eliaçık bu durumu şöyle tespit ediyor: "*Yeni bir gençlik, kendi argümanları ve ağlarıyla geliyorlar. Aslında gazetecilik yapmaya da gerek yok; çünkü hepsi burada kendi gazeteciliğini yapıyor zaten. Twitter'dan, Facebook'tan bir günde 100 haber okuyup 40 fotoğraf izliyorsun. Klasik iktidar da, araçları da, devlet anlayışı da çöktü, bir tarafta "Mustafa Kemal'in askerleriyiz!" diyenler, bir tarafta "Tek yol devrim!" diyenler, bir yandan Allahu Ekber sesleri ve özgürlük sesleri birbirine karışıyor.*"[220]

Taksim Dayanışmasının bir başka bileşeni LGBT grubuydu onlar ise, Gezi Parkı'nda olma süreçlerini böyle açıklıyorlar:

Bu hareket her zaman Türkiye'deki insan hakları hareketlerinin içinde oldu, vicdani red, etnik ayrımcılık, Tuzla'daki işçi ölümleri gibi birçok olayda Lgbt vardı. Bu hareket insan hakları hareketlerine her zaman bütüncül bakmıştır. Kent hakkı ve kentsel dönüşüm ise Lgbt'nin Ülker Sokak olaylarından beri en önem verdiği meselelerdendir. Çünkü gentrifikasyon[*] *denilen bu durum kentin en yoksul kesimini romanları, göçmenleri ve trans bireyleri etkiliyor. Bu nedenle Gezi'de Lgbt hareketinin olmaması düşünülemezdi*. (Lgbt, Mehmet Tarhan, kişisel görüşme, 10 Eylül 2015)

---

[219] Çınar Oskay, Haziran, Doğan Kitap, 1.baskı, Mayıs 2014,s.62.
[220] Oskay,s.64.
[*] *gentrifikasyon: Kent içindeki çalışan sınıfa ait eski dokunun, orta sınıf yerleşimine dönüşümü, soylulaştırma, burjuvalaştırma, nezihleştirme.*

Gezi protestolarının bir başka bileşeni de bir futbol takımının taraftar grubu olan Çarşı grubudur. Okullara yardım toplanmasından, 1 Mayıs gösterilerine kadar birçok sosyal aktivitede boy gösteren Çarşı grubu Gezi protestolarında da Taksim Dayanışması'nın içinde yer aldı. Çarşı grubunun sözcüsü Cem Yakışkan neden bu sürece katıldıklarını açıklıyor:

"*Biz çarşı gurubu olarak sosyal olaylara çok duyarlıyız. Biz kan bağışı da yaptık, Hasankeyf'e de karşı çıktık. Gezi'den önce bizi sarhoş, çapulcu işe yaramaz olarak görenler bizi Gezi'de tanıdı ve bizim yardımsever olduğumuz tarafımızla tanıştı. Çarşı 1982 yılında kuruldu, biz Orhan Pamuk'u Nobel için ilk kutlayan, kan bağışı yapan, depremde yardıma giden, işçinin yanında olan, nükleersiz Türkiye diyen de biz, Çarşı'yız. Biz sadece spor ruhu değil yardımlaşma ruhu taşıyoruz. Gezi'de sadece Çarşı yoktu, Fenerbahçe'de, Galatasaray'da, Göztepe'de, Bursaspor'da, Adana Demirspor, Karşıyaka'da vardı."* (Çarşı, Cem Yakışkan, kişisel görüşme, 16 Eylül 2015)

Fenerbahçeliler Derneği (FEDER)"Meydanlara taşan toplum refleksi, siyasi ve ideolojik hiçbir kesime taraflı veya tarafsız hiçbir kitleye mal edilemeyecek, kimsenin rol çalmasına izin verilemeyecek düzeydedir." Çarşı grubunun bu görüşünü desteklemiştir. [221]

Gezi Parkı direnişi süresince eylemlerin yanında ve içinde yer alan Çarşı belki de katılımcı kitlelerin birbiriyle ilişkisini sağlayan tek yapıdır diyebiliriz. Dolmabahçe Bezm-i Alem camisine ayakkabı ile girildi diye başlayan, camide içki içildi diye devam eden karşı taciz sürecinde Gezi Parkı bileşenleri içerisinde, dini hassasiyetlere sahip olan tüm kesimlerde endişeler yükselirken; Çarşı'nın "cami semtimizin camiidir" diyerek müezzinle ve imamla görüşmeye gitmesi üstüne Kandili kutlaması kırılma yaratmıştır.[222]

Kamu kurumlarından, sendikalara, siyasi partilerden, gay gruplara, taraftar gruplarından, semt derneklerine kadar birçok bileşeni içinde toplayan Gezi Protestoları, Türk toplumunun bir yansıması olarak çok katmanlı ve farklı düşünceleri savunan bireyleri bir araya getirdi.

Benzer düşüncedeki kişiler tarafından dışlanırken farklı düşüncedeki kişiler ve gruplar tarafından kabul gördük. Gezi sol gruplar, kürt gruplar, alevi grupları tanımak için bize bir fırsat oldu. Biz Gezi'de çok güzel insanlar tanıdık. (İhsan Eliaçık, kişisel görüşme 14 Ağustos 2015)

Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni ve gazeteci Can Dündar görüşü ise;

"Baskı karşısında köşeye sıkıştırılan insanlar, neyin davasını güttüklerini ikinci plana atıp, neye karşı oldukları noktasında bir araya gelebiliyorlar. Bunun iyi bir örneğiydi Gezi olayları. Bu

[221] Gezi Direnişi, yayın direktörü: Göksenin Deniz, Atam Yayınları, İstanbul, 2013, s.315.
[222] http://www.academia.edu/5233984/End%C3%BCstriyel_Futbolda_Politik_Trib%C3%BCn

açıdan bize umut verdi. Kürt- Türk meselesinde, Alevi- Sünni meselesinde, sağ-sol meselsinde toplumun baskı karşısında tüm bunları bir kenara koyabileceğini gösterdi, Gezi gücünü bundan aldığı gibi, sanıyorum iktidarın korkusunu da buradan yarattı." (Can Dündar, kişisel görüşme, 13 Kasım 2015)

Gazeteci Kadri Gürsel ise bu durumu şöyle açıklıyor;

"Gezi'de daha önce hiçbir araya gelmemiş grupların 14 gün kadar orada kalabilmeleri, Türkiye'nin bu konuda ne kadar olgunlaştığının önemli bir laboratuar deneyiydi, ortak paydalar etrafında çok farklı gruplar bir araya gelerek birlikte hareket etmeyi başardılar. Örneğin Kürt hareketiyle, ulusalcılar yan yanaydı meydanda, bunu başardılar. Daha sonra bunu Hdp'nin 7 Haziran'daki seçimlerde Selahattin Demirtaş tarafından desteklenmesinde de görüyorum. Bunlar hep Gezi'de oluşan başarıdır." (Kadri Gürsel, kişisel görüşme, 14 Kasım 2015)

Gezi Parkı Protestoları sürecinde 60 bileşeni olan Taksim Dayanışması olayların sonuna gelindiğinde 183 bileşene ulaşmıştır. Taksim Dayanışması olaylar süresince hükümetle görüşmeler yapmış ve düzenli basın toplantıları yaparak halkı bilgilendirerek sosyal medya üzerinden yapılan provokasyonların önüne geçmiştir

Ayrıca protestoları destekleyen katılımcılar kendilerini öncelikle çevreci, feminist, LGBT, Kemalist, Kürt, Alevi, kapitalizm karşıtı Müslüman, spor kulübü taraftarı, öğrenci olarak tanımlayan farklı kimlikli değişik görüşlü gruplardı. Eylemlere önemli bir desteği sanatçılar ve sanat çevreleri sağladı. Dayanışma yalnızca yatay biçimde farklı gruplar arasında değil, dikey biçimde nesiller arasında da gerçekleşti.[223]

4.2. GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ETKİSİ

İnsanoğlu tarih boyunca, zamanının ihtiyaçlarına uygun iletişim becerileri geliştirmişti. Teknolojiyle aracılanmış iletişim tarihine bakıldığında sözün çıkması ve kayıttan başlayarak günümüzdeki

[223] http://bilimakademisi.org/wp-content/uploads/2013/08/Siyaset-ve-Toplum-Bilim-Perspektifinden-Gezi-Parki-Olaylari.pdf (erişim 19 Haziran 2015)

internet, mobil iletişim ve sosyal paylaşım ağlarını oluşturan teknik yapılara doğru bir gelişme söz konusudur. [224]

Bilgi çağının temel unsuru olan medya, toplumun siyasetin, kamuoyunun, demokrasinin v.b gibi sınırsız alanın sağlam yapılarının oluşumundaki ana unsuru teşkil etmekedir. Bu nedenle öncelikle medyanın görevlerini yerine getirmesi, sorumluluklarını unutmaması kısacası sağlıklı bir işleyişe sahip olması gerekmektedir. [225]

Önceleri Gezi Parkı'ndaki ağaçların yıkılması ve alanın imara açılmasını protesto eden çevre bilincine sahip 50 kişilik bir grubun barışçıl eylemi olarak başlayan, ancak polisin bu sivil itaatsizlik eylemine karşı şiddet uygulaması sonucu neredeyse bir halk hareketine dönüşen olaylarda, ana akım medya sınıfta kaldı. Sanki sözleşmiş gibi sessizlik yemini eden medya ve özellikle de bazı televizyon kanalları, olayların 3-4 gününü neredeyse yok saydı; hatta bazı kanallar penguen ve Hitler belgeseli gösterdi.[226]

4.2.1. GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA GELENEKSEL MEDYANIN KONUMU

Türkiye'de Taksim Gezi Parkı'nı korumaya yönelik yeşil bir hareketin daha önceki benzerlerinden ayrılıp, nasıl kitleselleşip ülke genelinde hükümet karşı gösterilere dönüştüğü önemlidir. Göstericilerin tanımlı taleplerine göre Türkiye'de sosyal medyadan sokağa taşan isyan, geleneksel medya ve özellikle televizyonun üç maymunu oynamasına bir tepki olarak da gelişmiştir. [227]

Türk medyasına ne oldu da bu sessizlik yeminini etti?

"*Türk medyası özgür değil. Medyada hak ve sorumluluklar dengesinin var olması gerekir ayrıca medya patronu birçok alanda iş yapıyorsa bağımsız olamaz. Medya patronunun ekonomi politiği ile ilgilidir bu yani medya patronu kendi şirketlerinin çıkarı için göbeğinden kamu otoritesine bağlı bu nedenle, ihaleye giren bir medya şirketi susacak, iktidarı incitmeden haber yapacak, yolsuzluk haberlerini görmeyecektir. Chomsky'nin dediği gibi halka haber olarak bu minvalde bir zehir saçılmaktadır. Halk iyi bir medya okur-yazarı olmadığı için kendisine sunulan bu orası burası*

---

[224] İrfan Erdoğan&Korkmaz Alemdar, Öteki Kuram, Ankara, Pozitif Matbaacılık,2002,s.22.

[225] Rigel N, Batuş G, Yücedoğan G, Çoban B, Kadife Karanlık, 2.Baskı, Su Yayınevi, 2005.,s.237.
[226] İnceoğlu-Çoban,s.53.
[227] Çoban Filiz,
http://www.academia.edu/9876451/Sosyal_Medya_%C3%BCzerinden_haber_do%C4%9Frulama_%C3%BCzerine_
(erişim Aralık 2015)

kesilmiş haberleri gerçek sanmaktadır. Biz feodal ve sözlü kültürün yazılı kültüre baskın olduğu bir toplum olduğumuz için bu tıkanmaları yaşıyoruz. Ayrıca gazetecilerin sendikalaşma sorunları da bu süreci körüklüyor. Sendikal haklarından mahrum kalmış gazeteciler, medya patronlarının ekonomi politiği, iktidarın medyayı, basın özgürlüğünü görmek istemeyişi, ifade özgürlüğünü hiçe sayması medyanın bugünkü hale getirdi." (Prof.Dr. Yasemin İnceoğlu, kişisel görüşme, 7 Eylül 2015)

"*Gezi sürecinde patronlar korktuğu için gazeteciler haber yapamadı. Haber editörleri oto sansür yaptılar. Gazeteciler mesleki ilkelerini unuttular, gazetecilik refleksini kullanamadılar. Öyle ki patron medyasının iktidarla yakın ilişkileri nedeniyle olan haberi olduğu gibi veremediler. Patron medyası güdümlü bir medya, iktidarla ilişkileri var, ihaleler alıyorlar, vergi memurlarından korkuyorlar ve bu nedenle gazetecilik refleksinin gereğini yerine getirmiyorlar. Sisteme muhalif olan herkes "persona non grata" durumunda, gazeteciler, sanatçılar, hostesler, işçiler, avukatlar, hukukçular, bilim adamları, öğretim üyeleri, biraz ülkenin nereye gittiğini sorgulayan herkes istenmeyen adam ilan edildi. Bu 80'lerden daha tehlikeli bir hal aldı. McCarthycilik yeniden dirildi. Birbirini ispiyonlamak artık normalleşti. Gazetecilik bu dönemde ciddi yara aldı. İfade özgürlüğünü, insanların haber alma özgürlüğünü etkiledi bunlar. İşlerinden olmak istemeyen gazeteciler korkuyla kendilerine oto sansür uyguladılar. Her şey iktidarın istediği şekilde ilerliyor artık. Gazeteciler bu gittikçe daralan çemberin içinden çıkamıyorlar.*" (Tuluhan Tekelioğlu, kişisel görüşme, 5 Eylül 2015)

Medyanın önemli bölümünün ve diğer ideolojik kurumların genel olarak mevcut iktidarın algılamaları ve çıkarlarını yansıtması, tartışmaya gerek görülmeyen varsayımlar temelinde bir beklentidir. [228]

Althusser'e göre devletin ideolojik aygıtları insanların içinde yaşadıkları dünya ve toplum hakkında yanlış fikirlere sahip olmalarına neden olur. [229]

Bauldrilland'a göre ise politika, medyayı daima denetim altına almak istemektedir. Çünkü medyada çıkan haber, yorum, fotoğraf, karikatür v.b her şey halkın siyasetçilerle ilgili tutum ve davranışlarında etkili olmaktadır. Böyle olunca da tüm siyasiler medyanın kendilerini desteklemelerini istemektedirler. [230]

[228] Chomsky, 2002, s. 17-18.
[229] Yaylagül,s.105.
[230] Rigel-Batuş-Yücedoğan-Çoban, s.258.

"*Bu süreçte medyanın iktidar safında yer almasına şaşırmamak lazım. Çünkü medya devletin ideolojik aygıtlarından biridir. Bu nedenle halkın yanında yer alması beklenemez. 4. Kuvvet denilen yasama-yürütme-yargı ile birlikte sistemi ayakta tutanlardan biridir medya. Dolayısıyla kriz anlarında iktidarın yanında yer almasına şaşırmamak lazım, öteki türlüsü çok aşırı bir beklenti olur. Böyle bir sermaye yapısı içinde, iktidarla kenetlenmesi içinde medyanın halkın yanında yer alması aşırı bir beklenti olur. Gezinin güzelliği medyaya alternatif arayışına yöneltmesi oldu. Farklı iletişim kanallarının açılabileceğini gördük. Ve bu farklı yöntemler çok daha sağlıklı bir medyanın temelini attılar, tohumunu serptiler. Biz ilk kez bir tv istasyonunun önüne gidip niye bizi göstermiyorsunuz diyen bir kitle gördük, bu hem o kanal hem kitle, hem bu ülkede iletişimin geleceği için çok sağlıklı bir durum oluşturdu. Bu dönem medyanın suskunluğunu beni şaşırtmadı. Alternatif medya bize çözümler getiriyor aslında. Türkiye'de özel sektörün gelişmemiş olması ve devlete göbekten bağlı olması, sağlıksız bir yapılanmaya yol açıyor. Medya sahipleri diğer işleri nedeniyle iktidara göbekten bağlılar, böyle durumlarda gerçeğin yanında durmaları onlara çok ağır faturalara mal olabiliyor, niye keyiflerini bozsunlar niye iktidarı karşılarına alsınlar ki? Bu nedenle medyada iktidarın gözünün içine bakarak hizalanma var. Ekonomiye bağlı siyasal bağımlı bir medya var. Bağımsız bir medyaya ulaşamadıkça, biz her zaman iktidar yanında hizalanmış bir merkez medya göreceğiz. Sistem o günlerde dara düştü, polis gücünün yetmeyeceği anlaşılınca ideolojik destek gerekti ve basın görev çağrılarak bu ideolojik fonksiyon yerine getirildi."* (Can Dündar, kişisel görüşme, 13 Kasım 2015)

Bu olaylar etkisini yıllar sonra gösteriyor. Türkiye'de her 80 kişiden biri Gezi olaylarına katıldı. Gezi Türkiye'de kalıcı bir etki yaratmıştır. Bu çağda medya üzerinde baskı kurmak kadar aptalca bir şey olamaz. Bu aptallıktır, baskı kurarsan bu senin aleyhine çalışır. Şu anda herkes özgürce yazabilse aslında bu iktidarın yararına olur, ama bu yapılamıyor. Apolitize denilen bir gençliğin hiç de öyle olmadığını gösteren bir olaydır Gezi, bir itiraz sesidir bu, özgür olmanın kendi hayatlarını birinci derecede etkilediğini hisseden ilk kuşak bu. Şu anda Türkiye'de bir demokrasi talebi yok, iktidara oy verenlerin bir demokrasi talebi yok, ancak Gezi çocuklarının hayatlarının en önemli parçası özgürlük ve buna saygı göstermek gerek. Spontan, köksüz ilk demokrasi hareketidir. Türkiye'nin ilk kitlesel hareketidir. Örgütlenmenin girdiği her yerde sorun vardır. Bu hareket örgütsüz bir harekettir. Bu hareketi bastırdılar ancak duyulmadı mı? Herkes duydu, tüm dünya duydu. (Ertuğrul Özkök, Kişisel görüşme, 11 Ocak 2016)

"*Bir medya kuruluşu geri çekilmeye başladığı zaman artık teslim olmaya başlamış demektir. Türk medyası siyasetin her zaman etkisi altında kalmıştır, darbe dönemlerinden de geçtik, ana akım medya bugünde zor durumda, gazetecilik ülkemizde hiçbir zaman hak ettiği gazetecilik refleksini gösterememiştir. Bu nedenle Gezi olaylarında da bunun en tepe noktasına ulaştı. Gezi olayları gazetecilik olarak bir turnusol kâğıdı oldu. Medya yıllar içinde kendi kendini aşındırdı, irtifa kaybetti, 12 Eylül'de de böyleydi, bugün artık had safhasına ulaştı. Türk gazeteciliğinde insan kaynağı artık meslekten uzaklaşan bir yere doğru gitti. Bütün mesleklerde olduğu gibi son 30 yılda gazetecilikte aşındı. Gazetecileri işsiz bırakan, penguen yayıncılığı gibi bir tanımı medyaya sokmuş bir dönemden geçiyoruz, öyle ki gazeteci ağzından çıkmayan ya da yazmadığı haberler için işinden oluyor."* (Neyyire Özkan, kişisel görüşme, 25 Ağustos 2015)

"Gezi Protestoları, Türkiye'de basın özgürlüğünün sadece gazeteciler için değil herkes için ekmek su kadar önemli olduğunu gösterdi. Taksim'de onbinlerce kişi bir Mayıs gecesi protesto yaparken Habertürk şizofreni ile ilgili bir belgesel yayınlıyordu. Burunlarının dibindeki olayı izleyicilerine göstermeyerek bir suç işliyordu. Bu görev suçunun nasıl ve neden kaynaklandığı da daha sonra ilişkilendirildi. O gece meydanda olanlar Türkiye tarihinde benzersiz öncesi olmayan bir durumu oluştururken, kendi hikâyelerinin ana akım medya tarafından görmezden gelindiğini fark ederek sarsıldılar ve basın özgürlüğünün kendi hikâyeleri için ne kadar önemli olduğunu ilk kez bunu yaşarak, hissederek öğrendiler. Daha sonra bunu yaydılar, bu bir söyleme dönüştü ve bu dalga dalga yayıldı. Ben Gezi olaylarının medyayı dönüştürmekten çok medya izleyicisini ve okuru dönüştürdüğünü düşünüyorum. Medyanın hedef kitlesini dönüştürdüğünü düşünüyorum. Neticede iki buçuk yıl sonra duruma baktığımızda ana akım medya, Gezi'de üzerinden attığı ölü toprağının çok daha fazlası daha sonra üstüne boca edilmesiyle, ezilmiş, çok daha sindirilmiş, çok daha korkutulmuş olduğunu görüyoruz." (Kadri Gürsel, kişisel görüşme 14 Kasım 2015)

Gezi Protestoları'nda, tarih, medyanın tavrından çok bu spontane halk hareketini yazacak! Bu dönemle ilgili medya tarihi baskıyı, işten atılan gazetecileri, sansürü, korkutmayı, sindirme, hapse atmalar yazacak. Medyanın oynadığı kötü rol konuşulmayacak, iktidarın medyaya yaptığı kötülükler yazılacak. O zaman tüm bu olayların günahını havuz medyası değil iktidar taşıyacak. Tarih bunları yazacak. Bu baskı iklimini, korku iklimini yazacak. (Ertuğrul Özkök, kişisel görüşme, 11 Ocak 2016)

Sonuç olarak, gazetelerin yapması gereken işlevi kamuoyu aydınlatma ve bilgilendirme görevi olduğundan, verdikleri haberler için iyidir/ kötüdür tartışmasına girmek yerine, "yeterli/yetersiz" değerlendirmesini yapmak daha yerinde bir karardır. [231] Gezi Parkı protestoları sürecinde Türk

[231] Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, (1975-1980), Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, s.46.

Medyası'na baktığımızda, bahsi geçen olaylarla ilgili olarak, esas görevi kamuoyunu bilgilendirmek olan geleneksel medya araçlarının yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu medya araçları, gerek siyasi baskılarla, gerekse kendi kendilerine uyguladıkları otosansür ile gerçek işlevlerinden uzaklaşmışlardır. Bu döneme damgasını vuran ve penguen gazeteciliği olarak literatüre giren kavram esasen bir medya eleştirisiyle birlikte siyasal iktidarı ve onun medya üzerindeki baskısını da nitelemektedir.

"Gezi olayları sırasında Türk Basını büyük bir şansı kaçırdı. Biz sadece gazetecilik yaparak büyük bir başarı elde ettik. Kendini büyük olarak gören birçok medya kuruluşu bu süreçte sınıfta kaldı. Gazetecileri işten çıkardı, onlara baskı yaptı. Gazeteciler bu gün gerçek habercilik yapıyor olabilseler, insanlar haberi sosyal medyadan almak yerine haberi gazeteden veya televizyondan alabilecekler. Ama haberi bu yoldan alamazlarsa Gezi'de olduğu gibi insanlar Taksim'de ayaklanırken penguen belgeseli yayınlarsan insanlar sosyal medyadan haber almaya yönelirler. (Mustafa Çetin, kişisel görüşme, 16 Eylül 2015)

Noam Chomsky Medya Gerçeği kitabında medyanın Körfez Savaşı sırasındaki durumunu "Sessizliğin ve tepkisizliğin gücüne sahip olan kitleler, bu güçlerini Körfez savaşı sırasında da en iyi şekilde kullanmışlardır. Zavallı bir kuşun petrole bulanmış görüntüsü karşısında dehşete kapılan kitleler, çoğu çocuk ve kadın yüz bine yakın insanın gökyüzünden yağan bombalar altında ölümünü, medyanın ölümü gösteri ve şölene dönüştürmesi sonucu, biraz şaşkın, biraz zevkle en önemlisi tepkisiz bir şekilde izlemişlerdir." sözleriyle kritize ederken. Benzer bir durum Gezi Parkı Protestoları için de söylenebilir. Geleneksel medya araçlarının olaylar esnasındaki tutumunu sembolize eden "Penguen" figürü, aslında bir dönemin siyasi baskılarla kuşatılmış, eli kolu bağlanmış, hatta susturulmuş medyasını ve toplumunu nitelendirmektedir.

4.2.2 GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYANIN KONUMU

"*Şimdi doğayı, doğanın suni bir kültürel form olarak diriltilmesi noktasına dek aşan kültürün, kültüre atıfta bulunduğu yeni bir aşamaya giriyoruz. Aslında çevreci hareketin anlamı budur; doğayı ideal kültürel bir biçim olarak yeniden inşa etmek. Tarihsel evrimin ve teknolojik değişimin yakınlaşması yüzünden, toplumsal etkileşim ile toplumsal örgütlenmenin tümüyle kültürel bir biçimine adım attık. İşte bu yüzden, enformasyon, toplumsal örgütlenmemizin kilit bileşeni; ağlar*

arasındaki mesaj ve imge akışı bu yüzden toplumsal yapımızın temel niteliğini oluşturuyor".[232] Manuel Castells.

"*Dijitalleşme dünyada yaygınlaşarak artıyor. Gezi bu noktada bir milat oldu. Geleneksel medya Gezi'de haber vermeyerek dijitalleşmenin önünü açtı. Sosyal medyanın hayati bir gücü vardı. Alternatif medya bu dönem bir açılım sağladı. Bunların hepsi aslında bir bütün, mesela sosyal medyadaki haberleri Halk TV televizyona aktararak geleneksel medya ile bütünleşme sağlandı. Birçok medya kuruluşu beklenen haber verme refleksini yerine getirmeyerek sosyal medyanın önünü açtı. Gezi olayları online ve offline mecraların birlikte kullanılması çok önemli bir örnek teşkil etmektedir. Ne sadece masa başında ne de sokakta yapılan bir işti. İki mecra birbirlerini güçlendirdi, motive etti. Gezi olaylarında sosyal medya büyük bir alanı kapsadı ancak Gezi'nin tamamını bununla niteleyemeyiz. Büyük bir heteronjenite vardı Gezinin mobilizasyonunda ve koordinasyonunda sosyal medya etkili oldu. Gezi'den önce sosyal medya çok üretici bir alan değildi. Yaratıcı bir alan değildi. Ancak Gezi'yle birlikte gördük ki olağanüstü zamanlarda insanlar bu mecrayı yaratıcı olarak kullandı. Mesela Livestream kullanımı çok artış gösterdi. Dijital araçların hepsi kullanıldı. Kullanım açısından sosyal medya araçları yaygın ve etkili oldu."* (Yrd.doç.dr. Erkan Saka, 24 Ağustos 2015)

Gezi olayları süresince ana akım medyanın kendi kendine uyguladığı sansürle aktifleşen sosyal medya ağları, sokağa çıkan bireylerin artmasına da neden oldu. Bilgi Üniversitesi tarafından Gezi olaylarıyla ilgili yapılan "gencim, özgürlükçüyüm, ne istiyorum "[233] adlı araştırmaya göre Gezi olaylarında protestoya destek verenlerin sokağa çıkma nedenleri;

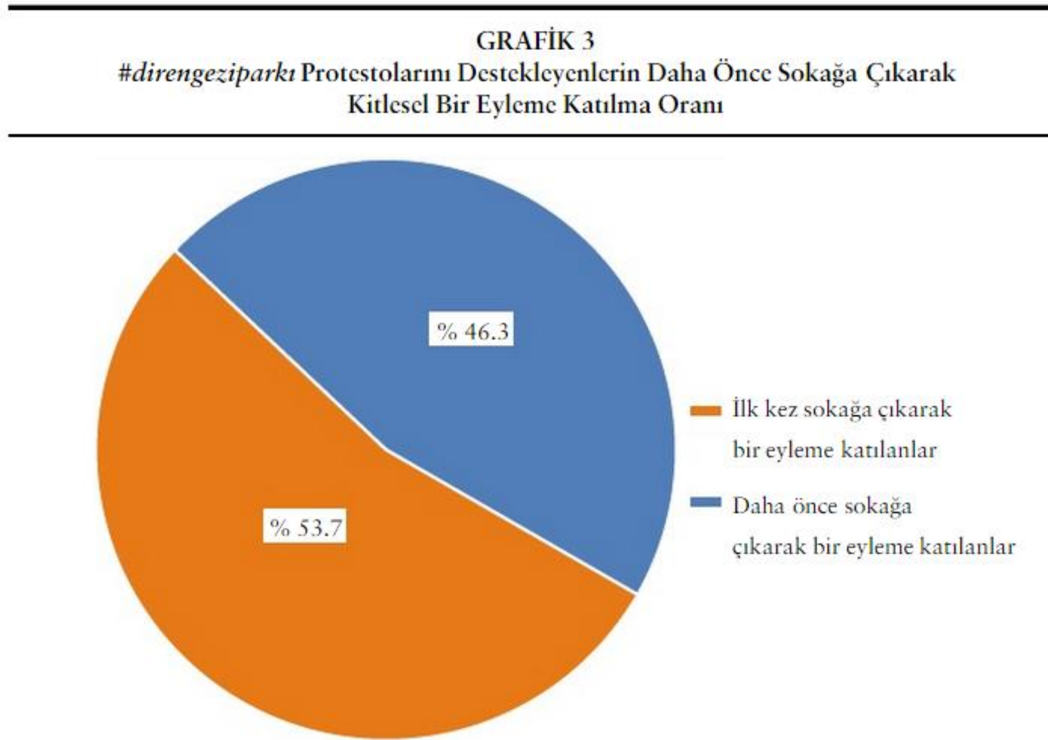
---

[232] Castells,s. 632

[233] http://www.academia.edu/3990413/Gencim_%C3%96zg%C3%BCrl%C3%BCk%C3%A7%C3%BCy%C3%BCm_Ne_%C4%B0stiyorum_direngezipark%C4%B1_Anketi_Sonu%C3%A7_Raporu (erişim Mayıs 2015)

- Başbakanın otoriter tavrının etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 92.4,
- Polisin protestoculara uyguladığı orantısız gücün etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 91.3,
- Demokratik hakların ihlal edilmesinin etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 91.1,
- Medyanın suskunluğunun etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 84.2,
- Ağaçların kesilmesinin etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 56.2,
- Bağlı bulunduğu siyasi hareketin yönlendirmesinin etkili olduğuna kesinlikle katılanlar yüzde 7.7 oldu.

Bu tabloda da görüldüğü üzere protestoları destekleyen kişilerin medyanın suskunluğuna dair tepkileri onları sokağa taşıyan önemli etmenler arasındadır. Yine bu rapora göre Gezi protestolarında ilk kez sokağa çıkanların oranı katılımcıların % 53,7'sini oluşturmaktadır.

GRAFİK 3
***#direngeziparkı* Protestolarını Destekleyenlerin Daha Önce Sokağa Çıkarak Kitlesel Bir Eyleme Katılma Oranı**

Gezi olayları süresince Gezi olayları yanlısı haber yaptıkları gerekçesiyle veya hükümet karşıtı yayın yaptıkları gerekçesiyle 53 gazeteci işinden kovuldu ya da istifaya zorlandı. Uluslararası Gazetecileri Koruma Komitesi'nin (CPJ) 2014 raporunu hazırlayan Nicole Pope, raporunda:

Gezi Parkı gösterileri sırasında CNN İnternational TV kanalının gelişmeleri canlı verdiği sırada CNN Türk'ün penguen belgeseli yayınladığını hatırlattı. Pope, Gezi Parkı gösterilerinde penguen belgeseli yayınlanmasının da bu olaylarda basına karşı yürütülen baskının sembolü haline geldiğine işaret etti. Ana akım medya kuruluşlarına hükümetin yoğun baskısı nedeniyle halkın gösteriler sırasında daha çok sosyal medya ile internet medyasından bilgi edindiğini aktaran Pope, gösterilere destek veren ya da hükümeti eleştiren bazı gazetecilerin işini kaybettiğini dile getirdi. Yavuz Baydar, Can Dündar başta olmak üzere 22 gazetecinin işini kaybettiği, 37'sinin ise baskılar sonunda işinden ayrılmak zorunda kaldığına dikkat çekti. Raporun Türkiye bölümünde Erdoğan ve hükümetin yazarlar, gazeteciler gibi medya patronlarına da direkt baskı yaptığı dile getirildi. Doğan Medya grubuna 2009 yılında kesilen 2,5 milyar dolarlık vergi cezasını yazısında hatırlatan Pope, "medya patronlarının devlet ile nahoş ekonomik işbirliği içinde olduğunu" ileri sürdü.[234]

Gezi olaylarının ardından CPJ'nin 2013 Aralık ayında yayınladığı verilere göre 40 gazeteciyle Türkiye ikinci defa dünyada en çok gazetecinin hapsedildiği ülke oldu. Raporda Türkiye için "Türkiye son yıllarda bölge için umut vadeden ülkeden ifade özgürlüğünün gittikçe dibe batmasıyla tanınan bir ülke haline geldi. Türkiye bir sınırda bulunuyor ve halka demokrasi ve hoşgörü yolunu seçmesi için geç değil ve buna bu 40 gazeteciyi serbest bırakarak başlayabilir" yorumu yer aldı.[235]

Ayrıca Avrupa komisyoneri Stefan Füle'nin dediği gibi medyanın "sağır edici sessizliği" hem hükümetin doğrudan baskısını açığa çıkarmış oldu hem de medya sahiplerinin demokrasinin bekçisi olma rolünü yerine getirerek karlı kamu anlaşmalarını kaybetme riskini almak konusundaki isteksizliklerini.[236]

Twitter ve Facebook gibi sosyal medya araçları, kişiler arası ilişkileri kolaylaştırmaktadır; çağdaş toplumların birbiriyle ilişki içinde olmalarına ancak tamamen haşır neşir olmamalarına izin veren bireyselleşme şartının mükemmel bir yansımasıdır.[237]

Gezi protestolarında ana akım medyanın Gezi protestoları ile ilgili yayın yapmaması üzerine Gezi de kendi haber kaynaklarını yarattı. Gezi olayları sırasında kendiliğinden oluşan Çapul Tv ve Gezi Protestoları'ndan birkaç ay öne Twitter üzerinden yayına başlayan 140 Journos bu dönem haberlerin ana kaynağı oldu.

---

[234] http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/02/140213_cpj_turkiye (erişim Şubat 2015)

[235] http://bianet.org/bianet/insan-haklari/152155-turkiye-gazeteci-hapsetmekte-birinciligi-birakmiyor (erişim mart 2015)

[236] https://cpj.org/tr/2014/02/turkiyede-daha-bagimsiz-bir-medya-icin-bir-umut-ki.php (mayıs 2015)

[237] Gebraudo P, Tweetler ve Sokaklar,2014, Agora Kitaplığı, İstanbul, aktaran İnceoğlu-Çoban,s.56.

Çapul TV kurucularından Ali Engin Demirhan Çapul Tv'nin kurulma sürecini şöyle anlattı;

"*Biz Gezi sürecinde kurulmuş bir mecrayız. Ana akım medyanın gerçekleri sansürlemesi, göstermemesi üzerine hareket geçtik. Gezi Parkı'nda dolaşırken bu fikir doğdu amacımız oradaki neden orada, onlar ne yapmak istiyor, bunların sesi olmak istedik. Oradakilerin kendilerini anlatmasını istedik. İzleyici ve buradaki kişiler arasında yatay bir ilişki kurmak istedik. 6 Haziran'a kadar teknik hazırlıkları yaptık. Toplantısı yapılmadan kendi kendine doğal olarak kurulan bir yapıyız, tıpkı Gezi'nin kendi doğası gibi. 6 Haziran'da yayına geçtik ve hemen Twitter'da Trend Topic olduk, Halk Tv'de dahil olmak üzere 8 kanal yayınlarımızı doğrudan verdi. Saldırıların olduğu günlerde anlık 10 bin-15 bin izleyiciyi gördük. İlk 1 ay 1 milyon kişi site üzerinden Çapul Tv'ye giriş yaptı. Retweetlerde 500-1000 arası rakamları gördük. Çok fazla kanaldan haberlerimiz yayıldı. Sosyal medyada çift yönlü bir iletişimimiz yoktu, oradan gelen haberleri yaymadık. Biz bildiğimiz bilgiyi yayıyoruz. Doğru haberi teyit ederek yayınladık. Çünkü dışarıdan gelen haberin doğruluğuna güvenemezdik. O nedenle sosyal medyadan bize gelen haberi yayınlamadık. Tanık olduğumuz haberleri verdik. Anlık verdiğimiz bilgiler eylemcinin muhabir olduğu, muhabirin eylemci olduğu bilgilerdi. Olayların içinden haber verdik. Ofisten haber yapmadık. İçerik ne kadar yayılıyor bizim için bu önemliydi. Eskişehir'de, Antakya'da, İzmir'de meydanlarda perde gerilip Çapul Tv yayınları verildi. "* (Ali Engin Demirhan, kişisel görüşme, 20 Ağustos 2015)

15 Ocak 2012 Hrant Dink yürüyüşünden sonra kurulan Gezi olaylarında sosyal medya üzerinden yayın yapan 140 Journos ise Gezi sürecindeki habercilikleri hakkına şunları söyledi;

"*Biz Gezi'den önce kurulduk. Biz bütün haberleri kendimiz ürettik. Ana akımın yaftalı, taraflı dilini aşmaya çalıştık. Geziden sonra bu mecra genişledi. Yurttaşlık gazeteciliğinin ilk örneklerindeniz. Biz tüketmek istediğimiz haberi üretmeye çalışıyoruz. Her tarafın kendine ait bir medyası ve gazetesi var. Ve bu taraflar hep karşıtları üzerinden haber yapıyor. Biz sosyal medyanın dezenformasyon kısmına çok dikkat ederek haber üretiyoruz. Kaynağı olmayan, kaynağı doğrulanmayan hiçbir haberi yayınlamıyoruz. Gezi sırasında birçok deneyim yaşadık mesele Rize'de Atatürkçü Düşünce Derneği taşlanıyor haberi çıktı birden bire Twitter'dan haberi doğrulamak için Rize'de o derneğin yakınlarındaki esnafların telefonlarına ulaştık, Çay Tv'ye ulaştık ve haberi doğruladık. Biz ürettiğimiz haberlere saat bilgisi ve yer ekleyerek haberlerin güncel olup olmadığını kullanıcıya sunduk. Ayrıca görsel malzemesi olmayan haberi kullanmadık. Gezi öncesi ve sonrasında retweet sayılarımızda bariz farklar var. Doğru haber geçtik, bu konuda aldığımız en büyük takdir, vatandaşların bu süreci 140 Journos'tan takip edelim, galeyana gelmeyelim demesidir. Haberi 30*

saniye geç girelim ama doğru girelim bizim bu süreci doğru kullanmamızı sağladı. (Cem Aydoğdu, kişisel görüşme, 14 Ağustos 2015)

Gezi Parkı Protestoları sürecinde medya, baskılarla karşılaşmış, bu nedenle kendi kendine oto sansür uygulamış, sessizliğe gömülmüş ve objektif habercilik yapamayan bir hale dönüşmüştür. Yine bu süreçte gazeteciler tehditlere maruz kalmış, dava edilmiş, hapse atılmış, işlerinden atılmıştır. Gezi Parkı Protestolarında Türk medyasının konumu önemli bir eşik bir çeşit turnusol kağıdı olmuştur.

4.2.3 GEZİ PARKI PROTESTOLARINDA SOSYAL MEDYA ANALİZİ

Gezi protestolarında sosyal medya araçları, özellikle anlık ileti sağlayan Twitter ve Facebook haber alma ve örgütlenme açısından son derece önemli bir rol oynadı. Ana akım medyanın kamusal görevi olan gazetecilik ve haber verme refleksinden uzaklaşması, haber akışının sosyal medya üzerinden akmasına neden oldu.

KONDA'nın Gezi Protestoları'yla ilgili hazırladığı rapora göre;

Sosyal medyadan paylaşım yapanların yüzde 48'i için olayları ilk öğrendikleri mecra yine sosyal medya olmuş. İnternet haber sitelerinden öğrenen yüzde 18'i de ekleyince, sosyal medyayı bilgi yaymak için kullananların üçte ikisinin aynı zamanda ana haber kaynağı olarak da kullandıkları anlaşılıyor. İlk haberi televizyondan öğrenenler arasında sosyal medyadan mesaj paylaşanlar yüzde 8 oranında kalmış. Sosyal medyayı, geleneksel medyadan ayıran en temel özelliklerden biri tek yönlü olmaması ve bilginin sadece alındığı değil, aynı zamanda yayılabildiği bir mecra olması. İlk haberi halkın yüzde 16'sı sosyal medyadan alırken, yüzde 18'inin takip eden bir ay içinde sosyal medyada olaylarla ilgili mesaj paylaşmış olması, bu bilgi paylaşımı işlevini çok net olarak gösteriyor. İlk haberi sosyal medyadan almış olanların yüzde 54'ü aynı zamanda mesaj paylaşmış.[238]

Gezi olaylarında ana akım medyanın sessizliğe gömülmesi haber akışının sosyal medya üzerinden akmasına neden oldu. Gezi protestoları çağdaşı Arap Baharı ve Occupy Wall Street olayları gibi sosyal medya ile iletişime geçen toplumsal hareketler arasında yerini aldı.

Gezi'de yanı başında olan olayların hiçbir şekilde ana akımda yer almaması halkı dehşete düşürdü. Halk bunu Gezi'de kendi gözleriyle gördü. Yanı başında Toma'ların su sıktığı, polisin şiddet uyguladığı insanların ana akımda hiç haber yapılmaması insanları dehşete düşürdü. Bu kadar umursamaz, bu kadar karanlık bir dönemi biz Gezi'de yaşadık. Bu gazetecilik adına ana akım için

[238] http://www.radikal.com.tr/turkiye/kondanin_gezi_arastirmasindan_carpici_sonuclar_cikti-1195741 (erişim nisan 2015)

en utanç verici dönemlerinden birini yaşadı. Gezi'yi sosyal medya yarattı diyemeyiz, dijital bir devrim diyemeyiz, çünkü bu insanlar eğitimli ve kentliydi ve bu teknolojiyi kullanıyorlardı zaten. Sosyal medya ana akımın yerine geçemez ancak bu artık büyük bir medya sahası, bugün online ve offline birbirinden ayrılmaz, Bugün anlık haberlerde, felaket durumlarında, toplumsal olaylarda sosyal medya öne geçiyor. Geleneksel medya daha köhne, geride kalıyor. Genç kuşak inanamadığı için gazete almıyor. Nitelikli gazeteciler artık işini yapamadığı için sosyal medyaya kaymalarına neden oluyor. İnsanlarda tanıklıklara dayanan ya da daha nesnel haberleri sosyal medyadan almak istiyor. Çünkü biliyorlar ki bu haberleri gazetelerde göremeyecekler. Sosyal medya bu alanda çok etkili oldu. Gazeteciler sosyal medya ile doğrudan halka ulaşma şansına sahip oldular ve editörleri, patronları olmadan gazetecilik yapmaya başladılar. Periscope, Ustream, bloglar sayesinde doğrudan halka yayın yapabiliyorlar. (Prof.Dr. Aslı Tunç, kişisel görüşme, 24 Ağustos 2015)

"Bu süreçte yaygın medya sınıfta kaldı, iktidar meydandaki insanları anlayamadı, anlamak istemedi, onlara kulak vermedi, işine gelmedi, uluslar arası medya ajan ilan edildi, iktidara karşı olanlar yaftalandı, komplo teorilerine varan bir paranoya yaratıldı. Hayatında sokağa çıkmayan insanlar bu süreçte ilk kez sokağa çıkıp protesto eylemlerine çıktı. Havuz medyası Kabataş olaylarıyla ilgili, Dolmabahçe cami ile ilgili yalanlar üzerinden propaganda yaptılar. Bir medya terörü yaratıldı. Geleneksel medyanın tıkandığı yerde haberler sosyal medya üzerinden aktı. Geleneksel medyanın karnesi bu dönemde çok kötüydü. Sosyal medya haber akışını sağladı ancak orada da Benedict Anderson'un dediği gibi hayali cemaatler yaratıldı, dezenformasyonlar yapıldı. Sosyal medya denetimsiz bir özgürlük alanı olduğu için bunun avantajları yanında dezavantajları da yaşandı." (Prof.Dr Yasemin İnceoğlu, kişisel görüşme 7 Eylül 2015)

"Gezi medya açısından bir sıçramadır, bir dönüm noktasıdır. Sosyal medya bu olayla Türkiye'de meşruiyet kazandı. Siyaseten de bir tazelenmedir. Gezi, dijital aktivizmde büyük bir milattır. Bir sosyal dönüşümdür." (Yrd.Doç.dr. Erkan Saka, kişisel görüşme 24 Ağustos 2015)

The Economist Dergisi 29 Haziran 2013 tarihli sayısında dünyanın farklı coğrafyalarında sosyal medya ile iletişime geçerek harekete geçen toplumsal olayların benzer öğeler taşıdığına dikkat çekiyor. Eylemlerin ritminin teknoloji sayesinde hızlandığını belirten dergi, V for Vendetta filmindeki Guy Fawkes maskesinin hem Sao Paulo'da, hem de İstanbul'da görüldüğünü söylüyor. [239]

---

[239] http://ekonomi.haber7.com/ekonomi/haber/1043917-protestolar-the-economiste-kapak-oldu (erişim 22 Haziran 2015)

Sosyal medya etkisi Arap Baharı olaylarında çok büyütülmüştü ancak şimdi yapılan araştırmalarda o kadar büyük bir etkisi olmadığı ortaya çıkıyor. Makul alanı daraltan bir etki yapıyor, vuvuzela etkisi yapıyor. Bin kişi tweet atında TT oluyor ve bu gündem oluyor ancak bu trolleşme büyük sorun yaratıyor. Köşe yazarları artık okunmak için marjinalleşmeye gidiyor. Jose Ortage Y Gasset'in "Kitlelerin İsyanı" kitabındaki gibi sürüleşme tehlikesi var, bence sosyal medya sürüleşme etkisi yaratıyor. Dünyadaki bütün büyük tehlikeler sürüleşmeden gelir, birey ortadan kaybolunca tehlike

ortaya çıkar. Din savaşları, Nazi Almanyası hep bireyin ortadan kalkıp sürüleşmenin belirmesiyle ortaya çıkmıştır. Sosyal medyada olayların işimize gelen kısmını görmek iştahımızı kabartıyor, o sürü içindeki dayanışma iştahımızı kabartıyor, bende o sürüye katılıyım bende orada olayım duygusunu tetikliyor. Kahramanlar yaratıyor. Bu dönemde güvenilirlik ön plana çıkıyor ve bu nedenle marka haber kanalları yeniden öne çıkıyor. Mesela Uefa olayında gördük ki, New York Times, Financial Times, Wall Street Journal, Guardian gibi yazılı medya müthiş bir iş başardı. Huffington Post, Buzz Feed kurumsal bir medya artık. (Ertuğrul Özkök, Kişisel görüşme, 11 Ocak 2016)

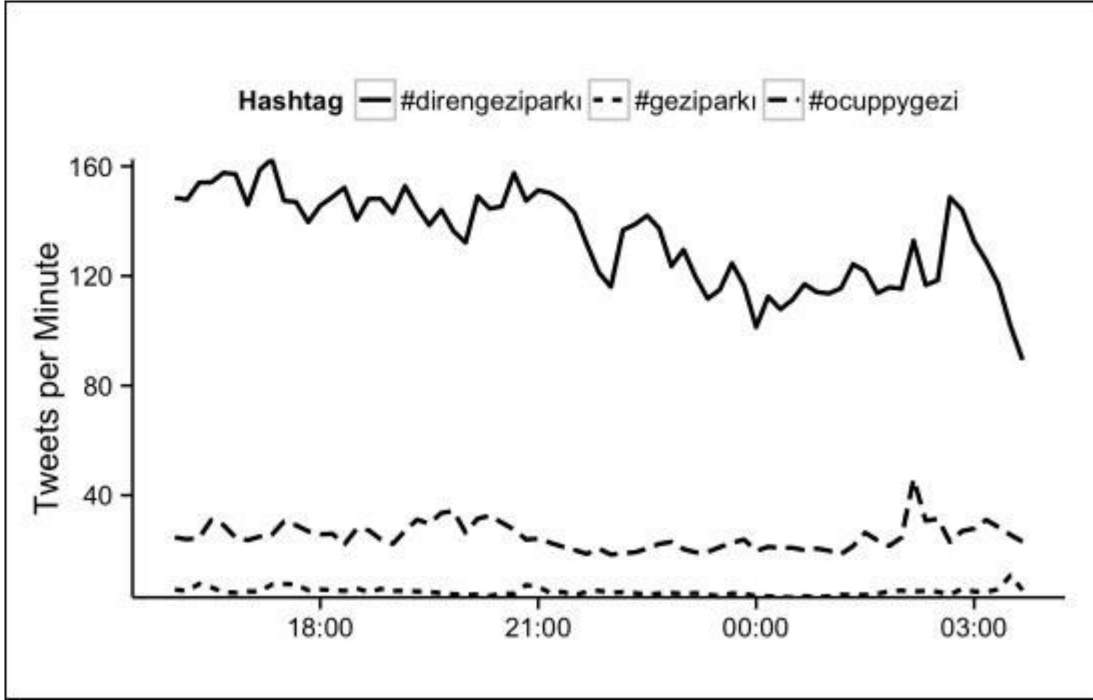
İstanbul'daki Gezi Parkı protestolarından Brezilya'daki protesto eylemlerine uzanan olayları konu alan The Economist dergisinin 29 Nisan 2013 sayılı kapağı bizlere toplumların evrilişini anlatıyor. "Protestoların ilerleyişi" manşetini atan derginin kapağındaki karikatürde, 1789 Fransız Devrimi, 1968'deki protestolar, 1989'daki komünizm karşıtı eylemler ve son dönemdeki protestoları simgeleyen karakterler yer alıyor. Son dönemdeki eylemlerin sembolü olan kadın karakter, bir elinde kâğıt kahve bardağı, diğerindeyse bir akıllı telefon tutuyor.[240]

Günümüzde iletişim teknolojisinin bu denli gelişmiş olması Mc Luhan'ın deyimiyle dünyayı "evrensel bir köy'e çevirmiştir ve teknolojiyi elinde bulunduran bir anlamda o köyün efendisi konumuna gelmektedir.[241]

27 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul-Taksim Gezi Parkı'ndaki ağaçların sökülmesine tepki olarak başlayan ve sosyal medya ağları üzerinden etkinliği artan Gezi Parkı Protestoları Türkiye'de sosyal medyanın toplumsal bir harekete dönüşmesinin en büyük gösterisi olmuştur. Binlerce kişinin önce sosyal medya ağları üzerinden olayları duyurarak bir araya geldiği ve sokağa döküldüğü bu olay dünyadaki benzerleri –Arap Baharı ve Occupy Wall Street- gibi bir etki yaratmıştır. İnternet üzerinden yayın yapmaya yarayan Ustream ve kısa videoların Twitter'da paylaşılmasını sağlayan Vine ile Gezi Park'ı için yaratılan Capul.tv olayları anında tüm dünya ile paylaştı. Protestolarla ilgili konuların tartışıldığı Açık Demokrasi isimli forum sitesi, New York Times'ta ilan verilmesi için yaratılan Indiegogo kampanyasının başarısı, Instagram ve Tumblr gibi fotoğraf paylaşım platformlarının etkin kullanımıyla "Duran Adam" gibi karakterlerin ortaya çıkması eylemlere farklı bir boyut kazandırdı.[242] New York Üniversitesi Sosyal Medya ve Siyasi Katılım (SmaPP) Laboratuvarı'nın verilerine göre, 31 Mayıs günü Gezi Protestolarıyla ilgili 24 saat içerisinde 2

[240] http://ekonomi.haber7.com/ekonomi/haber/1043917-protestolar-the-economiste-kapak-oldu (erişim 11 Mayıs 2013)
[241] http://cim.anadolu.edu.tr/pdf/2004/1130847878.pdf (erişim 1Temmuz 2015)
[242] http://www.bthaber.com/sosyal-medyaya-duzenleme-gerekir-mi-2 (erişim 20 Haziran 2015)

milyondan fazla Twitter mesajı paylaşıldı.[243] Etiketlerde #direngeziparkı 950 bin tweet'le birinci sıradayken, ardından #occupygezi (170 bin tweet) ve #geziparki (50 bin tweet) geldi.[244]

"New York Üniversitesi'nin özellikle altını çizdiği noktalardan biri Türklerin sosyal medya kullanımının diğer benzer olaylarda vatandaşların sosyal medya faaliyetlerine kıyasla da yüksek olmasıydı. Türklerin gösterilerle ilgili Twitter kullanımının "olağanüstü" ve "benzersiz" olduğu ifade edilen raporda, atılan tweet'lerin yüzde 90'ının Türkiye kaynaklı olduğu ifade edildi. Raporda, örneğin Mısır'da 2011'deki devrim sırasında atılan tweetlerin sadece yüzde 30'unun Mısır IP'lerinden atıldığı hatırlatıldı. Raporda gösterilerin sosyal medyada bu kadar geniş yer bulmasının nedeni ise Türk medyasının olayları aktarmaktaki eksikliği olarak belirtildi. #BugünTelevizyonlarıKapat etiketiyle binlerce tweet atılmasının da bu duruma bir tepki olduğu vurgulandı."[245]

Yeni toplumsal hareketlerde medya kullanımı hem hareketin geniş kitlelere ulaşması hem de toplumun toplumsal hareketleri etkilemesi açısından önemlidir, ancak toplumsal hareketlerin ortaya çıkması ve varlığını sürdürebilmesi için hareketlerin medya ve toplumla iletişim kurmasına izin veren bir yönetim sisteminin varlığına ve buna uygun altyapıya ihtiyacı vardır.[246] (Işık, 2013: 3).

[243] http://www.bthaber.com/sosyal-medyaya-duzenleme-gerekir-mi-2. (erişim 29 Haziran 2015)
[244] http://www.radikal.com.tr/hayat/su_twitter_belasi-1136128 (erişim 10 Nisan 2015)
[245] http://www.hurriyet.com.tr/planet/23425695.asp (erişim 30 Haziran 2015)
[246] Işık, Gülcan, Sanaldan Sokağa Toplumsal Hareketler. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.2013, s.3.

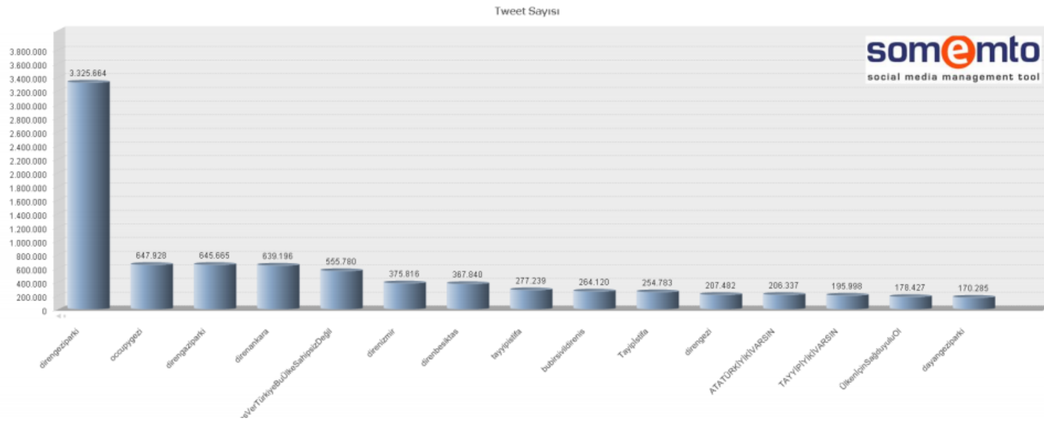
Somemto adlı sosyal medya analiz aracı tarafından Twitter'da 29 Mayıs- 14 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan araştırmaya göre 1 haftalık hastag bulutu [247];

Türkiye'nin 1 Haftalık Hashtag Bulutu

En yüksek tweet alan hastaglar;

En Yüksek Tweet Alan Hashtag Top 15

[247] http://bigdataturkey.org/wp-content/uploads/2013/06/Somemto-Gezi-Park%C4%B1-Haftas%C4%B1-Sosyal-Medya-Analizi.pdf (erişim mayıs 2015)

Araştırma olayların tırmanışa geçtiği 29 Mayıs ile 10 Haziran tarihleri arasında Twitter'da yazılan Türkçe içeriğinin tamamını oluşturan 143 milyon 795 bin 432 adet mesaj üstünde gerçekleştirildi. [248]

Gün	Farklı Kullanıcı
29 Mayıs	1.819.403
30 Mayıs	2.875.435
31 Mayıs	3.874.144
1 Haziran	4.775.473
2 Haziran	5.512.087
3 Haziran	6.122.647
4 Haziran	6.709.327
5 Haziran	7.240.546
6 Haziran	7.769.427
7 Haziran	8.233.243
8 Haziran	8.690.022
9 Haziran	9.156.847
10 Haziran	9.548.503

Araştırmayı kapsayan tarih aralığında 18 milyon 935 bin 909 adetle en çok mesaj kitlesel direnişin ilk günü sayabileceğimiz 1 Haziran günü atıldı. 3 Haziran'dan itibaren günlük ortalama mesaj sayısı 9,8 milyon civarına yerleşti. [249]

[248] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/m_serdar_kuzuloglu/gezi_parki_eylemlerinin_sosyal_medya_karnesi-1138146 (erişim mayıs 2015)
[249] http://www.radikal.com.tr/yazarlar/m_serdar_kuzuloglu/gezi_parki_eylemlerinin_sosyal_medya_karnesi-1138146 (erişim mayıs 2015)

Tarih	Mesaj Adedi
29 Mayıs	7.328.937
30 Mayıs	**7.383.464**
31 Mayıs	15.077.500
01 Haziran	**18.835.909**
02 Haziran	16.720.801
03 Haziran	**11.727.317**
04 Haziran	10.080.541
05 Haziran	**8.823.148**
06 Haziran	10.112.126
07 Haziran	**9.753.916**
08 Haziran	8.591.716
09 Haziran	**10.620.826**
10 Haziran	8.739.231

Eylemler sırasında en çok kullanılan hastaglar ise şöyle sıralanıyor;

Etiket	Kullanım Adedi
direngeziparkı	**2,140,709**
direngeziparki	1,611,029
direnankara	**1,114,267**
occupygezi	846,020
direngaziparki	**617,384**
sesvertürkiyebuülkesahipsizdeğil	589,118
direnizmir	**438,813**
tayipistifa	403,050
direnbesiktas	**382,252**
takipedenitakipederim	372,852

Yukarıda görülen rakamlardan hareketle olayların başladığı ilk gün 1.819.403 olan kullanıcı sayısı tarih 10 Haziran 2013'ü gösterdiğinde 9.548.503 rakamına ulaşmıştı. Sosyal medyanın kullanıcılar tarafından en yoğun olarak kullanıldığını gösteren bu rakamlar Gezi protestolarının katalizörü olmuştur. Siege Art'ın raporuna göre Twitter'da Gezi Parkı olayları ile ilgili 95 adet hashtag kullanılmış. Bunların arasında;
#direngeziparkı, #occupygezi, #geziparkı, #geziyegeziyekazanacagiz, #direngezi, #geziparkiicintaks
ime gibi hashtagler başı çekiyor. Twitter'da ayrıca 65 farklı haber kaynağı ve 510 haber paylaşılmış. Haber kaynaklarının başında CNN, Hürriyet, Radikal, Nytimes, Bbc, Time World, The Guardian, Bbc.co.uk geliyor. [250]

Gezi Parkı Eylemlerinin kitleselleştiği 31 Mayıs 2013 günü saat 16.00'dan itibaren iki gün içinde 2 milyon Twitter mesajı Direnişle ilgili olarak atıldı. 15 Haziran 2013'e gelindiğinde atılan mesaj sayısı 13,5 milyona ulaşmıştı. Sosyal Medya araçlarından Twitter direniş sürecinde enformasyon

[250] http://sosyalmedya.co/gezi-parki-basin-ekonomi/ (erişim mayıs 2015)

paylaşımında en önemli araç olmuştu ancak Twitter dışında da eylemcilerin diğer sosyal medya kanallarını da aktif olarak kullandığı görüldü.[251]

Yukarıda belirttiğim tüm veriler Gezi Protestolarında sosyal medya üzerinden hareket eden bir iletişim akışını gösteriyor. Gezi Protestolarının temel öğesi olan Taksim Dayanışması'nın bileşenlerine sosyal medyayı nasıl kullandıklarını sorduğumda bu yanıtları aldım:

"*Tmmob'nin İstanbul'da 80.000 üyesi var, İstanbul Tabip Odası'nın 11.000 üyesi var, Kesk ve Disk'in 80.000'e yakın üyesi var, bu kararlar bu koordinasyon yoluyla tüm üyelere ulaştırıldı. Ayrıca Taksim Dayanışması'nın 180 bileşeni kendi sosyal medya hesaplarından bu kararları yayınladı. Yani Taksim Dayanışması'nın oluşturduğu bu koordinasyon meclisinden çıkan kararlar 180 bileşenin üyeleriyle birlikte milyonlarca kişiye ulaştı. Biz üyelerimize birebir ulaştık. Taksim Dayanışması'nın attığı tweetler, web sayfasına koyduğumuz duyurular, bildiriler anında milyonlarca kişiye ulaştı. Sosyal medyanın bizim iletişimimizde kamuoyuna ulaşmak açısından etkili oldu, ancak dayanışma olarak zaten biz fiilen buradaydık ve ilişkilerimizi birebir kurduk. Sosyal medya karar alma mekanizmamızda etkili değildi ancak kamuoyuna ulaşmak açısından attığımız tweetler çok etkili oldu. Ayrıca dayanışma olarak kurduğumuz bir sosyal medya ekibimiz vardı. Taksim'in simgesel anlamı, buranın kamusal bir alan olması nedeniyle, iktidarın burayı bir baskı kullanarak, ötekileştirerek, dayatarak değiştirmek istemesi büyük bir kamuoyu yarattı."*(Süleyman Solmaz, kişisel görüşme, 8 Eylül 2015)

"*Medya parkta olan olaylara gözünü kapatmasaydı, o gece penguen belgeseli yayınlanmasaydı, sosyal medya bu kadar etkili olmazdı. Gerçek haberi öğrenmek isteyenlerin sosyal medya üzerinden oluşturduğu trafik tepkilerin sokağa dökülmesinde etkili oldu. Medya kamusal görevini yapmış olsaydı, halk bu kadar tepki göstermeyecekti. Bu zincirleme etkinin sonucu olarak insanlar yerinden bilgi almak, destek olmak için sokağa çıktılar. Biz Taksim Dayanışması olarak bileşenlerimizle koordinasyonu sağlamak için ilk günler panik haldeydik çünkü çok organize bir yapımız yoktu sonra o akşam bir organizasyon şeması kurduk, aktif çalışan bir ekip oluşturduk bir basın ve sosyal medya masası kurduk. Güvenlik amacıyla bu basın masası sürekli yer değiştirmek zorunda kaldı. Koordinasyon kendi kendine sağlandı, spontane oldu. Dayanışmanın duyuruları aktif olarak buradan duyuruldu. Taksim Dayanışması'nın Facebook sayfası, web sayfası ve Twitter sayfası aktif olarak tüm bu süreç boyunca çalıştı, basına bildirdi hatta 5- dile çevrilerek dış basına da metinler iletildi. Sosyal medyadan birçok ölüm tehdidi aldık, hakkımızda davalar açıldı, arkadaşlarımız*

[251] İnceoğlu-Çoban,s.267.

*gözaltına alındı. Başbakanlık'a giden ekipte olmamıza rağmen hakkımızda dava açıldı."(*Tayfun Kahraman, kişisel görüşme, 15 Eylül 2015)

"*Dayanışmanın sosyal medya alanını yönetmek için özel bir şey yapmamıza gerek kalmadı. Çünkü bileşenlerimizin zaten binlerce üyesi vardı. CHP'de Taksim bileşeni üyesi Türk Tabipler Birliği de, Disk'te, Mimarlar Odası da, tüm bileşenler ki bunlar 183 bileşen, zaten biz bir duyuru hazırladığımızda tüm bu bileşenlerin işbirliğiyle milyonlarca kişiye ulaştık. Bu açıdan sosyal medyanın bu etkiyi arttırıcı bir etkisi oldu. Kaldı ki biz zaten bireysel olarak sosyal medyayı kullanan kişiler değildik. Gezi sürecinden sonra kişisel sosyal medya hesaplarımızı açtık. Ancak Taksim Dayanışması'nı ve tüm bileşenlerimizin sosyal medya hesapları, email grupları ve sms bağlantıları vardı. Taksim dayanışması genişletilmiş sekretaryası bu süreçte tüm iletişimi ve basın ayağını yürüttü. Sosyal medya kuşkusuz ilgiyi Gezi Parkı'na çevirmekte, haberlerin topluma yayılmasında çok etkili oldu*." (Cem Tüzün, kişisel görüşme, 25 Ağustos 2015)

"*Gezi olaylarıyla sosyal medyayı çok etkili kullandık. O dönem çok sayıda takipçimiz oldu. Ben 2009 yılında sosyal medyaya Twitter'la girdim. 2011'de iftar protestolarını sosyal medyadaki Facebook ve Twitter hesaplarımızdan duyurduk. Her gün gittiğimiz yerleri anons ettik. 1 Mayıs 2012 yürüyüşünü yine sosyal medya hesaplarımızdan organize ettik. Gezi olaylarında sosyal medyayı daha etkin kullandık. Olaylar başladığında 70000 olan takipçi sayımız olaylar sona erdiğinde takipçi sayımız 150.000 kişi olmuştu. Gezi olaylarında antikapitalist Müslümanlar olarak biz orada 40-50 kişiydik, ben her gün alana gitmeden önce sosyal medya üzerinden hangi saatte orada olacağımı yazıyordum alana gittiğimde de akın akın insanların geldiğini gördüm. Bugün olayların üstünden 2 yıl geçmesine rağmen takipçi sayımız Twitter'da 277.000'e ulaştı, Facebook'ta da 316.000 takipçimiz var. Twitter hesabını ben kendim yazıyorum ancak Facebook'ta birkaç editör var. Sosyal medya hesaplarından tüm etkinliklerimizi duyuruyoruz. Yaşları 25-40 arasında değişen takipçilerimiz var. Sosyal medya düşüncelerimizi yaymak açısından çok etkili oldu. Sosyal medya geleneksel medyaya oranla özgür bir ortam yaratıyor bize, ancak geleneksel medya sansürlü bir yapı. İftar protestolarına kadar geleneksel medyada yer alırken bu eylemlerden sonra sansür görmeye başladık, gezi olaylarından sonra ise muhalif olarak iyice dışlandık. Hükümet medya organlarını etkisi altına almaya başlayınca biz geleneksel medyadan dışlandık. Muhalif olarak artık yasaklılar listesindeyiz ancak sosyal medya bize sesimiz duyurmamız konusunda özgür bir alan yaratıyor*." (İhsan Eliaçık, kişisel görüşme, 14 Ağustos 2015)

"*Biz Taksim Dayanışması olarak 183 bileşenimizle milyonlarca kişiye bilgilendirme yaptık ve bunun sorumluluğunu her adımda taşıdık. Sosyal medya iletişimimize çok dikkat ettik, hiçbir şiddet*

görüntüsü yayınlamadık, teyitli bilgi yayınladık, haber ve bilgi aktarmak için kullandık, tüm yayınlarımızda barış mesajları vardı. Teyitli olmayan hiçbir bilgiyi yayınlamadık. Sadece günlük olarak ne yapacağımız hakkında halkı bilgilendirdik. Buraya gelin diye çağrıda bulunmadık. Ben kişisel olarak Twitter kullanıcısı değildim, hesabım vardı ama kullanmıyordum. Halk Tv, İMC, Çapul Tv meydanın gözü kulağı oldu ama ana akım medya hiçbir haberi vermedi. Bu da halkın daha fazla sokağa dökülmesine neden oldu. Halk sokakta birbirine kenetlendi. 8 forum yaptık halkla parkta ne yapılacağına halk orada kendi karar verdi. Biz bu olaylarda güvenilir kaynak olduk. Taksim Dayanışması'nın ortak kararı olarak duyurularımızda, toplantılarımızda kürsüyü siyasi parti sözcülerine yer vermedik, kimseyi bir yere çağırmadık, şiddet içermeyen barış dili kullanmaya özel önem gösterdik. Sağduyulu ve teyitli bir duruş sergiledik yoksa başka şeylere neden olabilirdi ortam. Havuz medyası çok çirkin provokasyonlar yaptı, ana akım medya hiç haber yapmadı. Manipülatif haberler yapıldı. Sosyal medyada manipülatif haberlerde, doğru haberlerde çok çabuk yayılıyor, bu nedenle güvenilir kaynak çok önemli. Herkes birbirini manipüle edebiliyor. Gezi olaylarının bize öğrettiği en önemli şey sosyal medya kullanırken, attığınız tweet, verdiğiniz bilginin, yazdığınız her şeyin çok dikkatli ve manipüle edilmeyecek şekilde yayınlanması oldu. Biz Taksim dayanışması olarak ve onun üyeleri olarak kişisel sayfalarımızda da buna çok önem verdik. Kimseyi bir yere çağırmadık sadece bilgilendirme yaptık" (Mücella Yapıcı, kişisel görüşme, 9 Eylül 2015)

"*Lgbt için sosyal medya önemli bir mecra, Türkiye'nin AB süreciyle 2004 reformlarından sonra 2002-2007 arasında Türkiye'deki Lgbt örgütleri kurumsal yapılarını oluşturdular. Bu süreçte aynı zamanda yaşanan teknoloji devrimi bu sürece katkı sağladı. Görünürlük zaten bu zamandan sonra belirmeye başladı. Gezi'de sosyal medya açısından bu akış arttı.*" (Mehmet Tarhan, kişisel görüşme, 10 Eylül 2015)

"*Çarşı sosyal medyayı hiç kullanmadı. Sosyal medya Çarşı'yı kullandı. Çarşı bir anma yürüyüşüne katıldı. Çarşı sosyal medyadan şuraya gelin demedi. Çarşı sosyal medya olmadan önce kuruldu. Ve Çarşı ruhu haksızlığın olduğu her yerde doğrudan olarak oraya gider. Satılık Toma, davulcu Vedat gibi fenomenleri biz yaratmadık. Bunlar Çarşı'nın gücü üzerinden bize atfedilen olaylardı. Biz kentin yağmalanmasına karşı çıktık, orada otorite tarafından halka uygulanan şiddete karşı çıktık. Çarşı dediğiniz gurup belli kişilerden oluşmaz. Sosyal olaylara duyarlı, sporsever, barış yanlısı insanlar Çarşılıdır. O gün gezide 24 saatte 170 bin kişi olduk. Bunun yayılması sosyal medyadan olmuştur. Biz sosyal medyayı ancak yardım için kullanıyoruz, kan lazımsa, hayvan barınakları için, köy okullarına yardım için kullanıyoruz.*"(Cem Yakışkan, kişisel görüşme, 16 Eylül 2015)

"*Sözcü.com.tr'de, Gezi olayları olmadan önce bizim sitemize günlük tekil olarak 150.000 kişiye ulaşıyorduk. Gezi sırasında bu rakam 1 milyon'a yükseldi, yani % 800 oranında bir artış meydana geldi. Şu anki rakamımız 3 milyon kişi. Ama bu 3 milyon rakamına ulaşmak için Gezi olayları gibi bir kriz dönemini iyi yönetmemiz neden olmuştur. O dönemden sonra bu ivme artarak yükseldi. Geziden önce 100 binlerdeyken şu anda, Gezi olaylarından 2 yıl sonra 3 milyon kişiye ulaşıyoruz. Bu kadar kısa sürede bu kadar yüksek bir rakama ulaşmamızın sebebi Gezi olaylarında halkı haberle buluşturmamızdır. Habere geleneksel medya ile ulaşamayan halkın özgürce haber ulaşma ihtiyacını sözcü giderdi.*" (Mustafa Çetin, kişisel görüşme,16 Eylül 2015)

"6 Haziran'da yayına geçtik ve hemen Twitter'da Trend Topic olduk, Halk Tv'de dahil olmak üzere 8 kanal yayınlarımızı doğrudan verdi. Saldırıların olduğu günlerde anlık 10 bin-15 bin izleyiciyi gördük. İlk 1 ay 1 milyon kişi site üzerinden Çapul Tv'ye giriş yaptı. Retweetlerde 500-1000 arası rakamları gördük. Çok fazla kanaldan haberlerimiz yayıldı."(Ali Engin Demirkan, kişisel görüşme, 20 Ağustos 2015)

Şüphesiz ki toplumu sosyal medya ağları üzerinden iletişime geçiren Gezi Parkı Protestolarında ana akım medyanın kendine uyguladığı oto sansür ve iktidar yoluyla yapılan baskılar sonucu olaylara karşı gösterdiği duyarsızlık vardı. Gezi olayları sürecinin önemli aktörlerinden olan medya ikiye ayrılmıştır: protestocuların medyası ve resmi (veya ana akım) medya. Protestocuların medyası bireyselleşmiş elektronik ağlar üzerinden haberi saptayıp anında duyurma refleksi gösterirken, ana akım medya (oto) sansür kullanarak haberden kaçma ve duyurmama yolunu seçmiştir.[252] Ana akım medyanın bu kayıtsızlığı protestocuların artışında önemli bir etken olmuştur. Özgür Uçkan bu noktayı şöyle tespit ediyor:

> Kullanıcılar çok dilli ve çok yoğun içerik üreterek sosyal medyanın çarpan etkisiyle protestoları dünya gündemine taşıdı. Üstelik sosyal medyada içerikleri kategorize etmeye yarayan etiket (hashtag) kullanımı farklı içeriklerin ilgili hedef kitlelere ulaşmasını sağladı. Anaakım medyanın ulusal ölçekteki acizliği sosyal medya etkisiyle herkes için algılanabilir hale geldi. Bu, anaakım medya ile internet ilişkileri ve yurttaş medyasının kimliğini kazanması bakımından bir dönüm noktasıdır. Sosyal medyanın aktivizm amaçlı inovatif kullanımı konusunda da önemli örnekler gördük: Sağlık yardımı, hukuki destek, kolluk kuvvetlerinin coğrafi konumu, polis şiddetinin belgelenmesi gibi pratik bilgilerin dolaşıma sokulması; çok katmanlı ve çok kimlikli eylemcilerin hızlı tartışmalarla konsensüs sağlayabilmesi; sade, etkili ve ironik protesto dilinin kitleselleşmesi; dezenformasyonun boşa çıkarılması; görsel hafızanın oluşması gibi konularda Gezi dersler verdi. Özellikle kolluk suçlarının, sivil saldırıların, tacizlerin "#delilimvar"

[252] http://bilimakademisi.org/wp-content/uploads/2013/08/Siyaset-ve-Toplum-Bilim-Perspektifinden-Gezi-Parki-Olaylari.pdf (erişim 19 Haziran 2015)

etiketiyle işaretlenerek bir uygulama yardımıyla derlenmesi ve Barolara ulaştırılarak suç duyurularına kaynak oluşturması benzersiz bir örnek oluşturdu.[253]

Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğretim üyesi Doç.dr. Esra Arsan sosyal medyanın toplumsal olaylar üzerindeki gücünü böyle yorumluyor;

"*Sosyal medya ve özelde Twitter otoriter yönetimlerin, basına sansür ve yayın yasağının yaygın olduğu ülkelerde özellikle toplumsal olayların aktarılmasında önemli bir rol oynuyor. Sokak eylemlerinin ortaya çıktığı otoriter toplumlarda ana akım medyanın gerçekleri halktan gizlediği hissedildiği anda, yurttaş gazeteciliği dediğiniz, özellikle akıllı telefonlarla yönlendirilen bir sivil itaatsizlik eylemi başlıyor. Sokakta insanlar gördükleri olayları durumları, fotoğraf, video ve ses kayıtlarıyla kendi küçük medyalarından aktarmaya başlıyorlar." olarak aktarıyor*.[254]

Benzer bir görüş Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr.Aslı Tunç tarafından da belirtiliyor, Tunç Gezi protestolarındaki sosyal medya kullanımıyla ilgili;

"Gezi olaylarında ana akım medyada son 10 yılda iyice kronikleşen sorunların iyice su yüzüne çıktığını görüyoruz. Sosyal medyanın özellikle gençler tarafından bu kadar yoğunlukla kullanılmasında öncelikle geleneksel medyaya derin bir güven sorunu yattığını söyleyebiliriz.

[253] http://www.bthaber.com/gezi-parki-ve-sosyal-medya-2 (erişim haziran 2015)
[254] http://www.radikal.com.tr/hayat/su_twitter_belasi-1136128 (erişim 10 Nisan 2015)

Geleneksel medya çoktan beridir habercilik refleksini yitirdi. Politik yetkeyle yakın menfaat ilişkisi, finansal yakınlaşmalar, yoğunlaşan sermaye yapılanması medyayı iktidardan ürken, itaatkâr bir yapıya büründürdü. Kuşkusuz artık "dijital yerliler" denilen yeni kuşak için sosyal medya üzerinden örgütlenmek, haberlerini internetten almak son derece doğal. Gezi Parkı'nı korumak için ilk gelen grup ve sonraki iktidar karşıtı daha geniş protesto eylemlerinde akıllı telefonlarla olanlar an be an kaydedildi, paylaşıldı ve sesler hızla sanal alemde yükselmeye başladı. Bundan sonra bambaşka bir Türkiye'nin yeni demokrasi arayış biçimleri sosyal medyada yürüyecek." diyor. [255]

Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof.Dr.Yasemin İnceoğlu ile yaptığım birebir görüşmede sosyal medyanın Gezi olaylarına etkisi üzerine bu tespitlerde bulundu.

"*Sosyal medya toplumsal olaylarda tetikleyici bir güç, bir kıvılcım, bir organize olma halinde etkili oluyor. Sosyal medyanın etkisinin Gezi olaylarındaki süreçte çok etkili olduğunu görüyoruz. Dijital devrim olma yolunda önemli gelişmeler gösterdi. İnternet kontrol edilemez bir güç, içinde yaftalama, nefret söylemi, yalan haberler, kartopu etkisi, ,eksik bilgilendirme, çarpık bilgilendirme, dezenformasyon, trollerin yaptığı provokasyonları gördük Diğer taraftan bu mecrayı çok iyi kullanan bilinçli bir kesimde var. Gezi parkı sürecinde bir iç denetim yaşandı. Yaygın medya duyarsızca 3 maymunu oynadı, olayları görmezden geldi, kimilerine göre gönüllü kimilerine göre gönülsüzce oto sansür uyguladı. Kamunun bilgi edinme hakkı elinden alındı. İşine gelmediği için haberleri vermedi. Sosyal medya özellikle Twitter olmasaydı olayların boyutunu öğrenemeyecektik.*"

"*Spontan toplumsal olaylarda sosyal medyaya yönelmeleri görüyoruz. Gezi olaylarına katılımın artması ve katılanları güvenliği açısından sosyal medya çok önemli bir faktör oldu. Anlık örgütlenmelerde kullanıldı hem de güvenlik sağlayarak daha az insanın yaralanmasına sebep oldu. Sosyal medya bu açıdan güvenlik sağladı. Katılımı da arttırdı. Protestolar tüm Türkiye'ye yayıldı. Ancak manipülasyonu da arttırdı. Gezi'nin başlangıç günlerinde orada toplanan kitle açısından sosyal medyanın etkisi çok net görünüyor. İnsanların oraya gelmeleri sosyal medya sayesinde oldu, geleneksel medya da bu haberleri izleyicilerine vermekte çok yetersiz kaldı. Daha önce Kahire'de Arap Baharı olaylarında Mübarek'in devrilmesinde de aynı durumu gördük, orada da sosyal medyada fikirlerin ve mesajların yayılmasında sosyal medya çok etkin bir mecra oldu. Aslında Gezi'de aynı şey oldu fikirlerden ziyade mesajlar çok hızlı bir şekilde yayıldı fikirler zaten ortak bir payda oluşturuyordu. Onlar özgürlük istiyorlardı, bana karışma diyorlardı. Daha sonra çok çeşitli örgütlü kesimlerde katıldı buraya ancak onlarda Gezi'yi kaçırmak, monopolize etmek gibi bir*

[255] http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-gezi-medyas%C4%B1/a-16859504 (erişim 11 Nisan 2015)

yönelime girmediler, girselerdi de başarılı olamazlardı. Kendi örgüt kimlikleri ve anlayışları doğrultusunda orayı sabote etmeye yönelmediler. Sosyal medya kullanımı ve içeriği önemli bir uyum sağladı Gezi'nin ruhu ve onun temel önermesine, bu açıdan olumluydu. Sosyal medya bir araç, ama bir iyilik, güzellik aracı değil. Sosyal medyayı nasıl kullandığınız önem taşıyor. Bugün sayıları birkaç bin olduğu söylenen bir örgütlü iktidar trolü faaliyeti söz konusu. Burada da sosyal medyanın ne kadar çirkin, ne kadar ahlaksızca, ne kadar gayri meşru biçimde kullanıldığını da görüyoruz. Türkiye'de pek çok siyasi, örgütlü kesimin nasıl anında trolleştiğini görüyoruz." (Kadri Gürsel, kişisel görüşme, 14 Kasım 2015)

"Benim için sosyal medya hem hayranlık verici hem de korku verici bir mecra. Ben kendimi ifade olanağım olduğu sürece sosyal medya kullanmadım. İhtiyaç duymadım. Ancak gazetedeki köşemden olunca kendimi ifade etmek için sosyal medya kullanmaya başladım. Sosyal medya çok güçlü bir olanak, bizi birbirimizden haberdar eden, bizi birbirimize bağlayan, örgütleyen, haber alma hakkımıza yeni mecralar sunan gülü bir imkân. Ama aynı zamanda hızla yalan üreten, ırkçılığı besleyen, hakareti, nefret söylemini yaygınlaştıran, çok tehlikeli bir medya. Denetimsiz olması hem çok büyük bir avantaj hem de korkutucu, yolunu arayan genius bir çocuk gibi, iyi yönde kullanılırsa çok iyi olacak ama kötünün eline geçerse başımıza bela olacak bir mecra." (Can Dündar, kişisel görüşme 13 Kasım 2015)

Gezi, incelendiğinde her türlü yaşam alanından insanın bir arada olduğu ve küçük bir Türkiye modelinin ortaya konduğu bir yapıdır. Zayıf da olsa iktidar partisine mensup insanlarla birlikte genellikle iktidar karşıtlığı sabit insanların bir araya geldiği Gezi Parkı, sonuçta tüm siyasi yapıların da orada olduğu alandır. [256]

Yeni toplumsal hareketlerin eylem repertuarı, sosyal ağların devreye girmesiyle genişliyor, çeşitleniyor ve aktivistler açısından yeni söylem ve eylem alanları doğuyor. Sosyal ağların aktivizm bağlamında pasifleştirici tehlikesi olsa da, Gezi direnişi sırasında sunduğu alternatiflik açısından biricikliğini koruyor. Söylem ve eylem, sokak ve internet birbirini destekleyerek bir sosyal hareketin yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır.[257]

[256] http://www.academia.edu/5233984/End%C3%BCstriyel_Futbolda_Politik_Trib%C3%BCn (erişim eylül 2015)
[257] İnceoğlu-Çoban, .s.221.

DARPA (ABD Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı), internetin 40. yıldönümü anısına ve sosyal ağların geniş bir alana yayılmış zamana duyarlı problemleri çözme potansiyelini ölçmek için 2009'un Aralık ayında Amerika'nın birbiriyle alakası olmayan 10 farklı noktasına 10 adet kırmızı balon yerleştirip, belirli bir zaman dilimi içinde koordinatlarını doğru olarak bulanları ödüllendireceği bir yarışma düzenlemiştir. [258]4000 takımın katıldığı bu yarışma 8 saat 52 dakika sürmüş ve 100 milyondan fazla tweet atılmıştır. Bu deney sosyal medya ağlarının ataklığını ölçmeye çalışarak ağların etkisini ölçmeyi hedefleşmiştir.

Sosyal ağlar üzerinde insanların nasıl hızlı organize olduklarının ve bu organizenin nasıl hızlı bir şekilde sağlandığının en büyük kanıtlarından biri de Türkiye'deki Gezi Parkı Olaylarında yaşanmıştır. Bu olaylar sosyal ağ üzerinden her olayın nasıl büyütülebileceğinin, aynı DARPA'nın yaptığı 10 kırmızı balon testinde olduğu gibi, nasıl hızla organize olabileceğinin ayrı bir kanıtı gibi durmaktadır.[259]

"*Gezi olayları medya açısından bir kırılma noktasıdır, bir değişim noktasıdır, bir mihenk taşıdır. Gün günden sosyal medyanın etkinliği daha artacak ve bunun başlangıcı olarak ta Gezi olayları görülecektir. Bu süreç devam edecek, farklı toplumsal hareketler olacak. İşin boyutu daha saydam hale gelecek ve halkın tepkisi daha görünür olacak. Burası özgürlük isteyen halkın bir mücadele alanı olacak. Haklın sesini çıkaracağı alanlar, araçlar ortaya çıkacaktır ve özgürlükler için kullanılmalıdır*." (Prof.Dr.Aslı Tunç,kişisel görüşme, 24 Ağustos 2015)

"*Alternatif medya şu anda tek kurtarıcıdır. Ancak 75 milyon nüfusun kaç kişisi alternatif medyaya erişim sağlayabiliyor, onu kaç kişi kullanabiliyor bu her şeyden daha önemli. Alternatif medya 2 açıdan çok önemli, alternatif medya, toplumda sesini ana akım medyada duyuramayanların sesi oluyor, yaygın medyanın görmek istemeyen güç odaklarının sesi oluyor, geleneksel medyanın yapamadığı kamu sorumluğunu alternatif medya yapıyor. Bu aşamada alternatif medya hem katılımcı hem dahil olma işlevini yerine getiriyor. Bir diğer önemi, güç odaklarının üstünü örtmek istediği, görmek istemediği, duyulmasını istemediği araştırmacı gazeteciliğin kökeninde yatan mecraya bir dinamizm getiriyor. Ancak bu medyanın alternatif olması için bağımsız olması gerekiyor. Başka bir iletişimin umudu alternatif medyadır."* (Prof.Dr.Yasemin İnceoğlu, kişisel görüşme, 7 Eylül 2015)

[258] http://www.e-siber.com/sosyal-medya/sosyal-aglarda-balon-arayarak-kitleleri-organize-edip-harekete-gecirmek/ (erişim Aralık 2015)
[259] Büyükaslan-Kırık, s.125.

"*Sosyal medya Gezi olaylarında kendini gösterdi, dünyadaki bu dönüşümü en çok Türkiye yakaladı. Sosyal medya sadece haberleri vermedi, bu dönemde bizi korudu, birleştirdi, örgütledi. Sosyal medya yanlış haberi kolayca doğrulanmasını sağladı. Eğitimli, genç, kentli insanlar Gezi olaylarının temelini oluşturdu. Bugün artık güvenilir tek haber kaynağı sosyal medyadır. Sosyal medyada dezenformasyon olmasına rağmen sosyal medya bizi özgürleştirdi. Şu an ana akım medyaya ihtiyaç yok çünkü gazeteciler kendi medyalarını sosyal medya üzerinden oluşturabiliyorlar.*" (Tuluhan Tekelioğlu, kişisel görüşme, 5 Eylül 2015)

"*Geleneksel medya ve sosyal medya gazetecilik açısından çok tartışmaya açık bir konu, hem olumlu hem de olumsuz tarafları var. Sosyal medyanın dezenformasyon var, troller var diğer taraftan habere kolay ulaşma, bireyleri birleştirme, örgütleme gücü var. Sosyal medya gazetecilik açısından hala temelleri oturmamış, formüle edilmemiş, devamlılığın nasıl sağlanacağı belli olmayan ve güvenirliliği soru işareti yaratan bir mecra. Geleneksel medyada küfüre açık bir hal aldı, gazeteciliğin içindeki kişiler bunu normalleştirdiler. Twitterda da bunun yansımasını görüyoruz. Bugünkü medya teknolojik olarak, bilgiye ulaşmak açısından kusursuz ancak medyanın bütün bu gelişimi yaşanırken ana akım medya bu gelişmelere adapte olamadı. Bunun kaynağını ben muhafazakârlık ve siyaset olarak görüyorum. Yeniye açık olmak çok geniş kapsamlıdır. Teknolojik olarak yenileşirken insan kaynağı olarak gelişemezseniz gazeteciliğiniz de güdük kalır. Sosyal medya takipçisi olan, gazete okumayan genç kuşaklar var artık. Geleneksel medya artık kendine bakıp dönüşüp yapmalı.*" (Neyyire Özkan, kişisel görüşme, 25 Ağustos 2015)

"*Sosyal medyanın herkese özgürlük getirecek tanımlarını naif buluyorum, bu alanın giderek şirketleştiğini görüyoruz. Ancak yurttaşın gücü burada hala etkilidir. Birey hala burada kendine alan yaratıyor ve kendini ifade ediyor. Türkiye'de ana akım medya fonksiyonunu, işlevini getiremediği noktada sosyal medya etkinleşti. Ana akımın hantal, ideolojik yapısı ayrıca habercilik refleksinin kaybedilmesi, ayrıca yurttaş adına söz söyleyemez hale gelmesi yurttaşın kendini gösterebileceği platformlara kaydırmasına neden oldu. İnsanlar gerçekleri duymak ve var olan haberleri okumak ve görmek istiyorlar.*" (Prof.Dr Aslı Tunç, kişisel görüşme, 24 Ağustos 2015)

Sonuç olarak, yeni medya, bugünün geleneksel medyasının aksine halkın siyasileri denetleme ve demokratik tartışmanın bir parçası haline gelme isteklerine cevap vermektedir. Kadıköy Yoğurtçu Parkı forumunda bir konuşmacı, "Siz direnişi ana-akım medyadan değil, muhalif basından öğrendiniz."derken bu cümleleri dinleyen kitlenin neredeyse yarıya yakını bir kısmı direnişi

"sokaktan", diğer bir ezici kesim ise "Twitter"dan öğrendiğini/takip ettiğini haykırmış ve konuşmacıya karşı çıkmışlardır.[260]

Yeni medyanın en önemli rolü, yeni temsiller yaratma ve muhalif politik sesleri duyurmaktır.[261] Halk bilgiyi talep ediyor ve bilgi eyleme dönüşüyor.[262] Arap Baharı'nda, Occupy Wall Street olaylarına ve Gezi Protestolarında bu talebi net bir şekilde görebiliyoruz.

Sosyal medya, tek başına devrimin ya da toplumsal değişimin aracı değilse de toplumsal değişimi arzulayan bireylere ve sosyal hareketlere hızlı haberleşme, örgütlenme ve eylem geçme imkânı sunuyor. Sosyal medya diğer medyadan bağımsız değil ancak onları tamamlıyor, temsili demokraside kitle iletişim araçlarının etkileşimsizliğine mahkûm bırakılan vatandaşların alternatif sesi oluyor.[263]

SONUÇ

Hayatın tüm alanlarında hissettiğimiz ve etkilerini yaşadığımız değişim süreçlerinin içinde, teknoloji ve teknolojinin getirdiği dinamikler çok önemli bir yer tutmaktadır. Teknoloji elbette değişimin en önemli dinamiklerindendir, ama değişimi tek başına teknolojiye ve onun getirdiklerine dayandırmak esas gerçeği görmemizi zorlaştırabilir. Bu yüzden sosyal medyayı ve onun toplumsal olaylardaki etkisini farklı dinamikleri değerlendirerek açıklamak ve yorumlamak daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

Bugün her yerden ulaşılabilir olan ve giderek kullanıcı sayısı dünya nüfusunun yarısını geçecek boyuta ulaşan İnternet'in oluşturduğu bu dinamik altyapı üzerinde inşa edilen yeni iletişim ortamları ve bunun içinde çok önemli bir gelişim gösteren sosyal ağlar sayesinde, sıradan birey de artık tüm dünyaya sesini duyuran bir içerik sağlayıcıya dönüşmüştür.

Paylaşılan içerik başlangıçta kişisel ilgi alanları ve etkinlikleri kapsarken, özellikle son 7-8 yıldır haber ve enformasyon temelli içeriğin de giderek artan bir oranda paylaşılmasıyla sosyal medya

---

260 İnceoğlu-Çoban,.s.110.

261 http://www.iletisimvediplomasi.com/yeni-medya-caginda-donusen-toplumsal-hareketler-ve-dijital-aktivizm-hareketleri/ (erişim: Temmuz 2015)

262 http://m.friendfeed-media.com/ad667e6199a702c89386a3ed88ce4801d1edc3f8 (erişim Mayıs 2015)

263 Gülüm Şener, Toplumsal Mücadele Alanı Olarak Sosyal Medya, Sosyal Medya ve Ağ Toplumu 2:Kültür, Kimlik, Siyaset Der. Can Bilgili, GÜLÜM Şener, Grafik Tasarım yayınları, İstanbul,2013,s.269-270.

adıyla adlandırılan bu yeni platformlar ve sosyal ağlar, geleneksel medyanın kendi haber üretim ve dağıtım süreçlerindeki yavaşlığını aşma anlamında da bir alternatif oluşturmaya başlamıştır.

Bu aynı zamanda, geleneksel medyanın kendi ekonomisini üzerine kurduğu "denklem", "ilişkiler" ve dinamiklerdeki "açmazlarının" getirdiği "çaresizlikle", reklam veren ve siyasi iktidarı "karşısına alamama refleksiyle" birleştiğinde, günümüz insanının beklediği daha çok haber, daha hızlı haber ve en yeni haliyle sürekli güncellenen haber beklentisini karşılamaktan uzaklaşmasına bir tepki olarak da kullanıcının bu alternatif mecralara yönelmesine yol açabilmektedir

Dolayısıyla içinde haberin de paylaşıldığı bir yöne evirilerek sosyal medya adıyla değerlendirilmeye başlayan bu yeni iletişim ortamları ve platformları, geniş kitlelerle iletişim kurmanın yanında, habere ulaşmanın da en etkili mecralarından biri olmaya başlamıştır.

Özellikle savaşlar, doğal afetler, terör olayları, kazalar, halk hareketleri ve protesto gösterileri gibi çoğu zaman ani gelişen olaylar karşısında geleneksel medyanın ve profesyonel gazetecilerin çok kısa bir zamanda erişemedikleri bu alanlardan, burada yaşayan sıradan insanların oluşturduğu ağlar üzerinden ve bizzat yine sıradan insanlar tarafından sağlanan içerik, çok önemli bir haber kaynağı da olabilmektedir.

Özellikle toplumsal ve kitlesel olayların kendi içindeki sıcaklığının en yoğun yaşandığı dönemlerinde, geleneksel medyanın ve "profesyonel gazetecilerin" çok kısa bir zamanda anlayıp, yorumlamakta zorlandığı ve bütün bu gelişmeleri geniş kitlelere kendi geleneksel haber üretme ve dağıtma kanalları içinde "aktarmakta zorlandığı" durumlarda sosyal medya, hem bu süreçlere katılanların örgütlenip, sokaklara dökülmesinde, hem de bu süreçte yaşanan gelişmelerin geniş kitlelere taşınmasında oldukça önemli bir işlevi yerine getirmesini de sağlayabilmektedir.

Geleneksel medya ekonomisinin örgütlenme ve çalışma biçimleri yanında, haber üretme ve dağıtma süreçlerindeki açmazlarının getirdiği "çaresizlikle" artık 4. Kuvvet olma işlevini yerine getirmekte de zorlandığı bu dönemde, bu yeni iletişim ortamları ve onların getirdiği dinamik sürecin, geleneksel medyanın kendisinden beklenen işlevleri yerine getirmesinin açmazlarını aşacak ve geleneksel medyaya alternatif oluşturarak yeni haberleşme kanallarının açılmasını sağlayacak bir noktaya doğru gelişmesi de kaçınılmazdı. Çünkü insanlar çevrelerinde, yaşadıkları ülkede, dünyada olan bitenden haberdar olma gibi çok temel bir beklentiye sahiptirler. Bu beklentiyi karşılamakta yetersiz kalmaya başlayan geleneksel ana akım medyanın yerine buradaki boşluğu dolduracak yeni dinamiklerin devreye girmesi de hayatın olağan akışının bir sonucuydu. Çünkü sosyal hayatta hiçbir gelişme boşlukta oluşmaz, bir tarafın boş bıraktığı bu alan başka bir güç tarafından doldurulur.

Sonuçta, sıradan insanların artık aktif birer içerik sağlayıcısı ve dağıtıcısı noktasına gelmesiyle birlikte, sürekli güncellenebilen dinamik ve etkileşimli yapısıyla sosyal medya, geleneksel medyanın yavaş işleyen tek yönlü ve zaman-mekân sınırlılıkları taşıyan yapısı karşısında alternatif bir haber ve bilgi dağıtım ağına da dönüşmeye başladı. Özellikle toplumsal olaylarda halkın bilgiye ulaşabileceği en hızlı mecra artık sosyal medya araçlarıdır. Bugün yüksek teknolojili cep telefonlarıyla, tabletler ve bilgisayarlarla, mobil ağlarla bilgiye, habere ulaşmak çok hızlı ve kolay bir hal almıştır. Deprem, sel, yangın, kaza gibi olaylarda en etkin kullanılan mecra sosyal medyadır. Dinamik bir etkileşimli sürece dayalı bu mecralar da, her ne kadar kuruluş amacı bu olmamakla birlikte günümüzdeki toplumsal olaylarda da, geleneksel ana akım medyanın bir kısmı yukarıda da açıklanan temel açmazlarından dolayı, çok önemli bir işlevi yerine getirir olmuşlardır.

Haziran 2009'da İran'da yapılan Devlet Başkanlığı seçimleri sonrasında İran'daki muhalefetin tepkisinin protesto gösterileriyle sokaklara taşınması sırasında sosyal ağların geleneksel medyanın işlemediği, işlevini yerine getiremediği noktada nasıl ve ne kadar etkili bir şekilde kullanılabileceğine tüm dünya tanıklık etmişti. Daha sonrasında Arap Baharı, Occupy Wall Street ve G7 Zirvelerine yönelik olarak küreselleşme karşıtlarının ortaya koyduğu tepkilerde de sosyal medyanın bir örgütlenme ve haber yayma kaynağı olarak aktif bir şekilde kullanıldığı görüldü. Gezi Parkı Protestoları sırasında da farklı bir durum oluşmadı ve sonuçta sosyal medyanın hem ülke içinde, hem de uluslararası alanda etkilerinin tartışıldığı bir deneyim olarak, ülkemiz medya ve siyasi tarihine yazılacak çok önemli sonuçlar ve "dersler" de getirdi Gezi Parkı protestoları.

Gezi Protestoları, sosyal medyanın yaygın ve etkin kullanıldığı bir toplumsal olaydır. Birkaç kişinin başlattığı eylemin sosyal medya üzerinden etkinleşip sokağa dökülen binlerce, milyonlarca kişiye dönüşmesi günümüz toplumsal olaylarının niteliği haline gelmektedir. Gezi Parkı Protestolarında da gördüğümüz gibi geleneksel medyanın "hantal" kaldığı, fonksiyonunu yitirdiği, farklı etkilerle engellendiği, sansürlendiği hatta kendi kendini sansürlediği noktalarda Twitter, Facebook gibi sosyal medya mecraları çok yönlü ve etkileşimli bir haber ve bilgi akışı sağlamıştır.

Geleneksel medyanın tek yönlü iletişimi artık çift yönlü, etkileşimli ve bireylerin daha aktif bir rol oynadığı alanlar haline gelmiştir. Ağ toplumuna dönüşümün bir sonucu olarak bütün bu gelişmeler kitle iletişimini de dönüştürmeye başlamıştır. Gelişen teknolojik sistemlerle özellikle genç nüfusu kendi potası içine alan sosyal medya, toplumsal olaylarda önemli etkiler yaratan etkileşimli bir haber akışı sağlamaktadır.

14 Mayıs 2015'de TÜİK'in hazırladığı rapora göre Türkiye'de genç nüfusun 12 milyon 782 bin 381 olduğu ve her dört gençten 3'nün internet kullandığı belirtilmiştir. Aynı rapora göre genç nüfusta

internete erişim oranı 2013 yılında %68,7 iken, 2014 yılında bu rakam %73'e yükselmiştir. Konda'nın Gezi Parkı raporuna göre Gezi Parkı eylemlerine katılan eylemci sayısının %30,8'ini 21-25 yaş grubu, %20,3'nü ise 26-30 yaş grubu oluşturmuştur. Eylemlere katılan her iki kişiden biri 21-30 yaş aralığındadır.

Günümüzde kitle iletişiminin tek taraflı ve "hantal" kaldığı görülürken, haber verme sürecinde daha hızlı ve etkileşimli iletişim sağlayan sosyal medya artık geleneksel medya araçlarına da kaynak sağlamaktadır. Gezi olaylarında geleneksel medya araçlarının temel işlevini yerine getirmemesi nedeniyle haberin sosyal medya üzerinden akış sağladığı görülmektedir. Bu dönem geleneksel medyanın sessiz kalarak kamuyu bilgilendirme işlevini yitirdiği; bir grup medyanın ise, aynı gün aynı manşeti basarak tarafsızlığını kaybettiği hatta Kabataş olayı ve Dolmabahçe Cami gibi manipülatif haberler yaptığı da görülmüştür. Polis şiddetinin artması, iktidarın söylemleri ve medyanın kamuyu bilgilendirme fonksiyonunu yitirmesi, Gezi Protestolarına katılımı arttırmış, olayların genişlemesine ve popülerlik kazanmasına neden olmuştur. Sonuçta, Türkiye'de Gezi Protestolarında ağaçları korumak için bir araya gelen birkaç kişinin çığlığı bir anda milyonları bulan destekçiye ulaşmıştır.

Kamusal alan olan sokağın bugün internette yeniden şekillendiği, üstelik coğrafi sınırların ortadan kalkarak, sınırsız ve etkin bir yapıya büründüğü görülmektedir. Gezi Protestolarının ana nüvesini oluşturan Taksim Dayanışması ve bu dayanışmanın içindeki 183 bileşeni milyonlarca kişiye ulaşan bir ağı da içine alan çok büyük bir sosyal oluşuma sahiptir. Bu çalışmayı oluşturan araştırma süresince Taksim Dayanışması üyeleriyle yapılan röportajlarda edinilen bilgilere göre, Taksim Dayanışması'nın bu süreçte aldığı kararlar anlık olarak dayanışmanın kendi sosyal ağlarından ve 183 bileşenin sosyal ağlarından milyonlarca kişiye ulaşmıştır. Dayanışma'nın bu süreçte kamuyu bilgilendirmek amacıyla sosyal medyayı aktif olarak kullandığı görülmüş, teyitli bilgiler ve barış dili kullanılarak dezenformasyonun kontrolü sağlanmıştır.

*'We are social'*ın 2015 verilerine göre 40 milyon aktif sosyal medya hesabı bulunduğu belirtilen ülkemizde, sosyal medya penetrasyonu da yüzde 52 olarak açıklanmıştır. Mobil kullanıcı sayısı ise 69,6 milyon olarak belirtilmiştir. Gezi protestolarında sosyal medya ağlarının bu kadar yoğun kullanılması bu mecrada Çapul TV, 140 Journos gibi yurttaş gazeteciliğini ön plana çıkaran mecraları da oluşturmuş ve bunların etkinliğini arttırmıştır. Bu dönem sosyal medya ağları üzerinden yapılan manipülatif haberler, dezenformasyonlar söz konusu mecraların haber doğrulama pratiklerini de geliştirmiş, teyitli olmayan, görüntüsü olmayan hiçbir bilgi yayınlanmamış, haberlere saat bilgisi eklenmiştir. Ayrıca bu mecralar Halk TV, İMC TV, Hayat TV gibi alternatif medyanın

televizyon kanallarına da haber kaynağı olmuş; yurttaş gazeteciliği ve alternatif medya Gezi Protestolarında önemli mihenk taşlarını oluşturmuştur. Gezi protestoları süresince sosyal medya, ana akım medyanın işlevini yerine getirmekte zorlandığı "açmazlar" yüzünden, gazeteciliğin temel niteliği olan kamuyu bilgilendirme görevini üstlenerek yeni bir alternatif kaynak da olmuştur.

İnternet'in kolay erişilebilirliği ve sosyal hareketler açısından bir etkileşim platformu haline gelmesi siyasi hareketleri de içine alan bir yapı oluşturmaktadır. Zaman ve mekân farkı gözetmeksizin habere ulaşmak açısından artık sosyal medya önemli bir kaynaktır. Sosyal medya, dünyada ve Türkiye'de yaşanan bütün bu gelişmelerin gösterdiği gibi, toplumsal hareketlerde haberin doğrudan sağlandığı en önemli kaynaklardan biri haline dönüşmeye başlamıştır.

Bunların yanında, elbette bütün bu gelişmelerin getirdiği ve habercilik açısından değerlendirilmesi gereken çok önemli sorunlar da bulunmaktadır: Sosyal medyada paylaşılan bilgilerin doğruluğunun denetlenebilmesinin güçlüğü yanı sıra, dezenformasyon da bu mecranın negatif hanesine yazılacak özelliklerdendir. Gazeteciliğin temel ilkelerinden olan doğruluk, tutarlılık, tarafsızlık ve hesap verilebilirlik haber ve bilginin paylaşıldığı ve dağıtıldığı bir platforma doğru gelişen sosyal medyanın önemli açmazları da olabilmektedir. Bu gerçek de beraberinde tartışmaları getirmektedir: Herhangi bir editoryal süreçten geçirilmeyen, doğru olup olmadığı net olmayan bir bilginin, fotoğrafın veya video görüntünün böylesine etkili bir ortama dönüşen sosyal medyada "hiçbir sorumluluk taşınmadan" paylaşılması, manipülatif bilgilerin yayılmaya çalışılması, gerçek olanla olmayanının ayrımını yapmayı zorlaştıran bir bilgi kirliliği de yaratabilmektedir.

Dezenformasyon ve manipülatif bilgilerin de içinde olduğu bu mecra, geleneksel medya araçlarıyla etkileşim halinde olabileceği ve kendi güvenirliğini ve haberciliğe katkısını habercilik ilkeleri üzerine de inşa edebileceği yeni arayışlar yukarıda da belirtildiği gibi, hem gazeteciler, hem de akademisyenler tarafından hararetle tartışılmaktadır. Sosyal medya ve kullanıcının ürettiği içerik, *'flaş haber'* in doğasını temelden değiştirmektedir. Bu da, haberin hazırlanış sürecine aslında bir yandan katkı sağlarken, diğer yandan da editoryal süreçlerde karar verenlerin üzerinde, neyi, ne zaman haberleştirecekleri noktasında daha fazla baskı getirmektedir. Haber medyasının önemli bir bölümü artık, *flaş haberi* ilk veren olmak yerine, onun doğrulanması ve güve nilirliği konusunda en iyi olmaya odaklandığı ve gazeteciliğin bilinen değerleri ve ilkelerini, bu yeni araç ve ortamlara uyarlamak şeklinde özetlenebilecek bir yaklaşım gerçekçi bir hedef olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda, özellikle dünyanın önde gelen birçok medya kuruluşu, kendi kurumsal değerleri ve çalışma ilkeleriyle İnternet kültürünü ve sosyal medyayı bir araya getirerek geliştirdikleri yeni bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Burada sosyal medyaya abartılı bir önem atfetmemek de dikkate alınması gereken bir başka önemli yaklaşım olacaktır. Geleneksel ana akım medyanın "açmazları", onun artık ortadan kalktığı ve yerine alternatif olarak sosyal medyanın geldiğini göstermez. Sosyal medya, yurttaş gazeteciliği, bloglar ve kullanıcı tarafından üretilen içerik, elbette bilinen anlamıyla gazeteciliğin yerini almamakta, ama önemli bir ilave haber, bilgi ve farklı görüş katkısı yaratmaktadır. Geleneksel haber medyası da bugün önemli bir değişim ve dönüşüm süreci yaşamaktadır; burada yaşanan "sıkıntıların" da bundan kaynaklandığı söylenebilir. Sosyal medyanın tek başına alternatif bir haber kanalı ve gazetecilik platformu oluşturması bugün için söz konusu değildir.

Ayrıca, alternatif medya yine ana akım medyanın karşısında bir konuma yerleşti rildiğinde, zamanın belirli bir noktasında 'alternatif' olarak belirlenen bir şeyin, zamanın bir başka noktasında "ana akım" olarak tanımlanabileceği gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Bütün bu gelişmeler medya profesyonelleri, gazetecilik meslek örgütleri ve gazetecilik eğitimi veren akademik yapılar içinde tartışılırken, Gezi Parkı protestoları sürecinde Türkiye'de özellikle haber medyasının gösterdiği "performans" da, maalesef ülkemiz ve dünya gazetecilik tarihine geçecek çok önemli çelişkileri ortaya koydu:

Günümüzde sosyal medya araçlarının kullanımı, hükümetlerin baskısı, sansür, erişim kısıtlamaları, gazetecilerin kendi kendilerine uyguladıkları oto sansür gibi etmenler, gazeteciliğin işlevini yeniden tartışılır hale de getirmektedir. Gezi Parkı protestoları bunu en çarpıcı şekliyle yaşandığı bir süreç oldu. Çünkü, Gezi Parkı protestoları en sıcak anlarını yaşarken, temel kuruluş amacı "haber vermek" olan Türkiye'deki birçok haber kanalı bu gelişmeleri görmezden gelebilmiştir. Örneğin, bir haber kanalı, maalesef bu yöndeki haberleri vermek yerine, Penguenlerin yaşamını anlatan belgeselleri saatlerce yayınlayabilmiştir. Yine bir başka haber kanalı da ülke ve dünya gündemini sarsan bu sıcak gelişmeler yaşanırken, Hitler'le ilgili bir belgesel yayınlayabilmiştir.

Bunların yanında, gazetecilerin yaptıkları, hatta yapmadıkları haberler nedeniyle işlerinden edildikleri, sansüre uğradıkları, iş hayatlarının çoğunu haklarında açılan davalar nedeniyle mahkemelerde hatta hapiste geçirdikleri de yadsınamaz bir gerçektir. Gezi Protestoları sırasında 80 gazeteci işinden atılmış ya da istifa etmek zorunda kalmıştı. Bu gelişmeler üzerine ana akım medyadan sesini duyuramayan gazetecilerin yönlerini sosyal medya mecralarına çevirdiği de görülmektedir.

Öte yandan, Gezi Parkı Protestoları'ndan sonra 18 Şubat 2014 tarihinde düzenlenen "İnternet Yasası" ile bilgiye erişime, ifade özgürlüğüne, basın özgürlüğüne kısıtlanmaya yönelik sınırlamalar getirilmiş olsa da, bugün sosyal medyayı etkin olarak kullanan milyonlarca kişi bilgiye erişimde sınırlanamayacak teknolojik imkânlara da sahiptirler, bunlar da getirilen kısıtlamaları aşmayı kolaylaştırmaktadır. Bugün artık birçok sosyal medya kullanıcısı internete erişimi bypass eden VPN, DNS gibi teknolojik bilgilere sahiptir. Bu süreç ana akım medyanın açmazlarının daha net görülmesini sağlamış, yanı sıra "penguen medyasıyla" yüz yüze kalan medya izleyicisini de dönüştürmüş, basın özgürlüğünün sadece gazeteciler için değil, herkes için önemli olduğunun altı kalın çizgilerle çizilmiştir. Bütün bu gelişmelerin sonucunda Gezi Parkı Protestoları gazetecilik açısından bir kırılma noktası ve turnusol kâğıdı olmuştur.

Kitle iletişiminin tek yönlü olduğu geleneksel medya araçları sosyal ağların etkinliği karşısında yetersiz kalmaktadır. Sosyal medya, sosyal ağlar, mobil erişim, alternatif medya, indymedia artık günümüz kitle iletişim araçları kitlesel olma işlevini yerine getiremedikleri için habere ulaşmanın önemli kaynakları olmaya da başlamıştır. Gezi Parkı Protestoları'nda görüldüğü gibi, sosyal medyanın ve İnternet'in bu etkisi daha belirgin bir hale gelmiş ve tüm olayların ardından siyasi iktidar İnternet üzerinde sansür ve kısıtlayıcı yasal düzenlemeler yoluna gitmiştir. Organize olmayı kolaylaştıran, hızlı haber akışı sağlayan, çift yönlü anlık ve etkili bir geri bildirim sağlayan sosyal medya, kolayca denetlenebilir olmasına rağmen birçok yönden bu denetimin kolayca kırıldığı da görülmektedir. Gezi Parkı Protestoları süresince sanatçıların, bilim insanlarının, toplumda popüler kişilerin eylemlere destek verdiği hatta halka bizde buradayız çağrıları yaptığı da görülmüştür. Geleneksel medya araçlarıyla sesini duyuramayan eylemciler, sosyal medyanın tüm imkânlarını kullanarak olayları anında ve kesintisiz olarak Twitter, Facebook, Ustream üzerinden yayınlamıştır.

Sosyal medya gazetecilere yeni bir alan açarken, gazeteciliğin kendi kendini yeniden sorgulaması, onu yeniden formüle etmesi gerekliliği ortaya koymaktadır. Diğer taraftan sansürlenen, manipüle

edilen haberlerle yüz yüze kalan medya izleyicisi, bu alternatif kaynaklara yönelmiştir. Sansürlenen bu haberler karşısında medya izleyicisi, medya şirketlerinin önünde protesto gösterileri yapmıştır.

Bütün bu gelişmelerle birlikte bugün geleneksel medya, kendi izleyicisi, kendi okuru karşısında güven sorunu yaşamaktadır. Günümüz toplumsal olaylarına hem etken hem edilgen bir alan açan sosyal medyada kullanıcı artık kendi medyasını oluşturmaktadır. Sosyal medya bugün bizlere başka bir medya modelini işaret ediyor. Küreselleşen dünyada zaman ve mekân kısıtlaması olmadan bilgiye ulaşmak ve bu bilgiyi yaymakta sosyal medya ağlarının önemli fonksiyonu olduğu görülmektedir. Gezi Parkı Protestoları gibi kamunun haber edinme hakkının elinden alındığı toplumsal olaylarda sosyal medya habere ulaşmakta ve haberin yayılmasında (elbette yukarıda belirtilen bazı sorunlara rağmen) önemli bir kaynak olabileceğini bir kez daha göstermiştir. Artık "Penguen medyası", Türk medya tarihine geçen bir kavram olmuştur. Toplumsal olayların niteliği açısından sosyal medya bu olaylara destek veren ve olayların akışkanlığını arttırıcı, hızlandırıcı bir katalizör görevi yapmıştır. Gezi Parkı Protestolarında, çağdaşı Arap Baharı, Öfkeliler ve Occupy Wall Street olaylarında görüldüğü gibi sosyal medya önemli bir etken olsa da, bu toplumsal olayları sadece sosyal medya veya bunları dijital devrim olarak tanımlamak yetersiz kalmaktadır.

Çünkü "devrimler", Morozov'un dile getirdiği gibi "klavye" ile gerçekleştirilemez. Teknoloji ve onun getirdikleri elbette değişimin çok önemli bir dinamiğidir, ancak her şeyi teknolojik bir indirgemecilik içinde açıklamak ve toplumsal değişimin diğer önemli dinamiklerini göz ardı etmek, gerçekleri görüp, bütün bu gelişmelerin bizi nereye götüreceğini açıklama noktasında bizleri çelişkiye düşürebilir. Dolayısıyla, Gezi Parkı protestoları gibi toplumsal olayların bir bakış açısıyla "kalkışma", hükümeti devirmeye yönelik bir hareket; bir başka bakış açısına göre de büyük bir "zafer" ve hatta bir "devrim" olarak değerlendirilmesi gibi farklı yaklaşımlar, bu eylemleri ve sonuçlarını anlamakta ve yorumlamakta zorlandığı açık olan yaklaşımlar olarak değerlendirilebilir. Bu yüzden lehte ve aleyhte olanların birçoğunun yapageldiği gibi Gezi Parkı protestolarına abartılı bir önem atfedilmesi de gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır.

Gezi Parkı protestoları sürecinde gelişmeleri geleneksel ana akım medya üzerinden takip edenlerle, sosyal medyadan takip edenler arasındaki çelişki de bunu ortaya koymaktadır. Ana akım medyadan takip edenlerin Gezi Parkı protestolarını hükümete karşı yapılan bir isyan, bir kalkışma hareketi olarak değerlendirip olumsuz bir eğilim geliştirmeleri yanında; sosyal medyadan takip edenlerin de, Gezi Parkı protestolarına katılanlara destek vermesi bu yönde yapılan anketlerin ortaya koyduğu bir gerçek olarak dikkat çekmişti.

Sonuçta günümüz insanı haberi hangi kaynaktan takip ediyorsa, olayları ve olguları o kaynağın ortaya koyduğu "algı" çerçevesinde değerlendirmekte, bu da esas gerçeğin ne olduğu konusunda "kafaların karışmasına" neden olmaktadır. Bütün bunlar da Gezi Parkı protestolarının neden ve nereden kaynaklandığını anlamayı ve yorumlamayı, olayların yanında veya karşısında olan her iki taraf için de zorlaştırmaktadır.

Üzerinden iki yıla yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen, Gezi Parkı protestoları ve etkileri hala tartışılmaya devam edilmektedir. Bütün bu gelişmeler, toplumsal olaylarda sosyal medya etkisi üzerinde yeni araştırmaların ve değerlendirmelerin yapılmaya devam edeceği bir süreci de başlatmıştır. Bu çalışma ile bu sürece küçük de olsa objektif bir katkı sağlama hedeflenmiştir. Elbette bu yönde ortaya konulacak yeni ve daha kapsamlı araştırma ve çalışmalar, konuyu tartışmayı ve üzerinde yeni değerlendirmeler yapmayı kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

Atikkan Zeynep. & Tunç Aslı. .**Blogdan Al Haberi Haber Blogları Demokrasi ve Gazeteciliğin Geleceği Üzerine.** 1.Basım, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.2011.

Aydoğan F. & Ayşen A,(editör), **İkinci Medya Çağında Etkileşimin Rolü ve Web 2.0**.İstanbul, Alfa Yayınları, 2010.

Bailey Olga G, Cammaert, Bart Carpentier Nico**, Understanding Alternative Media**. McGraw Hill, Open University, 200

Bali, Rıfat N, **Tarz- Hayattan Life Style'a**, Basım, İstanbul, İletişim Yayınları.2007.

Batuş G, Alver F, Arık B, Çoban B, Çığ Ü, **Kadife Karanlık 2**, Su Yayınevi, İstanbul, 2006.

Berkes Niyazi, **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, İstanbul, Doğu-Batı Yayınları, İstanbul

Bourdieu Pierre, **Televizyon Üzerine,** Yapı Kredi Yayınları, İstanbul,2000.

Bozarth, Jane, **Social Media For Trainers**, San Francisco, Pfeiffer Publish.2010

Büyükaslan Ali, Ali Murat Kınık, **Sosyal Medya Araştırmaları 2**, İstanbul, Çizgi Kitabevi, 2016.

Castells Manuel, **Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Ağ Toplumunun Yükselişi** (Cilt 1) İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.2005.

Castells Manuel, **İsyan ve Umut Ağları,** İstanbul, Koç Üniversitesi Yayınları, 2013.

Chomsky Noam, **Medya Denetimi**, 1.Basım, İstanbul, Everest Yayınları,2005.

Chris Atton, **Alteratif Meydaya Bakış: Kuram ve Metodoloji,** Kalkedon Yayınları İstanbul,2014.

Chomsky Noam, **Medya Gerçeği**, 3.Basım, İstanbul Everest Yayınları,2002.

Chomsky Noam, **Occupy/İşgal Et**,1.Basım, İstanbul, Agora Kitaplığı, Temmuz 2013.

Çoban Barış, **Sosyal Medya Devrimi**, 1.Basım, İstanbul, Su Yayınevi.2014.

Demir Vedat**, Türkiye'de Medya- Siyaset İlişkisi**, 1.Basım, İstanbul, Beta Yayınları, 2007.

Deniz Göksenin, **Gezi Direnişi**, Atam Yayınları, İstanbul, 2013.

Durmuş B. Yurtkoru E. S, Ulus Y, Kılıç& B, **Facebook'tayız Sosyal paylaşım ağlarının bireylere ve işletmelere yönelik incelenmesi: Facebook üzerine bir araştırma,** İstanbul, Beta Basım, 2010.

Engin Barış, **Yeni Medya ve Sosyal Hareketler**, Cesur Yeni Medya, e-kitap, der. Mutlu Binark, Işık B. Fidaner, Ankara, Alternatif Bilişim Derneği Yayınları, 2011.

Erdoğan İrfan- Korkmaz Alemdar, **Öteki Kuram**, Pozitif Matbbacılık, Ankara, 2002.

Erol Gülbuğ, **Medya Üzerine Çalışmalar**,1.Basım, Beta Yayınları, İstanbul,2007.

Gerbaudo Paolo, **Tweetler ve Sokaklar**,1.Basım, İstanbul Agora Kitaplığı, 2014.

Gezgin Suat, **Medya ve Eğitimde Birikimlerim**, 1.Basım, İstanbul Üniversitesi İletişim yayınları, 2002.

Gönenli, G. ve Hürmeriç, P. **Sosyal medya: Bir alan çalışması olarak facebook kullanımı. Sosyal medya akademi.** (Ed: T. Kara ve E. Özgen). İstanbul: Beta Yayınları,2012.

Gunkel J. David, “Editorial: **Introduction to Hacking and Hacktivism**”, New Media & Society, Vol 7 (5), pg. 595–597, Sage Publications. 2005

Habermas Jürgen, **İletişimsel Eylem Kuramı**, 1. Basım. İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2001.

Held David, Anthony McGrew, **Küresel Dönüşümler**, Phoenix Yayınları, Ankara, 2008.

Işık, Gülcan, **Sanaldan Sokağa Toplumsal Hareketler**, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.2013.

İnceoğlu Yasemin, **Uluslararası Medya**, 1.Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2004.

İnceoğlu Yasemin-Savaş Çoban, **İnternet ve Sokak**,1.Basım, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, Nisan 2015.

Kaya A.Raşit, **İktidar Yumağı**,1.Basım, Ankara, İmge Kitabevi, 2009.

Kelly, B. Brian, (2012), **Investing in a centralized cybersecurity infrastructure**: Why Hacktivism Can and Should influence Cybersecurity Reform,Boston University Law Review, Vol. 92: 1663, pg.1663-1711

Kongar Emre & Aykut Küçükkaya, **Gezi Direnişi**, 7.Basım, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları, 2013.

Keane John, **Medya ve Demokrasi**,4.Basım, Ayrıntı Yayınları,2010.

Mitzi Waltz, **Alternative and Activist Media**, Edinburgh: Edinburgh University Press, 2005.

Mosco Vincent -Chirstian Fush, Medya, Meta ve Sermaye Birikimi, Ankara, Notabene Yayınları,2014.

Rigel Nurdoğan**, İleti Tasarımında Haber**, 1.Basım, İstanbul, Der Yayınları,2000.

Rigel N, Batuş G, Yücedoğan G, Çoban B, **Kadife Karanlık**, 2.Baskı, Su Yayınevi, 2005.

Oskay Çınar, **Haziran**, 1.Basım, Doğan Kitap, Mayıs 2014.

Oskay Ünsal, **İletişimin A B C’si**, 5. Basım, İstanbul Der Yayınları,2007.

Özçağlayan, Mehmet. **Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, 1.Basım, İstanbul, Alfa Yayınları, 1998.

Shirky Clay, **Herkes Örgüt-İnternet Gruplarının Gücü**, 1.Basım, İstanbul, Optimist Yayın, 2010.

Şener Gülüm- Bilgili Can, **Sosyal Medya ve Ağ Toplumu 2:Kültür, Kimlik, Siyaset**, 1.Basım, İstanbul, Grafik Tasarım Yayınları, 2013.

Talu Umur, **Bedelli Gazetecilik**, 1.Basım, İstanbul, Everest Yayınları, 2012

Törenli Nurcan, **Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamı**. Ankara: Bilim ve Sanat.2005.

T.Poe Marshall, **İletişim Tarihi**,1.Basım, İstanbul, Islık Yayınları,2014.

Tokgöz Oya, **Siyasal İletişimi Anlamak**,1.Basım, İmge Kitapevi, 2008.

Topuz Hıfzı, **Türk Basın Tarihi**, 2.Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi, Kasım 2003

Turgut Serdar, **Yeni Medya**, 1.Basım, Destek Yayınevi, İstanbul, Aralık 2013.

Uçkan Özgür & Cemil Ertem, **WikiLeaks, Yeni Dünya Düzenine Hoşgeldiniz**, 1.Basım, İstanbul, Etkileşim Yayınları,2011.

Dijk Jan A.G.M. Van, "**The One-Dimensional Network Society of Manuel Castells**", Manuel Castells, der. Frank Webster ve Basil Dimitriou, London, Sage Publications.2004.

Yaylagül Levent, **Kitle İletişim Kuramları**, 2.Baskı, İstanbul, Dipnot Yayınları,2008

Zizek Slavoj**, Dünyadaki İsyanların Anlamı**, 1. Baskı, İstanbul, Agora Kitaplığı.2013.

İnternet

Ertan Acar, **Türkiye Sosyal Medya'da Dünya Lideri**, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ertan-acar/turkiye-sosyal-medyada-dunya-lideri-1354432/ 12 Mayıs 2015

AkdemirZafer,**"#Direngeziparkı",**http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=387&RecID=3240&1534-D83A_1933715A=1334806409b35a9f7172455a51a901658a54af3f, Eylül-Ekim 2013.

Aksu Fatma " **Topçu Kışlası'na İptal**" http://www.hurriyet.com.tr/gundem/22384045.asp (17 Ocak 2013)

Alankuş Sevda, http://www.khas.edu.tr/300/bolum-hakkinda.

Armutçu Oya, **“TBB Başkanı: Durmak TCK’ya göre suç değil”** http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23533503.asp (18 Haziran 2013)

Aydemir Şenay **“Şu Twitter Belası”** **http://www.radikal.com.tr/hayat/su_twitter_belasi-1136128** (4 Haziran 2013)

Başaran Ezgi, **“Özgürlükler Twit'le Gelmez”**, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ezgi_basaran/ozgurlukler__twitle_gelmez-1041390, (28 Şubat 2011)

Bayhan Bahar, **“Taksim Gezi Parkı'nın İki Yakasını Birbirine Bağlayan Tarihi Yaya Köprüsü Bir Gecede Yıkıldı!”**, http://www.arkitera.com/haber/12117/taksim-gezi-parkinin-iki-yakasini-birbirine-baglayan-tarihi-yaya-koprusu-bir-gecede-yikildi (12 Şubat 2013)

Beyoğlu Berat, **“Radyonun bulunuşu ve gelişimi - Radyo Televizyon ve Sinemada temel kavramlar”** http://blog.radikal.com.tr/medya-televizyon/radyonun-bulunusu-ve-gelisimi-radyo-televizyon-ve-sinemada-temel-kavramlar-79009 (13.Kasım.2014)

Cengiz Emrah, “ **Gezi Parkı Direnişi’nin 10 Günü**” http://infografik.com.tr/yasam/gezi-parki-direnisinin-10-gunu/ (8 Haziran 2013)

Cheswick Bill , http://cheswick.com/ches/map/gallery/index.html

Dağlar Ali “**Gezi Parkı’nda Yürütmeyi Durdurma Kararı Kaldırıldı**” http://www.hurriyet.com.tr/gundem/24067224.asp (22 Temmuz 2013)

Dilmen Necmi Emel “**İnternet, Küreselleşme, Demokrasi ve Toplumsal Hareketler”** http://www.sosyalkene.com/internet-kuresellesme-demokrasi-ve-toplumsal-hareketler/ (20 Eylül 2015)

Zeynep Ç, http://www.direnisgunlugu.com/, (Mayıs 2013)

Emel Gülcan, **“Gezi Direnişi’nin kronolojisi!”** http://everywheretaksim.net/tr/bianet-gezi-direnisinin-kronolojisi/ (4 Ekim 2013)

Gillmor Dan, http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/ejs/0306ej.pdf (Mart 2006)

Halıcı Nihal, **“Arap Devriminde Sosyal Medyanın Rolü”**

http://www.bianet.org/biamag/ifade-ozgurlugu/127684-arap-devriminde-sosyal-medya-nin-rolu, (5 Şubat 2011)

İnce Elif **"Taksim İçin 240 Günlük Geri Sayım"** http://www.radikal.com.tr/turkiye/taksim_icin_240_gunluk_geri_sayim-1092599 (29 Haziran 2012)

İnce Elif **"Taksim'in Can Damarına 11 Firma Talip Oldu"** http://www.radikal.com.tr/turkiye/taksimin_can_damarina_11_firma_talip_oldu-1096193 (4.Ağustos.2012)

Kaplan Tuğba**, " Dijital Aktivist Olmanın Yolları"** http://www.zaman.com.tr/pazar_dijital-aktivist-olmanin-yollari_2103324.html (23 Haziran 2013)

Karahan Pınar, **"Gezi Parkı Bilançosu: 4 ölü, 60'ı ağır 7832 yaralı"** http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23556653.asp (21 Haziran 2013)

Kuzuloğlu Serdar, **"Gezi Parkı Eylemlerinin Sosyal Medya Karnesi"** http://www.radikal.com.tr/yazarlar/m_serdar_kuzuloglu/gezi_parki_eylemlerinin_sosyal_medya_karnesi-1138146 (19 Haziran 2013)

Küçük Mustafa- Sefa Özkaya, **"Gezi Parkı, Topçu Kışlası olacak Taksim'de trafik yeraltına inecek"** http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/17932794.asp, (2 Haziran 2011)

Oktay Selçuk, **"Türkiye'de 'Gezi' medyası"** http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-gezi-medyas%C4%B1/a-16859504 (5 Haziran 2013)

O'Luanaigh Cian, **"Twenty Years of a Free,Open Web"** http://home.web.cern.ch/about/updates/2013/04/twenty-years-free-open-web, (30 Nisan 2013)

Öney Sezgin, **"Herkesin Devrimi: Gerçek demokrasiye hazır mıyız (2)"** http://arsiv.taraf.com.tr/yazilar/sezin-oney/herkesin-devrimi-gercek-demokrasiye-hazir-miyiz-2/15062/, (18 Şubat 2011)

Özvarış Hazal **"Ve NTV Tarih dergisi Gezi Parkı sayısı nedeniyle kapatıldı!"** http://t24.com.tr/haber/ve-ntv-tarih-dergisi-gezi-parki-sayisi-nedeniyle-kapatildi,233187 (1 Temmuz 2013)

Pope Nicole, **“Türkiye'de Daha Bağımsız Bir Medya İçin Bir Umut Kırıntısı Oluştu”**
https://cpj.org/tr/2014/02/turkiyede-daha-bagimsiz-bir-medya-icin-bir-umut-ki.php

Savaş Artanç, **“Klavye delikanlılığı mı, devrimin anahtarı mı?”**
http://www.sabah.com.tr/pazar/2013/01/06/klavye-delikanliligi-mi-devrimin-anahtari-mi, (6 Ocak 2013)

Scott Ben, **“ Social Media, Cause, Effect and Response”**
http://www.nato.int/docu/review/2011/social_medias/21st-century-statecraft/en/index.htm

Tanker Çiğdem, **Sosyal Medya nedir ?** http://www.sosyamobilite.com/2011/10/11/sosyal-medya-nedir/ (11 Ekim 2011)

Tiryaki Merve, **“Nobel Ödüllü Bilim İnsanlarından Gezi Çağrısı”**
http://vagus.tv/etiket/science-dergisi/ (20 Temmuz 2013)

Uçkan Özgür, **“Dijital aktivizm mi, Aktivizm mi”**
https://spotdergi.wordpress.com/2012/05/30/dijital-aktivizm-mi-aktivizm-mi/ (31 Mayıs 2012)

Uçkan Özgür, “**Dijital Aktivizm, Hacktivizm, Kripto-Anarşizm ve “Siber Savaş” 2”**
http://www.ozguruckan.com/kategori/makaleler/31721/dijital-aktivizm-hacktivizm-kripto-anarsizm-ve-siber-savas-2 (31 Mart 2012)

Uçkan Özgür, **“İletişim Örgütlenmektir”,** http://m.friendfeed-media.com/ad667e6199a702c89386a3ed88ce4801d1edc3f8 (Temmuz 2011)

Yıldırım Çağlar- Akıllı Kaplan Göknur, **“WEB 1.0, 2.0, 3.0, 4.0, …, WEB ∞”**

http://seset.ceit.metu.edu.tr/2012/01/web-1-0-2-0-3-0-4-0/

Yıldırım Hasan- Ural Ozan **“Duran Adam Salgını”**
http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23530185.asp (18 Haziran 2013)

Yaman Zeynel **“ Taksim Meydanı Kalyon’a Emanet”**
http://www.sabah.com.tr/yasam/2012/09/27/taksim-meydani-kalyona-emanet (27 Eylül 2012)

İnternet Ve Sosyal Medya Kullanım İstatistikleri 2014,

http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri-2014/ 19 Şubat 2014

Occupy Wall Street, http://occupywallst.org/ **(** 17 Aralık 2011)

http://www.geziparkikitabi.com/ (erişim tarihi:Nisan 2015)

Modern Bir Günahlardan Arınma Ayini, Radikal Gazetesi

http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cuneyt_ozdemir/modern_bir_gunahlardan_arinma_ayini_kliktivizm -1090661 (Erişim Tarihi: 17.12.2015)

Çetin Soner, "**Gezi Direnişinde Sosyal Devrim",**
http://www.insanhaber.com/sites/default/files/dosya/gezi_direnisinde_sosyal_devrim.pdf
(2015)

Taksim Gezi Parkı Güncesi, (26 Ağustos 2013) http://www.mimarist.org/2012-08-13-16-09-05.html

Arap Baharı'nın bir yılı, (Mayıs 2015), http://www.dw.com/tr/arap-bahar%C4%B1n%C4%B1n-bir-y%C4%B1l%C4%B1/a-15609554

5 Megabaytlık Bellek, 1956, http://www.evrimagaci.org/fotograf/40/7643 (22 Temmuz 2015)

Sosyal Medya Dünyayı Kurtarır mı ? http://editor.gq.com.tr/1681/sosyal-medya-dunyayi-kurtarir-mi (20 Kasım 2011)

Slactivizm Nedir ? http://www.ufuktarhan.com/makale/slactivism-slaktivizm-clicktivism-kliktivizm-nedir (1 Kasım 2013)

Radyonun İcadı http://ari.cankaya.edu.tr/~figen/radyo.htm. (8 Nisan 2014)

http://www.jstor.org/stable/10.1086/674137 (Nisan 2014)

Yeni Taksim onaylandı, http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25319319, (4 Şubat 2012)

Ödüllü belgesel: Ekümenopolis, http://t24.com.tr/haber/kentsel-donusumu-ve-3-kopru-projesini-desifre-eden-odullu-belgesel,218616, (30 Kasım 2012)

Taksim Meydanı Projesi'nin İlk Etap İhalesi Hakkında Basın Duyurusu, http://www.mimarist.org/odadan/2357-taksim-meydani-projesi-nin-ilk-etap-ihalesi-hakkinda-basin-duyurusu.html, (22 ağustos 2012)

Small Change: Why The Revolution Willnot Be Twited, The New Yorker Magazine http://www.newyorker.com/magazine/2010/10/04/small-change-3 (Ekim 2010)

#birinci gezi yıl, http://www.hurriyet.com.tr/gundem/26521568.asp, (31 Mayıs 2014)

Yayalaştırma için Taksim'e ilk kazma vuruldu, http://www.bugun.com.tr/son-dakika/yayalastirma-icin-taksime-ilk-kazma-vuruldu-haberi/407774, (31 Ekim 2012)

Taksim İçin Taksim'de Nöbet! , http://www.mimarist.org/odadan/2615-taksim-icin-taksim-de-nobet-her-aksam-18-00-21-00-saatleri-arasinda.html, (5 Kasım 2012)

CHP'lilerden 'Topçu Kışlası' Eylemi, http://www.haberler.com/chp-lilerden-topcu-kislasi-eylemi-4312795-haberi/, (7 Şubat 2013)

New York Üniversitesi'nden Twitter'da Gezi Parkı raporu, http://www.hurriyet.com.tr/planet/23425695.asp, **(**3 Haziran 2013)

Sosyal medyaya düzenleme gerekir mi? http://www.bthaber.com/sosyal-medyaya-duzenleme-gerekir-mi-2, (8 Temmuz 2013)

Güncel Sosyal Medya İstatistikleri, http://www.teleperformance.com.tr/2015-guncel-sosyal-medya-istatistikleri-Blog-72 (2015)

Protestolar The Economist'e kapak oldu! http://ekonomi.haber7.com/ekonomi/haber/1043917-protestolar-the-economiste-kapak-oldu**, (**29 Haziran 2013)

Konda'nın Gezi araştırmasından çarpıcı sonuçlar çıktı, http://www.radikal.com.tr/turkiye/kondanin_gezi_arastirmasindan_carpici_sonuclar_cikti-1195741, **(**5 Haziran 2014)

Türkiye Gazeteci Hapsetmekte Birinciliği Bırakmıyor, http://bianet.org/bianet/insan-haklari/152155-turkiye-gazeteci-hapsetmekte-birinciligi-birakmiyor, (18 Aralık 2013)

AKP yine medyaya baskı yapmakla suçlandı, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/02/140213_cpj_turkiye, (13 Şubat 2013)

Gezi'de 8. acı Berkin Elvan, http://www.bugun.com.tr/gundem/gezide-8-aci-haberi/1010977, (12 Mart 2014)

Google Plus, https://plus.google.com/collections/featured (2015)

Google Plus Nedir ,http://shiftdelete.net/google-plus-nedir-nasil-kullanilir-30866 (18 Temmuz 2011)

Facebook Newest Challnge Google Plus, http://www.npr.org/2011/06/29/137507567/facebooks-newest-challenger-google-plus (2011)

Gezi davasında tüm sanıklar beraat etti, 1 Mayıs'ta Taksim çağrısı yaptı, http://zete.com/gezi-davasinda-tum-saniklar-beraat-etti-1-mayista-taksim-cagrisi-yapti/ (29 Nisan 2015)

http://beta.cnbcefinans.com/yasam-ve-teknoloji/sosyal-medya/gezi--icin-135-milyon-tweet

Gezi Parkı Davası'nda tüm sanıklara beraat, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/265261/Gezi_Parki_Davasi_nda_tum_saniklara_beraat.html, (29 Nisan 2015)

Sosyal medyanın Arap Baharındaki Rolü http://www.e-siber.com/sosyal-medya/sosyal-medyanin-arap-baharindaki-rolu-bilimsel-olarak-kanitlandi (18 Eylül 2011)

Twitterin Aktif Kullanıcı Sayısı http://webrazzi.com/2015/07/29/twitterin-aylik-aktif-kullanici-sayisi-316-milyon/ (29 Temmuz 2015)

Twitterın Gündelik Yaşamın Yeni Rutini http://www.sosyalmedyahaber.com/2011/10/akademik-calisma-twitter-gundelik-yasamin-yeni-rutini-pit-pit-net/ (Ekim 2010)

İşte Taksim Dayanışması'na beraat kararının gerekçesi, http://www.dha.com.tr/iste-taksim-dayanismasina-beraat-kararinin-gerekcesi_928482.html, (8 Mayıs 2015)

Gezi Parkı Forumları Facebook'ta, http://www.bianet.org/bianet/toplum/147759-gezi-parki-forumlari-facebook-ta, (19 Haziran 2013)

Herkes duran adamı konuşuyor! , http://www.milliyet.com.tr/herkes-duran-adam-i-konusuyor-/gundem/detay/1724339/default.htm, (18 Haziran 2013)

Disk ve Kesk’ten genel grev kararı, http://arsiv.taraf.com.tr/haber-disk-ve-kesk-ten-genel-grev-karari-126486/, (17 Mayıs 2013)

28 Mayıs’tan 15 Haziran’a Gezi direnişi, http://zete.com/28-mayistan-15-hazirana-gezi-direnisi/, (27 Mayıs 2014)

Başbakan 'Gezi' heyetiyle görüştü, http://www.sabah.com.tr/gundem/2013/06/12/kritik-gezi-gorusmesi-basladi , (12 Haziran 2013)

NTV önünde Oğuz Haksever eylemi, http://odatv.com/n.php?n=ntv-onunde-oguz-haksever-eylemi-1206131200, (12 Haziran 2013)

Amanpour'dan, İbrahim Kalın'a: The show is over, http://www.radikal.com.tr/dunya/amonpourdan_ibrahim_kalina_bayim_gosteri_bitti-1137235, (12 Haziran 2013)

BM'den Gezi Parkı açıklaması, http://www.milliyet.com.tr/bm-den-gezi-parki-aciklamasi/dunya/detay/1721728/default.htm, (11 Haziran 2013)

Bezmi Alem Valide Sultan Camii'deki iddialara imamdan cevap, http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23447204.asp , (6 Haziran 2013)

Erdoğan 'camiye içkiyle girdiler' iddiasını tekrarladı, http://www.hurriyet.com.tr/gundem/23468860.asp, (10 Haziran 2013)

Parkıma Dokunma, http://www.milliyet.com.tr/gezi-icin-taksim-e-on-binler-akti/gundem/detay/1720737/default.htm, (10 Haziran 2013)

Türkiye’de Neler Oluyor? , http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25447207/, (5 Haziran 2013)

Başbakan Erdoğan'a muhteşem karşılama, http://haber.star.com.tr/guncel/basbakan-erdogana-muhtesem-karsilama/haber-760465, (7 Haziran 2013)

Kendimizi Gezi’de Hissettik, http://everywheretaksim.net/tr/birgun-ofkeliler-kendimizi-gezide-hissettik/ (2 Ekim 2013)

Slacktivizm(Slactivism) & Kliktivizm(Clicktivism) Nedir? Martı Dergisi, sayı Ekim 2013 http://www.martidergisi.com/slactivism-slaktivizm-clicktivism-kliktivizm/ (17 Aralık 2014)

Gezi Parkı'nda Kandil'li eylem, http://www.radikal.com.tr/turkiye/gezi_parkinda_kandilli_eylem-1136463, (6 Haziran 2013)

Chomsky'den 'çapulcu' desteği, http://www.aksam.com.tr/dunya/chomskyden-capulcu-destegi/haber-212842 (5 Haziran 2013)

Roger Waters'tan Gezi Parkı'na destek, http://www.hurriyet.com.tr/planet/23423705.asp, (3 Haziran 2013)

Facebook'un Kuruluşu ve Tarihi, http://www.medyaakademi.org/2014/11/08/facebookun-kurulusu-ve-tarihi/ (8 Kasım 2014)

Facebook Türkiye'de Aylık Kullanıcı Sayısı, http://webrazzi.com/2015/09/03/facebook-turkiye-aylik-kullanici-sayisi/ (9 Mart 2015)

Facebook 2030, http://www.gazetevatan.com/2030-yilinda-facebook-kullanici-sayisi-5-milyara-ulasacak-912093-teknoloji/ (5 Şubat 2016)

Borsa'da son 10 yılın en büyük düşüşü!
http://web.archive.org/web/20130623033520/http://www.aksam.com.tr:80/ekonomi/borsada-son-10-yilin-en-buyuk-dususu/haber-212292, (3 Haziran 2013)

AKM yerine 'Barok' bir opera binası!, http://www.gazetevatan.com/-akm-yerine--barok--bir-opera-binasi---544347-gundem/, (8 Haziran 2013)

Slavoj Žižek'in Gezi Parkı Direnişi Mesajı,
http://www.haberbosnak.com/genel/02/06/2013/slavoj-zizekin-31-mayis-direnisi-mesaji/#.VUqSL_ntmko , (2 Haziran 2013)

Madonna, Tilda Swinton, Moby ve Miranda Kerr'den Gezi Parkı eylemlerine dev destek,
http://www.hurriyet.com.tr/planet/23418975.asp, (2 Haziran 2013)

İşte Gezi Parkı olaylarının bilançosu, http://www.yenisafak.com.tr/gundem/iste-gezi-parki-olaylarinin-bilancosu-528992, (2 Haziran 2013)

Gezi Parkı'nda hangi gün ne olmuştu? http://galeri.sozcu.com.tr/2014/foto/genel/gezi-parkinda-hangi-gun-ne-olmustu.html?pid=14

Göstericiler Boğaz Köprüsü`nü kapattı, http://www.milliyet.com.tr/gostericiler-bogaz-koprusu-nu/gundem/detay/1717111/default.htm, (1 Haziran 2013)

Gezi Parkı eylemcilerinden Erdoğan'a teşekkür, http://www.radikal.com.tr/turkiye/gezi_parki_eylemcilerinden_erdogana_tesekkur-1135465 (29 Mayıs 2013)

Eylemciler Gezi Parkı'nda sabahladı, http://www.sabah.com.tr/gundem/2013/05/29/eylemciler-gezi-parkinda-sabahladi, (29 Mayıs 2013)

Gezi Parkı'ndaki nöbete biber gazı, http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25445552, (28 Mayıs 2013)

İstanbullulara çağrı: Gezi Parkı'na sahip çık!, http://t24.com.tr/haber/istanbullulara-cagri-gezi-parkina-sahip-cik,227571, (12 Nisan 2013)

Dağılın yoksa dağıtırız! http://www.gazetevatan.com/-dagilin-yoksa-dagitiriz---534541-gundem/ , (1 Mayıs 2013)

Sosyal Hayal Dünyamız, http://blog.turkcell.com.tr/sosyal-hayal-dunyamiz, (2014)

Taksim Topçu Kışlası için son karar verildi, http://www.mynet.com/haber/guncel/taksim-topcu-kislasi-icin-son-karar-verildi-680893-1, (27 Şubat 2013)

Ödüllü belgesel: Ekümenopolis, http://t24.com.tr/haber/kentsel-donusumu-ve-3-kopru-projesini-desifre-eden-odullu-belgesel,218616, (30 Kasım 2012)

Wall Street'i işgal et eylemi 82 ülkeye yayıldı, http://t24.com.tr/haber/wall-streeti-isgal-et-eylemi-82-ulkeye-yayildi,175230, (16 Ekim 2011)

Yeni Taksim onaylandı, http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25319319, (4 Şubat 2012)

Hack Kültürü ve Hacktivizm, Pınar Demirkan http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/hack-kulturu-ve-hacktivizm.pdf (2015)

Raporlar

Aslan Duygu "**Sosyal Medya, Basın ve Ekonomideki Gezi Parkı Etkisi (Rapor)**" http://sosyalmedya.co/gezi-parki-basin-ekonomi/ (14 Haziran 2013)

Bilgiç Ercan Esra, **“Gencim, Özgürlükçüyüm, Ne İstiyorum? #direngeziparkı Anketi Sonuç Raporu”** http://www.academia.edu/3990413/Gencim_%C3%96zg%C3%BCrl%C3%BCk%C3%A7%C3%BCy%C3%BCm_Ne_%C4%B0stiyorum_direngezipark%C4%B1_Anketi_Sonu%C3%A7_Raporu (12 Haziran 20139

Somemto, **“Gezi Parkı Eylemleri Haftasında Sosyal Medya Analizi”** http://bigdataturkey.org/wp-content/uploads/2013/06/Somemto-Gezi-Park%C4%B1-Haftas%C4%B1-Sosyal-Medya-Analizi.pdf

Bilimsel Makaleler

Ahmet Taylan, **Alternatif Medya ve Bianet Örneği**, Ankara Üniversitesi Doktora Tezi, 2012. S.11-12.

Akbıyık, N. ve Musa Öztürk “**Sivil Toplum ve Sosyal Medya Perspektifinde “Arap Baharı” ve “Wall Strett’i İşgal Et” Eylemleri**”,Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi II

Ekinci İlker **“ Endüstriyel Futbolda Politik Tribün”** 2012 http://www.academia.edu/5233984/End%C3%BCstriyel_Futbolda_Politik_Trib%C3%BCn

Gönenç Yapar Aslı, **“İletişim Teknolojilerinin Medya üzerindeki Etkileri”** http://cim.anadolu.edu.tr/pdf/2004/1130847878.pdf

Karagöz Kezban, “Yeni Medya Çağında Dönüşen Toplumsal Hareketler ve Dijital Aktivizm Hareketleri” http://www.iletisimvediplomasi.com/yeni-medya-caginda-donusen-toplumsal-hareketler-ve-dijital-aktivizm-hareketleri/ İletişim ve Diplomasi Hakemli Dergi (30 Eylül 2013)

Mehmet Meder- Güney Çeğin, http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1357340110_10-SEMBOL%C4%B0K%20%C5%9E%C4%B0DDET%20ARENASI.pdf (2015)

Mehmet Sincar, **Avrupa Birliği Sürecinde Yükselen Ağ Toplumu ve Eğitim Yöneticileri** http://www.academia.edu/3752791/Avrupa_Birli%C4%9Fi_S%C3%BCrecinde_Y%C3%BCkselen_A%C4%9F_Toplumu_ve_E%C4%9Fitim_Y%C3%B6neticileri

http://www.academia.edu/5270831/Alternatif_Medya_Olarak_Yeni_Medya

M. Butler, **Clicktivism, Slactivism or 'Real' Activism Cultural Codes of American Activism In The Internet Era,** Master Thesis, University of Colorado. (2012)

Oğan Sinan, "**Protestoların "Bumerang Etkisi": Tahrir'den Wall Street'e Halk Ayaklanmaları",** http://www.turksam.org/tr/makale-detay/642-protestolarin-%EF%BF%BDbumerang-etkisi-tahrir-den-wall-street-e-halk-ayaklanmalari (3 Kasım 2011)

Samuel Alexander, **"Hacktivism and the Future of Political Participation**" http://alexandrasamuel.com/dissertation/pdfs/Samuel-Hacktivism-entire.pdf (Ocak 2016)

Şen A. Fulya, **"Toplumsal Hareketler ve Medya, Wall Street İşgali'nin Medyadaki Temsili"**, http://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/makaleler/GMJ_4._sayi_Bahar_2012/pdf/Sen.pdf,

Şener Gülüm, **"Gezi Hareketinde Dijital Direniş taktikleri"** http://www.academia.edu/9876451/Sosyal_Medya_%C3%BCzerinden_haber_do%C4%9Frulama_%C3%BCzerine_ (Aralık 2015)

Tekek Murat, **"Sosyal Medya ve Arap Baharı"** http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2964

Yüksel Okan, **"Arap Baharı ve Sosyal Medya"** http://politikakademi.org/2013/07/arap-bahari-ve-sosyal-medya/ (5 Temmuz 2013)

Videolar

Can Dündar, **"Gözdağı"** https://www.youtube.com/watch?v=32G5PLAK3PE

Ekümenopolis, https://www.youtube.com/watch?v=maEcPKBXV0M

Evgeny Morozov **"İnternet Orwell'ın Korktuğu Şey mi?"** https://www.ted.com/talks/evgeny_morozov_is_the_internet_what_orwell_feared/transcript?language=tr (Eylül 2009)

Tuluhan Tekelioğlu, **“Persona Non Grata”** https://www.youtube.com/watch?v=-5OZqMkSAIs

3 Haziran 2013 “İçki içen alkoliktir” https://www.youtube.com/watch?v=aqOoO2zCXKQ

Dergiler

Birikim Dergisi, Temmuz-Ağustos 2013,sayı 291-292; İstanbul.

#Yaşarken Yazılan Tarih Dergisi, 1.Basım, Ekim 2013, İstanbul.

Tempo Dergisi, Ağustos 2013, İstanbul.

EKLER

Bu araştırma çerçevesinde Gezi Parkı Protestolarına katılan taraflar, gazeteciler ve akademisyenlerden oluşan 18 kişiye derinlemesine mülakatlarda standart sorular sorulmuş, görüşmecilerin olaylara müdahil olma perspektiflerine göre sorular genişletilmiştir.

Derinlemesine mülakat soruları:

*Gezi Parkı Protestoları’nı nasıl analiz ediyorsunuz?

*Gezi Parkı Protestolarına nasıl müdahil oldunuz?

*Sosyal medya kullanıcısı mısınız?

*Sosyal medya kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

*Gezi Parkı protestolarında geleneksel medyanın konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Gezi Parkı Protestolarında sosyal medyanın konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Toplumsal hareketler bağlamında sosyal medya kullanımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Gezi Parkı Protestolarını çağdaşları olan Arap Baharı ve Occupy Wall Street ile sosyal medya açısından değerlendirir misiniz?

*Gezi Parkı Protestoları süresince sosyal medyadaki haber akışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

*Dünyadaki ve Türkiye'deki sosyal medya kullanımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

*20 yıl sonra medya tarihi Gezi Parkı Protestolarını nasıl yazacak?

Mülakatlar

Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu

Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı

Morozov ve Shirky'nin sosyal medya ile ilgili görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Morozov "Net delusion'a" göre sosyal medyanın toplumsal olaylara etkisine çok anlam yüklenmemeli. Sosyal medya toplumsal olaylarda tetikleyici bir güç, bir kıvılcım, bir organize olma halinde etkili oluyor. Sosyal medyanın etkisinin Gezi olaylarındaki süreçte çok etkili olduğunu görüyoruz. Dijital devrim olma yolunda önemli gelişmeler gösterdi. İnternet kontrol edilemez bir güç, içinde yaftalama, nefret söylemi, yalan haberler, kartopu etkisi, eksik bilgilendirme, çarpık bilgilendirme, dezenformasyon, trollerin yaptığı provokasyonları gördük. Diğer taraftan bu mecrayı çok iyi kullanan bilinçli bir kesim de var. Gezi parkı sürecinde bir iç denetim yaşandı. Yaygın medya duyarsızca 3 maymunu oynadı, olayları görmezden geldi, kimilerine göre gönüllü kimilerine göre gönülsüzce otosansür uyguladı. Kamunun bilgi edinme hakkı elinden alındı. İşine gelmediği için haberleri vermedi. Sosyal medya, özellikle twitter olmasaydı olayların boyutunu öğrenemeyecektik. Bir toplumsal hareket olarak meşru bir sivil itaatsizlik hareketiydi. Umut verici ve bir başka iletişimin mümkün olduğunu gördük. Sosyal medyanın sloganı zaten bir başka iletişim şeklini işaret eder. Biz Gezi olaylarında direniş kültürünü gördük, gidişattan memnun olmama ve aksiyona geçme ve umudun olduğunu gördük. İnternet ve sokağın iç içe geçtiğini gördük. İnsanların Slactivizmden öteye geçerek sıfır şiddetle harekete geçtiğini, sokağa çıktığını gördük. Cumartesi anneleri, vicdani retçiler gibi sivil itaatsizlik eylemidir. Toplum kendi içindeki provokatörleri kendi elimine etti. Gezi olayları bizi umutlandırdı. Gezi olayları hiyerarşik değildi, otoriter değildi, organize bir hareket değildi. İnsanlar kendilerine sorulmadan bir şeylerin yapılmasına, çevrenin iğfal edilmesine, nasıl giyineceklerine, nasıl yaşayacaklarına, ne içeceklerine, hatta nasıl doğuracaklarına karışılmasına karşı isyan ettiler. Hayatlarının kendilerine dikte edilmesine isyan ettiler. Var olma

biçimlerine müdahale edilmesine karşı çıktılar. Türkiye'de ortak yaşama kültürünün gelişmemiş olması, toleransız olunması bu süreci getirdi. Gezi parkı sürecinin nüvelerine baktığımızda bu sosyolojik etkileri görüyoruz. Biz eleştiriye açık değiliz, tartışamıyoruz, clientalist, kayırmacı politikalar yaygın. Birbirimize benzemeyen insanlarla birlikte yaşamaya ihtiyacımız var. Bu süreçte yaygın medya sınıfta kaldı, iktidar meydandaki insanları anlayamadı, anlamak istemedi, onlara kulak vermedi, işine gelmedi, uluslar arası medya ajan ilan edildi, iktidara karşı olanlar yaftalandı, komplo teorilerine varan bir paranoya yaratıldı. Hayatında sokağa çıkmayan insanlar bu süreçte ilk kez sokağa çıkıp protesto eylemlerine çıktı. Havuz medyası Kabataş olaylarıyla ilgili, Dolmabahçe cami ile ilgili yalanlar üzerinden propaganda yaptılar. Bir medya terörü yaratıldı. Geleneksel medyanın tıkandığı yerde haberler sosyal medya üzerinden aktı. Geleneksel medyanın karnesi bu dönemde çok kötüydü. Sosyal medya haber akışını sağladı ancak orada da Benedict Anderson'un dediği gibi hayali cemaatler yaratıldı, dezenformasyonlar yapıldı. Sosyal medya denetimsiz bir özgürlük alanı olduğu için bunun avantajları yanında dezavantajları da yaşandı.

Occupy olayları, Arap Baharı gibi sosyal medya ile tetiklenen toplumsal olaylarda sosyal medya etkisini bariz bir şekilde görüyoruz.

Türk medyası neden suskun?

Türk medyası özgür değil. Medyada hak ve sorumluluklar dengesinin var olması gerekir, ayrıca medya patronu birçok alanda iş yapıyorsa bağımsız olamaz. Medya patronunun ekonomi politiği ile ilgilidir bu. Yani medya patronu kendi şirketlerinin çıkarı için göbeğinden kamu otoritesine bağlı. Bu nedenle, ihaleye giren bir medya şirketi susacak, iktidarı incitmeden haber yapacak, yolsuzluk haberlerini görmeyecektir. Chomsky'nin dediği gibi halka haber olarak bu minvalde bir zehir saçılmaktadır. Halk iyi bir medya okur-yazarı olmadığı için kendisine sunulan bu orası burası kesilmiş haberleri gerçek sanmaktadır. Biz feodal ve sözlü kültürün yazılı kültüre baskın olduğu bir toplum olduğumuz için bu tıkanmaları yaşıyoruz. Ayrıca gazetecilerin sendikalaşma sorunları da bu süreci körüklüyor. Sendikal haklarından mahrum kalmış gazeteciler, medya patronlarının ekonomi politiği, iktidarın medyayı, basın özgürlüğünü görmek istemeyişi, ifade özgürlüğünü hiçe sayması medyanın bugünkü hale getirdi. Alternatif medya şu anda tek kurtarıcıdır. Ancak 75 milyon nüfusun kaç kişisi alternatif medyaya erişim sağlayabiliyor, onu kaç kişi kullanabiliyor, bu her şeyden daha önemli. Alternatif medya iki açıdan çok önemli; alternatif medya, toplumda sesini ana akım medyada duyuramayanların sesi oluyor, yaygın medyanın görmek istemeyen güç odaklarının sesi oluyor, geleneksel medyanın yapamadığı kamu sorumluğunu alternatif medya yapıyor. Bu aşamada alternatif medya hem katılımcı hem dahil olma işlevini yerine getiriyor. Bir diğer önemi, güç

odaklarının üstünü örtmek istediği, görmek istemediği, duyulmasını istemediği araştırmacı gazeteciliğin kökeninde yatan mecraya bir dinamizm getiriyor. Ancak bu medyanın alternatif olması için bağımsız olması gerekiyor. Başka bir iletişimin umudu alternatif medyadır.

Can Dündar

Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni-Gazeteci

Gezi olaylarının üzerinden 2 yıl geçti. Bugün Gezi olaylarını nasıl görüyorsunuz?

Tarihe geçen bir isyan eylemi, kendiliğinden gelişen bir itiraz eylemi, spontane, örgütsüz, ama çok güçlü bir tepkinin dışa vurumu, ateşin ele değme hali ve aynı hızla geri çekilmesidir. Israrla bunun ardında bir güç olduğunu söylediler, ama yoktu. O yüzden bu kadar hızla dağıldı. Gezi olaylarının tarihe geçen bir başkaldırı olduğunu düşünüyorum.

Gezi Protestosunun çağdaşları olan Occupy Wall Street ve Arap Baharı ile benzerlikleri var mı?

Akraba olduklarını düşünüyorum. Pek çok ortak özellikleri var. Genç olmaları, kendiliğinden gelişmeleri, sosyal medya kullanımı, örgütsüzlükleri, çabuk dağılmaları gibi birçok ortak noktaları var. Sosyal medyanın bir çok yararlı özelliği yanında, sosyal medyanın bir illüzyon olduğunu düşünüyorum. Sosyal medyanın yanıltıcı bir özelliği var bize başka bir dünyada yaşadığımız duygusu veriyor. Ve bu illüzyona çok takılırsanız gerçek dünya gelip suratınıza çarpıyor. Bu olaylara baktığımızda da bütün eylemcilerin sosyal medyada böyle sanal bir dünya algısı yaratıp, sonradan asıl dünyanın gerçekleriyle yüzleşme halini yaşadık. Türkiye örneğine baktığımızda o çocukların, 80'lerin 90'ların eylemcilerinden farklı olarak polisin vahşeti hakkında, örgütlenme hakkında, iktidarın neleri göze alabileceği hakkında bir fikre sahip olmadıklarını, sadece düz bir itiraz ile dillendiklerini görüyoruz. Bunlar olmadığı zaman ne polise direnmeniz mümkün, ne o barikatları sağlam tutmanız mümkün, ne kitlesel destek alabilmeniz mümkün, ne de bunu örgütlü bir harekete dönüştürmeniz mümkündür. Aslında bu da olayların naifliğini ve samimiyetini gösteriyor. Ardında bir dernek, bir parti, bir örgüt, bir sendika, işçi sınıfı olmadığı zaman hareket, bir tür kitlesel itiraza dönüşüyor. Bu da çok kıymetli ama yeterli değil.

Geleneksel medyanın Gezi Protestoları'ndaki durumunu analiz eder misiniz?

Bu süreçte medyanın iktidar safında yer almasına şaşırmamak lazım. Çünkü medya devletin ideolojik aygıtlarından biridir. Bu nedenle halkın yanında yer alması beklenemez. 4. Kuvvet denilen

yasama-yürütme-yargı ile birlikte sistemi ayakta tutanlardan biridir medya. Dolayısıyla kriz anlarında iktidarın yanında yer almasına şaşırmamak lazım, öteki türlüsü çok aşırı bir beklenti olur. Böyle bir sermaye yapısı içinde, iktidarla kenetlenmesi içinde medyanın halkın yanında yer alması aşırı bir beklenti olur. Gezi'nin güzelliği medyaya alternatif arayışına yöneltmesi oldu. Farklı iletişim kanallarının açılabileceğini gördük. Ve bu farklı yöntemler çok daha sağlıklı bir medyanın temelini attılar, tohumunu serptiler. Biz ilk kez bir TV istasyonunun önüne gidip niye bizi göstermiyorsunuz diyen bir kitle gördük, bu hem o kanal hem kitle, hem bu ülkede iletişimin geleceği için çok sağlıklı bir durum oluşturdu. Bu dönem medyanın suskunluğunu beni şaşırtmadı. Alternatif medya bize çözümler getiriyor aslında. Türkiye'de özel sektörün gelişmemiş olması ve devlete göbekten bağlı olması, sağlıksız bir yapılanmaya yol açıyor. Medya sahipleri diğer işleri nedeniyle iktidara göbekten bağlılar, böyle durumlarda gerçeğin yanında durmaları onlara çok ağır faturalara mal olabiliyor, niye keyiflerini bozsunlar, niye iktidarı karşılarına alsınlar ki? Bu nedenle medyada iktidarın gözünün içine bakarak hizalanma var. Ekonomiye bağlı siyasal bağımlı bir medya var. Bağımsız bir medyaya ulaşamadıkça, biz her zaman iktidar yanında hizalanmış bir merkez medya göreceğiz. Sistem o günlerde dara düştü, polis gücünün yetmeyeceği anlaşılınca ideolojik destek gerekti ve basın görev çağrılarak bu ideolojik fonksiyon yerine getirildi.

Dünyadaki gazeteciliğin durumu nedir?

Dünyada bu kadar pervasızca yapılamıyor, demokrasi geleneği güçlü ülkelerde başka mecralar var, sivil toplum var, üniversiteler var, bağımsız medya var, insanların sesini daha gür duyuracakları mecralar var, sendikalar var, meslek örgütleri var. Onlar olmadığı zaman tamamen çıplak iktidarla yüz yüze gelme hali oluyor. Farklı mecralar olduğunda merkez medyanın fonksiyonu o zaman zayıflıyor. Türkiye'deki sıkıntı bu mecralardan mahrum olmaktır.

Bir yazınızda bugün 12 Eylül'ü arıyoruz demişsiniz, hala aynı görüşte misiniz?

13 yıldır bu iktidarla yaşıyoruz. Sansür yöntemleri o kadar gelişmiş değildi, kayyum yollayayım gidip gazetenin içeriğini değiştireyim gibi durumlar yoktu. 10 işadamını toplayıp onları kendime bağlayayım bir havuz oluşturayım denilen bir ortam yoktu. Bugün çok gelişkin yöntemler keşfettiler. Tabi en önemlisi basının örgütsüz olması nedeniyle basın çok daha kolay teslim alındı, kendine bağlı büyük bir grup oluşturdu. Vergi yöntemi kullanıldı. Bunlar askeri yönetimin aklına gelmeyen yöntemlerdi. Yaygın bir öz denetim ruh hali yaratıldı. Başına bir şey gelmeyecek olan da yazı yazamamaya başladı. Bu korku ikliminin önemli bir etkisi ve bu sürecin uzaması 12 Eylül'den çok farklı bir süreçte olduğumuzu gösteriyor. Bizim sendikalarımız olmadığı için ortak eylem, ortak hareket sağlamadı.

O dönem siz de görevden ayrıldınız?

Basın tarihini bilen zaten bu gelen durumu size anlatıyor, izne ayrılıyorsunuz, uyarı alıyorsunuz, belli bir tahammül sınırı var, bunu aşınca sıranın size geldiğini anlıyorsunuz zaten. Son sesi de sustursa, son gazeteyi de kapatsa yine bu ülkede bu muhalefet dinmeyecek. Bunu görene kadar bizim cesaretle, inatla direnmemiz lazım. Biz bu ülkeden asla uzaklaşmayacağız, bu ülkenin bir parçasıyız, bu baskıya karşı teslim etmemek için direneceğiz.

Gezi olaylarındaki sosyal medya etkisini nasıl analiz ediyorsunuz?

Benim için sosyal medya hem hayranlık verici, hem de korku verici bir mecra. Ben kendimi ifade olanağım olduğu sürece sosyal medya kullanmadım. İhtiyaç duymadım. Ancak gazetedeki köşemden olunca kendimi ifade etmek için sosyal medya kullanmaya başladım. Sosyal medya çok güçlü bir olanak, bizi birbirimizden haberdar eden, bizi birbirimize bağlayan, örgütleyen, haber alma hakkımıza yeni mecralar sunan gülü bir imkân. Ama aynı zamanda hızla yalan üreten, ırkçılığı besleyen, hakareti, nefret söylemini yaygınlaştıran, çok tehlikeli bir medya. Denetimsiz olması hem çok büyük bir avantaj, hem de korkutucu, yolunu arayan 'genius' (dahi) bir çocuk gibi, iyi yönde kullanılırsa çok iyi olacak, ama kötünün eline geçerse başımıza bela olacak bir mecra.

Gezi birçok farklı düşünce yapısını yan yana getirdi?

Baskı karşısında köşeye sıkıştırılan insanlar, neyin davasını güttüklerini ikinci plana atıp, neye karşı oldukları noktasında bir araya gelebiliyorlar. Bunun iyi bir örneğiydi Gezi olayları. Bu açıdan bize umut verdi. Kürt- Türk meselesinde, Alevi- Sünni meselesinde, sağ-sol meselesinde toplumun baskı karşısında tüm bunları bir kenara koyabileceğini gösterdi, Gezi gücünü bundan aldığı gibi, sanıyorum iktidarın korkusunu da buradan yarattı.

20 yıl sonra medya tarihi bu günleri nasıl yazacak?

Sanırım bir penguen resmiyle sembolize edilecek. Her şeyi çok iyi anlatan bir örnek; çünkü, burada kıyamet koparken gözünü kutuplara çevirmenin eşsiz bir sembolü olarak tarihe geçecek penguen. Hepimiz için bir sınav yeriydi Taksim Meydanı. Biz orada kimin safındayız? Neyin yanındayız? Neden gazeteciyiz? Büyüyünce ne olacağız? Bütün bu sorulara cevap bulduk. Oradaki saflaşma bizden ziyade ileride çocuklarımızın değerlendireceği bir şeye dönüştü. Çok kötü sınav verenler oldu. Nispeten kendini kollayanlar oldu. Bundan çok sağlam çıkanlar oldu. Tüm bunlar 20 yıl sonra yapılacak muhasebe. Medyanın kriz anlarında nasıl bir iktidar aletine dönüşebildiğinin eşsiz bir örneğidir. Tez yazacak olsanız, eşsiz bir örnek bu, insanlarda böyledir kriz anında gerçek kişilikleri

ortaya çıkar. Uçak kazalarından sonra boşanmaların artması gibi ya da deprem anında balkondan atlayanlar gibi, Gezi olayları da depremde ilk atlayanlar kendini ortaya koydu. Şimdi onlarla boşanma zamanı.

Prof. Dr. Aslı Tunç

Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Morozov ve Shirky'nin sosyal medya ile ilgili görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Morozov çok karamsar, Shirky ise çok iyimser. Sosyal medyanın herkese özgürlük getireceği fikrine katılmıyorum. Ancak sosyal medya dikensiz gül bahçesi değil, burada bir şirketleşme söz konusu ve tabi devletlerin de, terör örgütlerinin de müthiş bir varlığı var. Bugün sosyal medyanın bu karanlık tarafını daha iyi görüyoruz. Sosyal medyanın herkese özgürlük getirecek tanımlarını naif buluyorum, bu alanın giderek şirketleştiğini görüyoruz. Ancak yurttaşın gücü burada hala etkilidir. Birey hala burada kendine alan yaratıyor ve kendini ifade ediyor. Türkiye'de ana akım medya fonksiyonunu, işlevini getiremediği noktada sosyal medya etkinleşti. Ana akımın hantal, ideolojik yapısı ayrıca habercilik refleksinin kaybedilmesi, ayrıca yurttaş adına söz söyleyemez hale gelmesi yurttaşın kendini gösterebileceği platformlara kaydırmasına neden oldu. İnsanlar gerçekleri duymak ve var olan haberleri okumak ve görmek istiyorlar. Gezi'de yanı başında olan olayların hiçbir şekilde ana akımda yer almaması halkı dehşete düşürdü. Halk bunu Gezi'de kendi gözleriyle gördü. Yanı başında Tomaların su sıktığı, polisin şiddet uyguladığı insanların, ana akımda hiç haber yapılmaması insanları dehşete düşürdü. Bu kadar umursamaz, bu kadar karanlık bir dönemi biz Gezi'de yaşadık. Bu gazetecilik adına ana akım için en utanç verici dönemlerinden birini yaşadı. Gezi'yi sosyal medya yarattı diyemeyiz, buna dijital bir devrim de diyemeyiz; çünkü bu insanlar eğitimli ve kentliydi ve bu teknolojiyi kullanıyorlardı zaten. Sosyal medya ana akımın yerine geçemez. Ancak bu artık büyük bir medya sahası, bugün online ve offline birbirinden ayrılmaz, Bugün anlık haberlerde, felaket durumlarında, toplumsal olaylarda sosyal medya öne geçiyor. Geleneksel medya daha köhne, geride kalıyor. Genç kuşak inanamadığı için gazete almıyor. Nitelikli gazeteciler artık işini yapamadığı için sosyal medyaya kaymalarına neden oluyor. İnsanlarda tanıklıklara dayanan ya da daha nesnel haberleri sosyal medyadan almak istiyor. Çünkü biliyorlar ki bu haberleri gazetelerde göremeyecekler. Sosyal medya bu alanda çok etkili oldu. Gazeteciler sosyal medya ile doğrudan halka ulaşma şansına sahip oldular ve editörleri, patronları olmadan gazetecilik yapmaya başladılar. Periscope, ustream, bloglar sayesinde doğrudan halka yayın yapabiliyorlar. Bu bir alternatif değil, bu BBC'nin ortadan kalkacağı anlamına gelmez. Bu sadece alternatif oluşturur. Bu alanda haberin doğruluğunu teyit etmek çok önemli, çünkü

kontrolsüz sosyal medyada bir akış olabiliyor. Gezi olaylarında yalan haberler sokağa çıkan insanları arttırdı. Kabataş, Dolmabahçe cami gibi yalan haberlerde sosyal medya halkın tepkisini artırdı. Televizyon ülkemizde en etkili araç hala, ancak sosyal medyanın etkisi gün günden artıyor. Mesela 'aktroller' bu sebeple ortaya çıktı.

Gezi olayları medya açısından bir kırılma noktasıdır, bir değişim noktasıdır, bir mihenk taşıdır. Gün günden sosyal medyanın etkinliği daha artacak ve bunun başlangıcı olarak da Gezi olayları görülecektir. Bu süreç devam edecek, farklı toplumsal hareketler olacak. İşin boyutu daha saydam hale gelecek ve halkın tepkisi daha görünür olacak. Burası özgürlük isteyen halkın bir mücadele alanı olacak. Haklın sesini çıkaracağı alanlar, araçlar ortaya çıkacaktır ve özgürlükler için kullanılmalıdır.

Kadri Gürsel

Gazeteci

Bir gazeteci olarak Gezi Protestolarını nasıl tanımlıyorsunuz?

Gezi, Türk toplumunu ve Türk siyasetini değiştiren bir olgudur. Bu değişim hala bakidir ancak bu değişimin siyasette ve Türkiye'nin yöneliminde fiile geçmemiş olmasın karşısında bu değişime karşı çıkan güçleri ele alıp denklemi öyle kurmak gerekir. Gezi'nin Türkiye siyasetinde ve toplumda yarattığı kültürel değişim ile bu değişime karşı direnen güçler arasındaki mücadelede neler olduğuna bakmalıyız. Gezi, hali hazırda kendisinden çok şey beklenilmemesi gereken bir hareketti, onun bir siyasi kanala akarak orada örgütleşeceği hatta oradan bir siyasi parti çıkacağına yönelik beklentiler oldu bir dönem, fakat ben bu beklentilere kapılmadım. Tam tersine Gezi'nin bir partide veya bir örgütte kendisini sınırlayarak ifade etmesinde Gezi'nin neden olabileceği toplumsal dönüşümün sınırlanabileceğini gördüm. Herhangi bir örgüte veya partiye dönüşseydi en fazla % 2 alırdı. Ancak Gezi HDP'yi ve CHP'yi dönüştürdü. Bir toplumsal mobilizasyon yarattı ve genç ve geleceği olan bir toplum kesiminin kendi gücünü ve potansiyelini görmesini sağladı. Mesela 'Oy ve Ötesi' Gezi'nin somut bir sonucudur. Türkiye'de iyi yönetişim ve düzgün seçim yapılması için çok önemli katkılar sundu. Türkiye'de demokrasi bilinci ve kültürünü geliştiren angaje ettiği insanları dönüştüren Türk toplumunu gayri meşru siyasi yöntemlere karşı doğru zeminde bir direnç oluşturabilmesinin örneğini verdi. Gezi olaylarından 2,5 yıl sonra Park hala yerinde duruyor, bu önemli bir şey, bugün Park'ın orada hala durması yarın da duracağını göstermiyor. Park bir simge haline geldi. Bu park, Türkiye'de yerleşik, çoğulcu, katılımcı bir demokrasiye dönüşebileceği hakkında umudumuzu o Park'ın orada durduğu müddetçe koruyabiliriz. Gezi'de sembolize edilen

her şey parkın kendisidir. Bugün o Park'a bakınca, o park orada durdukça Türkiye için hala umut vardır diyebiliyorum. O Park'ı yıkmak ve oraya geç dönem bir Osmanlı kışlası replikası kondurmak isteyen zihniyet ve siyasi kültür ve egemenlik anlayışının, fırsat bulunca bunu yapacağını düşünüyorum. Bugün Park orada duruyorsa demek ki bu zihniyet henüz buna fırsat bulamamış demektir. O fırsatı bulamadığına göre bizim hala Türkiye'nin gerçek bir demokrasi olma umudumuz var demektir.

Gezi döneminde medyanın durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gezi Protestoları, Türkiye'de basın özgürlüğünün sadece gazeteciler için değil, herkes için ekmek su kadar önemli olduğunu gösterdi. Taksim'de onbinlerce kişi bir Mayıs gecesi protesto yaparken Habertürk şizofreni ile ilgili bir belgesel yayınlıyordu. Burunlarının dibindeki olayı izleyicilerine göstermeyerek bir suç işliyordu. Bu görev suçunun nasıl ve neden kaynaklandığı da daha sonra ilişkilendirildi. O gece meydanda olanlar Türkiye tarihinde benzersiz öncesi olmayan bir durumu oluştururken, kendi hikâyelerinin ana akım medya tarafından görmezden gelindiğini fark ederek sarsıldılar ve basın özgürlüğünün kendi hikâyeleri için ne kadar önemli olduğunu ilk kez bunu yaşayarak, hissederek öğrendiler. Daha sonra bunu yaydılar, bu bir söyleme dönüştü ve bu dalga dalga yayıldı. Ben Gezi olaylarının medyayı dönüştürmekten çok medya izleyicisini ve okuru dönüştürdüğünü düşünüyorum. Medyanın hedef kitlesini dönüştürdüğünü düşünüyorum. Neticede iki buçuk yıl sonra duruma baktığımızda ana akım medya, Gezi'de üzerinden attığı ölü toprağının çok daha fazlası daha sonra üstüne boca edilmesiyle, ezilmiş, çok daha sindirilmiş, çok daha korkutulmuş olduğunu görüyoruz. Medya Gezi'den karlı çıkmadı. Burada bir bilinç sıçraması yaşandı, bu sıçrama da Gezi'de hikayesi anlatılmayan insanlardır.

Medyanın suskunluğunu, hatta gazetecinin kendine uyguladığı oto sansürü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gazetecinin kendine uyguladığı oto sansür, çalıştığı medya organı üzerindeki baskıdan kaynaklandığını düşünüyorum. Gazetecinin o medya organında çalışabilmesinin ön koşulu haline geliyor bu otosansür. Bunda da şaşıracak bir şey yok, ülkede iktidar hatta Erdoğan Rejimi demek daha doğru, ben artık bunu kullanıyorum, tanımlama yaparken, Erdoğan Rejimi bir devirleşme ve bir yerleşme stratejisinin parçası olarak basında her türlü eleştirelliği bastırmak, basını teslim almak, kontrol altına almak, basını sahiplenmek için görülmemiş bir baskı uyguluyor. Erdoğan bu baskıları her seçim döneminde arttırarak uyguluyor. Bir devir olma stratejisinin bir parçası bu. Neticede yıllar içinde 2008'den bu yana baktığımızda medyanın yarısından çoğunun usulsüz el koymalar ve ikram etmeler yoluyla sahipliği şeffaf olmayan bir iktidar medyası, bir rejim medyasına

dönüştüğünü görüyoruz. Medyanın yarısı artık rejim medyasıdır. Bu rejim medyasının haber vermek ve medyanın tanımlanan görevi olan artık kamuoyunu bilgilendirmek görevi yok. Sadece rejimin o an ihtiyacı ne ise ona uygun bir algı oluşturmayı önemsiyor ve buna öncelik veriyor.

Gezi sürecinde sosyal medya üzerinden haberlerin yayılması?

Spontan toplumsal olaylarda bu tür yönelmeleri görüyoruz. Gezi olaylarına katılımın artması ve katılanları güvenliği açısından sosyal medya çok önemli bir faktör oldu. Anlık örgütlenmelerde kullanıldı hem de güvenlik sağlayarak daha az insanın yaralanmasına sebep oldu. Sosyal medya bu açıdan güvenlik sağladı. Katılımı da arttırdı. Protestolar tüm Türkiye'ye yayıldı. Ancak manipülasyonu da arttırdı. Gezi'nin başlangıç günlerinde orada toplanan kitle açısından sosyal medyanın etkisi çok net görünüyor. İnsanların oraya gelmeleri sosyal medya sayesinde oldu, geleneksel medya da bu haberleri izleyicilerine vermekte çok yetersiz kaldı. Daha önce Kahire'de Arap Baharı olaylarında Mübarek'in devrilmesinde de aynı durumu gördük; orada da sosyal medyada fikirlerin ve mesajların yayılmasında sosyal medya çok etkin bir mecra oldu. Aslında Gezi'de aynı şey oldu, fikirlerden ziyade mesajlar çok hızlı bir şekilde yayıldı. Fikirler zaten ortak bir payda oluşturuyordu. Onlar özgürlük istiyorlardı, 'bana karışma' diyorlardı. Daha sonra çok çeşitli örgütlü kesimler de katıldı buraya; ancak onlar da Gezi'yi kaçırmak, monopolize etmek gibi bir yönelime girmediler, girselerdi de başarılı olamazlardı. Kendi örgüt kimlikleri ve anlayışları doğrultusunda orayı sabote etmeye yönelmediler. Sosyal medya kullanımı ve içeriği önemli bir uyum sağladı Gezi'nin ruhu ve onun temel önermesine, bu açıdan olumluydu. Sosyal medya bir araç, ama bir iyilik, güzellik aracı değil. Sosyal medyayı nasıl kullandığınız önem taşıyor. Bugün sayıları birkaç bin olduğu söylenen bir örgütlü iktidar trolü faaliyeti söz konusu. Burada da sosyal medyanın ne kadar çirkin, ne kadar ahlaksızca, ne kadar gayri meşru biçimde kullanıldığını da görüyoruz. Türkiye'de pek çok siyasi, örgütlü kesimin nasıl anında trolleştiğini görüyoruz. Bir jenerik hususiyet olarak ortaya çıkıyor bu durum, sosyal medyada düzenli trol ordusu besleyen rejim var. Rejimin trolleri var.

Gezi'de daha önce hiçbir araya gelmemiş grupların 14 gün kadar orada kalabilmeleri, Türkiye'nin bu konuda ne kadar olgunlaştığının önemli bir laboratuvar deneyiydi; ortak paydalar etrafında çok farklı gruplar bir araya gelerek birlikte hareket etmeyi başardılar. Örneğin Kürt hareketiyle, Ulusalcılar yan yanaydı meydanda, bunu başardılar. Daha sonra bunu HDP'nin 7 Haziran'daki seçimlerde Selahattin Demirtaş tarafından desteklenmesinde de görüyorum. Bunlar hep Gezi'de oluşan başarıdır. HDP barajı Türklerden aldığı bu oylarla geçti, çünkü dindar Kürtler 1 Kasım seçimlerinde HDP'yi terk ettiler, ama Türkler terk etmediler.

Medya Tarihi 20 yıl sonra bugünleri nasıl yazacak sizce?

20 yıl sonra bir Türkiye olursa bu badireleri atlatabilirse, Türkiye'nin en karanlık ve en olağanüstü, hatta bu olağanüstülük halinin kalıcılaştırıldığı bir karanlık çağ olarak olarak kayda geçecektir. Rejimin medyası, rejimi savunmak, onu korumak ve onu daha da güçlendirmek için gerçekleri ters yüz ederken, sürreel bir manzara ortaya koyuyor. Bu sürealizm Gezi'de ortaya çıktı, mesela Dolmabahçe yalanı üstleri çıplak, deri pantolonlu insanlar, tam bir süreel fantazidir. Türkiye'de bunun olabileceğini düşünmek bile sürreel bir fantezi dünyasında yaşadıklarını gösterir gerek. Bunu yayanlar da, bunun bilinçli suç ortaklarıdır. O yalana ortak olanlarında hala işlerini yapabiliyor olması da sürreel bir durumdur.

Ertuğrul Özkök

Gazeteci

Gezi Olaylarını nasıl tanımlıyorsunuz?

Gezi'nin yarattığı fikir ortamı gelecekte daha iyi anlaşılacak, siyasi iktidarın gücü dolayısıyla bugün tartışılamıyor ve sonuca ulaşmadı diye bakılıyor. Ancak unutulan bir şey Fransa'daki Mayıs 68 olayları da sonuca ulaşamadı, yine sağcılar geldi iktidara. Ancak o dönemin yarattığı düşünce sistemi tüm ülkeyi değiştirdi. Sizler de bunu göreceksiniz. Bir gün gelecek, Gezi'de ölen çocukların kabartma rölyefleri o parkın duvarlarına kazınacak ve tüm dünyada, Müslüman dünyada yeni bir düşünce hareketinin başladığı yer olarak görülecek. Bu gerçeği kimse değiştiremez. Herkesin unuttuğu bir şey var, 1970'li yıllarda asılan üç çocuğu hala kimse unutmadı, bu çocukları da unutmayacağız.

Geleneksel medyanın o dönemdeki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bence bunların önemi yok, yapmadı da ne oldu, Türkiye duymadı mı bu haberleri? Baskı rejimlerinde bunlar görülen durum budur zaten. Haksızlık yapmamak lazım, penguen sembolü çok önemli oldu. Ben ilk gün Hürriyet'teydim, olayları çok anlamadım, çalışanlar ortada yoktu. "Nerede çocuklar" dedim, "sizin haberiniz yok mu, herkes Taksim'e gitti" dediler. Beni Almanya'dan arkadaşlarım aradı. İnanılmaz bir yaratıcı mizah çıktı, hala bütün dünya bu olayı biliyor. Tianenmen Meydanı'nda tankın önünde duran adamı bugün hala hatırlıyoruz, bu olay da aynı şekilde unutulmayacak. Bu olaylar etkisini yıllar sonra gösteriyor. Türkiye'de her 80 kişiden biri Gezi olaylarına katıldı. Gezi Türkiye'de kalıcı bir etki yaratmıştır. Bu çağda medya üzerinde baskı kurmak kadar aptalca bir şey olamaz. Bu aptallıktır, baskı kurarsan bu senin aleyhine çalışır. Şu

anda herkes özgürce yazabilse aslında bu iktidarın yararına olur, ama bu yapılamıyor. Apolitize denilen bir gençliğin hiç de öyle olmadığını gösteren bir olaydır Gezi; bir itiraz sesidir bu, özgür olmanın kendi hayatlarını birinci derecede etkilediğini hisseden ilk kuşak bu. Şu anda Türkiye'de bir demokrasi talebi yok, iktidara oy verenlerin bir demokrasi talebi yok, ancak Gezi çocuklarının hayatlarının en önemli parçası özgürlük ve buna saygı göstermek gerek. Spontan, köksüz ilk demokrasi hareketidir. Türkiye'nin ilk kitlesel hareketidir. Örgütlenmenin girdiği her yerde sorun vardır. Bu hareket örgütsüz bir harekettir. Bu hareketi bastırdılar, ancak duyulmadı mı? Herkes duydu, tüm dünya duydu.

Sosyal Medya etkisini nasıl analiz ediyorsunuz?

Sosyal medya etkisi Arap Baharı olaylarında çok büyütülmüştü, ancak şimdi yapılan araştırmalarda o kadar büyük bir etkisi olmadığı ortaya çıkıyor. Makul alanı daraltan bir etki yapıyor, 'vuvuzela etkisi' yapıyor. Bin kişi tweet atınca TT oluyor ve bu gündem oluyor, ancak bu trolleşme büyük sorun yaratıyor. Köşe yazarları artık okunmak için marjinalleşmeye gidiyor. Jose Ortage Y Gasset'in *Kitlelerin İsyanı* kitabındaki gibi sürüleşme tehlikesi var, bence sosyal medya sürüleşme etkisi yaratıyor. Dünyadaki bütün büyük tehlikeler sürüleşmeden gelir, birey ortadan kaybolunca tehlike ortaya çıkar. Din savaşları, Nazi Almanyası hep bireyin ortadan kalkıp sürüleşmenin belirmesiyle ortaya çıkmıştır. İnsanların başkalarına karşı kötülük yapmayı haklı gösteren bir duruma neden olur. Hep büyük fotoğrafa bakın diyorlar, bu yanlıştır. Kalabalıkta insan görülmez, birey yoktur. Şimdi de faydalı hukuksuzluk diye bir kavram çıkardılar. Hukuksuzluğun kimseye faydası olmaz. Ben sosyal medya etkisinden kendimi kurtarmaya çalışıyorum, sosyal medya narsist bir duydu veriyor insana. 'Like' edilmek bu duyguyu besliyor ve bu duygu insanın makul düşünme kapasitesini azaltıyor. Olayların işimize gelen kısmını görmek iştahımızı kabartıyor, o sürü içindeki dayanışma iştahımızı kabartıyor, ben de o sürüye katılayım, ben de orada olayım duygusunu tetikliyor. Kahramanlar yaratıyor. Bu dönemde güvenilirlik ön plana çıkıyor ve bu nedenle marka haber kanalları yeniden öne çıkıyor. Mesela UEFA olayında gördük ki, New York Times, Financial Times, Wall Street Journal, Guardian gibi yazılı medya müthiş bir iş başardı. Huffington Post, Buzz Feed kurumsal bir medya artık.

O dönem gazetecilerin durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Her dönem gazeteciler işten çıkarılmıştır. Bunun en önemli nedeni ekonomik durumdur ya da o kişinin beceriksizliğidir. Ancak bu dönem gazeteciler baskı yüzünden işlerinden atıldılar, özellikle bazı patronlar kraldan çok kralcı oldular. Aydın Doğan bu dönem dayandı. Bu çok üzüntü verici bir şey, bu durum giden insanlarda açtığı tahribat kadar, kalanların vicdanında da tahribat yarattı.

Kalanlar kendi kendini sorgulamaya başladı; “burada kalmak için çok mu esniyorum, burada kalmak için çok mu çaba gösteriyorum” diye soruyorsun. Kaldın diye utanmaya başlıyorsun, ayrıca iktidar bu kalanların üzerinde daha çok baskı uygulamaya başlıyor. Biz bir dönem Hürriyet ve Sabah gazeteleri kanlı bıçaklıydık, ancak hiçbir dönemde 7 gazetenin aynı manşeti çıkardığı duruma düşmedik.

Gezi olayları sırasında üzerimdeki korku kafesinden çıktım demişsiniz?

Ben Gezi olaylarına gitmedim çünkü sırtımda bir bagaj taşıyorum. 20 yıl Hürriyet’te yöneticilik yaptım; beni anlayan daha azdır, eleştirenler daha çoktur. Gezi olayı o kadar temiz bir olaydı ki, kendi üzerimdeki bu bagaj yüzünden gitmedim. Aklım hep oradaydı, ancak rol çalmak istemedim. Ayrıca başkalarının eline koz vermek istemedim. Hepimizin sırtında ayıplı bagajlar var, bunu oraya katmak istemedim.

Medya tarihi bu olayı nasıl yazar?

Gezi Parkı Protestolarında tarih medyanın tavrından çok, bu spontan halk hareketini yazacak! Bu dönemle ilgili medya tarihi baskıyı, işten atılan gazetecileri, sansürü, korkutmayı, sindirme, hapse atmaları yazacak. Medyanın oynadığı kötü rol konuşulmayacak, iktidarın medyaya yaptığı kötülükler yazılacak. O zaman tüm bu olayların günahını havuz medyası değil, iktidar taşıyacak. Tarih bunları yazacak. Bu baskı iklimini, korku iklimini yazacak.

Cem Yakışkan

Çarşı Grubu sözcüsü

Çarşı neden Gezi olaylarındaydı?

Biz Gezi’yi kucağımızda bulduk. Biz Gezi’ye gitmedik, Gezi bize geldi. Biz çarşı gurubu olarak sosyal olaylara çok duyarlıyız. Biz kan bağışı da yaptık, Hasankeyf’e de karşı çıktık. Gezi’den önce bizi sarhoş, çapulcu, işe yaramaz olarak görenler, bizi Gezi’de tanıdı ve bizim yardımsever olduğumuz tarafımızla tanıştı. Çarşı 1982 yılında kuruldu, biz Orhan Pamuk’u Nobel için ilk kutlayan, kan bağışı yapan, depremde yardıma giden, işçinin yanında olan, nükleersiz Türkiye diyen de Çarşı’dır. Biz sadece spor ruhu değil, yardımlaşma ruhu taşıyoruz.

Gezi’de sadece Çarşı yoktu, Fenerbahçe de, Galatasaray da, Göztepe de, Bursaspor da, Adana Demirspor, Karşıyaka da vardı.

Çarşı Gezi olaylarında Sosyal medyayı nasıl kullandı?

Çarşı sosyal medyayı hiç kullanmadı. Sosyal medya Çarşı'yı kullandı. Çarşı bir anma yürüyüşüne katıldı. Çarşı sosyal medyadan şuraya gelin demedi. Çarşı sosyal medya olmadan önce kuruldu. Ve Çarşı ruhu haksızlığın olduğu her yerde doğrudan olarak oraya gider. Satılık toma, davulcu Vedat gibi fenomenleri biz yaratmadık. Bunlar Çarşı'nın gücü üzerinden bize atfedilen olaylardı. Biz kentin yağmalanmasına karşı çıktık, orada otorite tarafından halka uygulanan şiddete karşı çıktık. Biz şehir katliamına ve linç olaylarına karşı çıktık, refleks gösterdik. Biber gazı ilk kez tribünlerde kullanıldı, biz o dönem bunlara da karşı çıktık. 10 yıldır bu tribünlere uygulanıyordu. Gezi'nin üstünden 2 yıl geçti. Gezi olaylarında bize atfedilen her şey yalandı. Evimize gaz bombası attılar, tehditler aldık, hakkımızda dava açıldı. Türkiye'de Deniz Gezmiş'lerin yargılandığı maddeden yargılanıyoruz. Ağırlaştırılmış müebbet ve darbeye teşebbüsle yargılanıyoruz. Biz de savunma yaptık, eğer böyle bir gücümüz olsa Beşiktaş'ı şampiyon yapardık dedik.

Çarşı dediğiniz grup belli kişilerden oluşmaz. Sosyal olaylara duyarlı, sporsever, barış yanlısı insanlar Çarşılı'dır. O gün gezide 24 saatte 170 bin kişi olduk. Bunun yayılması sosyal medyadan olmuştur. Biz sosyal medyayı ancak yardım için kullanıyoruz, kan lazımsa, hayvan barınakları için, köy okullarına yardım için kullanıyoruz.

Aradan 2 yıl geçti, biz artık Gezi'den önce daha çok sosyal olayların içindeydik. Gezi'den sonra daha az hareket ediyoruz. Çünkü baskı görüyoruz. Köy okullarına yardıma gidiyoruz, valilik bizi engelliyor, Artvin'e gittik belediye bize baskı yapmaya çalıştı. Bugün artık daha az hareket alanımız var. Ama bugün olsa yine Gezi'ye giderdik, yine orada olurduk.

Neyyire Özkan

Gazeteci

Gezi olayları sırasında işinizi kaybettiniz, o dönem medyası hakkında ne düşünüyorsunuz ?

Bir medya kuruluşu geri çekilmeye başladığı zaman, artık teslim olmaya başlamış demektir. Türk medyası siyasetin her zaman etkisi altında kalmıştır. Darbe dönemlerinden de geçtik, ana akım medya bugün de zor durumda. Gazetecilik ülkemizde hiçbir zaman hak ettiği gazetecilik refleksini gösterememiştir. Bu nedenle Gezi olaylarında da bunun en tepe noktasına ulaştı. Gezi olayları gazetecilik olarak bir turnusol kâğıdı oldu. Medya yıllar içinde kendi kendini aşındırdı, irtifa kaybetti. 12 Eylül'de de böyleydi, bugün artık had safhasına ulaştı. Türk gazeteciliğinde insan kaynağı artık meslekten uzaklaşan bir yere doğru gitti. Bütün mesleklerde olduğu gibi son 30 yılda gazetecilik de aşındı. Herkesin meslek örgütü varken, gazetecilik bu konuda güdük kaldı.

Gazetecilikte teknolojiye yatırım yapılırken, insan kaynağına bu yatırım yapılmadı. O nedenle Türk Medyası bu mesleğin dünyadaki kriterlerinden uzaklaştı.

O dönem NTV'de çalışıyordunuz ve bulunduğunuz televizyon kanalı çok protesto edildi.

Gezi olayları sırasında NTV protesto gösterilerine maruz kaldı. Bu gösterilerden sonra genel yayın yönetmeni yayınları açma kararı aldı ve ardından birçok arkadaşımız görevden alındı. Ben de bu dönem genel yayın yönetmeniyle birlikte görevden ayrılma kararı aldım. Zaten bulunduğum medya gurubunun büyük bir kısmı o dönem Gezi Parkı'nda yatıp kalkıyordu. Geleneksel medya ve sosyal medya gazetecilik açısından çok tartışmaya açık bir konu, hem olumlu hem de olumsuz tarafları var. Sosyal medyanın dezenformasyon var, troller var diğer taraftan habere kolay ulaşma, bireyleri birleştirme, örgütleme gücü var. Sosyal medya gazetecilik açısından hala temelleri oturmamış, formüle edilmemiş, devamlılığın nasıl sağlanacağı belli olmayan ve güvenirliliği soru işareti yaratan bir mecra. Geleneksel medya da küfüre açık bir hal aldı, gazeteciliğin içindeki kişiler bunu normalleştirdiler. Twitter'da da bunun yansımasını görüyoruz. Bugünkü medya teknolojik olarak, bilgiye ulaşmak açısından kusursuz. Ancak medyanın bütün bu gelişimi yaşanırken ana akım medya bu gelişmelere adapte olamadı. Bunun kaynağını ben muhafazakârlık ve siyaset olarak görüyorum. Yeniye açık olmak çok geniş kapsamlıdır. Teknolojik olarak yenileşirken insan kaynağı olarak gelişemezseniz gazeteciliğiniz de güdük kalır. Sosyal medya takipçisi olan, gazete okumayan genç kuşaklar var artık. Geleneksel medya artık kendine bakıp dönüşüm yapmalı.

Geleneksel medya ne zaman bu hale geldi?

Geriye çekilmenin ayarı yoktur. Patronlar ve gazeteciler taviz vermeye başladıkça bu sonuna kadar gider. Gezi olaylarında ve devamında da bunu görüyoruz. Sosyal medya gazetecilere alan açıyor, dünya da bugün bunu konuşuyor. Gezi olaylarında sosyal medya etkisini konuşurken bugün İŞİD terör örgütü de sosyal medyayı kullanıyor. Sosyal medya sınırları belli olmayan bir alan. Sosyal medya sadece haber verici değil, örgütlenme de sağlıyor.

Gazetecileri işsiz bırakan, 'penguen yayıncılığı' gibi bir tanımı medyaya sokmuş bir dönemden geçiyoruz. Öyle ki, gazeteci ağzından çıkmayan ya da yazmadığı haberler için işinden oluyor. Geleneksel medyada müthiş bir rehavet var, oysa sosyal medya daha dinamik bir mecra. Gazetecilikte artık insan kaynağı olarak çok cahil insanlar var. İktidar, aydınları stratejik olarak küçümsüyor. Entelektüel özellik, artık aranır bir nitelik değil. Bunlar tüm dönemin tortusu aslında, sosyolojik bir durum. Geleneksel Türk basının durumu ortalama Türk toplumunun verilerinin altındadır. Yazar kaç kitap okur, hangi tiyatroya gider, sanat bilgisi nedir? Bu özellikleri olan

insanlar zaten bu dönemde tavsiye oldu. Çünkü bu süreç o insanları istemiyor artık. Türk medyasında yapı çok hantal, medya şirketleri artık küçülmeli ve multipl hale gelmesi gerek. Gazeteci hem haber yazmalı, hem kamera kullanmayı bilmeli, hem de montaj yapıp haberi yayına vermeyi bilmeli.

Yard. Doç. Dr. Erkan Saka

Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Morozov ve Shirky'nin sosyal medya ile ilgili görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

İbre Morozov'dan yana artık. Sosyal medya, sosyal değişim için daha avantajlı görülüyor. Kontrol edilebilmesi zor bir medya; tek bir merkezden yönetilmiyor ve dijital gözetime rağmen, vatandaşın hala bu alandan çekilmediği, anonimleşmenin hala mümkün olabildiği bir alan. Açık uçlu bir medya bugün sosyal medya. Burası hala bir mücadele alanı.

Gezi olayları online ve offline mecraların birlikte kullanılmasına çok önemli bir örnek teşkil etmektedir. Ne sadece masa başında, ne de sokakta yapılan bir işti. İki mecra birbirlerini güçlendirdi, motive etti. Gezi olaylarında sosyal medya büyük bir alanı kapsadı, ancak Gezi'nin tamamını bununla niteleyemeyiz. Büyük bir heterojenite vardı Gezi'nin mobilizasyonunda ve koordinasyonunda sosyal medya etkili oldu. Gezi'den önce sosyal medya çok üretici bir alan değildi, yaratıcı bir alan değildi. Ancak Gezi'yle birlikte gördük ki, olağanüstü zamanlarda insanlar bu mecrayı yaratıcı olarak kullandı. Mesela *Livestream* kullanımı çok artış gösterdi. Dijital araçların hepsi kullanıldı. Kullanım açısından sosyal medya araçları yaygın ve etkili oldu. 2 yıl önce *İnternetime Dokunma* eylemiyle ilk kez sosyal medya üzerinden mobilize olan kullanıcılar, Gezi'yle sivil toplum güven tazeledi. Dijitalleşme dünyada yaygınlaşarak artıyor. Gezi bu noktada bir milat oldu. Geleneksel medya, Gezi'de haber vermeyerek dijitalleşmenin önünü açtı. Sosyal medyanın hayati bir gücü vardı. Alternatif medya bu dönem bir açılım sağladı. Bunların hepsi aslında bir bütün, mesela sosyal medyadaki haberleri Halk TV televizyona aktararak geleneksel medya ile bütünleşme sağlandı. Birçok medya kuruluşu beklenene haber verme refleksini yerine getirmeyerek sosyal medyanın önünü açtı. Gezi'de çok büyük bir sosyal medya volümü yaşandı. Bu dönem en büyük dezenformasyon ürünlerine baktığınızda Kabataş olayı, bunlar iç savaş çıkaracak kadar büyük haberlerdi ve aslında bu haberler geleneksel medya tarafından üretildi. Partizan AKP yanlısı yayın organları bu haberleri ürettiler, sosyal medya kaynaklı haberler değildi bunlar. 140 journos gibi kurumlar bu dönemde sorumlu yayıncılık yaparak, sosyal medyayı verimli kullandılar. Başbakan konuştukça sokağın harareti arttı. Gezi olayları Arap Baharı'ndan çok *Occupy* olaylarına

daha yakındı. Bu, hükümeti düşürecek, devrim yapacak bir toplumsal olay değildi. Zaten *Occupy* gezi oldu. Dijital aktivizmin en güzel örneklerinden biri oldu. Gezi medya açısından bir sıçramadır, bir dönüm noktasıdır. Sosyal medya bu olayla Türkiye'de meşruiyet kazandı. Siyaseten de bir tazelenmedir. Gezi, dijital aktivizmde büyük bir milattır. Bir sosyal dönüşümdür.

Tuluhan Tekelioğlu

Gazeteci

Gazeteciler artık "persona non grata" yani istenmeyen adam mı ?

Ben önce bu belgeselin adını buldum, Sadece gazeteciler değil, iktidarın görmek istemediği tüm insanlar, onu eleştirenler istenmeyen adamlar. Sisteme muhalif olan herkes *persona non grata* durumundalar, gazeteciler, sanatçılar, hostesler, işçiler, avukatlar, hukukçular, bilim adamları, öğretim üyeleri, biraz ülkenin nereye gittiğini sorgulayan herkes istenmeyen adam ilan edildi. Bu 80'lerden daha tehlikeli bir hal aldı. 'McCarthycilik' yeniden dirildi. Birbirini ispiyonlamak artık normalleşti. Gazetecilik bu dönemde ciddi yara aldı. İfade özgürlüğünü, insanların haber alma özgürlüğünü etkiledi bunlar. İşlerinden olmak istemeyen gazeteciler korkuyla kendilerine otosansür uyguladılar. Her şey iktidarın istediği şekilde ilerliyor artık. Gazeteciler bu gittikçe daralan çemberin içinden çıkamıyorlar.

Siz de Gezi döneminde işten atıldınız?

Ben artık korku duvarını aştım. Bu belgeseli yaparken, kendi olduğum yerden sıyrılıp yaşadığımız olayı yukarıdan görmeyi tercih ettim. Patron medyasında basın özgürlüğü ve demokrasi yoktur. Çünkü patron hayır derse o haber yapılamaz. Türkiye'de gazeteciler sendikalaşmadığı sürece basın özgürlüğü gelemez. Gazeteciler patron gözünden basın özgürlüğünü tartışıyorlar, kendi gözlerinden değil.

Gezi sürecinde patronlar korktuğu için gazeteciler haber yapamadı. Haber editörleri otosansür yaptılar. Gazeteciler mesleki ilkelerini unuttular, gazetecilik refleksini kullanamadılar. Öyle ki, patron medyasının iktidarla yakın ilişkileri nedeniyle olan haberi olduğu gibi veremediler. Patron medyası güdümlü bir medya, iktidarla ilişkileri var, ihaleler alıyorlar, vergi memurlarından korkuyorlar ve bu nedenle gazetecilik refleksinin gereğini yerine getirmiyorlar. Ana akım medya bu hali nedeniyle artık gençlerin umurunda değil. Sosyal medya Gezi olaylarında kendini gösterdi, dünyadaki bu dönüşümü en çok Türkiye yakaladı. Sosyal medya sadece haberleri vermedi, bu dönemde bizi korudu, birleştirdi, örgütledi. Sosyal medya yanlış haberin kolayca doğrulanmasını

sağladı. Eğitimli, genç, kentli insanlar Gezi olaylarının temelini oluşturdu. Bugün artık güvenilir tek haber kaynağı sosyal medyadır. Sosyal medyada dezenformasyon olmasına rağmen sosyal medya bizi özgürleştirdi. Şu an ana akım medyaya ihtiyaç yok, çünkü gazeteciler kendi medyalarını sosyal medya üzerinden oluşturabiliyorlar.

Bu filmi ben kamuoyuna yaptım, bizim suyumuz çok kirli ve bunu biz bu hale getirdi. Gazetecilik bu kadar yozlaşmışsa, zaten halkın haber alma özgürlüğü yoktur. Artık gazetecilikte etik değerler yoktur. Gazeteciler artık sendikalaşmalıdır, eğer gazeteciler kendi özgürlüğüne kavuşurlarsa meslek etiğine geri döneceğiz, her şey şeffaflaşacak, ana akım medyaya ihtiyaç kalmayacak, sosyal medya ile başka bir medya tanımı olacak. Haberin değeri yine artacak. Patron-gazeteci-iktidar ilişkisi sona erecek. Yeni medya gazetecilerin kendi ayakları üzerinde durmasını sağlıyor, artık medya kurumlarına bağlı olmayan şeffaf gazeteciler olacak.

Cem Aydoğdu

140 Journos Kurucusu

140 JOURNOS kuruluş amacı nedir ?

Bizim haber sitemiz Twitter üzerinden yayın yapan bir mecradır. 15 Ocak 2012 Hrant Dink yürüyüşünden sonra bu mecrayı kurmaya karar verdik. Bir gecede kurduk. Kendi kurduğumuz sosyal medya ajansımızla bu mecrayı fonluyoruz, o nedenle reklam almıyoruz.

Gezi olaylarında 140 journosun etkisi ne oldu?

Biz Gezi'den önce kurulduk. Biz bütün haberleri kendimiz ürettik. Ana akımın yaftalı, taraflı dilini aşmaya çalıştık. Geziden sonra bu mecra genişledi. Yurttaş gazeteciliğinin ilk örneklerindeniz. Gazetecilik öğrencilerinden çok umudumuz vardı ilk zamanlarda, ancak gazetecilik öğrencileri bizim konseptimizle ilgilenmediler. Geziden sonra durum değişti. Biz tüketmek istediğimiz haberi üretmeye çalışıyoruz. Her tarafın kendine ait bir medyası ve gazetesi var. Ve bu taraflar hep karşıtları üzerinden haber yapıyor. Biz bunu yapmak istemiyoruz. Gezi'de yurttaş gazeteciliği kirletilince biz bu adı değiştirip vatandaş haberciliği adını verdik. Gezi'de biz sokaktan masa başına geçtik, çünkü çok haber üretilmeye başlandı. Biz sosyal medyanın dezenformasyon kısmına çok dikkat ederek haber üretiyoruz. Kaynağı olmayan, kaynağı doğrulanmayan hiçbir haberi yayınlamıyoruz. Gezi sırasında birçok deneyim yaşadık. Mesela, *'Rize'de Atatürkçü Düşünce Derneği Taşlanıyor'* haberi çıktı, birden bire Twitter'dan haberi doğrulamak için Rize'de o derneğin yakınlarındaki esnafların telefonlarına ulaştık, Çay TV'ye ulaştık ve haberi doğruladık. Biz

ürettiğimiz haberlere saat bilgisi ve yer ekleyerek haberlerin güncel olup olmadığını kullanıcıya sunduk. Ayrıca görsel malzemesi olmayan haberi kullanmadık. Gezi öncesi ve sonrasında retweet sayılarımızda bariz farklar var. Doğru haber geçtik. Bu konuda aldığımız en büyük takdir, vatandaşların bu süreci 140 Journos'tan takip edelim, galeyana gelmeyelim demesidir. *'Haberi 30 saniye geç girelim ama doğru girelim'*, bizim bu süreci doğru kullanmamızı sağladı.

Sizin de ana akım gibi haber süzgeciniz var mı?

Bizim içimizde ordu mensubu aileden olan da var, alevi de, cemaatçiler de var farklı kültürden arkadaşlarımız var, bizim herkesle birlikte yaşamak gibi naif bir söylememiz var. Bu amacımızı yaptığımız haberlere de yansıtıyoruz. Bir haberde "halk yürüyor" dediğimiz zaman, sağcı biri bunu kıpkırmızı görürken, "millet yürüyor" dediğimizde de solcu bunu yemyeşil görür. Biz şekilci bir toplumuz. Haber yaparken biz halk, millet demiyoruz, biz grup diyoruz. Bizim birçok kesimden takipçimiz var, AKP'li de var, Alperenler'den de var, solculardan da var. Biz tüm alanları kapsayan haber yapıyoruz. Aynı gün içinde tutuklu yargı mensupları için sessiz çığlık eylemi yapılırken, 1 saat sonra Taksim'de *Cumartesi Anneleri* eylem yapıyor, bundan 1 saat sonra ise cemaatçilikle suçlanan tutuklu polisler için eylem yapılıyor. Aynı günde birbirinden farklı bu tarafların eylem haberini de biz yapıyoruz. Buradaki tek başarımız budur. Biz bunu yapabiliyoruz. Bu nedenle haber yaparken kullandığımız kelimelere çok özen gösteriyoruz. Objektivizm can yakar, ama yapmak istediğimiz tam da bu. Biz Tinder, Snapchat'den, Hornet'ten, Periscope'dan emojilerden de haber yapıyoruz. 10 yaşındaki çocuk da haberi anlasın diye tüm mecraları kullanıyoruz. Biz fotoğrafı yorumluyoruz. Biz AKP mitinginden de, Reyhanlı'dan da haber yapıyoruz. Biz her yerden haber yapıyoruz.

Gezi sürecinde sizi sosyal medyada takip edenleri sokağa döktüğünüzü söyleyebilir misiniz?

Hayır, biz bu konuda etkili olduğumuzu düşünmüyoruz. Bizi takip edenler her tarafın haberini alır. Etkin ve gerçek kullanıcılarımız var. 69.000 takipçimiz var. Her mecranın doğasına göre haber yapıyoruz, oradaki potansiyel izleyiciye göre haber yapıyoruz. Bobiler'de de, Snapchat'te daha gırgır haber yapıyoruz. Gazeteciliğin ar-ge'sini yapıyoruz.

Ali Engin Demirhan

Çapul TV kurucusu

Çapul TV hangi ihtiyaçtan doğdu?

Biz Gezi sürecinde kurulmuş bir mecrayız. Ana akım medyanın gerçekleri sansürlemesi, göstermemesi üzerine hareket geçtik. Gezi Parkı'nda dolaşırken bu fikir doğdu. Amacımız oradaki neden orada, onlar ne yapmak istiyor, bunların sesi olmak istedik. Oradakilerin kendilerini anlatmasını istedik. İzleyici ve buradaki kişiler arasında yatay bir ilişki kurmak istedik. 6 Haziran'a kadar teknik hazırlıkları yaptık. Toplantısı yapılmadan kendi kendine doğal olarak kurulan bir yapıyız, tıpkı Gezi'nin kendi doğası gibi. 6 Haziran'da yayına geçtik ve hemen Twitter'da Trend Topic olduk, Halk TV'de dahil olmak üzere 8 kanal yayınlarımızı doğrudan verdi. Saldırıların olduğu günlerde anlık 10 bin-15 bin izleyiciyi gördük. İlk 1 ay 1 milyon kişi site üzerinden Çapul TV'ye giriş yaptı. Retweet'lerde 500-1000 arası rakamları gördük. Çok fazla kanaldan haberlerimiz yayıldı.

Sosyal medyada çift yönlü bir iletişimimiz yoktu, oradan gelen haberleri yaymadık. Biz bildiğimiz bilgiyi yayıyoruz. Doğru haberi teyit ederek yayınladık. Çünkü dışarıdan gelen haberin doğruluğuna güvenemezdik. O nedenle sosyal medyadan bize gelen haberi yayınlamadık. Tanık olduğumuz haberleri verdik. Anlık verdiğimiz bilgiler eylemcinin muhabir olduğu, muhabirin eylemci olduğu bilgilerdi. Olayların içinden haber verdik. Ofisten haber yapmadık. İçerik ne kadar yayılıyor, bizim için bu önemliydi. Eskişehir'de, Antakya'da, İzmir'de meydanlarda perde gerilip Çapul TV yayınları verildi. Eylemcilerle mobil araçlar vasıtasıyla iletişim kurduk. Yeni Şafak gazetesi bu nedenle bizi eylemlerin müsebbibi olarak gösterdi. Sosyal medyanın bu açıdan örgütleyici, eylemleri çoğaltıcı, katılımı teşvik edici bir özelliği var. Sosyal medya eylemin bir parçası oldu. Çapul TV'nin 160 bin takipçisi var. Normal zamanlarda attığınız tweet ancak 100 kişiyi yerinden oynatır, ama eylem zamanlarında izleyiciniz daha hassastır. Biz solcu bir görüşe sahip olsak da, her kesimden çok sayıda takipçimiz oldu. Antikapitalist Müslümanların iftarına bu görüşe sahip olmayanlar da katıldı. Birçok görüş orada Gezi'de yan yana durmayı başardı. Herkes kendini törpülemeyi başardı. Bizde Çapul TV'de bu dengeyi sağlamaya çalıştık. Birbirimizi anlamaya çalıştık. Twitter'da etken, Facebook'ta edilgen bir katılımımız oldu.

Yaptığınız yayınlarla ilgili nasıl tepkiler aldınız? Hakkınızda tehdit, saldırı oldu mu? veya dava açıldı mı?

Hedef gösterildik. Arkamızda kirli ilişkiler arandı ama bunlar hedefine ulaşamadı. Gözüne plastik mermi isabet eden arkadaşımız oldu, gaz yiyen arkadaşlarımız oldu. Aslında tüm medyaya baskı yapıldı. Twitter kapatıldı. İnternetle ilgili mevzuat olmadığı için alt yapı yok. Devlet ezici bir operasyona girmekten çekindi. Orada yaşananlara bir suç yansıtılamadı.

1 yıl boyunca kesintisiniz yayın yaptık. Haziran 2014'e kadar yayınlarımız sürdü. Teknik açıdan çok eksiklerimiz olmasına rağmen yayınlarımız zor koşullar altında da olsa sürdürdük. Gezi ruhunu yansıttık. Bu kadar destek göreceğimiz tahmin etmedik. Kendiliğinden oluşan bir mecradır Çapul TV.

Sosyal medya açısından Gezi'yi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sosyal medyanın en etkili mecralarından biri olarak Çapul TV, farklı tüm katılımcılara eşit mesafedeydi. Hiyerarşi yoktu. İçeriğin muhalifliğinin ötesinde başka bir ilişki tarifi vardı, olayın nesnesi değil öznesiydi oradakiler. Sosyal medyada özgürleştirici bir ortam sağladı. *'Artık hiçbir şey eskisi olmayacak'* sözü Gezi olaylarında ispatlandı. Twitter'da bir hiyerarşi olmadan her şey görünür oldu. Geleneksel medyaya kalmış olsaydık hiçbir şey göremezdik, çünkü orada hem sansür hem otosansür var. Sosyal medya bir açılım sağladı ve haberin yayılmasını kolaylaştırdı. İnternet kolay kolay kontrol edilemeyen bir ortam ve bu da sosyal medyanın etkinliğini arttırıyor. Suriye'deki sosyal medya çağrısını 3 kişi yaptı. Mısır'da toplananlar 6000 kişiyle başladı. Türkiye'de toplumsal muhalefetin sosyal medya üzerinden örgütlenmesi liselerdeki şifre skandalıyla başladı. Bugün sosyal medya artık hayatın bir parçası, haber, alışveriş, haberleşme artık bu mecrada dönüyor. İnternet engellemeleri bu mecranın alternatif çözüm yollarını da kullanıcıya sağlıyor. Artık kullanıcılar vpn kullanmayı da biliyor.

Mustafa Çetin

Sözcü Gazetesi İnternet Sitesi Genel Yayın Yönetmeni

Türkiye'deki geleneksel medya-sosyal medya hakkında görüşleriniz nelerdir?

Sosyal medya son dönemin gözdesi. Ancak sosyal medya sorumsuz ve kontrol edilemez hale geldi. Bunun nedeni geleneksel medya kendi üzerindeki baskı nedeniyle doğru haberi, özgür haberi veremediği için sosyal medya popülerleşiyor. Ancak sosyal medya kontrol edilemediği için oradaki haberlerin %70'i ya yanlış, ya hatalı ya da eksik. Sosyal medya yüzünden İnterneti kullanan 35 milyon gazeteci oldu birden bire. Mahallesinden, sokağından gerçek olmayan haberler yayılmaya başlıyor. Sosyal medya kontrol edilemezse, ancak bu kontrol devletin veya bir kurumun, bireyin kontrolü değil, halkın haber açlığını geleneksel medya giderirse sosyal medyaya gerek kalmaz. Artık twitter'daki haberlerin büyük kısmı yanlış, yalan veya manipülatif. Sosyal medyanın etkisi o kadar büyük ki, bu gücü kötüye kullanmak isteyenle sosyal medyayı manipülatif olarak kullanıyorlar.

Mesela *'aktrol'* denilen bir gerçek var, şu anda bunlar 6 bin kişi aktif olarak, belli bir partinin propagandasını yapmak üzere görevlendirilmiş. 6 bin maaşlı, stajyer gazeteci var, bunlar sitelere giriyorlar, yorum yazıyorlar, halkı yönlendiriyorlar. Yönlendirdikleri insanlardan istedikleri cevabı alınca da, onlar hakkında suç duyurusunda bulunuyorlar. Veya Sözcü gazetesi şunu manşet yapmış diyerek, yalan bir haberi sosyal medyada yayıyorlar. Geleneksel medyanın elinin kolunun bağlı olması ve gerçek habercilik yapamıyor olmasıdır. Gazeteciler bugün gerçek habercilik yapıyor olabilseler, insanlar haberi sosyal medyandan almak yerine haberi gazeteden veya televizyondan alabilecekler. Ama haberi bu yoldan alamazlarsa Gezi'de olduğu gibi insanlar Taksim'de ayaklanırken penguen belgeseli yayınlarsan insanlar sosyal medyadan haber almaya yönelirler. Bunun sebebi, bu yayın organlarının sahiplerinin iktidarla ilişkileridir. Gazeteler Gezi'de haber yapamazken, Charlie Hebdo olayında rahatça haber yapabildiler. Gezi sürecinde bizim sitemiz yeni kurulmuştu. Bu potansiyelin büyüdüğünü biz erken fark ettik. Gazeteciliğin 1. kuralı, haberi doğrulatmaktır. Doğrulatılmamış haber yayınlanmamalıdır. Sosyal medyada bunun zararını görüyoruz. Biz Gezi olaylarında muhabirlerimizi olay yerine yolladık ve orada birebir çektiğimizi, gördüğümüz yayınladık. Bu yüzden Gezi dönemi Sözcü için bir dönüm noktası olmuştur. Bugün Sözcü Türkiye'nin en çok tıklanan 3. haber sitesiyse bu sebeptendir. Gezi döneminde bu haberlere başımızı çevirseydik ya da haberi manipüle etseydik yerimiz farklı olurdu. Bugün artık önemli bir olay olduğunda siteye girişler artıyor. En son Dağlıca olayında tüm bilgileri doğrulatarak verdik. *'Varsa doğru bilgi, Sözcü yazmıştır'* diyor kullanıcılar, bunu biz Gezi'deki doğru yayıncılığımıza borçluyuz. Biz rahatça haber yapabiliyoruz, çünkü bizim patronlarımızın devletle bir ticari işi, ihale yok. Benim yaptığım işe patronum karışamaz. Türkiye'nin amiral gemisinde bu haberleri yapamazsınız. Hürriyet'in bütün yazarları artık Sözcü'de yazıyor, çünkü orada gazetecilik yapamıyorlar. Bize de baskı yapılıyor, yayın yoluyla hakaret, kişiye hakaret adı altında davalar açılıyor. Artık yargıda bağımsız olmadığı için bir yazı yazıyorsunuz bir kelimeden tekzip geliyor, itiraz etseniz de kabul edilmiyor. Bizde *'Alo Fatih'* olmaz. Biz bu nedenle risk alsak da habercilik yapabiliyoruz. Endişemiz var, korkuyoruz ama mesleğimizin gereği olarak bu haberciliği yapıyoruz. Ancak bizim kurumumuzun bir açığı olsa zaten bizi de rahat bırakmazlar. Biz sadece mesleğimizi yapıyoruz.

Gezi'de sosyal medya kullanımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Gezi olayları sırasında Türk Basını büyük bir şansı kaçırdı. Biz sadece gazetecilik yaparak büyük bir başarı elde ettik. Kendini büyük olarak gören birçok medya kuruluşu bu süreçte sınıfta kaldı. Gazetecileri işten çıkardı, onlara baskı yaptı. Gezi'yi iyi kullanan mecralar bu dönem yükselişe geçti, Sözcü, Halk TV, sol gazeteler, bloggerlar bu dönemde başarılı oldu. Ana akım medya bu

sınavı veremedi. Sözcü.com.tr'de Gezi olayları olmadan önce bizim sitemize günlük tekil olarak 150.000 kişiye ulaşıyorduk. Gezi sırasında bu rakam 1 milyon'a yükseldi, yani % 800 oranında bir artış meydana geldi. Şu anki rakamımız 3 milyon kişi. Ama bu 3 milyon rakamına ulaşmak için Gezi olayları gibi bir kriz dönemini iyi yönetmemiz neden olmuştur. O dönemden sonra bu ivme artarak yükseldi. Geziden önce 100 binlerdeyken şu anda, Gezi olaylarından 2 yıl sonra 3 milyon kişiye ulaşıyoruz. Bu kadar kısa sürede bu kadar yüksek bir rakama ulaşmamızın sebebi Gezi olaylarında halkı haberle buluşturmamızdır. Habere geleneksel medya ile ulaşamayan halkın özgürce haber ulaşma ihtiyacını sözcü giderdi. İnsanlar habere bizim kanalımızla ulaştılar. Gezi'de sosyal medyanın handikaplarına düşmedik. Gazetecilik demek duyduğun her haberi halka doğrulatmadan ulaştırmak demek değildir. Bizde o dönem yaptığımız haberlerde buna çok dikkat ettik. Doğrulatmadığımız haberi yayınlamadık.

Gezi siyasi harekete dönüşemezdi çünkü birçok farklı görüşü birleştirdi. Siyasi hareket dönüşmesi yanlış olurdu.

20 yıl sonra Türk medya tarihi bu dönem için çok kötü şeyler yazacak. Ancak bunun sorumlusu olarak ben mevcut iktidarı görmüyorum. Bunun birinci sorumlusu gazetecilerdi. Sen teslim olursan birileri gelir seni teslim alır. Her dönem iktidar medyayı baskı altına almak istemiştir. Ancak 13 yıllık bir iktidar ilk kez oldu. Bu dönemin baş sorumluları medya patronları ve gazetecilerdir. Erken teslim oldukları için, paraya tamah ettikleri için bunlar sorumludur. Gazeteciler dayanmalı ve birbirine destek vermeliydi. Gazeteciler hatta patronlarına karşı çıkmalıydı. Gazeteci artık yazarken kendine oto sansür uyguluyor. Patron, yönetici yazarının, muhabirinin arkasında duruyorsa o zaman herkes rahatça gazeteciliğini yapar.

Mehmet Tarhan

LGBT üyesi, Kaos-GL Derneği üyesi, aktivist

Lgbt neden Gezi Protestolarına katıldı ?

Lgbt hareketinin ilk öncü duruşu sol tandanslıdır, hareketi 90'lı yıllarda anarşizan tavırlarıyla görürüsünüz. Bu hareket her zaman Türkiye'deki insan hakları hareketlerinin içinde oldu, vicdani red, etnik ayrımcılık, Tuzla'daki işçi ölümleri gibi birçok olayda Lgbt vardı. Bu hareket insan hakları hareketlerine her zaman bütüncül bakmıştır. Kent hakkı ve kentsel dönüşüm ise Lgbt'nin Ülker Sokak olaylarından beri en önem verdiği meselelerdendir. Çünkü gentrifikasyon denilen bu durum kentin en yoksul kesimini romanları, göçmenleri ve trans bireyleri etkiliyor. (Gentrifikasyon: kent içindeki çalışan sınıfa ait eski dokunun, orta sınıf yerleşimine dönüşümü. soylulaştırma,

burjuvalaştırma, nezihleştirme.) Bu nedenle Gezi'de Lgbt harketinin olmaması düşünülemezdi. Olayların başladığı ilk gece 25-30 kişilik gurupta Lgbt üyeleri vardı.

Lgbt, Gezi Protestoları ile birlikte görünür oldu mu?

Gezi olayları, Lgbt'yi görünür kıldı, güncel siyasette güç kazandı. Gezi'nin hemen ardından gerçekleşen Onur Yürüyüşü'ne 50 bin kişi katıldı. Bir yıl önce bu rakam 15 bin kişiydi. Gezi'yi bir milat kabul edemeyiz ama, Gezi'yi Lgbt'nin kitleselleşmesi olarak bir aşama olarak kabul edebiliriz. 2001 yılındaki 1 Mayıs yürüyüşünü görünürlük olarak kırılma kabul edebiliriz. Basında büyük bir yer aldı. Çünkü o 1 Mayıs Türkiye'de LGBT'lerin ilk kez örgütlü bir şekilde, Ankara'da alana çıktığı, LGBT hareketinin kamusal alan ile buluştuğu, 94'te bir dergi olarak yola çıkışın ikinci bir aşamaya geçtiği 1 Mayıs'tır. Kaos gl sayfasından bu bilgi. 2003'deki ilk onur yürüyüşünde sadece 25-30 kişi vardı. Türkiye Lgbt hareketi, o dönemden sonra yavaş yavaş görünür oldu. AKP iktidarının 2007'den sonraki durumu nedeniyle magazin üzerinden gazetelerde yer almayı seçtik, yürüyüşümüze ünlüleri davet ettik. Gezi'den öneceki Onur Yürüyüşü'nde 15 bin kişi vardı ancak bunların 5000 kişisi Lgbtliydi, diğerleri bize destek verenlerdi. Onları bir kenara atıp Gezi'yi yüceltemeyiz ama Lgbt açısından ama Gezi bize alan açtı diyebiliriz. Mesela Çarşı gurubuyla birçok toplumsal olayda yan yana geldik. Bu süreçte birbirinden farklı düşünceden birçok gurup yan yana geldi, ama Gezi'den sonra bu temas devam edemedi.

Lgbt için sosyal medya önemli bir mecra, Türkiye'nin AB süreciyle 2004 reformlarından sonra 2002-2007 arasında Türkiye'deki Lgbt örgütleri kurumsal yapılarını oluşturdular. Bu süreçte aynı zamanda yaşanan teknoloji devrimi bu sürece katkı sağladı. Görünürlük zaten bu zamandan sonra belirmeye başladı. Gezi'de sosyal medya açısından bu akış arttı ve sonra ise oluşan bu durumu Lgbt konforlu buldu. Özellikle Chp bu dönemde Lgbt ile yakın ilişkiler kurarak, Lgbt'ye alan açtı.

Taksim Dayanışması

Süleyman Solmaz

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri

2012'de Başbakan, Beyoğlu'nun yeniden düzenlenmesi için İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne 1/5000 ölçekli bir plan hazırlattı. Bu plana göre Taksim'de yeni bir imar planı uygulanmak istendi. İstanbul Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi ve Şehir plancıları İstanbul Şubesi'nde bu plana karşı bir dava açtı. Bizim ardımızdan Beyoğlu semt dernekleri de bir başka dava açtı. Bu dava sürecinde, 2013 yılında biz toplantılar yapmaya başladık. Bu toplantılara, meslek odaları, DİSK, TESK,

Beyoğlu Semt Dernekleri, İstanbul Tabip Odası gibi birçok örgüt katıldı. Bu planın büyük ölçekli olması bu çatı altında Taksim Dayanışması'nın kurulmasını gerektirdi. Taksim Dayanışması periyodik aralıklarla, davaların görüleceği zamanlarda toplantılar yapmaya başladı. Ardından Taksim Dayanışması'nı etkinliklerini duyurmak için büyük bir imza kampanyası başlattık, akşam 17.00-18.00 arasında Taksim Meydanı'nda şubat ayından başlayarak 100.000 imza topladık. Biz kurum olarak neye karşı olduğumuzu halka duyurmak için bu toplantıları yaptık. O süreçte 10-15 kişi bu imzaları topladık. Bu arada Taksim Yayalaştırma Projesi başladı. Ayrıca Topçu Kışlası adı altında Taksim Meydanı'na bir AVM yapılması ve ihya projesi ortaya çıktı. Gümüşsuyu'dan başlayan, Sıraselviler ve Mete Caddesini ayrıca Tarlabaşı'nda kadar uzanan bir proje yapılacaktı, Taksim Meydanı kullanılmaz hale gelecekti. Bu proje için ilk önce Taksim Gezi Parkı'na müdahale edilmeye başlandı. Kamusal alanın imara açılması toplum tarafından tepkiyle karşılandı. Parkın inşaat şirket tarafından çembere alınmasının ardından 27 Mayıs 2013'te biz basın açıklaması yayınladık ve ardından olaylar çığ gibi büyüdü. Taksim'le ilgili bu itirazları yapan ilk davayı açan TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'na bağlı İstanbul Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi ve Şehir Plancıları Odası Büyükkent Şubesi'dir. Sonra Ayazpaşa Semt Derneği, Gezi Parkı Koruma Derneği de bu gruba eklenerek 7-8 kişilik bir topluluk oluştu. Bu topluluk Taksim Dayanışması adını aldığında, 23 veya 27 kişilik bileşenlerden oluşuyordu. Gezi Parkı süreci bittiğinde ise bu rakam 180 bileşene ulaşmıştı, sendikalar, meslek örgütleri, siyasal partiler, STK'lar, kurumlar bu dayanışmaya dâhil oldu.

Sosyal medya açısından bu dayanışmanın iletişi için zaten başlangıçta yer alan iki kurumun ortak bir sekretaryası vardı. Bu sekreteryaya DİSK İstanbul Temsilciliği, TESK İstanbul Temsilciliği, İstanbul Tabip Odası eklenerek genişletilmiş bir sekretarya oluşturuldu. Bu sekretaryanın yönetiminde bir koordinasyon ve meclis oluşturuldu. Meclis, Gezi olayları sürecinde her gün bazen günde birkaç kez bir araya geldi. Kararların tamamı bu Meclis'te alındı. Kararlar alınırken oylama yapılmadı, bu toplantılarda konuşulanlardan bir metin oluşturulup görüşülüyordu, eğer bu metinde herkes mutabıksa bu bir karara dönüştürülüyordu. Eğer mutabık değilsek o konuda karar alınmıyordu. Taksim Dayanışması kararlarını böyle alarak koordinasyon sağladı. Bu kararları daha sonra Taksim Dayanışması'nın web sayfasında yayınlanıp, basına açıklanıyordu. TMMOB'nin İstanbul'da 80.000 üyesi var, İstanbul Tabip Odası'nın 11.000 üyesi var, KESK ve DİSK'in 80.000'e yakın üyesi var, bu kararlar bu koordinasyon yoluyla tüm üyelere ulaştırıldı. Ayrıca Taksim Dayanışması'nın 180 bileşeni kendi sosyal medya hesaplarından bu kararları yayınladı. Yani Taksim Dayanışması'nın oluşturduğu bu Koordinasyon Meclisi'nden çıkan kararlar 180 bileşenin üyeleriyle birlikte milyonlarca kişiye ulaştı. Biz üyelerimize birebir ulaştık. Taksim

Dayanışması'nın attığı tweetler, web sayfasına koyduğumuz duyurular, bildiriler anında milyonlarca kişiye ulaştı. Sosyal medyanın bizim iletişimimizde kamuoyuna ulaşmak açısından etkisi oldu, ancak dayanışma olarak zaten biz fiilen buradaydık ve ilişkilerimizi birebir kurduk. Sosyal medya karar alma mekanizmamızda etkili değildi ancak kamuoyuna ulaşmak açısından attığımız tweetler çok etkili oldu. Ayrıca dayanışma olarak kurduğumuz bir sosyal medya ekibimiz vardı. Taksim'in simgesel anlamı, buranın kamusal bir alan olması nedeniyle, iktidarın burayı bir baskı kullanarak, ötekileştirerek, dayatarak değiştirmek istemesi büyük bir kamuoyu yarattı. Bizim İstanbul'da açtığımız birçok dava var. Galataport, 3. Boğaz Köprüsü, Haydarpaşa, 3. Havaalanı, çevreyolları, Haliç metro köprüsü bizim açtığımız davalar. Ancak Gezi Parkı davası kamuoyundan çok destek geldi. 80'lerden sonra şehirlerin yağmalanması doğal olarak bizlerin, mimarların, şehir plancılarının doğal çalışma alanları bu nedenle biz buralarda yapılan haksız uygulamalara karşı çıkıyor, dava açıyoruz. Taksim Gezi Parkı olaylarından sonra Mimar Odası'nın yetkileri kısıtlanmak istendi. Mimarlar Odası Anayasa ile kurulmuş bir kurumdur. Bize ortadan kaldıramadıkları için yasalarla yetkilerimizi kısıtlamak istediler. Bu yasa şu anda mecliste bekliyor. Taksim Dayanışması'na bu süreçte dava açıldı. Ancak hepimiz bu davadan beraat ettik.

Tayfun Kahraman

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şube Yönetim Kurulu Başkanı ve Taksim Dayanışması sözcüsü

Kasım 2011'de İBB bizi bir plan toplantısına davet etti. Taksim ve Taksim meydanına ilişkin bir plan değişikliğinden haberimiz oldu. O sürede Topçu Kışlası'nın planı sunuldu. Plan askıya çıktı ve onaylandı. Biz Mimarlar Odası'yla buna karşı çıktık. İtirazımızı sunduk. Daha önce birçok davada bu kurumlar dayanışma kurmuştu. Bu plan askıdayken Mimarlar Odası bunun ışığında bir dayanışma, bir üst çatı kurulmasını teklif etti ve Taksim Dayanışması kuruldu. 2012 yılı içinde peyzaj mimarları, şehir plancıları ve Mimarlar Odası ortak bir dava açtı bu plana karşı çıkmak için. Bu süreç 3 kurumun birlikte yürüttüğü bir dayanışma gurubuydu daha sonra bu dayanışmaya semt dernekleri ve başka kurumlar da eklenerek 20'den fazla bileşene ulaştık. Taksim Dayanışması 40.000-50.000 kişinin katıldığı etkinlikler düzenledi, her Cumartesi günü imza kampanyası yapıldı, ağaç nöbetleri yapılmaya başlandı. 1 Mayıs 2013'den sonra Taksim Dayanışması'nın etkisi genişledi. DİSK, KESK, Tabipler Odası ve TMMOB'da bu dayanışmaya katılma kararı aldı. Ve Taksim Dayanışması 60- 70 bileşene ulaştı. Ağaçların kesilmek istenmesiyle olaylarda ilk günler onlarca kişi vardı, sonra bu rakam yüzlerce kişiye, 4. gün onbinlere ve milyonlara ulaştı. Bu kitleselleşmeyi yaratan Taksim Dayanışması değildi elbette. Bunu yaratan polisin şiddeti ve devlet

müdahalesiydi. Park'ta gaz yiyen masum halka karşı vatandaşın tepkisi çığ gibi büyüdü. Taksim Dayanışması, Pazartesi günü sadece 10 kişiyle basın açıklaması yaparken, Cuma günü milyonlar sokağa çıkmıştı. Kalabalığın bu kadar artmasının bir başka nedeni de medyanın tüm bu olaylara, haksızlıklara gözünü kapatmasıdır. Medya, Park'ta olan olaylara gözünü kapatmasaydı, o gece penguen belgeseli yayınlanmasaydı, sosyal medya bu kadar etkili olmazdı. Gerçek haberi öğrenmek isteyenlerin sosyal medya üzerinden oluşturduğu trafik, tepkilerin sokağa dökülmesinde etkili oldu. Medya kamusal görevini yapmış olsaydı, halk bu kadar tepki göstermeyecekti. Bu zincirleme etkinin sonucu olarak insanlar yerinden bilgi almak, destek olmak için sokağa çıktılar. Biz Taksim Dayanışması olarak bileşenlerimizle koordinasyonu sağlamak için ilk günler panik haldeydik çünkü çok organize bir yapımız yoktu. Sonra o akşam bir organizasyon şeması kurduk, aktif çalışan bir ekip oluşturduk bir basın ve sosyal medya masası kurduk. Güvenlik amacıyla bu basın masası sürekli yer değiştirmek zorunda kaldı. Koordinasyon kendi kendine sağlandı, spontane oldu. Dayanışmanın duyuruları aktif olarak buradan duyuruldu. Taksim Dayanışması'nın Facebook sayfası, web sayfası ve Twitter sayfası aktif olarak tüm bu süreç boyunca çalıştı, basına bildirdi hatta 5 dile çevrilerek dış basına da metinler iletildi. Sosyal medyadan birçok ölüm tehdidi aldık, hakkımızda davalar açıldı, arkadaşlarımız gözaltına alındı. Başbakanlık'a giden ekipte olmamıza rağmen hakkımızda dava açıldı.

Mücella Yapıcı

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Genel Sekreteri ve Taksim Dayanışması Sekretaryası

Taksim Meydanı ve Beyoğlu bölgesi hem kentsel SİT alanı ve Gezi Parkı'nın olduğu alan ise doğal ve tarihi SİT alanıdır. 2086 sayılı koruma planlarının hükmünde özelliği olan bir alandır. Özel bir imar planına tabidir. Uzun yıllar buraya imar planı yapılamadı. Son dönemlerde Eminönü gibi tarihi bölgelere koruma imar planlarında "ihya" diye bir kavram çıkarıldı. İhya planı çok özel bir kavramdır koruma hukukunda ve ayrıca tartışılır bir kavramdır. Yerinden olmayan tarihi bir yapıyı yeniden yapmak anlamına gelir, ancak uluslararası koruma uygulamalarında bunun çok özel şartları vardır. Beyoğlu için yapılan imar planında yaklaşık 30 kadar ihya planı vardı. Ancak bu ihyaların birçoğu bugün yapılamayacak haldeydi. Ayrıca Gezi Parkı için bir ihya planı yoktu. Çünkü orası ihya edilemez bir alandır. Bir eserin ihya edilebilmesi için birtakım önemli koşullar vardır, bu eserin çok önemli bir tarihi eser olması, ihya edilebilmesi için o dönemin malzemesi ve o dönemin fonksiyonuyla yapılması gerekir. Bu eserin olduğunu ispat eden yeterli sayıda bilimsel belge olması gerekir. İhya edilen yerin boş kullanılmayan bir yer olması gerekir. Taksim Gezi Parkı'na baktığımızda ihya planının uygulanması olanaksızdı ve bu yüzden planlarda ihya önerilmemişti.

2010 Kültür Başkenti projesinde İstanbul için "hayalet eserler" sunuldu. Burada biz Taksim için Topçu Kışlası'nı gördük. Bu ilerideki planlara yapılan bir çeşit hazırlıktı. Topçu Kışlası bugün yapılsa nasıl olur diye bir zemin yoklamasıydı. Bunun ardından bugün yerinde olmayan tarihi yapıların 1. dereceden korunması gerektiğinin tescil edilmesi kararı alındığını öğrendik. Bu müthiş bir karardı. Çünkü bugün yerinde olmayan bir yapıyı birinci dereceden koruma altına almak mantığa uygun değildi. Çünkü o yapı bugün yok zaten, nasıl korunmaya alınacak? Biz buna dava açtık. Bir plan değişikliği geldi, yayalaştırma planı adı altında bir plan değişikliği açıklandı. Bütün caddeler yeraltına alınıyordu. Taksim'de yeraltına giriş yapılamazdı. Cumhuriyet Caddesindeki 300 ağaç kesilecekti ve ayrıca plana Topçu Kışlası da eklenmişti. Taksim meydanı Gezi Parkı ile AKM ile bir bütündür. Biz Mimarlar Odası olarak kentin bütününe aykırı olarak yapılan tüm planlara itiraz etme ve onları yargıya götürme hakkımız var. Ancak Taksim toplumun bütün kesimini ilgilendiren, kültürel belleğimiz olan bir alan olduğu için, biz yargıya giderken topluma açık bir çağrı yapmak istedik. Bütün STK'lara, kurum ve kuruluşlara, sendikalara herkese çağrı yaptık. Çünkü Taksim herkesin meydanıdır. Biz birçok kurumla bir araya gelerek bir dayanışma oluşturduk. 1 hafta süren bir çalışmayla bir deklarasyon hazırladık. Bir sekreterya oluşturuldu, bu sekretaryada Mimarlar Odası adına ben, Şehir Plancıları Odası adına Akif Burak Atlar seçildi. Süreç böyle başladı. O tarihten sonra her hafta toplandık, her şeye birlikte karar verdik. İtirazımız ettik. Dernekler, partiler, sanatçılar, sendikalar ve halk hep birlikte belediyeye gittik, polisle ilk karşılaşmamız orada oldu. İmzalar topladık, nöbetler yaptık. 27 Mayıs 2013 gecesi dozerler parkı yıkmaya başladı. Tesadüfen orada bulunan Beyoğlu Dernekleri üyeleri bizi haberdar etti ve parka gittik. Dozerler parkı yıkmaya başlamıştı. Orada yıkımı yapanlardan inşaat izinlerini ve ruhsatlarını istedik. Hiçbir yoktu. Yıkım durdu, *'yarın şantiyeye gelin izinleri gösterelim'* dediler. Biz o gece parktan ayrılmadık, nöbet tutmaya başladık. Ben de ilk tweetimi attım ve saat 11.00'de herkesi Gezi Parkı'na çağırdık. Ertesi sabah kurula izinleri sorduk ve inşaat izinlerinin olmadığını öğrendik. Savcılığa suç duyurusunda bulunduk. Meslek örgütü olarak üstümüze düşen, yetkimizde olan her müdahaleyi yaptık. Şantiyeye gittik. Yetkili kimse yoktu. Basın geldi, kalabalık artmaya başladı. Ancak henüz polis yoktu. Dozer yeniden geldi, yıkıma başladı. Parti yetkilileri, milletvekilleri, basın, öğrenciler, gençler gittikçe çoğalmaya başladı. Polis geldi bizi tartakladılar, gaz sıkmaya başladılar ardından fişek atmaya başladılar. *'Kırmızılı Kadın'* fotoğrafı o sırada çekildi. Sonradan öğrendik ki, yayalaştırma esnasında projede yaya yolu olmadığını fark etmişler ve şu parktan birkaç metre yol için yer alalım diyerek Park'ı kazmaya başlamışlar. İşin ironik tarafı budur. Bu süreçte gözaltına alındık, hakkımızda dava açıldı. 4 gün hücrede tutulduk. Ancak bu sürecin sonunda beraat ettik.

Sosyal medya iletişimimize çok dikkat ettik, hiçbir şiddet görüntüsü yayınlamadık. Teyitli bilgi yayınladık, haber ve bilgi aktarmak için kullandık, tüm yayınlarımızda barış mesajları vardı. Teyitli olmayan hiçbir bilgiyi yayınlamadık. Sadece günlük olarak ne yapacağımız hakkında halkı bilgilendirdik. Buraya gelin diye çağrıda bulunmadık. Ben kişisel olarak twitter kullanıcısı değildim, hesabım vardı ama kullanmıyordum. Halk TV, İMC, Çapul TV meydanın gözü kulağı oldu ama ana akım medya hiçbir haberi vermedi. Bu da halkın daha fazla sokağa dökülmesine neden oldu. Halk sokakta birbirine kenetlendi. 8 forum yaptık halkla parkta ne yapılacağına halk orada kendi karar verdi. Biz bu olaylarda güvenilir kaynak olduk. Taksim Dayanışması'nın ortak kararı olarak duyurularımızda, toplantılarımızda kürsüyü siyasi parti sözcülerine yer vermedik, kimseyi bir yere çağırmadık, şiddet içermeyen barış dili kullanmaya özel önem gösterdik. Sağduyulu ve teyitli bir duruş sergiledik yoksa başka şeylere neden olabilirdi ortam. Havuz medyası çok çirkin provokasyonlar yaptı, ana akım medya hiç haber yapmadı. Manipülatif haberler yapıldı. Sosyal medyada manipülatif haberler de, doğru haberler de çok çabuk yayılıyor, bu nedenle güvenilir kaynak çok önemli. Herkes birbirini manipüle edebiliyor. Gezi olaylarının bize öğrettiği en önemli şey sosyal medya kullanırken, attığınız tweet, verdiğiniz bilginin, yazdığınız her şeyin çok dikkatli ve manipüle edilmeyecek şekilde yayınlanması oldu. Biz Taksim dayanışması olarak ve onun üyeleri olarak kişisel sayfalarımızda da buna çok önem verdik. Kimseyi bir yere çağırmadık sadece bilgilendirme yaptık, biz zaten hep oradaydık. Biz Taksim Dayanışması olarak 183 bileşenimizle milyonlarca kişiye bilgilendirme yaptık ve bunun sorumluluğunu her adımda taşıdık. 2003 yılından beri yeni bir insan modeli deneniyor, kamusal olmayan birey ön plana çıkarılmak isteniyor ve kentin her alanında tüketici, tek taraflı düşünen hatta giyinen bireyler yaratılmaya çalışılıyor. Sermayenin ülkede rahatça dolaşması, önünde engel olmaması isteniyor. Bunun olması için korku ve güç kullanılıyor, halk kontrol altına alınmak isteniyor. Üniversiteleriyle, gazetecileriyle, basınıyla kontrol altına alınmak istenen bir toplum yaratılmak istendi. Biz bunlara karşı çıktık. Gezi'de tüm bu korkular yıkıldı. Gezi bu toplumun rönesansı oldu. Bugün sağduyu varsa, hepsi Gezi olaylarının sonucudur. Sol hareket kente hiç bakmamıştı, şimdi kenti anlamaya çalışıyorlar; kentliler siyasetten uzaktı, şimdi siyasete dahil oluyorlar; batı doğuya bakmamıştı, şimdi doğuya bakıyor; müslümanlar gayri müslimleri anlamaya çalışıyor. Toma'nın karşısında dans edebilmenin, sabrın, sağduyunun, direnişin, mizahın Türkiye'nin hem doğusuna hem de batısına çok ders verdiğini düşünüyorum.

İhsan Eliaçık

Antikapitalist Müslümanların temsilcisi-Yazar

Biz Anti-kapitalist Müslümanlar 2011 yılında 5 yıldızlı otellerde yapılan iftar yemeklerini protesto ettik o günlerde basının ilgisini çektik. Daha sonra yine bu tarz eylemlerimizi sosyal medyadan duyurmaya başlayınca büyük bir ilgi gördük. Benim 22 tane kitabım var. Ancak bu protesto eylemleriyle büyük bir ilgi gördük. AKP iktidarını kapitalizme hizmet ettiği için protesto ettik. Hem Müslüman, hem iktidara hem de kapitalizme karşı çıkan bir grup olduğumuz ortaya çıkınca basının da ilgisi arttı. 1 Mayıs 2012'de Taksim alanı gösterilere açılınca, Fatih Cami'nde ölen işçiler için gıyabi cenaze namazı kılıp Taksim'deki 1 Mayıs gösterilerine katılma kararı aldık. Camiden çıkan bir grubun Taksim alanına gitmesi ilk kez yaşanan bir durumdu. O dönem çıkan haberlerde Anti-kapiltalist Müslümanlar isimi geçti yoksa bizim kendimize böyle bir isim koymamıştık. Bu kendiliğinden oluşan bir yapı oldu. Gezi olayları başlayınca Taksim Dayanışması'nın yanında yer aldık. Daha önce Emek sineması için yapılan protestolara da katılmıştık. Gezi olaylarıyla sosyal medyayı çok etkili kullandık. O dönem çok sayıda takipçimiz oldu. Ben 2009 yılında sosyal medyaya Twitter'la girdim. 2011'de iftar protestolarını sosyal medyadaki Facebook ve Twitter hesaplarımızdan duyurduk. Her gün gittiğimiz yerleri anons ettik. 1 Mayıs 2012 yürüyüşünü yine sosyal medya hesaplarımızdan organize ettik. Gezi olaylarında sosyal medyayı daha etkin kullandık. Olaylar başladığında 70.000 olan takipçi sayımız olaylar sona erdiğinde takipçi sayımız 150.000 kişi olmuştu. Gezi olaylarında Anti-kapitalist Müslümanlar olarak biz orada 40-50 kişiydik, ben her gün alana gitmeden önce sosyal medya üzerinden hangi saatte orada olacağımı yazıyordum, alana gittiğimde de akın akın insanların geldiğini gördüm. Bugün olayların üstünden 2 yıl geçmesine rağmen takipçi sayımız Twitter'da 277.000'e ulaştı, Facebook'ta da 316.000 takipçimiz var. Twitter hesabını ben kendim yazıyorum, ancak Facebook'ta birkaç editör var. Sosyal medya hesaplarından tüm etkinliklerimizi duyuruyoruz. Yaşları 25-40 arasında değişen takipçilerimiz var. Sosyal medya düşüncelerimizi yaymak açısından çok etkili oldu. Sosyal medya geleneksel medyaya oranla özgür bir ortam yaratıyor bize, ancak geleneksel medya sansürlü bir yapı. İftar protestolarına kadar geleneksel medyada yer alırken bu eylemlerden sonra sansür görmeye başladık, gezi olaylarından sonra ise muhalif olarak iyice dışlandık. Hükümet medya organlarını etkisi altına almaya başlayınca biz geleneksel medyadan dışlandık. Muhalif olarak artık yasaklılar listesindeyiz ancak sosyal medya bize sesimiz duyurmamız konusunda özgür bir alan yaratıyor.

Neden Gezi'deydiniz?

Biz Taksim Dayanışmasıyla etkileşim içindeydik. 1 Mayıs 2012'den sonra sol gruplar, alevi grupların etkinliklerine davet edildik. Gezi Parkı'na yapılmak istenen Topçu Kışlası projesine çok karşı çıktım, halkın gittiği yerlere AVM'ler yapılmasına, kapitalizme peşkeş çekilmesine karşı çıkmak için biz de Gezi protestolarına katıldık. Kendi dünya görüşümüze yakın guruplar tarafından

bu protestolara katıldığımız için dışlandık. *'Yeryüzü sofralarında iftarı birayla açtılar, camide içki içenlere destek veriyorlar'* diye hakkımızda birçok yalan yayın çıktı. İslami kesimler de bu yalanlara inandı. Dini çevreleri Gezi'den uzak tutmak için yapılan bir komploydu bu, yoksa birçok dini kesim Gezi'ye gitmek için karar almıştı.

Çınar Oskay, Haziran kitabında sizinle röportaj yapıyor

Benzer düşüncedeki kişiler tarafından dışlanırken farklı düşüncedeki kişiler ve gruplar tarafından kabul gördük. Gezi sol gruplar, Kürt gruplar, alevi grupları tanımak için bize bir fırsat oldu. Biz Gezi'de çok güzel insanlar tanıdık, en küçük pişmanlığım yok orada olmaktan dolayı. Bu dönemde Tayyip Erdoğan Twitter'da attığım twitler nedeniyle bana 2 tane dava açtı. O dönem birçok tehdit aldık. Twiter'dan trollerden tehdit aldık ve almaya devam ediyoruz. Sosyal medya bizim gibi düşünmeyen kişilere ulaşmamızı da sağladı. Gezi'de birbirini tanımayan gruplar birbirine yakınlaştı, iletişim sağlandı. Bu açıdan sesimiz duyurmak için sosyal medya bulunmaz bir fırsat oldu, kelime kapasitesi kısıtlı olsa da geleneksel medya tarafından sansürlenmiş, kısıtlanmış bir grup olarak sosyal medya bizim için çok güzel alternatif bir alan. Gezi'yle birlikte dini cemaatlerden, travestilere kadar rengârenk ve geniş bir takipçi grubumuz oldu. Tabii takipçi çevreleri bu kadar genişleyince yazdıklarımıza da dikkat etmek gerekiyor, çünkü bazen yazdığımız tweetler istemeden yanlış anlaşılmalara neden oluyor. Gezi olaylarında gazetecilerden tepki gelmeyince, bazı gazeteciler ve kanallara telefon açtım sordum, *'neden haber yapmıyorsunuz'* diye, *'yapamayız'* dediler. Ben de fotoğraf makinemi alıp Gezi'ye gittim ve alandaki her şeyi fotoğraflayıp, orada yaşanan olayları sosyal medya sayfamdan yayınladım.

Cem Tüzün

Taksim Dayanışması Beyoğlu Semt Dernekleri Sözcüsü

Gezi olayları nasıl başladı?

Taksim Dayanışması 3 ayaklı bir yapıydı. 2011 haziran ayında Recep Tayyip Erdoğan İstanbul ile ilgili 3 çılgın proje açıkladı, Kanal İstanbul, Taksim Meydanı düzenlenmesi, Sivriada'ya anıt projesi. Beyoğlu bölgesi 1993 yılından sonra kentsel koruma alanı ilan edilmişti, 18 yıl boyunca bu imar planları hazırlanmadı. 2010 yılında bu planların hazırlık süreçleri ivme kazanmaya başladı. Biz de bölgedeki 5 semt derneği bu planlara müdahil olmaya çalıştık. Cihangir Güzelleştirme Derneği, Ayazpaşa Derneği, Galata Derneği, Asmalımescit Derneği, Bedrettin Mahallesi Derneği bir araya gelerek Beyoğlu ile ilgili yoğun çalışmalar yapmaya başladık. Kamu otoritesinin bölgede yapmak istediği imar değişiklikleriyle ilgili kamuoyunu bilgilendirdik. Ancak bölgenin derneklerinin bu

kadar hassas olmasını aşan bir durum vardı; çünkü, Taksim tüm toplumun ortak yaşam alanlarından biri, ülkemiz için simgesel ve kamu vicdanında özel bir yeri olan kamusal bir alandı. Bu farkındalığı yaratmak için, bu bölgenin insansızlaştırılmasına, mülksüzleştirilmesine, betonlaşmasına ve ortak belleğimizin yok edilmesine top yekun karşı koymak için bir dayanışma oluşturmalıyız diye bir araya geldik. Şubat 2012'de ortak bir deklarasyon yayınlayarak 79 bileşenle bir araya geldik. Haziran 2012'ye geldiğimizde Taksim için yapılacak inşaatın ihale aşamasına gelindi. Ben bu konuya dikkat çekmek için Taksim'de tek başıma 24 saat süren bir protesto eylemi gerçekleştirdim. Kasım ayında meydanda fiziki düzenlemeler başladı. Meydan, içeride insanlar varken tahta perdelerle kapatıldı. 5 Kasım'dan itibaren 1 ay boyunca Taksim Meydanı'nda imza kampanyası ve nöbet başlattık. 100.000 ıslak imza topladık. 27 Mayıs 2013 gecesi inşaat makineleri parka girdi. O gece tesadüfen orada toplantı yapan Beyoğlu dernekleri toplantıdan ayrılırken parka giren iş makinelerini görüyorlar. Ve hemen müdahale ediyorlar. Divan Oteli istikametinde ağaçlar sökülüyordu. Ben o gece oraya giden 8. kişiydim. O gece Gezi Parkı'nda o toplantı olmasaydı belki sabah uyandığımızda her şey için çok geç olacaktı. Biz derhal dayanışmadaki arkadaşlarla koordinasyona geçtik ve çalışmanın durdurulmasını istedik. İnşaat görevlilerinin çalışma izinlerini sorduk. O gece Gezi Parkı'nı yıkmak için gelen inşaat şirketinin çalışma izni yoktu.

Dayanışmanın sosyal medya alanını yönetmek için özel bir şey yapmamıza gerek kalmadı. Çünkü bileşenlerimizin zaten binlerce üyesi vardı. CHP de, Taksim bileşeni üyesi Türk Tabipler Birliği de, DİSK de, Mimarlar Odası da, tüm bileşenler ki bunlar 183 bileşen, zaten biz bir duyuru hazırladığımızda tüm bu bileşenlerin işbirliğiyle milyonlarca kişiye ulaştık. Bu açıdan sosyal medyanın bu etkiyi arttırıcı bir etkisi oldu. Kaldı ki biz zaten bireysel olarak sosyal medyayı kullanan kişiler değildik. Gezi sürecinden sonra, kişisel sosyal medya hesaplarımızı açtık. Ancak Taksim Dayanışması'nı ve tüm bileşenlerimizin sosyal medya hesapları, e-mail grupları ve sms bağlantıları vardı. Taksim dayanışması genişletilmiş sekretaryası bu süreçte tüm iletişimi ve basın ayağını yürüttü. Sosyal medya kuşkusuz ilgiyi Gezi Parkı'na çevirmekte, haberlerin topluma yayılmasında çok etkili oldu. Gezi estetik duruşla hoyratlık arasındaki bir çatışmaydı. Toplumu ilgilendiren, yaşadığımız kenti ilgilendiren kararların nasıl alınması gerektiği hakkında bir karşı duruştu. Yaşadığımız kente yapılacak bir müdahalenin o toplumda yaşayan kişilerin görüşü alınmadan dayatmayla alınmasına karşı verilen bir tepkiydi. Hoyratlığa, benim sesimi duy diyenlerin hareketiydi.

Tarih: …/…../2012

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

İMAR VE ŞEHİRCİLİK DAİRE BAŞKANLIĞI

Planlama Müdürlüğü'ne

Konu: Beyoğlu İlçesi, TAKSİM MEYDANI Yayalaştırma Projesi'ne ilişkin 17.01.2012 tasdik tarihli 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planı Tadilatı'na itiraz.

14 Şubat 2012 günü tarafınızca askıda ilan edilen Yayalaştırma Projesine ilişkin 1/5000 ve 1/1000 Ölçekli Nazım ve Uygulama İmar Planları, içeriği itibariyle bir meydan düzenlemesinden ziyade bir yer altı kavşak uygulamasına yöneliktir. Planlar Taksim Meydanı'na yaya olarak erişimi sınırlandıracak mekansal müdahaleleri içermektedir.

Meydana giriş noktalarında büyük istinat duvarlarıyla çevrili olarak tasarlanan dalış tünelleri, bulundukları caddenin meydanla ilişkisini koparacak, yaya hareketliliğini sınırlandıracaktır. Kaldırımlar arası geçiş istinat duvarlarının yükselmeye başladığı noktadan itibaren mümkün olmayacak ve caddelerin mevcut kimliği yok olacaktır.

Meydana giriş noktalarında dik bir şekilde araç trafiğini yer altına almak, büyük oyuklar yaratmak ve bunun sonucu olarak yayalar, servis yolları ve yer üstü hareketliliğini göz ardı etmek modern kentsel tasarım yaklaşımlarına uygun değildir.

Meydanın yaya erişimi bakımından sınırlandırılması ile Taksim Cumhuriyet Meydanı, şenlik, tören kutlama veya gösteriler için kullanılamaz hale gelecektir.

Araç trafiğinin yeraltına alınması, mevcut araç trafiğini arttıracak bir ulaşım kararıdır. Özellikle trafiğin yoğunlaşacağı saatlerde meydana gelecek sıkışmalar, araç gürültüsü ve egzoz salınımı açısından çevre sağlığını tehdit edecektir.

İtiraza konu olan plan değişiklikleri meydana ilişkin herhangi bir karar üretmemekte, avan proje ile uygulama yapılacağı belirtilerek Taksim Topçu Kışlası'na işaret etmektedir. Taksim Gezi Parkı, Taksim Meydanı ile doğrudan ilişkili tek yeşil ve açık alandır. Bu alanın yapılaşmaya açılması, kamusal kullanımı sınırlandıracak ve bölgenin açık alan ihtiyacını göz ardı eden bir karardır.

Türkiye'nin en önemli meydanı olan Taksim Meydanı için daha bütüncül bir yaklaşımla, Meydan üzerinde herkesin söz hakkı olması bilinciyle katılımcı bir sürecin işletilmesi ve Meydan için öngörülen vizyonun kamuoyu ile paylaşılması kent demokrasisi gereği olarak tüm İstanbulluların hakkıdır.

Yukarıdaki hususlar çerçevesinde yasal hakkım saklı kalmak kaydıyla, İstanbul'da sürdürdüğüm yaşamımı olumsuz yönde etkileyecek olması nedeniyle ve kentlilik hakkım gereği söz konusu plan

değişikliğine itiraz ediyor ve bu plan değişikliğinin iptal edilerek konunun tekrar değerlendirilmesi için gereğinin yapılması isteğimi bilgilerinize sunuyorum.

Adı – Soyadı :

TC Kimlik No:

Adres/Tel:

İmza:

Taksim Dayanışması Basın Açıklaması, 17 Mart 2012

Basınımızın Değerli Üyeleri,

Son yıllarda, insanlığın ortak değeri ve mirası olan tarihi, kültürel, doğal varlıklarımızın yok edilmesine ve/veya ruhunu kaybetmiş geleceğe yalan söyleyen kopyalar haline dönüştürülmesine yönelik uygulama ve kararlar giderek yükselen bir hızla artmaktadır.

Tarihi, doğal, kültürel değerlerin korunması konusunda yüzyılların kuramsal ve deneysel birikimleri sonucu oluşan evrensel ilke, kural ve belgeler hiç çekinilmeden gerçek anlam ve amaçlarından saptırılarak yapılan yanlış uygulamaları meşrulaştırma doğrultusunda kullanılmaya çalışılmaktadır.

Kentlerimizin tarihi, kültürel kimliğini ve toplumsal belleğimizi oluşturan ve koruma altına alınmış kentsel ve kamusal alanlarının, ortadan kaldırılmasını öngören projeler hazırlanmakta; devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarını, değerlerini korumak, bu amaçla destekleyici ve özendirici tedbirler almak yönündeki Anayasal görevleri göz ardı edilmekte, sosyal bir devletin asgari yükümlülükleri dahi yerine getirilmemektedir.

Aksine, kentimize dünya mirası niteliği kazandıran tüm değerler; kentsel topografya, peyzaj, siluet, tarihi, kültürel mimari miras alanları; bu değerleri korumak ve geleceğe aktarmakla görevli olan yerel ve merkezi otoriteler tarafından ulusal ve uluslar arası bilim ve meslek çevrelerinden gelen bütün uyarılara rağmen tepeden inme kararlar ile yıkıma ve yok oluşa terk edilmektedir.

Ayrıca, bu uygulamalar, zaman zaman yapılan türlü müdahaleler ile istenilen sonuca göre koşullandırılmış plan ve kurul kararlarına dayandırılarak meşrulaştırılmaya çalışılmakta; siyasi ve idari otoriteler bu yolla yükümlülüklerinden kurtulmaya çalışmaktadırlar.

Bütün bu uygulamaların ürkütücü ve görülmeyen yanı ise; tüketim ve yağma kültürünün koşullarına göre düşünen ve yaşayan bir toplum oluşturabilmek adına toplumsal belleğimizin ve anılarımızın

izlerini taşıyan tüm değer ve mekânların yok edilmesiyle geleceğimizin de ipotek altına alınmaya çalışılmasıdır.

Kamusal ve toplumsal yararı sadece ekonomik fayda ve rantlar ile açıklamaya indirgeyen bu yaklaşımla; kentsel rantları esas alan bir kent kültürünün yanı sıra bu yolda yaratılan köksüz bir estetik ve tasarım anlayışı da topluma empoze edilmeye çalışılmaktadır.

Kamuoyunca da bilindiği gibi; çağdaş ve demokratik ülkelerde kabul edilemez bu karar mekanizmaları, bu kez "Taksim Projesi" adı altında karşımıza çıkmıştır. Bilimsel, teknik ve demokratik süreçler çalıştırılmadan kamuoyuna sunulan meydan düzenlemesinin geri dönülmez yanlışlara sebebiyet verecek olması nedeniyle **"Taksim Dayanışması"** olarak bir araya gelen bizler, kamuoyuna "Taksim Meydanı"na sahip çıkacağımızı duyurmuştuk.

Başbakan tarafından seçimlerden önce "Taksim Projesi" olarak açıklanan, kamuoyuna yayalaştırma projesi adı altında ilan edilen Taksim Meydanı ile Gezi Parkını betonlaştırmayı, insansızlaştırmayı ve kimliksizleştirmeyi hedefleyen bu proje ile ilgili plan değişikliği, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi ve 2 numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanmıştır. Söz konusu plan değişikliği, çağdaş meydan düzenlemesi, ulaşım planlaması ilkelerinden bilim ve teknikten uzak, koruma ve hukuk kurulları ihlal edilerek ilan edilmiştir. Araç ve yaya güvenliğini tehdit bu plan değişikliği, battı çıktılar ve istinat duvarlarıyla, yaya erişimini engelleyen ve meydana çıkan tarihi caddelerin görsel ve yaşamsal bütünlüğünü yok eden bir yer altı şehri projesidir.

Plan değişikliğine gayrihukuki bir şekilde eklemlenerek, kamuoyuna Topçu Kışlası ihyası adı altında yeni inşaatlar dayatılmaktadır. Hepimize açık, hepimizin hakkı olan, şehrimizin merkezindeki yegâne park alanı, depremde sığındığımız Gezi Parkı elimizden alınmakta, ağaçlar, yürüme, buluşma ve dinlenme alanları yine betonlaşmaya kurban edilmeye çalışılmaktadır.

Tüm bu gerekçeler ile Taksim Dayanışması bileşenleri ve semt sakinleri tarafından Büyük Şehir Belediyesi'ne binlerce itiraz dilekçesi iletilmiştir.

Özet olarak bu dilekçeler ile;

- 14 Şubat 2012 günü tarafınızca askıda ilan edilen Yayalaştırma Projesine ilişkin 1/5000 ve 1/1000 Ölçekli Nazım ve Uygulama İmar Planları, içeriği itibariyle bir meydan düzenlemesinden ziyade bir yer altı kavşak uygulamasına yöneliktir. Planlar Taksim Meydanı'na yaya olarak sınırlandıracak mekansal müdahaleleri içermektedir.

-Meydana giriş noktalarında büyük istinat duvarlarıyla çevrili olarak tasarlanan dalış tünelleri, bulundukları caddenin meydanla ilişkisini koparacak, yaya hareketliliğini sınırlandıracaktır. Kaldırımlar arası geçiş istinat duvarlarının yükselmeye başladığı noktadan itibaren mümkün olmayacak ve caddelerin mevcut kimliği yok olacaktır.

- Meydana giriş noktalarında dik bir şekilde araç trafiğini yer altına almak, büyük oyuklar yaratmak ve bunun sonucu olarak yayalar, servis yolları ve yer üstü hareketliliğini göz ardı etmek modern kentsel tasarım yaklaşımlarına uygun değildir.

- Meydanın yaya erişimi bakımından sınırlandırılması ile Taksim Cumhuriyet Meydanı, şenlik, tören kutlama veya gösteriler için kullanılamaz hale gelecektir.

- Araç trafiğinin yeraltına alınması, mevcut araç trafiğini arttıracak bir ulaşım kararıdır. Özellikle trafiğin yoğunlaşacağı saatlerde meydana gelecek sıkışmalar, araç gürültüsü ve egzoz salınımı açısından çevre sağlığını tehdit edecektir.

-İtiraza konu olan plan değişiklikleri meydana ilişkin herhangi bir karar üretmemekte, avan proje ile uygulama yapılacağı belirtilerek Taksim Topçu Kışlası'na işaret etmektedir. Taksim Gezi Parkı, Taksim Meydanı ile doğrudan ilişkili tek yeşil ve açık alandır. Bu alanın yapılaşmaya açılması, kamusal kullanımı sınırlandıracak ve bölgenin açık alan ihtiyacını göz ardı eden bir karardır.

- Türkiye'nin en önemli meydanı olan Taksim Meydanı için daha bütüncül bir yaklaşımla, Meydan üzerinde herkesin söz hakkı olması bilinciyle katılımcı bir sürecin işletilmesi ve Meydan için öngörülen vizyonun kamuoyu ile paylaşılması kent demokrasisi gereği olarak tüm İstanbulluların hakkıdır.

-Yukarıdaki hususlar çerçevesinde yasal hakkım saklı kalmak kaydıyla, İstanbul'da sürdürdüğüm yaşamımı olumsuz yönde etkileyecek olması nedeniyle ve kentlilik hakkım gereği söz konusu plan değişikliğine itiraz ediyor ve bu plan değişikliğinin iptal edilerek konunun tekrar değerlendirilmesi için gereğinin yapılması"

istenmiştir.

Ancak itirazları değerlendirmek bir yana;

12 Mart Pazartesi günü saat 11.00'da, düzenlenen basın açıklamasının ardından Taksim Meydanı için hazırlanan İmar Planlarına yönelik en temel demokratik haklardan biri olarak tanımlanan; bireysel itiraz dilekçelerini teslim etmek isteyen Taksim Dayanışması bileşenleri, güvenlik

görevlilerinin ve polisin engellemesiyle karşılaşmış, vatandaşlar yağmur altında bekletilmiş ve ancak gruplar halinde içeriye alınmıştır. Dilekçeyi teslim ettikten sonra binayı terk etmesi istenen grubun içinde yer alan TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Üyesinin belediye çalışanı olduğunu belirtmesi üzerine kimlik bilgileri güvenlik görevlilerince kayıt altına alınmıştır. Bünyesinde çalışan bir uzmanın demokratik yollarla itiraz hakkını kullanmasına dahi tahammülü olmayan İBB yönetimi, bir hafta içinde Yönetim Kurulu Üyesini işten çıkartmıştır.

Taksim, bir bütün olarak koruma altına alınmış kültür varlığımızdır ve kentin en önemli kamusal alanıdır. Projenin acil olarak durdurulması ve Taksim'i, daha bütüncül bir yaklaşımla, sahip olduğu sosyal, tarihi, toplumsal, kültürel ve ekolojik değerler göz önünde bulundurularak, evrensel kuram ve kurallara uygun, dürüst, şeffaf, katılımcı ve demokratik yöntemlerle düzenlenmeye davet ettiğimiz kent yönetiminin bu vurdum duymaz tavırları karşısında;

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi ve TMMOB Peyzaj Mimarları Odası İstanbul Şubesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 14 Şubat 2012 tarihinde askıya çıkarılan "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi'ne ilişkin 17.01.2012 tasdik tarihli 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planı Tadilatı"nın yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açılmıştır.

Ayrıca bu davaların yanı sıra semt sakinleri ve dernekleri tarafından da imece yöntemiyle maddi kaynaklar yaratılarak bir dizi dava açılmış bulunmaktadır.

Dava aşaması henüz sürerken kamuoyunun neredeyse bir bombardıman gibi üst üste gelen sarsıcı gündemler ile meşgul olmak zorunda bırakıldığı son günlerde basında yer alan *"Taksim Meydanı Projesi'nin ikinci etabını oluşturan Topçu Kışlası projesinde de sona gelindi. Projenin Mimarı Halil Onur, projesinin son detayları hakkında. "Kışlanın avlusunda kitapçılar, kafeler olacağı için burası 24 saat işleyen bir cazibe merkezi haline gelecek*" şeklinde açıklamaları ise; adı geçen şahsın kamu adına yürüttüğü İstanbul Sit Alanları Alan Yönetimi Başkanlığı ve Kurul Üyeliğini de göz önüne aldığımızda tüm bu açıklamaları ve kamuoyunu hiçbir şekilde dikkate almayan sorumsuz gelişmeleri hayret ve esefle karşılıyoruz.

Taksim Meydanı, Cumhuriyet dönemi kent düzenlemelerinin, mimarlık eserlerinin ilki ve belki de en önemlisidir. Taksim, tüm bayramlarımızı, sevinçlerimizi, tepkilerimizi, hak taleplerimizi dillendirdiğimiz emek ve demokrasi meydanımızdır.

Taksim Meydanına hep birlikte sahip çıkıyoruz ve her şeye rağmen çıkmaya devam edeceğiz. Çünkü Taksim hepimizin!

Sayın kamuoyuna duyurulur.

Saygılarımızla.

TAKSİM DAYANIŞMASI

ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Basın Duyurusu
(28 Şubat 2013)

Taksim'de Eski Topçu Kışlasının Yeniden İnşasına Yönelik Proje ve Gezi Parkı'nın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Değerlendirme

Son günlerde kamuoyunu meşgul eden en önemli kentsel meselelerden biri de, İstanbul, Taksim Meydanı'ndaki Gezi Parkı'nın ortadan kaldırılıp, yerine aynı alanda 1930'lu yıllara kadar mevcut Eski Topçu Kışlası'nın yeniden inşası girişimidir. Türkiye ICOMOS Milli Komitesi doğrudan doğruya kendi ilgi alanına giren ve uluslararası yükümlülüklerinden de birini teşkil eden bu konu hakkında aşağıdaki görüşlerini açıklamayı zorunlu görmüştür:

1. Taksim Gezi Parkı, tarihsel mimari önemi bağlamında -sadece bir yeşil alan olmanın ötesinde- İstanbul'un en önemli ve korunmaya değer varlıklarından biridir. Onyıllardır kayıtsızlık ve duyarsızlıkla tahrip edilmeye ve aşındırılmaya devam etmesine rağmen, hala önemini yitirmiş değildir. Dünyaca bilinen bir tasarımcı olan Henri Prost tarafından projelendirilmiştir ve Türkiye'de anıtsal-eksensel park planlama yaklaşımına sahip tek kamusal yeşil alandır. Ortadan kaldırılması bir yana, restore edilerek, asli özellikleri iade edilmeli ve Türkiye kültür tarihinde hak ettiği yere yerleştirilmelidir.

2. Gezi Parkı ortadan kaldırılarak onun yerinde rekonstrüksiyonu hedeflenen Topçu Kışlası'nın yeniden yapımı koruma-restorasyon disiplininin ilkeleri bağlamında sorunludur.

Birinci sorun şudur: Yok olmuş tarihsel yapıların rekonstrüksiyonu, ancak söz konusu yapıların mimari, inşai, estetik düzey ve tarihsel anılar taşımak gibi gerekçelerle kaybının çok büyük olması halinde meşrudur. Taksim Kışlası ise, kaybı bu kadar büyük anlam taşıyan bir yapı değildir. Şayet yerinde duruyor olsaydı, kuşkusuz, korunması gerekecekti. Fakat bu yitirilmiş yapının kent belleğindeki önemi, yerine bir replikasını yapmayı gerektirecek kadar derinlikli ve güçlü değildir.

İkinci sorun ise, yapının rekonstrüksiyonunu yapmanın ortaya sadece eskisi gibi gözüken, ama hiçbir rasyonel koruma ölçütüne göre tarihsel eser sayılmayacak bir yeni yapı çıkaracak olmasıdır. Türkiye kamuoyunda sık sık aksi gündeme gelmesine karşın, geçmişin görüntülerini yeniden üretmek tarihsel çevreyi ve mirası korumak demek değildir. Sadece bazı çok zorunlu hallerde hoş görülebilir bir taklit yapı inşa etme girişimi olarak nitelenir.

Kaldı ki, hoş görüldüğü hallerde bile, yok olmuş yapıların rekonstrüksiyonunu yapabilmek için, elde eski durum hakkında fikir verecek yeterli ve ayrıntılı belgeler ve veriler olması gerekir. Eski Taksim

Topçu Kışlası için elde yalnızca bazı dış mekân fotoğrafları vardır. Dönemine ait hiçbir gerçek inşai ve mimari ayrıntısı, hatta tam boyutları bile, bilinmemektedir. Bu koşullarda yeniden yapımı, tarihsel korumacılık ilkeleri açısından, Taksim'de bir "Disneyland" inşa etmekten daha anlamlı ve ciddi bir sonuç vermeyecektir.

Yukarıdaki sakıncaları Türkiye kamuoyuna duyurmayı, çalışma alanımızın etik ve teknik ilkelerine aykırı bu gelişmeye karşı durmamızın bir tarihsel zorunluluk oluşundan ötürü gerekli görmekteyiz.

ICOMOS Türkiye Milli Komitesi

TAKSİM DAYANIŞMASI ORTAK DEKLARASYONU 2 Mart 2012

Çağdaş ve demokrat bir ülkede kabul edilemez karar mekanizmaları, Taksim Projesi ile tekrar karşımıza çıkmıştır. Bilimsel, teknik ve demokratik süreçler çalıştırılmadan kamuoyuna sunulan meydan düzenlemesinin geri dönülmez yanlışlara yol açacak olması bizleri bir araya getirmiş ve Taksim Meydanı'na sahip çıkmamızı gerektirmiştir.

Taksim Projesi ilk olarak seçimlerden önce Başbakan tarafından açıklandı. Peşinden, kamuoyuna yayalaştırma projesi adı altında sunulan plan değişikliği İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi ve 2 numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylandı. Plan değişikliği, evrensel şehircilik değerleri göz ardı edilerek, ulaşım planlama ve projelendirme bilim ve tekniği gözetilmeden, üstelik koruma ve hukuk kurulları ihlal edilerek ilan edildi. İlan edilen, aslında bir "betonlaştırma", "insansızlaştırma" ve "kimliksizleştirme" projesidir. Bu proje aynı zamanda, araç ve yaya güvenliğini tehdit eden dalış rampaları ve istinat duvarlarıyla, yayaların meydana erişimini engelleyen koridorlaştırılmış kaldırımlarıyla, tarihi bir ortamın görsel ve yaşamsal bütünlüğünü yok eden bir "yer altı" projesidir.

Plan değişikliğine gayrihukuki bir şekilde eklemlenerek, kamuoyuna Topçu Kışlası'nın ihyası adı altında yeni inşaatlar dayatılmaktadır. Hepimize açık, hepimizin hakkı olan, şehrimizin merkezindeki yegâne park alanı, depremde sığınacağımız Gezi Parkı elimizden alınmakta, ağaçlar, yürüme, buluşma ve dinlenme alanları betonlaştırılmaya ve ticarileştirilmeye çalışılmaktadır. Bir kez daha kamuoyu yanıltılarak güç ve paranın prestij kazanması hedeflenmektedir.

Taksim, bir bütün olarak koruma altına alınmış kültür varlığımızdır ve kentimizin en önemli kamusal alanıdır. Projenin bir oldubittiye getirilmeden, acil olarak durdurulmasını talep ediyoruz. Taksim'in, daha bütüncül bir yaklaşımla, sahip olduğu sosyal, tarihi, toplumsal, kültürel

ve ekolojik değerler göz önünde bulundurularak, evrensel kuram ve kurallara uygun, dürüst, şeffaf, katılımcı ve demokratik yöntemlerle düzenlenmesini istiyoruz.

Taksim Meydanı, Cumhuriyet dönemi kent düzenlemelerinin ilki ve belki de en önemlisidir. Taksim, tüm bayramlarımızı, şenliklerimizi, sevinçlerimizi, tepkilerimizi ve hak taleplerimizi dillendirdiğimiz emek ve demokrasi meydanımızdır.

Taksim Meydanı'na hep birlikte sahip çıkıyoruz. Çünkü Taksim hepimizin!

TAKSİM DAYANIŞMASI

TAKSİM DAYANIŞMASI BİLEŞENLERİ (2 Mart 2012)

İstanbul Dişhekimleri Odası İstanbul Eczacı Odası İstanbul Tabip Odası TMMOB Çevre Mühendisleri Odası TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası TMMOB Makina Mühendisleri Odası TMMOB Mimarlar Odası TMMOB Peyzaj Mimarları Odası TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Tiyatro Oyuncuları Meslek Birliği DİSK KESK İstanbul Şubeler Platformu Eğitim Sen İstanbul 6 Nolu Üniversiteler Şubesi Kültür Sanat Sendikası Sendikal Güçbirliği Platformu Beyoğlu Semt Dernekleri Platformu Boğaziçi Dernekleri Platformu Emekliler Yaşlılar Hareketi Filmmor Kadın Kooperatifi (Filmmor) İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği İstanbul Halkevi İstanbul Kültür Forumu İstanbul SOS Girişimi Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV) Kamusal Sanat Laboratuvarı Karadeniz İsyandadır Platformu Kent ve Çevre için Haydarpaşa Dayanışması Lambda İstanbul Nazım Hikmet Kültür Merkezi Özerk Sanat Konseyi Sanatçılar Girişimi Sulukule Platformu Taksim Platformu Toplumcu Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Meclisi Üçüncü Köprü Yerine Yaşam Platformu Anadolu Kültür ve Araştırma Derneği Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi Asmalımescit Derneği Ataköy Sakinleri Dayanışma ve Çevre Koruma Derneği

Ayaspaşa Derneği Bedrettin Derneği Beyoğlu Eğlence Yerleri Derneği Cihangir Güzelleştirme Derneği Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Denge Ekolojik Yaşam Derneği Galata Derneği Gazhane Çevre Gönüllüleri Gülsuyu Gülensu Yaşam ve Dayanışma Merkezi Derneği İstanbul ODTÜ Mezunları Derneği Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği Karadeniz Çevre ve Kültür Derneği Kızıldere Derneği LGBTT Dayanışma Derneği Mülkiyeliler Birliği İstanbul Şubesi Sokak Bizim Derneği Sosyal Haklar Derneği Taksim Gezi Parkı Koruma ve

Güzelleştirme Derneği Tarlabaşı Mülk Sahipleri ve Kiracıları Kalkındırma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği Tiyatro Oyuncuları Derneği Tokatlılar Derneği Tozkoparan Derneği Tüketici Bilincini Geliştirme Derneği Tüketiciyi Koruma Derneği Beşiktaş Şubesi TÜKODER İstanbul Şubesi Tüm Restoratörler ve Konservatörler Derneği Tüm Öğretim Elemanları Derneği İstanbul Şubesi Türkiye Sakatlar Derneği Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği Validebağ Gönüllüleri Derneği Barış ve Demokrasi Partisi Cumhuriyet Halk Partisi Emek Partisi İşçi Partisi Özgürlük ve Dayanışma Partisi Türkiye Komünist Partisi Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi